

Secundus

Sexto quia consuetudo erronea non vivat. Secus est de precepto quia titulus putatur et si verum sit dum tamen probabilis error excuset dat iustam causam usufructuarii. Si de hoc vide infra li. 3. et de precepto. Circa. 2. scilicet sciendo quod consuetudo generalis est que generaliter observatur ut ex. e. nolite et. c. basilicas. specialis consuetudo est que in certo loco viget et observatur. h. di. 12. novit. Circa. 4. sciendo quod consuetudo posterior tollit consuetudinem prioris ex. de signa. spi. c. 1. et hoc est verum si diversae consuetudines in eodem municipio diversis temporibus oriantur. Secus est si in locis diversis di. 12. scilicet scilicet. Vnde consuetudo aliquorum non dicitur subverti more priorum di. 12. illud. Inter mala consuetudo nullo tempore confirmatur quoniam tanto est perniciosior quanto est diuturnior ex. e. c. fi. Item consuetudo in ecclesia generalis inducitur revocari de ex. e. c. 1. Item si iura reducuntur ad concordiam cum iuribus. c. de offi. do. l. vna sic et consuetudo iuri privilegio contra reducitur ad concordiam per interpretationem ex. e. cum dilectis.

Incipit titulus 2. libri

De voluntario et involuntario.	1.
De bonitate et malitia actuum humanorum in corde.	2.
De bonitate et malitia interioris actus voluntatis.	3.
De bonitate et malitia quasi ad actus exteriores.	4.
De merito et de imito actus humane.	4.
De viciis et peccatis in corde.	6.
In qua potentia anime est peccatum.	7.
De causa peccati secundum quod vniuersum peccatum dicitur esse causa alii.	8.
De virtutibus in corde.	9.
De prudentia et eius partibus et viciis oppositis.	10.
De iustitia et iniustitia.	11.
De speciebus iustitie que sunt iustitia distributiva et commutativa.	12.
De acceptione personarum.	13.
De ostentia gaudii et imperio.	14.
De detractone et infamatione.	14.
De susurracione.	15.
De derisione sui illusione et subanaratione.	16.
De maledictione.	18.
De multiloquio et verbositate siue linguositate et taciturnitate.	19.
De partibus iustitie que sunt declinare a malo et facere bonum et de viciis oppositis.	20.
De virtutibus annexis iustitie in corde.	21.
De omnia.	22.
De obedientia.	23.
De gratitudine et ingratitudine.	24.
De vindicatione.	24.
De veritate et virtute.	26.
De ypocrisi et simulatione.	27.
De iactantia et prouicia.	28.
De amicitia et adulatione et litigio.	29.
De largitate auaritia et prodigalitate.	30.
De epykeia.	31.
De passionibus anime.	32.
De fortitudine virtute et eius actu proprio.	

Salicet martirio.	33.
De timore in timiditate et audacia.	34.
De paribus fortitudinis in corde.	34.
De magnanimitate et viciis oppositis.	36.
De magnificencia et pusillencia.	37.
De patientia et longanimitate.	38.
De perseverantia et obstaculo et viciis oppositis.	39.
De temperantia et intemperantia et sensualitate.	40.
De partibus temperantie in corde.	41.
De continentia et gula.	42.
De sobrietate et ebrietate.	43.
De castitate.	44.
De virginitate.	44.
De luxuria et eius speciebus.	46.
De adulterio et lenocinio.	47.
De continentia et incontinentia.	48.
De clementia et mansuetudine et viciis oppositis.	49.
De modestia et eius speciebus in corde.	50.
De humilitate et superbia.	51.
De studiofinitate et curiositate.	52.
De modestia in exterioribus membris corporis.	53.
De modestia in apparatu exteriori.	54.
De fide et articulis eius.	54.
De fidelitate et infidelitate committere.	56.
De iudeis et sarracenis.	57.
De hereticis.	58.
De apostatis a fide.	59.
De blasphemis.	60.
De spe desperacione et presumptione.	61.
De caritate et odio.	62.
De gaudio acedia et inuidia.	63.
De pace et viciis oppositis.	64.
De misericordia.	64.
De beneficencia.	66.
De correctione fraterna.	67.
De offensione et scandalo.	68.
De perplexitatibus consentie.	69.

Incipit 2. liber de voluntario et involuntario tit. 1.

Hereditis per dei gratiam in li. precedenti hijs que pertinent ad dinorum preceptorum considerationem consequenter dicendum est in hoc 2. li. de hijs que pertinent ad considerationem virtutum et viciorum. et primo in corde. 2. in speciali. Circa primum primum dicendum est de bonitate et malitia per considerationem in actibus humanis. Secundo de hijs malis. scilicet viciis in corde. 3. de hijs bonis. scilicet virtutibus in corde. Et quia actus humani non dicuntur boni vel mali nisi inquantum sunt voluntarii. ideo prius considerandum est de voluntario et involuntario et primo quid dicitur in homine voluntarium. 2. quid causet involuntarium. Circa primum sciendo quod illud dicitur in homine voluntarium cuius homo habet in se plenum dominium sicut est de actu interiori qui est velle et alijs viciis impare. si non habet dominium plenum de actu exteriori membrorum qui est facere. Et ex hijs patet quod non tamen est voluntarium cum actu si est sine

actu et quicquid exteriori cum actu interiori ut cum
vult non agere. **¶** Nota tamen quod obmittit actum
interiorē l' exteriorē nō dī i hōie volūtariū nō quā
fāt pē et dī velle vī impare sic si nauis peat
ppter abntiā ei⁹ qui nō pē vī nescit ul' nō dī
eam regere nō dī submersio ei⁹ volūtaria in
illo s; in eo qd pē t fāt et dī hēc Gwal. **¶** Attē
dendum ē qd nō velle dī dupl' s; in dīo vno
put fūtur in vī vni⁹ dēonis .s. nolle vnde
sic dī nolo legē .s. nō volo nō legē .s. sic i hō
qd est nō velle legē fīgtur velle nō legere et nō
velle causat inuolūtariū. **¶** Alio i vī oīōis
et tūc nō affirmat actus volūtatis et hūiōi
velle causat inuolūtariū. **¶** Circa 2° scien
dum qd inuolūtariū cāt violētia et igno
rantia vī phis .3. ethicorū .c. 1. dī qd inuolū
tariū est qd violētia l' ignorātia factū est li
cet igiē violētia nō possit infī volūtati qd
ad pmi ei⁹ actū qui ab ipā imēdiate elicit .s.
velle pē tū qd ad actus qd ab ea iperant vī
ambulare et loqui mō p violētiā impediri
pnt mēbra extēora ne volūtatis imperiū exe
quant. **¶** Causat igiē violētia inuolūtariū
quia dīce opponit volūtati tū volūtariū sit
a pncipio intēseco violētū uo ab extēseco
et sic ē qd volūtati et p pns inuolūtariū. **¶** Ig
norantia aut cāt inuolūtariū ea rōne qd pnat
eogitōez qd p exigē ad volūtariū volūtariū
enī s; qd dīat phis .3. ethicorū et dāni .2. li. ē
cui⁹ pncipio ē in seipō agnoscēte singula et qd
oportet opari .i. cui⁹ grā oportet. **¶** Non tū qd
let ignorantia pnat agnitiōē hūiōi. **¶** Igno
rantia enī tripl'r se hz ad actū volūtati .s. cō
comitāē s; qd et antecedē cōcomitāē qd ig
norantia ē de eo qd agiē et tū cāt si faret nō
agere et talis ignorātia nō facit volūtariū
vt phis dīat quia nō causat aliquid repug
nans voluntati s; facit non volūtariū quia
non pē esse actu volūtati qd ē ignoratū. **¶** Con
sequenē autē se hz ignorantia ad volūtati in
quantū ipā ē volūtaria et hoc ptingit dupl'.
vno qd act⁹ volūtatis referē i ignorantia
vt hēat excusatōz pē vī nō rethā a pēo
et hēc dī ignorantia affēta. **¶** Alio dī ignora
tia volūtaria et qd quis scire pē et dī sic autē
nō agē et nō velle dī volūtariū vt sup dē mē
hoc autē mō dī ignorantia dupl'. vno cū qd
non cōsiderat qd cōsiderare dī qd est ignorantia
male electōis ex passiōe l' habitu pueniens de
q pē intelligi i dī pū .3. errāt qd opant iniqui
tatem. **¶** Alio cū quis noticiā quā dī hēre non
curat acqre et sic ignorantia iur quā qd faret
teneē volūtaria dī qd ex negligētia pueniens
et de hac intelligiē i dī .1. corū .1.2. ignorās igno
rabīē et hīs modis ignorantia nō pē cāre i
uolūtati cāt enī s; qd inuolūtariū inqz pce
dit motū volūtatis ad agendū qui nō ēēt scia
p existēte. **¶** Antecedentē se hz ad volūtati ig
norantia que nō ē voluntaria tū est cā vo
lenti hoc qd al' nō vellet sic cū hō ignorat a

liqz arcūstantia actus quā nō tenebat scire
et ex hoc aliqd agiē qd nō agēt si cā faret vt
cum quis diligētia adhibita nesciens aliqd
transire p vī pīat sagittā q mēfiat trāseū
tem et talis ignorātia cāt inuolūtati s; pncip
hēc dīo. **¶** S; quid de metu .scupia .ira .ebrieta
te nūquid hē cāt inuolūtati. **¶** Ite qd nō me
tus enī non cāt pmo vt dī .3. ethicorū .c. 2. et
idem vī nazēn' li. de hōie opiniōes qd nō me
tu fūit pncipio volūtatis pncipio inuolūtatis .i.
mixte magis tū pmo qd sūm' fūit volūtatis
qd patz sic vniqz iudicandū ē s; qd ē qd
est in actu nō s; qd in apprehēsiōe s; dī
rantis ē qd autē metu fūit cū fūit in actu vo
luntatis fūit quia volūtas mouet organa
vt dī ibidem. **¶** Inuolūtaria aut fūit ex apprehē
siōe dāpnī vt in eo qui pīat mēces i mare
et hēc ē snia phis et rō sua ibidē. **¶** Nec ē .scu
pia cāt inuolūtati vt vī phis .3. ethi .c. 2.
ga .scupia ē pncipio mouēs intēseco nō extē
seco nō iferēs violētiā s; allidēs p opacētā
Et mltcomi cāt inuolūtati vī quia ē passio
magis volūtaria cū sit mī a natā qd .scupia
vī gg. nazēn' li. de hōie .c. 29. irat' t ebri
malū volūtatis agūt. **¶** De ebrietate tū distig
ue qd si hō sit causa ei⁹ nō facit inuolūtati .s.
uō hō nō sit cā ei⁹ facit inuolūtati. **¶** Aliqz ē
mexptus vtutē vī volēs i dī bibē si faret
eam nō bibēt si tpatē bibīt et inebriat' puto
qd opus seqns hūiōi ebrietatē iudicandū sit i
uoluntarium hēc Gwal. **De bonitate et mali
na actu hūanorū i cōi**

DE inde cōsiderandū est de bonitate et ma
licia actu hūanorū et p i cōi .2. i spā
li. de bonitate et malicia actu intēorū et
extēorū .3. de bonitate et malicia actu extēorū
2° de hīs que cōsecrūt bonitatē vī malitāz
actu hūanorū. **¶** Circa pmi est videndū vt
bonū et malū sint dīe et qles dīe actu hū
manorū et vt aliqz act⁹ sit dīōis .scienō igi
qd actu ipi hōis quidā sūt nō morales vt
illi qd nō pcedūt ab hōie p actu libē volūtatis
et talū dīe essēdiales nō sūt bonū et malū
quidā uō sē morales vt illi qd pcedūt ab hōie
p actu libere volūtatis et isti pnt dupl' s; dī
rant vno inqz sē quedā eēntē l' nē. **¶** Alio
inqz sūt morales et hē 2° mō nō pmo diuī
dunt p bo et malū morale tū inqz p dīas effē
diales et specifīcas sic ē artificialiū inqz sūt
hūiōi sūt aliq dīe eēntes qd tū rōe matie de q
sūt eis sūt accīdēs. **¶** Est aut triplex dīa boni
moralis et fil'r mali qdādam ei ē bo s; s; m se vt
diligē dī t bo ex arcūstantia vt occidē hōiez
pē iusticiā et bo ex genē nō qd pē sit gen
s; qd ē s; forme gni qd sic gen dī ens in potē
tia ad ens opletū qd potētia oplet et specifīcat
p actu differētiāz sic act⁹ trāsiēs sup mīz de
bitam ē bo moris tū ipfctm qd ē mōis ad
hoc qd bñ fiat l' male et cū p arcūstantias dē
mīat qdāmmō specifīcat et oplet vt cū aliqz

oide dare etiam ppe deū. **S**ilr ē triplex ma-
lum moris. s. malū fm se vt odire deū malū
ex arcūstantia vt dare etiam ppe vanaz glaz
et malū ex genē vt occidē hoīez. **I**nē hec autē
oīa est repire mediū. **N**am int malū et bo-
fm se sūt qī media illa q nē sūt bona fm se
nec mala fm se vt sūt bona l mala ex genē
vl ex arcūstantia. **I**nē bonū edā et malū ex
arcūstantia sūt media tam i oīa tam bona
q mala ex genē que oīa indrnt fieri pnt bo-
na vl mala ex arcūstantia. **I**nē bonū autē et
malū ex genē cadit mediū indrnt simp-
vt cōmedē vl festucā leuare q nō dicit boītatē l
maliciāz moris et sic patz q diuisio actōis p
bonam et malaz qrtā ad gen- opīs nō ē p m
mediata t i hē oueunt coīr oēs. **E**x pōictis
patz q loqūdo de actibz qz ad gen- opīs seu
actōis aliq act- sūt indrntes qui. s. mediū te-
nent mē bo- et malū. vñ nō sūt moralr boī
nec mali. **S**z alio- possum- loqui de actōe qz
scz ad modū agēis et hē dup- quia qpam est
actio hoīs nō vt rōnal- que ē actio nē vt nā
vt bibē et omedē et huiōi et hē de se ē indrnt
et pē esse indrnt in agente vt cū nē actu nec
habitu deliberat quare huiōi debēt agi qā sūt
actas nāte n vt ē delibātū. **A**lia uō ē actio
hoīs vt est rōnal- et delibātū vt loqui- dispu-
tare. facta extioza l res ordinare. et hī act-
de se i gñali loquēdo sūt indrntes. **D**icūt tñ
aliqui q qñ sūt in exēdāo l m hoīe actu agēte
nō sūt indrntes. cōpetāt enī ei vt ē delibātū
tu- et iō si tales act- sūt respēu obi debiti t
cum debitis arcūstantijs et ad debitū finē re-
lati sūt moralr boni. si at aliq- hōz defūt sē
moralit malī. et iō dicit dñs. **Q**d. 21. q de oī
vbo ooso reddet hō rōz i die iudici. et p oīs
de oī ope ooso. sup q vbo dīc ggo. q oosū
vbum ē q caret rōe iuste nēitatis l pie vti-
litatis. hē **G**wal. et hē opio **G**wal. et tñ. et
vl rōnabilior fm rēcl. **A**ly dicūt q est aliq
opatio sū mēior sū extioz que nē ē moralr bo-
na nec mala. **N**am actio pcedēs a volūtas
te desideratua aut ē ad deū ordinata aut nō. et
hec est diuisio pūmediata. si sic ē bona et mī-
tozia vite etne. vl mīto oīgnī si fiat ex ca-
ritate. vl mīto oīgnī si fiat ex caritate. **S**i nē
est ordinata ad deū. **A**ut hoc ē p mōdinatā
cōnūfidez ad ēaturaz et sic ē mala ex oūfide.
Aut ppe opātis negligētā t sic ē mala ex ob-
misside. **A**ut ppe opātis ifirritatē t mīfīā t
hē neutro mō ē mala sē iōrnt. **D**eus tñ ex
sua pietate deūit ppe nrām infirmitatē mī-
tas opātides nō iputare nob neqz ad mīcū
nec ad demitū et ex oīnt tales actōes respēu
nī nō videntē moralr bone nē male vt cū qz
loquē alicui ex nāli pietate vl aliū salutat
ex vrbamēte vl facit aliq- ex indigētā nē
vt quia ambulat vt recreet l omedē vt refi-
datur nec tñ hē refert i deū. tales enī actōes
nō sūt mītozie quia ad deū nō referunt. dī-

ere illo q eēt demitorie durū videre ē cū nō
fiant ppe mōdinatā oūfidez ad ēaturaz nē ob-
mittunt ad deū refri ppe loqūtis negligētāz
sed tñ ppe qzda infirmitatē que ē in nob ex
corpe corruptibili agguante aīaz. hui- snie ē
boni. li. 2. dī. 21. vbi optime tractat qz istaz.
Huic ē opī. recordare vt **I**ō. in eplā quada
et au- q est m nūo eplāz ei- 16. dīcēs q am-
bulare. digere aluo stercoza picē. picē spūtu
nec bonū nē malū ē. **S**i obidat iō. 1. cor. 10.
siue manducatis sū bibitis sū aliq- aliud fa-
ciatis oīa m glām dī facite. **D**icūt q iō est
cōsiliū nō pceptū et iō iō obmittē nō ē semp
peccatū. **A**d iō qd dī. p pma opī. de vbo dñi
pē dīc q act- q nō refert ad bo- finē est oos-
sed nō semp oportet q referat expliate ad fi-
nem qui ē de- ad hē q nō sit oosus sū sufficiat
q referat ad aliq- bonū finē quilem. l corpīs
honestam reātōz. nec tñ oīs talis act- ē re-
mūiatōz dign- hē rēcl. **S**z nūquid vn- t i-
dem act- pē ē bon- et malus. **R**ñ. **G**wal.
q duplex ē act-. s. mēior simplex et i diuifi-
bilis statim transiēs. et extioz pmanens et di-
uisibil- diu manēs. pma nō pē ē sū bon- et
malus fm mōzē cū sit i diuifibil-. 2- aut pē.
quia m sū mīdo pē esse bon- et m fine mal-
huiōi tñ act- licz sit vn- fm nām nō ē tam
vnus fm mōzē. s. sūt due opātōes morales.
vt cū qz iēpit pōicare ppe deū et ppe vanaz
glām finit. **D**e bonitate et malicia interioris

Pactus voluntatis
Ostea cōsiderand ē de bonitate et ma-
licia mēioris act- volūtatīs. et pmo i
se. 2- in opātōe ad oīcīaz. 3- in opātōe
ad volūtatē dīnaz. **C**irca pma pīa querū-
tur. s. quid facit volūtatē bonā. **I**ō fm an-
de grā et libo ar. c. 11. triplex ē volūtas. pma
est mīstīm sū pō aīe. et hē ē bona ex habitu bo-
no vl vīute. sic paries ē alb- albedie. bo- enī
est qd hz qūtatē bonā vt dī p- topicoy. **S**cda
ē hītus t dispō sū affectio volūtatīs derelicta
ex actu volūtatīs sū vsu. et hē volūtas ē bo-
na ex bona actōe et mala ex mala. qā qles
sūt act- tales gñanē habit- l dispositōes ex
3- ethi. c. 3. **T**ercia ē act- volūtatīs potēte.
et hoc pter nālem boītatē quā hz eo q ē qpam
actio hz totā bonitatē ex ei- ordme sufficiēti
ad debitū finē. **A**d huiōi aut ordmē alic- ac-
tus re- pūntē qtuor. s. duo ex pte finis. pma ē
vt illud q quis appetit vl vult vt finē sit i se
bonū quia et ppe finē opat qz nō quia finis sū
qā bo- et iō dī. 3. phi. q bonū et finis sūt idē
Scda est q nō sit tñ in se bo- sē meli- hys
q appetunt ppe ipm. et iō dīc au- 6. de a. dī
c. 3. q qui laudat deū ppe pecūiaz nō hz bonū
finem neqz bonaz volūtatē. **T**ercia est ex pte
eoy que ordmant in finē. s. q sint fm rōz rec-
tam ordiabilia et apta ad talē finē assequēdū
Quartū ē ex pte ordinātis. s. q volūtas rōe
rglata ordmet l velit bona i genē l i oīa ad

bonū finē. Hīs q̄tuor occurrētibz volūtas q̄ ē
act⁹ ē bona. ⁊ si aliqd̄ horz defuit nō ē bona q̄a
vt dīc̄ dyo. 2. c. de dīnis nōibz bo⁹ ē ex tota
sua causa h̄c **G**ual. et bo⁹. **V**t vni⁹ bone
volūtatē sit vni⁹ sol⁹ finis. Ite q̄ sic. s. finis
p̄ncipal⁹ p̄t q̄ intelligend⁹ q̄ actū h̄re p̄les fī-
nes p̄t eē t̄p̄lat⁹. vno⁹ ita q̄ vni⁹ sit sub alio
et p̄t illū. Scdō q̄ vni⁹ finis sit p̄ncipalis et
alter nō p̄ncipal⁹ ita tñ q̄ finis nō p̄ncipalis
non referē ad p̄ncipalē actū. 3⁹ ita q̄ vni⁹ sit
p̄ncipal⁹. **E**x⁹ de eo q̄ vadit ad eēciāz. p̄ dīfē-
butōibz. ā ei p̄ncipal⁹ itēd⁹ dī honorē et cū h̄c
fil⁹ itēd⁹ h̄re pecūiaz vt eā ad honorē dī paup̄i
bus dītribuat l' i alios vs⁹ lictos dūcat ā
intendit dī honorē ⁊ cū hoc fil⁹ itēd⁹ acq̄re pe-
cūiā ita tñ q̄ acq̄sitōz illā nō redēgit ad dī
glorīaz n̄ tam pecūiaz illā finē p̄ncipalē sta-
tuit quia eā p̄t se nō diligīt. **A**ut intendit
deo placē et fil⁹ eē pecūiaz acq̄re vt possit dī-
saurū suū augē ⁊ in eo delectari diuisos fines
statuē. p̄mo⁹ p̄met ad bonā volūtatē et est
mītorīū. 2⁹ mō nō est bone volūtatē loquēdo
formalr. nō tñ ei sic repugnat qm̄ in ea stare
possit. est enī ibi p̄ctm̄ veniale nō mōrle. hoc
vult dīcē au. li. cōfēs. cū dīcat mī⁹ te amat
quī tecū aliqd̄ amat qd̄ nō p̄t te amat. 3⁹ mō
est q̄ bonā volūtatēz. tal⁹ ei vult duobz dīnis
fūire qd̄ ē īpossibile vt dī. **C**⁹. 6. cū ei sit v⁹
solum et vni⁹ bonū qd̄ q̄tat hūanū desiderū
oportet q̄ volūtas ad h̄c q̄ sit bona et recta
statuat sibi vnicū finē vlt⁹. h̄c bo⁹. **V**t
bonitas actual⁹ volūtatē addat aliquā boi-
tatem sī bonitatē īpī⁹ hīctus gr̄e. Ite dīxēt
quidāz q̄ n̄llam addit bonitatē a deo remu-
nerabilē. q̄z ad p̄mū sbale. sī q̄z ad acēnle
sic. S; p̄tra h̄c ē qd̄ bñ. i. li. de libo arbi. q̄ i fī-
dīcat q̄ ad p̄mēdō coronā de⁹ facit hōi co ad-
iunatōz cū facit volentē h̄c ē volūtatē sue cō-
sentientē itaqz volūtas i auxiliū reputat i
mitum. **C**onstat aut q̄ loquē de actu volū-
tatē. **P**⁹ act⁹ ē finis hīc et nobīlior eo. vñ
et hīctus gr̄e ordinat ad actū gr̄e. si g⁹ aliqd̄
de p̄mio substāli rñdet hīctui gr̄e. vt q̄ eā ali-
quid de p̄mio illo rñdet actuali volūtatē i
terīori p̄grāz elīctē. **I**deo vñ sine p̄iudicio dī-
cendū fm̄ rīch. q̄ actual⁹ volūtas elīctā a vo-
luntate pōita p̄grāz add⁹ hīctui gr̄e bonitatē
aliqz a deo remunerabilē quātū ad p̄mū sub-
stāciale ita q̄ p̄mū sbale hīctui gr̄e et acti-
bus mīoribz volūtatē p̄ gr̄e hīctum elīctis
correspōdet. vñ p̄t tales actus pl⁹ hēbit de
p̄mio sbali q̄z sine īpīs a corpe decessisset.
Circa. 2⁹ q̄runt plā. s. vt⁹ ad h̄c q̄ volū-
tas sit bona nē sit q̄ se sformet s̄cie recte
et hoc ē idē q̄rere. **V**t oīs s̄cia rēa liget
ad faciend⁹ qd̄ dīcat. Ite q̄ sic. tūc enī s̄cia
est recta qm̄ est rēa fm̄ legē dīnaz sc̄ptā nob̄
p̄ regula datā. et iō sic ad h̄c qd̄ volūtas sit
bona nē ē q̄ se sformet legi dīne ita eē ne-
cesse ē q̄ se sformet s̄cie recte l' sic lex dīna

ita et s̄cia rēa ligat volūtatē ad faciend⁹ ea
que in dīna lege p̄apunt et ad vitand⁹ ea q̄
ibi phibent. et ad appband⁹ s̄ilia informa-
tiones et exhortatōes q̄ ibi ponunt. **N**on tñ
volūtas cū sit liba ligat violētā l' nēcitate
aliq̄ absoluta s; ordīata. q̄a si velit p̄mū h̄re
et supplicū vitāe nēcē h̄z seq̄ ducatū s̄cie rēe
vnde iō. dīcat. q̄ cū cōscia sit dux aīe et fm̄
dām. 2. li. c. 19. est lex intellect⁹ n̄fī. **V**t
volūtas discordās a s̄cia erronea sit mala.
siue vt⁹ cōscia erronea liget. Ite q̄ sic. s̄cia
enī vt dēm est. est lex intellect⁹ n̄fī. i. aīe hu-
mane. et iō sic s̄cia rēa que ē lex iusta ligat
volūtatēz vñ hōiez p̄formā quā h̄z. ita eē er-
ronea q̄ est lex iniusta apphensa tñ vñ dīta
esse iusta et rēa ligat volūtatē et obligat q̄z
dīu talis vt. h̄c **G**ual. in q̄oibz disputat.
Vt cōscia erronea liget ad errozē de-
ponend⁹ vñ ad faciend⁹ qd̄ dīcat. Ite s̄cia er-
rare cōm̄g⁹ dup⁹. s. dīcādo ad mōrīs esse
p̄ceptū l' phibitū vt leuare festucā eē mōrle
peccatū. vñ dēādo ad dī p̄ceptū vñ phibi-
tōnē vt occidē p̄ēm eē lictū. dīco g⁹ ad quel-
tōnē q̄ i p̄mo cāū ligat ad faciend⁹ q̄z dīu dū-
rat. in 2⁹ nō ligat ad faciend⁹ s; ad deponend⁹.
quia nīchil p̄t ligare hōiez in hīs que sūt dē-
deum. et h̄c vt eē opī. bo⁹. in 2⁹ sen. dī. 30. q. 3.
Alii uō p̄cedūt p̄mū dēm et negant fm̄atē
tendentes q̄ erronea s̄cia eā in hīs q̄ sūt dē-
deum dīctās ligat ad faciend⁹ s; p̄ accūs ⁊ fm̄
quid nō p̄ se et simp⁹ sic rēa s̄cia. p̄ accūs
m̄qz quia nō ligat ad faciend⁹ m̄qz erronea s;
m̄qz cred⁹ recta et iusta. fm̄ quid m̄qz. quia
non ligat semp et i oēs euentū s; q̄z dīu durat
īdēst vt hūti recta eē. **A**d deponend⁹ aut se n̄
ligat. q̄a n̄ hoc dīcat ⁊ h̄c vt eē opī. p̄t in
scdō suo. **C**oncordādo uō dīc p̄t fm̄ **G**ual.
q̄ erronea s̄cia duo includ⁹. s. errozē ⁊ cōscie-
tiāz. rōne p̄mū ligat ad deponend⁹ eā vīculo dī-
nī p̄ceptū. vñ ad ephī. 2. de pōite verēdū hōiez
quī corūpt⁹ fm̄ desīdīa errozīs. rōne uō scdī
ligat vīculo s̄ciētiē ad faciend⁹ qd̄ dīcat n̄
tam simp⁹ ē p̄plex quia p̄t et dī deponē illaz
et illo simp⁹ ligat ⁊ p̄ p̄us et magis ad depo-
nend⁹ q̄z ad faciend⁹ et si de illa p̄ se nēstiat iur-
dicare dī p̄diores s̄fulē vñ vbi deest sibi hūa-
num s̄filiū dī se p̄ orōnē ad deū dūtere. hanc
q̄onē mē q̄ones suas optīe ⁊ plenissīe tractat
Gual. s; ego de eo breuīe trāseo grā breuitatē
Vt s̄ciētiā erronea peccatū excuset. **I**te
lex mīq̄ suū cōdītozem a p̄cto nō excusat sed
pot⁹ s̄dēpnat fm̄ i⁹ ysa. 2. ve q̄ s̄dūt leges
mīquas. cōscīētiā aut erronea ē lex mīqua
ab eo cui⁹ ē s̄dīta. et iō simp⁹ nō excusat sed
magis p̄ctm̄ facit vñ aggruat. **A**d cui⁹ eundē
tām nō q̄ trip⁹ errat s̄ciētiā. p̄mo iōrīa iur-
dicans eē p̄cepta vñ phibita. 2⁹ eūiso p̄cep-
ta vñ phibita iudicans eē mōrīa. 3⁹ iudicās
p̄cepta eē phibitōes vñ eūiso. **I**n p̄mo cāū
nō excusat s; illa q̄at et s̄dēpnat. in 2⁹ et 3⁹

noti q' d'scētia erronea includit duo. s. d'scētia
putatūā et erroze ex p'mo excusat p'ctm pro
tanto quia mī' d'tempnē q'n fornicari putat
et nō cred' eē p'ceptū. et iō fornicat s; p' tanto
aggrauat q'a libidinosi' et securi' peccat. vñ
jē. 2. sapiētes sūt vt faciāt mala. **Q**uo ad
2° d'istinguiē. cū enī oīs errās sit ignorās vt
dicit au⁹. in encl. 14. triplex aut ē erroz sic et
ignorantia. p'ma ē ignorantia negatōis q' d'c
simplex nesciētia mandatorū et de hac dicit
aug⁹. li. de g'ra et libo ar⁹. q' excusat s; nō sic
excusat vt sempiterno igne n' ardeat. si p'p'ea
nō ē d'ic' quia nō audiuit s; forte vt mī' ar
deat. et sic pat' q' nō excusat a p'cto mōzli s;
forte vt mī' sit et mī' pūat. forte d'ic' quia
licet mī' d'tempnat. p'p' d'scētia az tñ libidino
sius et securi' ex h' p'cto se imitgit et iō tñ
nocet ex p'te vna q' excusat ex alia. Scda ē
ignorantia p'uatōis quia p'uat d'itōz eoz q'
sari debēt et ē eoz q' sari nolūt et h' nō excu
sat s; accusat. vñ glo. luc. 12. si iō fū' q' cog
nouit tē. q' sari nolūt et p'nt nō ignorātes
sed d'tempnozes iudicant. **T**ercia ē ignoran
tia d'ispōis. s. q'n quis nō tñ nescit nec sari
vult s; eā d'ispōz vt habitū sciētie induat q'
vitātē ipugnat de quibz job. 12. ipi rēlles sē
lumini nesciēt vias ei⁹. et h' ignorantia ē p'p'e
in cōscētia erronea quia d'ic'at d' p'hibitōes
et p'cepta. de q' 1. cor. 12. scēto vob dñi mādā
ta. si quis aut ignorat ignorab' glo. repba
biē. et h' ignorantia adhuc mī' excusat et pl'
aggrauat. et iō d'scētia erronea simp' nō ex
cusat. in alijs tñ magis aggruat. s. quo ad cō
tempnū d'iscēdi et libidiez d'elctā di. h' g'ual.
Vt plus liget p'cep' d'icū q' erronea cō
scētia d'ic'ans d'itū. i. vt' magis peccet faci
ens d' d' p'ceptū q' faciēs d' d'scētia az in h' casū
l'x q' sic. plus ei ligat d'scētia rēa q' erronea
quia vt d'c'm ē sup' recta ligat p' se et simp'. er
ronea iō p' accūs et f'm quid cōscētia aē rēa
est q'n d' p'cepto g'cordat. Simp' g' ligat d' d'
p'ceptū pl' q' d'scētia erronea. **V**t cōscētia
erronea plus liget q' p'cep' p'lati de iōnibz
que p'p'e p't. **R**nd' g'ual. q' obediēs p'lati
d' d'scētia aut capiat d'scētie iudiciū affēu l'
effēu vt subdēs se p'cepto p'lati. **A**ut facit d'
cōscētia az et affectū volūtatis obediēs p'lati
timore aī vt amore d'ordinato. In p'mo casū
faciens d' d'scētia az nō peccat s; meret. licz non
possit deponē d'scētia. vt nō deponat sic nō po
tens rñdē rōibz d' fidez. volūtātē tñ capitiū s;
ille obediēs dō meret. 2. cor. 2. capitiū tēz oēz
intellectū in obsequiū fidei. In 2° casū peccat
s; mī' q' si facit d' p'lati p'ceptū. p'mo q'a agēs
cōt' p'lati p'cep' magis d'tempnēt d'cū. q'a cō
tempnēs p'latū. nō aut d'tempnēs d'scētia er
roneam d'tempnit d'cū. vñ bñ. de d'ispē. et p.
c. 9. de coequari et quodāmodō reputat p'latoz
reuerentiā et d'tempnū d'restans eis. q' vos au
dit me audit. et qui vos sper. tē. Si d'ic'at q'

hoc est vñ q'n d'scētia subditū sāt p'cep' p'lati
esse f'm d'cū q' nescit errās. **R**nd' bñ. quicq'
hō vice d' p'cepit q' nō sit certū d'cū d'isplicē
hauit secus omīo acapiendū q' si deus p'p'et.
Scdo quia tal' p'latū ymō totū collegiū ma
gis offendit et scandalizat q' si d' d'scētia faciāt
Tercio q'a se magis ad malū d'ispōit. s. ad
inobediētiā et ad rebellione et ad sequendū
p'p'riū sensū et ad putendū vitātis iudi' de q'
ysa. 9. vñ q' sapiētes estis i oculis vñs. h' g'ual.
Circa 3° querit vt' bōitas volūtatis hu
mane dependeat ex d'fōitate volūtatis d'ine.
l'x q' sic. iō enī q' ē p'napiū in q'libet genē est
mensura et rō oīm q' sūt illi g'nis. vñq'q'z
aut rēm et bō' est inq' atang' ad p'p'riā mē
suram et iō ad h' q' volūtatis hōis sit bona re
quirē q' d'formē volūtati d'ine tāquāz p'p'rie
mensure cū ipa sit p'ma et sūma volūtatis et
hec d'formitas attendit i uolito. s. vt hō velit
illud q' ipse sāt d'cū velle q' ipse hō velit. Sae
dum aut q' d' quicq' vult s' bōe boni vult
et p' d'ns sciendū q' ipse v' hōiez velle quicq'
vult sub rōe boni. et iō quicūq' vult aliq' s' b'
quālicūq' rōe boni h'z volūtātē d'formē d'ine
volūtati quāz ad rōz volūtati. S; in p'iculari
nescim' q' d' velit et quātū ad h' nō tēnēt
confoīre volūtātē nrām voluntati d'ine. In
statu tñ g'le omīs sciēt d'cū volūtātē nō tñ in
cōi s; eā in p'iculari. et iō d'fōbāt volūtātē
suam volūtati d'ine nō tñ i cōi s; eē in spālī.
h' t'x. **M**ōndū iō q' f'm aliq's necē ē d'fōīre
volūtātē nrām volūtati d'ine solū quātū ad
illa volūtati q' nob' exp'munē a deo signo p'cep
ti explicite vt' implicite et ad hoc sufficit ad
salutē cū xpc dicat. **M**o. 19. si vis ad vitā i
gredi fua mandata. quātū aut ad illa que
nobis exp'munē signo d'fili ē d'grauū nō ne
cessariū. et p' hac opī. vt' facit q' d'ic'at au⁹. in
encl. c. 60. Aliq'n bona volūtātē vult hō q'
non vult d'cū. sic bon' hō vult p'ēm suū quē
d' nō vult vinē. **P**. d' vult aliq's hōies dāp
nari. null' aut tēnēt velle d'tempnari. Ali
dicūt q' volūtātē d'libatua tēnēt velle ab
solute et oībus pensatis quicq' sam' d'cū vel
le volūtātē absolute oībz pensatis dū tñ no
bis d'gruat iō velle et d'icūt h' iplīcari i radi
ce d'calogi q' ē amor d'cū. et p' hac opī. vt' facit
glo. si iō p's. nō adhesit mī cor p'auū. i. cor tor
tum. q' h'z hō q' nō vult oīa q' d' vult. S; q'
vult p'mā opī. tēnēt p't ad istā glo. rñdēre q'
loquit' de volūtātē p'cepti et nō signi. Qui iō
vult tēnēt scdāz opī. rñdē p't ad auēte; au⁹. q'
loquit' de h'is q' velle nob' n' d'gruit. **A**d iō iō
q' d' q' null' tēnēt velle dāpnatōz p't d'ic' q'
hoc ē vñ. quia h' velle nō d'gruit hōi. Quidā
tñ dicūt q' licz nō tēnēt velle hñto r'p'm ad
suā nām et absolute. tēnēt tñ h' velle s' b' cō
dicōne hac. si d'cedit in mōzli. h'c p'. **V**t
p't d'ic' f'm t'x q' d' nō vult aliq' dāpnatōz
l' mōzē n' s' b' rōe iusti. vñ sufficit i talibz q' hō

velit iusticiam dei et ordinem ne suari. Si nū
quid teneat oſore volūtate nāz volūtati di
uine in ſoſ volendi. ſ. in caritate. Ad h^c re
ſpondz alex. lomb. q. hō nō tenet ad h^c abſo
lute. quia ſi hō diligit nō ex caritate ſ. ex be
nivolētia nāli nō peccat. ſ. teneat oſitōnalr. ſ.
ſi vult mēri vitā etnā et oſilr nōz pē. **De**

limitate et malicia q. ad act. exteriores III

De inde cōſiderandū ē de boitate et malici
cia quantū ad act. exteriores. circa qd
cōſiderandū ē ut bonitas et malicia p
pūs ſit in actu volūtatis intiori qz i actu ex
teriori. Ad cui⁹ euidentia ſciendū qd aliq. actus
extiores pnt diſt. boni vl. mali dupl^r. vno^o ex
ordine eoz ad finē. ut dare etiam ppē deū dī eē
bonū et dare etiam ppē vanā gloriā dī eē ma
lum. et h^c bonitas vl. malicia p pūs iueniē
in actu volūtatis cui⁹ ppriū obm ē finis et ex
eo deriuat ad actū extiorē. hēc aut bonitas l
malicia actus extioris tota dependet ex volū
tate. Et eadē oīo eadē arcūſtancia act. volū
tatis et act. extioris. qn dī bon⁹ vl. mal⁹ ſo
lum ex ordine ad finē. ſic potio amara ex hoc
ſolo ē bona qd ē ſanatia. vñ eadē eſt bonitas
ſanitatis et potiois. vñ au⁹. diſt. li. retrac. q.
volūtas ē qua peccat et q. rēe vniū. Alia bo
nitas vl. malicia actuū extiorū eſt quā hz ſm
ſe. ſ. ſm gen⁹ ſuū et ſ. arcūſtancias i ipis oſide
ratas. ut dare etiam ſuatis debitis arcūſtāz
qz dī eē bo⁹. et h^c bonitas l. malicia nō deri
uat n^o dependz a volūtate et a rōe ex qua eē
dependz bonitas volūtatis ſm q. i ipaz referē
vnde ſi oſideret bonitas extioris act. ſm q. ē
in ordinatōe et apphenſiōe rōis ē pōz qz boni
tas act. volūtatis. ſm tñ q. ē i executōe opis
ſequit bonitatem volūtatis q. ē pñ⁹ ei⁹. et hāc
boitate l. malicia qn ē act. extior hz. tūc alia
eſt bonitas act. extioris. et alia ē bonitas vo
luntatis q. eſt ex fine ita q. boitas finis ex vo
luntate redūdat in actū extiorē. et boitas ac
tus extioris ſm ſe redūdat in actu volūtate
ut dēm ē. et idē eſt de malicia ſic mediana ſa
poroſa pter h^c q. ē ſanatia hz rōz delctabil.
ſi g⁹ volūtas ē bona ex obiecto et ex fine. ex
terior act. ē bon⁹. ſi ſi volūtas ſit mala ex m
tentōe finis vl. ex actu volūto. act. extior eit
mal⁹. quia ut diſt. dyo⁹. de dinis noibus bo
num ē ex tota cā. malū ex defcū pñs. h^c tñ.
Sciendū atē q. licz qnqz ſit alia et alia. bonitas
vl. malicia intioris act. volūtatis et act. ex
terioris vñqz tñ act. put oſidat in genē mor
tis ſit vñ⁹ act. vñ act. extior mal⁹ ē vñū et
idez pñm ſoſl^r cū illo actu volūtatis intiori
a quo cauſat. q. act. extior nō ē moral⁹ n. p
conpōz ad actū volūtatis et rōis. ſi enī pñe
furioſ⁹ cū pñe furioſa carnalr copulet ille
actus nō erit in genē moris. vnde non erit
moralr bon⁹ nec mal⁹. hēc rīch. **S**i nūquid
extior act. addit in bonitate et malicia ſi ac
tum intiorē. **H**ēc q. n. loquēdo de boitate et ma

licia extioris act. quā hz ex volūtate finis
et hoc dico n. ſtingat ipam volūtate ſm ſe ſi
meliorē in bonis l. peiorē in malis. qd vñ poſ
ſe ſtingē trip^r. vno^o ſm numez ut cū qz vñ
facē aliq. bono fine vl. malo et tūc nō facit.
poſtea illo vult et facit duplicat^r act. volūta
tis et ſic ſit duplex bonū vl. duplex malum.
Alio^o quantū ad extentōz ut cū quis aliquid
facere vult bono fine l. malo et ppē aliq. ipe
dimentū deſiſtit. Alius aut volūtatis motū
continuat quouſqz ope pñficiat. maſeſtū ē q.
volūtas hui⁹ ē diuēſior in bono l. malo. et ſ.
hoc pñor vl. melior. 3° mō qz⁹ ad intentōz. ſit
enī quidā actus extiores q. mōz⁹ ſit delicta bi
les vl. penales nati ſit mēdē l. remittē vo
luntatē. ſtingit aut q. qzto volūtas mēſi⁹ ē
dit in bo⁹ vl. malū tanto ē peior l. melior. lo
quendo aut de boitate l. malicia act. extioris
quā hz ſ. māz et arcūſtancias ſic opat^r ad volū
tatem ut tñ⁹ et finis et ſic addit ad bonita
tem et maliciā volūtatis. quia oīs inclinatio
vl. mot⁹ pñficiat in h^c q. ſequit finē vl. attingit
termi⁹. Vñ nō eſt pñcia volūtas n. ſit talis q.
oportunitate hīta ogetar. ſi illo poſſibilitas de
ſit volūtate ex nte pñfecta ita q. opat^r ſi poſſz
defect⁹ pñfectōis que ē ex actu extiori ē ſimp^r
involūtariū. Involūtariū aut ſic nō moret^r
penā vl. pñmū in opando bo⁹ et malū ita eē
non tollit ad de pñmō vl. pena ſi deſiciat ſim
pl^r iuolūtariē ad faciendū bo⁹ l. malū. h^c tñ.
Vnde nō ſm gual^r. in 2° et alex. an. in 3° et
ſumūt ab au⁹. ſi gen⁹. et ſcordat cū pñmiſſis
q. duplex ē volūtas mala. ſ. mēpleta vl. ſe
mīplena q. nō exit in op⁹ maſeſtū eē ſi hēat
facultatē tñs et loca oportunitatē. et opleta
ſine bona q. exit in op⁹ maſeſtū ſi tñ hēat et
locum. Ad pñm addit op⁹ maſeſtū quia au
get oſenſū et otemptū. Ad ſcōdū addit opus
malū q. augēt libidmē qz⁹ ad gen⁹ pñci car
nali et qnqz eadē inferē nocumētū maxie qz⁹
ad pñm qd omitat in pñi⁹. talis enī nō mī⁹
contēpnit deū intēſiue ſola volūtate qz volū
tate et ope. ſ. extēſiue. Intēſiue tñ eſt libido
maior in executōe. De volūtate pñmō dēa l.
tellig^r glo. ſi i^o pñ. Appone mīqtatē ſi mīq
eozū. qui op⁹ addit volūtati. mīqtatē addit
mīqtatē. **S**i de volūtate 2° mō dicta intell^r
glo. ſi i^o pñ. etenī in corde mīqtates oya. mē
ra. ſi vis inquit et nō potes de⁹ reputat ſēm
hēc gual^r. de h^c bon⁹. optie loqtur li. 2. d. 22. q. 2.
Nūquid euent⁹ ſequēs addit ad bonitatem et
maliciā actus extioris. **H**ēc euent⁹ ſequēs ē
eſt pñcogitat⁹ aut nō. ſi ſic addit. cū enī quis
cogitat q. ex ope ſuo multa mala ſequi pñt
nec ppē h^c dimitat ex h^c apparet q. ex volū
tas eſt deordinata. ſi illo non ſit pñcogitatus
aut p ſe ſequit et ut in plib⁹ et tūc addit. cō
ſtat enī actū eē meliorē ex genē ſuo ex quo ſe
qui pñt plā bona. et peiorē ex quo ſe nati ſe
qui plā mala. Aut ſequit p accōis et ut in

pauiores et tunc non addit. non enim iudicatur de re aliqua secundum id quod est per accidens. sed tamen secundum id quod est per se habet. *De merito et de demerito*

actio humanis

Propterea considerandum est de hijs que consequuntur actus humanos ratione bonitatis vel malicie. *Circa* quod breuiter tenendum quod actus bonus vel malus habet rationem culpabilis et laudabilis secundum quod est in preterito voluntatis ratione uero rectitudinis et peccati secundum ordinem ad finem. quoniam enim actus hominis intendit in finem debitum secundum ordinem rationis et legis eterne. tunc est rectus. quoniam uero deuiat ab illo ordine tunc habet rationem peccati. habet etiam actus bonus vel malus rationem meriti vel demeriti et hoc secundum rationem iusticie in operacione ad alterum. scilicet ad deum aliter sequitur quod deus non habet eandem de actibus humanis. Hijs igitur presuppositis queritur prima de actibus bonis et malis per operacionem ad meritum et demeritum. scilicet ut actus exterior bona intentione facit sit meritorium. Item intentio per se est motus voluntatis ordinatus actui exteriori in finem. et sic omnis actus exterior bona intentione factus est meritorium quia ille motus nunquam est bonus nisi sit ordinatus rectus et ad hoc quod sit ordinatus rectus requiritur quod sit actus ordinabilis et quod voluntas sit ordinans et quod sit finis bonus et in se et in ratione finiendi. hoc est quod sit melior hijs que sunt ad finem et talis ad quod actus dirigat secundum rationem iudicis rationis. Alio modo intentio potest dici finis intentus et sic non omnis actus exterior bona intentione facit est meritorium. sed tamen illi actus qui sunt de genere bonorum illi qui de se sunt indurtes qui quicquid possunt esse meritorij ratione finis intenti. Unde dicit philosophus primo ethicorum. c. 6. quod quedam mox nominata uoluntaria sunt cum malicia et per se habent non est igitur etiam hoc dirigere sed semper peccare. hoc recte et bonum. *Utrum* agens tamen mereatur quod intendit mereri per bonitatem sui actus. Item agens tamen mereri quod intendit dupliciter potest intelligi. Vno modo ita quod actus tamen valeat ad meritum quantum agens valere dicit ipsum. et sic non est verum. Alio modo quod quanta est bonitas actus intentionis tamen actus exterior valeat ad meritum. et hoc est verum. Ista autem intentio sepe maior est in bonitate in eo qui sunt actus non tamen creditur valere quantum in illo qui sunt actus magis creditur valere. Si ergo obiciatur glossa super id. 12. bonus homo de bono dicitur. scilicet. que dicit tamen boni quod facit quantum intendit. dicens quod sic dicitur intelligi secundum quod bonus est actus intendendi tamen est bonus actus exterior elicitur ex illa intentione quia per intentionem est bonitas moralis in eo. hoc recte. Insuper non quod quantitas intentionis tripliciter potest intendi. uno modo quod ad quantitatem vel feruorem affectus intenditis et sic quantitas intentionis mensurat meritum. quia ex quo tanto affectu caritatis operatur bonum facis tamen mereris quia meritum pensatur penes caritatem. Alio modo quod ad quantitatem operis intenti. et sic non mensurat quia tunc diues auarus dans denarium plus meretur quam liberalis huius caritatem dans centum denis. *Quod* quod ad quantitatem finis sic est non mensurat quia deus est omnium merentium finis ultimus qui non est aliquis maior alius minor secundum autem bonum. hoc glossa.

quantum quis intendit tamen facit est duplex ex eo quod ly. tamen et quod possunt esse adubia vel nomina si enim sunt adubia dicuntur quantitate actus intendendi et faciendi. et tunc est locutio generalis uia sui respectu bonorum siue malorum quia quod actus intendendi est intensus in bonitatem vel malitiam tamen operatio exterior est bona vel mala. omne enim meritum vel demeritum reducit ad actum voluntatis licet aliquo modo arcum stande exteriores faciant ad maiorem voluntatis dampnatos. Si autem sint nomina dicuntur quantitate ex parte intenti et operati. et tunc non est generalis uia quia operatio exterior factum non secundum mensuram intentio. sepe enim intendit homo facere bonum magnam et facit per uium quia per uiam habet caritatem. Est tamen aliquo modo uia in malis. scilicet intendendo non diminuendo. et secundum quod tamen et quanta dicuntur quodam operato. proportionatitatis non mensuratos equalitatis unde qui intendit multum peccare multum peccat quicquid opus faciat non tamen qui parum intendit parum peccat maxime si operatur multum deforme facit. Ex predictis patet quod intelligitur glossa super id. luc. 12. bonus homo de bono dicitur. scilicet. inquit bonus intendis tamen facis. *Utrum* uero bone intentionis meritum addat aliquod meritum exteriori actus. Item ad prius possumus loqui demerito dupliciter. scilicet respectu primi subiecti vel accedens respectu primi accidentis exteriores actus aliquam rationem meriti addit interiori intentioni. unde glossa super id ad gal. 6. tunc suo meretur dicit quod quantum sciamus in operibus tamen meretur in fructibus respectu autem primi subiecti vel quod actus exteriores non addit aliquam rationem meriti nisi dispositio. scilicet inquit tamen esse multipliciter meritorios per dante thom. 12. etiam a morte liberat et per. 13. redemptionem anime diuis diuicie et. et inquit exteriores actus excedit actum voluntatis interiori ad bonum et per prius ualent ad gratie radicatos et operatos quibus. scilicet gratie habitui et interioribus actibus ei per prius subiecte debetur hoc recte. De hac materia optime et copiose tractat bonum in 2. suo. di. 20. in ebus quibus uletis. *Utrum* peccatus plus demereat per actum voluntatis interiori inordinatum et per actum exteriori filius quod per actum interiori tamen. Item si voluntatis actus interior sit eque intensus in deordinatone sua siue actu exteriori sic cum ipso non magis demereat peccatus per utrumque eorum filius quod per interiori tamen que ope operetur per. et hoc dico loquendo de demerito intensiue quia tunc non est maior semper in utroque filius quod in interiori per se. Dicunt tamen aliqui quod malus actus exterior addit demeritum malo actui interiori respectu aliqui pene accedens saltim loquendo de actu exteriori qui est malus ex genere per transitum ei super obiectum in debitum. Vnde inordinat per remmura hoc scia contra eum qui uoluit innocentem occidere et occidit quod eum qui uoluit innocentem occidere et non potuit superposito quod fuerint pares in mala voluntate. Si autem loquamur de demerito extensiue per demereat hoc per utrumque filius quod per interiori tamen quia plures nocet et plura mala infert et plures delectat peccare. hoc recte. *Utrum* sola intentio rea sine ope exteriori sufficiat ad meritum. Item autem hoc habet facultatem

facendi opus ext^o q^o pceptū ē aut nō. si sit plena volūtas ponit effem si affit facultas. alias si nō ponit cū possit nō v^t plene s; sei plene et pigre sic pig q^o v^t et n^o v^t. Et dic^o g^o in quadā omel. q^o nemo de bona volūta te si bi blandiat ymo de discone dei mēs lingua et man^o req^orat. distigue tū quia aut ei occrit temp^o et locus nccio iplendi pceptū. puta q^o vult etiam dare et occret ei aliquis cui videt nccitatem extremam. pbabilr imūē n subueniat ei et tūc sola itentio n sufficit ad meritum ymo ē tal^o trasgred^o mandatū. Aut non occrit ei tpe nccitatis s; indigēte rōna: bilis et ogruitatis et tūc ē inten^o sola ei nō valet ad mitū. libat tūc a trasgressiōe quia pcepta affirmatiā n obligat n p tpe nccitātē. Si aut hō non hēat facultatē opandi tūc sola bona itentio sū ope extiori suffic ad mitū. sbalis pmy non aut accūlis. de^o enī neniem obligat ad ipossibile et de tali pē intelli illud greg^o in qdam omel. nō ē man^o vacua a munere si corōis archa iplēta fuit bona volūta te. lxx rich. **¶** Vt^o ad mitū sufficāt itentio fm hitum. s; inten^o fm hitum pē intelligi trip^o. vno^o ita q^o pstat in solo hitu respēu pnapij opatōis et annuatōis ei^o vsq; in finē et h^o nō suffic ad mitū q^o non ē ipi^o opatōis pnapij. Alio^o ita q^o illa inten^o sit actualis respēu pnapij opatōis nō tū ipēu tot^o annuatōis ei^o vsq; in finē. et sic dicūt qdam q^o tō opatio ē mitoria i v^tute ac^o ipi^o itendōis p quā illa opatio fuit icepta. 3° mō ita q^o sit in actu respēu pnapij opatōis explicite ita q^o explicite itēdat opatōz iape et oplē. S; respectu tot^o annuatōis non manet inten^o in actu explicite s; ipliate. sic hō i volendo quic quid ē ad finē actualr. ipliate tū vult ipm finē et sic dicūt qdaz ēē nccitū ad h^o q^o tō opa^o sit mitoria q^o illa iten^o sit i actu explicite l ipliate p totā opatōz a pū^o vsq; ad fi. h^o rich. Scdm aē bonū. ad h^o q^o aliq opatio sit mitoria sufficāt rlo hitual^o ei^o in deū. et pē dīa lxx rlo hitualis duplr. vno^o qū quis opatōz aliquā refert ad deū actualr i pnapio illi^o opatōis v^t ē alit^o ad quā illa coir se bz. Si aē opatōz alit^o gūis inaper opozetē qd inten^o renouaret ad hoc q^o mitoria ēē. Alio^o dī h^o relatio siue inten^o hitual^o qū nō pcogito aliq de deo. vt cū ex sola pfidatōe boni opis ipa caritas pmpa l aliqua alia v^tus caritate informata ad i^o op^o inclinat. vt cū vir religios^o obedire plato sibi papiēti ead si nichil cogiter de deo s; tū pfidēt obīe bonū ēē bonū. lxx bonū.

De iunio et pccatis in comuni

DE inde pfiderand^o est de hitib^o malis h^o est de vicijs et pccis in cōi et ē hitus put hic de eo loquim^o q^olitas difficile mobilis. Est aut aliq hitus bon^o. aliq malus. hitus bon^o dī qui disponit ad actū viciem nāse sic ac^o v^tutū hūane nāse vici;

unt quia sūt fm rōz. Accūs illo viciōz hūane nature discōueiunt quia sūt s rōz. Dicendū aut ē pmo hic de vicijs et pccis in cōi. in spe aali nō pfidat^o de eis infra cū tractat^o de v^tutib^o i spālī. vbi iuxta vnamq; v^tutē spe aale; age^o de spālī viciō sibi opoito p eo q^o opposita iux se pōita magis elucescūt. **¶** Circa viciā aut et pccā in cōi pfiderand^o. pmo de ipis. 2° de sbo peccatū. 3° de cā ei^o. **¶** Circa pmi pmo vidend^o est quid sit pccm. 2° de dione pccū. 3° de opatōe peccatōz ad iuicem. Quantū ad pmi sciedū q^o fm au^o. 22. li. s faustū pccm est dictū vl^o fcm l^o occupitū s legē dei. et sic h^o diffō ē pccū actual^o mōz^o quia ē pccū actualis dī ibi qd ē dcm l^o fcm l^o occupitū s actū ēplē po tentie. s. inēpretatiōe opatiōe et affēue. q^o nō ē mōz^o. dī ibi q^o ē s legē dei. peccatū enī viciāle dī pccm fm rōz ipfecta; et in ordine ad peccatum mōzle. non enī ē s legē dei. quia viciāle peccās nō facit qd lex phibet n^o ead ptermittit i^o ad qd lex obligat p pceptū s; facit pter legem. quia nō obfuar modū rōis quē lex i tendit. Tene^o aut ibi ly vl^o disunctiōe s; mēbrum vlt^o intell^o pōse. reliqua vō mīme. **¶** Unde sens^o ē q^o omīe pccm aut ē dcm aut cōcupitū aut factū et occupitū et factū et occupitū tū. intell^o ead dēa diffō de peccato cōmissiōis nō de peccato obmissiōis. vl^o fūtur ibi fcm coir put extend^o ad opatōz et ad cefationē ab ope fm quē modū hō nichil opans requisitus qd faciat. Rūdz se quiescē. h^o rich. **¶** Potest aē hic queri vt^o omīe peccatū sit volūtariū. s; q^o sic. vñ au^o. li. 1. retrac. c. 12. et. li. de vā reli. pccm inquit ē adeo volūtariū q^o si nō sit volūtariū non ē pccm. lxx aug^o. Nam pccm orginale ē volūtariū volūta te aliena. s. ade. pccm vō actualē mōzle ē volūtariū volūta te ppria. s. peccātis. Veniale vō quoddā ē volūtariū volūta te ppria et simp^o vt i^o qd sit ex delibatiōe. sic mendaciū iocōfū. Qddam ē volūtariū medio mō. s. pccm volūta te. s. ade. qui i^o delibatiōe voluit ex quo corruptio secuta ē ex q^o in nob oriunt^o mor^o i ordinatū qui dicunt^o ēē pccā viciālia. pccm volūta te ppria vt i^o q^o pfurgit ex repugnātiā carnis ad spm l^o corruptiōis viriū aīe. tale ē peccatū et si nō sit a volūta te ppria aīcedēte ozit tū a volūta te ocomitāte et nō phibente vl^o nō pcauente cū possit cauē vl^o phibē. licet enī sit stat^o aliq in q^o nccē ē aliq in aliq pccatū dēmiatū cadē. potuit tū illū statū pcauere et i^o si nō pcauit iputatur ei^o volūtariū. licet i^o tūc phibē nō possit i^o dī volūtariū quodāmodū sū inēpretatiōe et fm au^o. quodāmodū tenet rōz culpe. quodāmodū pene. vñ dīat q^o q^o hō peccatū vitare nō voluit dū potuit mflitum ē ei vt cū vult vitare nō possit. Si obiatur qd s^o i^o pū. 28. sepdes i die cad^o iust^o. dīat glo. singlīs dieb^o p nccitātē l^o fragilitatem carnis vl^o volentes vl^o inuiti peccamus.

spm. et id fm gg. e spuale peccatu. **¶** Sequit
 vide de 3. s. de opatõe peccatoꝝ ad inuicem.
 circa qd nõ. q vnũ peccatũ dī mai⁹ vl̄ gūi⁹
 alio. 12. mōis. pmo cālitatē vt peccm dyabolī
 cui⁹ inuidia mors introiuit in orbem tē. 2.
 gñalitatē vt peccm ade qd in omīs hoīes se dif
 fundit. 3. enozmitatē vt peccm inde. 4. mēta
 tudine vt peccm ei⁹ qui plā grāy dona recep
 t. 5. pīculositatē vt peccm ignorāde. 6. i
 sepabilitatē vt auaritia q viāys alijs cū hoīe
 cōfēfēcētibz sola iuuenēfāt. 7. iportunitatē
 vt supbia que edā qñqz ex bonis opibz ofur
 git. 8. pñitatē vt luxuria. 9. maiori grē i
 pugnatōe vt peccm in spm scēm. 10. offense
 magnitudie vt ydolatrā. 11. maiori resistēdi
 facultatē vt peccatũ ade. 12. maiori impōi
 tatē et libidine et sic peccm cuiuslibz gñis sic
 ri pē alēo mai⁹. et hui⁹ modi ofueiunt a docto
 ribus affigri. vt dicit boñ. pē ē addi pōictis
 q vnũ peccm dī gūi⁹ alio cetis pibz. vno rōe
 obi pñapalioꝝ. Inueniunt tñ et alij modi
 s; isti sufficiūt ad pñs tanqz mag⁹ ofueti grā
 breuitatis. **¶** Obi autē s; hē q dēm ē i. s. mō. s.
 q luxuria ē peccm gūi⁹ pñitatē qā gg. dī ē
 moza. q peccata carnalia sūt mīozis culpe qz
 spūalia. nõ g⁹ luxuria est gūi⁹ peccm qz peccā
 spūalia. **¶** Ad hē dicens q vñū gg. nõ dī intel
 ligi qī qōlibet peccm spūale sit maioris culpe
 quolibz peccō carnali. s; qā cōfiderata sola oꝝia
 spūalitatis t carnalitatis gūioza sūt peccata
 spūalia cetis pibz. cui⁹ rō est. quia qto ē ve
 lement⁹ i pulsiuū tanto hō mī⁹ peccat. pecca
 tum aut carnale h; veixemēti⁹ i pulsiuū. i. cō
 cupiāz carnis nob mīatī. et id mōqz hui⁹ dī
 est mīoz culpe. qd aut dēm ē q luxuria ē gūi⁹
 peccatũ pñitatē intellr nõ q offensa sit gra
 uioz. s; quia pñ maiorē pñitatē ē ibi pugna
 maior et pñis culpa mīoz vt dēm est. **¶** Qd
 uo dī. 3. et hī. q peccata i tempāte sūt maxie
 ex pñabilia puta gula t luxuria hē pñto
 dī qā sūt arca delctatōes illas q sūt cōmūes
 nobis t brutis. vñ quodā mō hō p hē peccata
 reddiē brutalis et inde est q sic dīc greg⁹.
 sūt maioris infamie. **¶** *in qua pñentia aie
 est peccatũ*

Postea cōfiderandū est de subiecto peccī.
 circa qd sciendū q i peccō tria pñt ofide
 rari. pñmū ē ipe act⁹ vl̄ obmissio act⁹ dē
 Scdm ē ipe act⁹ vl̄ obmissiois deordinatio
 Terciū ē culpabilitatē ipe deordinatōis rō.
 hic enī acapim⁹ peccm p culpa. **¶** Quantū ad
 pñmū hōy triū ille potēte sūt sūm peccī p quas
 elidit ille act⁹ qui ē peccm. quantū ad 2. idē
 est dicens hē excepto q act⁹ deordinat⁹ ē i illa
 potētia a qua elidit sic in sūo imediato et me
 diante ipo actu ē ipotentia sic in sūo. quan
 ad 3. omīe peccatũ est in sola volūtate vt in
 subiecto et sic dīc au⁹. in li. de duabz aīabz q
 non n volūtate peccat h; tñ mal⁹ act⁹ rōez
 culpe nõ mōqz est in volūtate s; mōqz ē a vo

luntate. vñ au⁹. i. de li. arbi. culpa ē malū
 qd facim⁹. pena uo malū qd patim⁹. hec rich.
¶ Quid de deordinato motu sensualitatis. nū
 quid ē i sensualitate sic in sūo. **¶** Iste sensuali
 tas pē dupl⁹ ofidari. vno fm se t sic nē sūm
 peccatū. quia sic ē cōis nob et brutis. **¶** Alio i
 ordinatōe ad rōz. s. mōqz ē a rōe pñasibil⁹ et
 sic pē esse peccm i ea. Scndū aut q inordinat⁹
 sensualitatis qñz ē sū oī culpa cū ē qñqz vi
 tari nõ possit vt qñ volūtatis nõ est cī illi⁹ de
 ordinatōis nē omittēdo nec obmittēdo nec
 antecedē nē ocomitāter. qñqz aut ē culpa
 venial⁹ materialit⁹ i sensualitate. fōlīe aut nū
 quā. s; in volūtate et hē est qñ mīurgit i
 ordinat⁹ i sensualitate p negligētiā volūtātē
 ei⁹ ipeutē volūtātē p culpa mōzli. pñ difficul
 tatē i fñmādi sensualitatē t i gēdi t sic dīc mōr
 sū. li. 2. dī. 22. q si i motu sensualitatis tñ ille
 cebra peccī teneat vñale ac leuissimū peccm ē.
 qñqz edā inordinat⁹ sensualitatis ipeutē vo
 luntatē p culpa mōzli. qñ. s. ē s; actū phibi
 tum. vt iurgēs ex volūtatis impio delibato
 semp enī inordinatio volūtatis in nob est vi
 cum et peccatũ fm qd peccm distinguit s; cul
 pam et demitā et fm hē dīc au⁹ li. de li. arbi.
 sūt qdam fca de nēitate im pñanda vt vult
 homo facē rōe et nõ pē. **¶** Quid autē dīc peccm
 et culpa dēm ē sup t. pcedē in fi. pñi artī.
 hec rich. vñ aliqz bñuē sic distingūt. s. q mo
 tus carnis omgē pē l ex calefactōe corpis sū
 aqua apprehēfione mētis sic dīc in dormiē
 do. et sic nõ ē culpa. vl̄ ex apprehēfione mētis
 et sic ē culpa. hē pē. **¶** Scndū aut q peccm tam
 spūale qz carnale pē ē in rōe absqz hē q oꝝia
 tur a sensualitate. vñ au⁹. 12. de a. dī. c. 1. dīc
 q q oīa aīe mala putāt ex corpe accidisse sūt
 in errore hē au⁹. pē ei hō eligē actū gule t lux
 urie n mīatē aliqua passiōe. frequent tñ pe
 cata carnalia oriunt ex sensualitate. vñ cū
 au⁹. 12. de tñi. c. 12. in pgressu peccī opat sen
 sualitatē spenti. inferiorē rōz mīleri. et supio
 rem rōz viro non loquē n de peccō qd oꝝiē ex
 passione. **¶** Illa uo glo. q dīc s; i pñ. altana
 tua do. vir. nullo oꝝiē pē aliqua mala sua
 fio in te n carnis tue desiderū omouit. intel
 ligit de peccō carnali et de suo mō oriendi vt i
 plūibz. **¶** Supioz edā portio rōis pē sine infidē
 peccare tā mōzli qz venialitē tam peccō carna
 li qz spūali. et sūtur h; rō. put ofphendit intel
 lectū et volūtātē. hec oīa rich. **¶** S; nūquid pē
 esse peccm mōzle in infidē portōe rōis sine cōs
 sensu supioz. **¶** Iste q nõ. sū ofensu mōqz expō
 vl̄ mēpreatio. vñ au⁹. 12. de tñi. c. 1. dīc q si
 illecebra peccati sola cogitatōis delctatōe te
 neat supioz rōis autē ofiliy mēbra recti
 neant sic hñdū ē vt velut abū veritū mīr so
 la omedat. **¶** Ex hīs patz q nūquā p solā ope
 rationē portōis infidē exhibent mēbra i
 tiquitatis arma peccō qd facit qz cū mōzliter
 peccat. hē aē sic declarāt fm bon. peccm mōzle

diat deordinatōz a deo que ē cū otemptu et cō
sensu. talis enī deordinatō ē p aūfōz et h^c ē p^r
supioris. ei⁹ enī ē aūti cui⁹ ē oūti. ofentire uo
ei⁹ est. cui⁹ ē iudicare et regē. h^c aūt ē p^ris eā
supioris et iō nō p^r aliqō p^rem mōzle esse in
nobis qd nō supiori p^ru impute^r t i quo ipa
non deordine^r p^r tū i^rferior portio sū supiori
sic m^r fine viro omedē. i. delectari. et h^c patz
in pgressu temptatōis t delectatōis carnalis
qū inapit a sensualitate. tūc enī sensualitas
p^rmo delectat in apphōsione delectabil^r et hoc
ex surreptōe est t ē peccatū vīale. p^rma pars
rōis mīdōz qēc mor⁹ i^rferiores et affēus hz di
iudicare et cognoscē. h^c ei⁹ nō ē potēne sēsitie
que adūit delectatōz et tūc aut illa delectatō
statim repellit et tūc ē vīale peccatū aut reti
netur t h^c p^r esse trip^r. quia aut placz ipa de
lectatō t opis oūma⁹ si facultas adesset cō
sensus rōis supior ē peccatū mōzle cōcurrēte
sū viri et mlieris omeditione. h^c dico in hīs
gūibus peccatōz q sūt ex genē suo mortalia.
Aut placz delectatō sū displicz p^ris oūma⁹. t
tūc est ofens⁹ semiplen⁹ et tūc dī fm bonū. et
alex. an. sola m^r mādūcasse. ē tū ibi p^rem
mōzle. quia nō tū rō i^rferior sū eā supior cō
sentit illā delectatōz. **A**ut vt⁹ qz displicz. s.
ipa mīdōz delectatō t opis oūma⁹. et tūc aut
non adūit p^ricm delectatōis n^c repellit eā
et tūc peccat sū nō mōzle. gūi⁹ tū peccat qz si
statim virilit^r repulisset. **A**ut p^ricm adūit
nec illā delectatōz repellit sū reuolui mentē i
huiōi cogitatōibz finit et tūc fm m^rgros pec
cat mōzle quia licz nō sit ibi ofens⁹ exp^rssus
est tū mēpretatiū⁹ t omedit sola m^r b. bonū.
peccatū tū i⁹ iputae viro. i. supiori portōi.
quia cū eā opescē tenētur nō opescuit. aliq tū
negant i illa opescendi negligēcia eē mōzle
peccatū quātūqz qz adūit p^ricm quicqd
tū sit de hoc via tuoz ē tenēda. et si alicui h^c
cōtingat sanū ē oūliū q de ipō sic de mōzle pe
nitent. **N**on loquim^r aūt hīc de delectatōe q
cumqz vt de illa qua qz delectat cogitando de
pulcritudine mlieris sū de illa q ofurgit ex cogi
tatione carnal^r opis. **E**xp^rdictus patz q m^r
cōmedē p^r fine viro quia vir dī tū tūc ome
dere qū plenus adest ofens⁹ et tūc dicunt ar
ma mīqtatis p^rstari peccato qū tot⁹ hō ibi in
curuāt ad peccatū sū sit peccatū caris sū spē
peccare tū nō p^r mōzle fine viro. quia nō p^r
esse peccatū sine ofensu viri vero vl mēpreta
tiūo. patet eā q ofens⁹ in delectatōz atēbuit
mulieri quia ē ofens⁹ semiplen⁹. cōsens⁹ uo i
opus atēbuit viro qā est ofensu plen⁹. **S**i aē
peccatū ofistēt in sola delectatōe tūc ofens⁹ i
delectatōz p^r eē plenari⁹ ofens⁹ n^c tūc ē supio
ris p^ris tū sū eā i^rferioris. vñ nō dī tū vir
cōsentire quia mouet extēora mēbra sū qā mo
uetur volūtate plenaria. et hāc arcūloquū
aū. p h^c q dīat virū omedē cū mīqtatis ar
ma pbenē peccato. h^c bonū. **A**d h^c nō s. ncl⁹.

q si voluntas tam diu moretur in cōplacen
tia cogitate delecta tōis inordinata q eque or
dinet ac si statim ofensisset in actu tūc portio
supior ofentit mēpretatiē quia tanta negligē
tia equiualeat tūc ofensui exp^rssō. si aūt portio
supior ofentiat q oplesat in ope inordinatō co
gitata tūc ofentit exp^rssē. **I**lla g^o inordinatō
cogitata aut ē de genē suo vīalis vt ē vbum
iocosum et huiōi et tūc sū portio supior ofen
dat mēpretatiē siue exp^rssē nō p^r hoc peccat
mortalit^r. aut ē de genē suo mōzle vt ē formi
cari occidē cā vindicte et huiōi. et tūc sū cō
sentiat ex deliberatōe mēpretatiē sū exp^rssē est
peccatū mōzle. **C**omplacētia uo illa anquā
ratio supior ofentiat exp^rssē vl mēpretatiē est
peccatū i^rferioris portōis fm se et ē vīale. **E**t
qd aū. 12. de tri. c. 12. vult q si sola m^r. i. por
tio i^rferior omedat de re illicita tot⁹ hō dam
natur intellig^r qū m^r omedē cū ofensu viri
mēpretatiō. h^c ncl⁹. **E**xp^rdictus patet q ofen
sus i delectatōz alic⁹ act⁹ q ex genē suo sit pec
catū mōzle ē peccatū mōzle fm bonū. et idem
eā vult ncl⁹. et alex. an. **T**ho. aūt dīat. q
arca h^c aliqui sūt diuīsimodē op^rati. qdaz enī
dixerūt q ofens⁹ in delectatōz est tū peccatū
veniale. **A**lij uo q ē peccatū mōzle. et h^c op^r
nio vt ipē dīat ē cōior et verior. **C**oncordare
aūt volens dīat q aliqz cogitans de fornica
tione potest delectari de duobus salic⁹ vl de
ipa cogitatione vl de fornicatōe cogitata. de
lectatō aūt de ipa cogitatōe sequit^r mclina tōz
affēus in ipaz cogitatōz. que si qdem fm se n
est peccatū mōzle sū qūqz ē tū vīale vt cū qz
inutilit^r cogitat de ea vt cū vult de ea p^rdicare
vl disputare. et iō p oīs affect⁹ l delectatō q
est de cogitatōe fornicatōis nō ē de genē mor
talis peccati sū qūqz ē vīale qūqz nullū. vñ
nec ofens⁹ in talē delectatōz ē peccatū mōzle
et fm h^c ē vā opio p^rma. **Q**uod aūt aliqz co
gitans de fornicatōe delectet in ipa vl i ipō
actu cogitato. hoc oūgit ex h^c q affectio ei⁹ ē
inclinata in hūc actū. vñ q aliqz ofentiat in
huiōi delectatōz h^c nichil aliud ē qz eū ofenti
re in h^c. s. q ei⁹ affect⁹ sit mclinat^r in fornica
tione. null⁹ enī delectatō in eo qd est oforme
ei⁹ appetitui. qd aūt aliqz delibate eligit q eius
affect⁹ oforme^r hīs q fm se sūt peccata mor
talia ē peccatū mōzle. vñ tal^r ofens⁹ i delec
tatōz p^ris mōzle ē peccatū mōzle vt scda opi.
ponit. et hīs oūdat aū. 12. de tri. dicēs. to
tus hō damnabit^r n h^c que sū volūtate op^ran
di tū cū volūtate talibz aimū oblectadi so
lius cogitatōis sentunt^r eē p^ris p mediatoz
grām remittant^r. **E**x hīs patz q tū. t bonū.
cōueniūt i p^roita qōe. **A**d h^c cū immediate
sit hūm sup de inordinato motu sēfualitatis
p^r hīc queri de p^ris motibz qui sūt inordinati
ti motus vt⁹ sint peccata. **A**d c⁹ maiore eui
dentia. p^rmo vident^r ē quid sit p^ris mor⁹. est
aē fm alex. an. mor⁹ sēfualitatis fm ipulsiū

fornitatis impetuose tendens ad fruitionem ea-
ture delectabilis. p hoc qd de sensualitatis tan-
gitur subm in quo e pmo motus. **N**o tñ qd se-
sualitas mouet aliquñ fm regimē rōis ad sus-
tentatōz nāte. et talis motus nō ē inordinat⁹
aliquñ fm impulsū fornitis et ille ē pmo mot⁹
de quo nūc loquim⁹ et ē inordinat⁹. et id addit
fm impulsū fornitis. et intellige qd sic se hz sen-
sus ad rōz fm viā cognat⁹ ita se hz sensuali-
tas ad volūtate fm viā motuat⁹. vñ sic cog-
nitio fm sensū pcedit cognitionē fm rōz sic mo-
tus sensualitatis ē prior motu volūtatis. et
ideo bñ dī qd pmo mot⁹ ē mot⁹ sensualitatis.
Ad qd uo ppositū. **R**ndet aliq distinguendo
int motū pmo pmo et ille ē qd pmo insurgit
et nō ē pccm. et int motū 2o pmo qui. s. p ea
pmo occit et ille ē pccm quia dī repm ex q
sentit pmo pmo. **A**li dicūt qd ois mot⁹ pmo
est peccatū. s. nō dī pmo motus quousqz vo-
luntate attingit. vñ dī meli⁹ possz dī. s. qd de-
lectat⁹ inordinata sū libidinosa q pcedit a se-
sualitate inqz ē p peccatū origiale corrupta
dī pmo mot⁹ et ē pccm. quia debet eē sūditā
rōi. et id mouet debito mō pter rōz et at-
tingit aliquo mō a rōne nō facite s. pmitte-
te vl et radice nō pmette. **S**z obī quia sup-
illud ps. irasamī et nolite pccare. dī glo. qd
pmo mot⁹ nō ē i pccate nra s. null⁹ peccat i
eo qd vitare nō pē vt dī au. li. de cor. et gra
g⁹ pmo mot⁹ nō ē peccatū. **H**ec qd bñ est in
pccate nra vitare istū motū et illū s. nō omēz
n ēēt grē spālīs. vñ nō qd et si qlibz vis mo-
tua aie peccet aliquñ fm subreptōz veialr rōe
corruptōis. pmo tñ mot⁹ pccat fm qd de eo
hic loquim⁹ ē tñ i sensualitate sic patz ex eis
de septioe supdca. h. alex. an. m. 2o. **De cā pmo**
fm qd vni pccm dī eē cā alteri. VIII
De inde cōsiderand⁹ est de cā pccī. s. fm
q vni peccatū dī eē cā alci⁹ pccī inqz
tum dispoit et iclinat ad ipm. qd vt
dīat au. peccatū qd p pūaz nō diluē mox
suo pondē ad aliud trahit. hūdi aut sūt cu-
piditas supbia capitalia vicia ignorātia i-
firmitas et malitia. **D**e hīs igit vident⁹ ē. et
pmo de cupiditate. 2o de supbia. 3o de vicijs
capitalibz. 4o de ignorātia infirmitate et ma-
litiā. **D**icend⁹ ē inqz de oibz pccat⁹ ad pns put
sūt cē alioz pccōz. **C**irca pmo igit sciend⁹ ē
qd cupiditas vt dī pma thm. vlē. est radix
oim maloz. dī at mlap⁹ fm aliquos. vno
dī inordinat⁹ appetit⁹ dīaz et sic ē spālē pccm
Alio dī inordinat⁹ appetit⁹ cōlibet boni tpat
et sic est gen⁹ ois peccatū. quia in oī pccō ē in-
ordinata dūfio ad amutabile bo⁹ vt dī mē. s.
Tercio dī qdam inclina⁹ nāte corrupte ad
bona corruptibilia inordinat⁹ appetēda. et sic
dīcūt aliq cupiditate ēē radice oim pccōz. qd
sic radix arbor ex tra hōit alimētū. sic ex amo-
re rerū tpaliū pcedit oim pccm. hēc aut sūt
vera fm **G**ual. et tñ nō fm intentōz apli q

manifeste loquit⁹ ibidē de cupiditate fm qd ē ap-
petitus inordinat⁹ dīaz. et fm hē cupiditas
dī radix oim pccōz ad similitudēz radiaz que
pber totū arbori alimētū. quia p dīas pccm
mitti qdlibz pccm ecclī. 10. pecūie obediūt oia
Sciend⁹ aut fm boni. qd radix aliquñ sumt gñā-
lissime sic dī libido sū cupiditas ēē radix oim
maloz. qñqz gñālē sic dī ēē duplex radix. s.
amor male accendēs rōpē boni. et timor male
hūilās rōpē mali. qñqz mī⁹ gñālē sic dī qd tri-
plex ē radix. s. cupia carī. cupia oclōz et si-
bia vite pparat⁹ ad tplex bo⁹. s. ifer⁹ itē et
exāus. **S**equit⁹ vidē de 2o. s. de supbia vbi
sciend⁹ qd ipa ē mīcū ois pccī vt dī ecclī. 10. **D**
aut supbia qtuor modis. vno dī dētemptis
sodetatis aliquoz nō ppe nāz s. ppe vitaz vl
mores. vñ 10. ad eustochiū. dīce scām sup-
biam scito te ill meliozē. 2o dī inordinat⁹ ex-
cellentie ppe appetit⁹ et sic ē spālē pccm. 3o dī
actual⁹ dētempt⁹ dei. i. nō velle sōeē pcepto dei
et sic ē gñāl⁹ pccm ois mōal⁹ peccatū. 4o dī in-
clina⁹ ex corruptōe ad hūdi dētemptū et sic dī
mīcū ois pccī. **E**t differt sic a cupiditate. qd
illa ē in peccato ex pte dūfiois et id dī radix
peccatū. quia ex dēlectatōe hīta in dūfioe ad cō-
mutabile bo⁹ fouet et nutur peccatū. **S**up-
bia uo ē ex pte dūfiois et id dī ois pccī mīcū
quia in dūfioe a deo mīcū oim malū. licet at
hec sint ūa. qd tñ ecclīastīc⁹ ibi loquit⁹ de sūbia
scōd mō dēā vñ sequit⁹ ibidē. sedes dūcū sup-
borum. s. bīat⁹ pē dīa qd ē sic ē mīcū ois pec-
catū. hēc gual. **N**ota etiā qd mīcū peccatū tri-
plidē pē sumi. s. aut put dīat recessū a lege
maiestatis et sic dī supbia sū dētempt⁹. aut a
lege vitatis sic dī error. aut a lege bonitatis
sic dī insipietia. quia gñāl⁹ sapie. et sic dīat
criso. sup 1o ps. a facie insipietie mee. qd mī-
cum ois pccī ē insipietia. hēc boni. **S**equitur
videre de 3o. s. de capitalibz vicijs. circa qd sa-
endum qd hē sūt septē. s. inanis glā. inuidia.
ira. accidia sū tristitia. quia fm dām. li. 2. c.
13. accidia ē tristitia agguans. auaritia ven-
eris mgluties. sū gula sū castitūgīā qsi cas-
titate mēgens et luxuria. **E**t dicunt capitali-
lia. quia sic caput influat motū in alia mem-
bra. ita ipa quodāmod influat motū in alia
vicia dū. s. dūcūt et mouēt ad ea. et hē p illa
ad que nā hūana ē pna ex sui corruptōe pri-
maria et id mltiplicanē fm ea. **O**mis aut p-
nitas ē respēu appetit⁹ boni. illud g⁹ bo⁹ a
respīat spm fm se aut spm in carne. pmo
pē ēē qdrup⁹ fm qtuor addiciones ad quas ē p-
nus nī appetit⁹. appetit⁹ enī qd bo⁹ sū rōe dig-
tatis. et hē p supbiā. vl sū rōe ppetatus. et hē
p inuidiā. vl sū rōne fecilitatis et hoc p irāz
vl sub rōne quietis et hoc p accidiam. **S**i uo
sit respēu boni qd respīat spm in carne hē pē
esse trip⁹ fm tres additōes sū quibz spc carnal⁹
appetit bo⁹ l sufficēs. et sic ē auaritia. l dēmul-
cens sic ē luxuria. l reficēs sic ē gula. hē boni.

Sciendum autem quod secundum bonum inanis gloria vultus dicitur appetitum dignitatis et excellentie et sic est in deum cum superbia et est viciu capitale quia animus dicitur recte mouere ad dignitatem et excellentiam appetendam. Alio dicitur appetitum laudis et sic est filia superbie. Sequitur videtur de 2° s. de ignorantia infirmitate et malicia circa quod sciendum quod habet se aliquod modum peccati et quodammodo est peccatum propter quod dicitur quod peccatum est duplex s. peccatum ex ignorantia peccatum ex infirmitate et peccatum ex malicia. Est igitur ignorantia causa accidentalis peccati sic remedium prohibetis quia est privatio sciencie perficiens rationem que prohibet actum peccati in quantum dirigit actus humanos. Infirmitas vero habet intelligere passio appetitum sensituum vultu tunc li. 2. de tuscul. q. passiones anime vocantur egritudines vultu cum dicitur peccatum ex infirmitate hoc magis refertur ad infirmitatem anime quam corporis dicitur tamen et ipsa infirmitas anime infirmitas carnis in quantum ex operatione carnis passiones anime insurgunt in nobis eo quod appetitum sensituum est virtus virtus organo corporali. Dicitur autem huiusmodi passio infirmitas quia sic infirmitas corporalis impedit corpus hominis in executione proprie operationis ita passio anime debilitat vel impedit animam in propria operatione dicitur s. appetitus sensituum aliquod passio affectus est rebellis ordini rationis licet tamen appetitum sensituum inclinet quod voluntate sine quod peccatum non perficitur non tamen necio et sufficienter quia in prestate voluntatis est sentire l' dissensare hijs ad quod inclinat et ideo dicitur gen. 2. sibi te erit appetitum tuum et tu dominaberis illi dicitur igitur peccatum ex infirmitate id peccatum ad quod inclinat appetitum sensituum affectus aliqua passio. Malicia autem ex qua dicitur quis peccare potest intelligi malicia habitualis et sic dicitur quod peccare ex malicia quia peccat ex inclinatione habitualis potest etiam intelligi malicia actualis sui ipsa malis electio dicitur malicia et sic dicitur aliquis peccare ex malicia in quantum peccat ex electione malis siue etiam malicia dicitur aliquod peccans culpa ex qua oritur sequens culpa ut cum aliquis impugnat fratrem gratiam ex invidia et tunc actus interior est causa actus exterioris. Peccat autem grauius quod peccat ex causa malicia cetis propter quod quod peccat ex passione quia ibi mouetur voluntas in malum ex seipsa habet autem ex passione quod ex quodammodo in seculo impulsus. Grauius etiam peccat qui peccat ex passionem quam qui peccat ex ignorantia quia ignorantia diminuit de ratione voluntarii non autem passio ut dicitur fuit super. Sciendum etiam quod licet omne peccatum sit contra totam unitatem loquendo tamen appropate peccatum ex infirmitate dicitur esse propter peccatum ex ignorantia s. filium peccatum ex causa malicia s. spiritum sanctum. Sunt autem sex peccata proprie in spiritum sanctum s. despicio presumptio obstinatio inuidia fine gratie impugnatione veritatis agnitione et finalis impietas.

De virtutibus in communi IX
Postea considerandum est de habitibus bonis s. de virtutibus et primo in cordi ubi primo dicendum est quid sit virtus et in quas partes diuiditur. 2° de virtutibus moralibus in cordi. Circa primum sciendum quod virtus est bona qualitas mentis quod

recte viuere quod dicitur in nobis sine nobis operatur et colligitur habet diffinitionem ex vobis autem et proprie in 2° de li. 2. arbi. et ouenit tamen virtutibus infusis. Si vero auferatur habet vltima causa s. quod dicitur in nobis sine nobis operatur oueniet etiam virtutibus infusis et acquisitis. Dicitur autem virtus bona quia ea est aliquod bonum et fuerit ibi bonum non pro bono cordi quod dicitur cum ente et est in plus quam qualitas s. pro bono rationis secundum quod dicitur dicitur 2. c. de di. no. quod bonum anime est secundum rationem esse. Notandum vero quod aliquis male potest velle virtute sicut obis ut cum male sentit de ea vel odit eam l' superbit de ea. Non autem male potest velle virtute sic per apio usus ita s. quod virtutis actus sit malus. Dicitur videtur autem virtus secundum quod de ea nunc intendimus in virtutes morales et theologicas quod distinguuntur ab amicis penes obiectum quia obiectum moralium est actum obiectum autem theologiarum est ens in se tamen sibi aliqua ratione sub qua est super naturam facultatem moralibus ordinatur habet ad seipsum et ad proximum theologice ad deum ut videbitur infra. Dicendum est autem infra de moralibus preterea de theologice et sic procedat gradum ascendendo de virtutibus inferioribus ad virtutes superiores et digniores et de moralibus primo in cordi preterea in spirituali. Sequitur igitur videtur de 2° s. de virtutibus moralibus in cordi et primo de duplici genere ipsarum 2° de subiecto ipsarum 3° de numero. 1° de notatione. Circa primum sciendum quod virtutes morales sunt in duplici genere quodam enim nos ordinant ad civitatem finem secundum idem epistolam 2. essis a ues sanctorum ordinant in quantum eleuando ad opera mitiora ciuitatis fine et hec sunt tamen a dei gratia et ideo dicuntur et sunt gratie quodammodo non habitant ad opera tamen moralia non autem tamen admittoria et ille rationaliter sit a natura et sic dicitur dam. li. 3. c. 12. quod virtutes sunt naturales operum vero sunt ab operum frequentia ut vult philosophus 2. ethicorum 2. et habet modum sunt politice de moralibus gratie tractat et intendit theologice de politicis philosophus. Sunt autem virtutes morales acquisite et infuse secundum aliquos diuise in specie cum ordinant ad diuina ut visus est et huiusmodi finis fuit theologia et rich. secundum aliquos vero sunt eedem vultu si in homine preexistant habitus virtutum moralium ante gratiam illi in dem in aduentu gratie gratificantur et huiusmodi finis fuit bonum. Circa 2° sciendum quod omnes virtutes morales sunt in parte rationali anime ut operum dicitur et intellectus et voluntate habet ei vultu autem 12. de e. c. 12. oportet etiam dicere per experientiam aliquos habitus esse in appetitu irascibili per quos facile obediunt rationi quos oportet dicere habere qualemque rationem virtutem quia dicitur philosophus 3. ethicorum 12. de fortitudine et temperantia quod vult esse irrationabiliter passus s. irascibilis et concupiscibilis et habet in quantum principant aliquod modum rationem per habet quod nate sunt ei obedire. Circa 3° sciendum quod virtutes morales sunt quatuor ut habetur sapientia s. per virtutes enim morales ordinatur et reglatur homo respectu proprii et sui respectu proprii per iustitiam respectu sui reglatur per prudentiam in actibus rationis per temperantiam in actibus sui passionibus concupiscibilis per fortitudinem in actibus sui passionibus irascibilis. Circa 4° sciendum quod preter virtutes

dicuntur virtutes morales quia hilant ad mo-
res bonos recte rōi quiescentes. dicuntur etiam
consuetudinales. quia acquiruntur ex frequen-
tia boni agendi. dicuntur politice. quia reddunt hoīes
boni ordinati in hoīes. a polis quod est pluralitas. dicuntur etiam
principales. quia omnes alie virtutes ad has reducuntur
dicuntur cardinales a cardine. quia sic omnis motus
hostis est circa cardinem sic etiam tota vita actus ho-
minis vivens secundum rationem rectam circa has virtutes vi-
satur. dicuntur etiam generales. scilicet ad omnes virtutes
morales. quia in quolibet alia virtute morali est
aliqua participatio alie earum. **De prudentia**
et eius partibus et viciis oppositis

Deinde considerandum est de unaquaque virtu-
tum moralium in speciali. et primo de pru-
dentia quod sic dicitur bonum. ad eugenium non
tamen est virtus sed etiam auriga virtutum. 2° de iusticia.
3° de fortitudine. 4° de temperantia. Dicendum autem de
prudentia sit dicendum de viciis sibi oppositis. dicitur
autem autem. 2° julianum quod omnibus virtutibus non tamen sit
virtus manifesta distinctione propria ut prudentia te-
mestas sed etiam virtus non in virtute sed quodam specie fal-
lente filia ut prudentie astutia. **Circa prudentiam**
dicendum 2° dicendum est primo de ipsa. 2° de partibus eius. 3°
de viciis. 4° de negligentia quod opponitur sollicitudini
que pertinet ad prudentiam. 5° de viciis quod filiam
habet similitudinem cum prudentia. **Circa primum sci-**
endum quod prudentia secundum quod dicitur philosophus. 6. ethi. est
recta ratio agibilium. **Aug^o** autem dicitur li. de mo-
ribus eadem quod prudentia est amor ea quibus adiuvantur
ab eis quibus impediuntur sagaciter eligens. sed hoc non
intelligitur essentialiter sed casualiter. scilicet inquantum amor movet
ad actum prudentie. **Actus** autem prudentie est triplex
scilicet consilium. de consiliis et inveniendis indicare. con-
siliata et indicata ad opus applicari preceptum. et iste
est actus principalis actus prudentie. quia alii duo
ordinantur ad istum. unum philosophus. dicit. 6. ethi. quod pru-
dentia est preceptum. **Alia** autem applicatio facit non
per intellectum per prudentiam in motu a voluntate
recta. unum hoc applicatio est ipsi recte voluntatis
ut movetur et est ratio per prudentiam ut formant
intellectualiter preceptum de faciendis applicatio; po-
tens. unum quia preceptum actus prudentie est circa agē-
da de consiliis et indicatis preceptum. id ad eam
proprie pertinet sollicitudo. quia ut dicitur philosophus. 6. ethi.
li. sollicitudo dicitur quod sollicitudo dicitur. scilicet inquantum aliis ex quod
dam autem sollicitudo est velox ad persequendum ea quod sunt
agenda. unum philosophus. 6. ethi. dicitur dicitur operari velociter
consiliata. consilium autem tarde. **Est** autem prudentia
gratuita in omnibus hominibus gratiam quia quicumque habet
gratiam habet caritatem et per omnes omnes alias virtutes per
connectionem earum. **Dicitur** etiam 2° modo quod ceterae vir-
tutes in ea que appetunt prudentem agant virtutes
esse non possunt. **Non** tamen quod duplex est industria.
una quod est sufficiens ad ea quod sunt de necessitate salu-
tis. et hoc est in omnibus gratiam hominibus et etiam in indi-
gentibus regi consilio alieno quod saltem scilicet hoc consilium
sibi ut aliquos consilium et bona consilia a malis
discernant. **Est** etiam in pauperibus baptizatis secundum hi-
um sed non secundum actum. **Alia** est industria plenior

per quam alius sibi et aliis facit providere non tamen de ne-
cessariis ad salutem sed etiam de quibuslibet ad beatitudinem
nam vitam persequitur. et hoc est in omnibus hominibus gratiam
In peccatoribus autem non est vita et perfecta pruden-
tia quod. scilicet ad bonum finem totam rationem vite consiliat in di-
cat et preceptum quod sola dicitur prudentia simpliciter. et si quod
in eis est videatur prudentia licet sit licet saltem est imperfecta.
unum philosophus. dicit. 6. ethi. impossibile est prudentem esse et non
entem bonum. **Circa 2°** sciendum quod prescientie po-
nit tres tullei in rethorica. sua. scilicet memoria intel-
ligentia et providentia. **Macrobius** autem secundum sententiam
plotini attribuit prescientie sex pres. scilicet rationem intellectualem
arcuspectum. providentiam. doctricam et cautionem.
Aristoteles autem. 6. ethi. dicit ad prudentiam pertine-
re eubuliam. synesim et gnomin. facit et mentem
circa prescientiam de eudoxia sui eustochia sollertia
sensu intellectu. **Quidam** autem philosophus. genus dicit quod
ad prudentiam pertinet. x. scilicet eubulia. sollertia. p-
videntia. regnativa. militaris. politica. ycono-
mica. rethorica. phisica. sed ille tres ultime sunt
prescientie sumendo per prudentiam per scientiam. unum
de eis nichil ad prescientiam. poietiam autem virtutem quod
sunt prescientie integrales prudentie. quodam sunt pres-
cientie subiective. quodam sunt prescientie poles. **Alia** dicuntur
esse quod prescientie integrales alie virtutis quod dicitur occurrere
ad perfectum actum eius. et tales prescientie prudentie sunt octo
quodam quodam pertinet ad eam secundum quod est cognitiva et tres
secundum quod est preceptiva. **Circa 3°** sciendum quod prescientia
est tria. primo ipsa cognitio que si sit prescientia est me-
moriam. si prescientia est intellectus sui intelligentia
sive sensus. quia sensus prudentie que potest philosophus. 6.
ethi. id est cum intellectu. unum dicitur ibidem hoc igitur
habet oportet intellectum. hoc omnino est sensus. 2° cognitio
acquisitio que si sit per disciplinam dicitur doctricam si
per inuentum. dicitur eustochia ab eo quod est bonum et stochos
quod est preceptum quod bona preceptum. huius autem
pars ut dicitur 6. ethi. est sollertia quod est via medi-
coniectura ut dicitur. 1. postiorum. 3° versus cognitio
scilicet secundum quod ex omnibus aliis procedit ad aliam cog-
noscenda et hoc pertinet ad rationem. **Ad** autem ad hoc quod
rationem preceptum tria dicitur habere. primo ut ordinem ad ac-
commodum ad finem quod pertinet ad providentiam. 2° ut
attendat circumstantias negotii quod pertinet ad arcus-
pectum. 3° ut vitet impedimenta quod pertinet ad cau-
tionem. **Alia** vero dicuntur prescientie subiective alie virtutis
que sunt eius species diuise et sic prescientie sunt quodam
scilicet moralia per quam quis regit seipsum. yconomica
per quam quis regit unam domum licet familiam. militaria
per quam quis regit exercitum. politica architectonica sui
regnatia licet legis positicia per quam quis regit civitatem
et licet regem. politica. scilicet simpliciter dea subditorum per quam
bonum se habent ad consuetudinem politicam bonum ordinatam. **Hec**
autem prudentie dicitur species secundum sententiam philosophi. 6. ethi. c.
9. et 3. poli. c. 2. prescientie autem poles alie virtutis dicitur
virtutes adiuncte quod ordinantur ad alios varios actus
vel materias quod non habentes totam potentiam principalem
virtutis et secundum hoc ponuntur prescientie eubulia
que. scilicet est bonum consiliata. synesis que est de in-
veniendis per consilium bonum indicata secundum ea que considerantur
accidunt. et gnomin que. scilicet est bonum indicata eorum

in quibus oportet aliqui a cōi lege recedere. **P**ru-
dentia uo est circa pñcipalē actū qui est pape.
Sequit̃ vidē de 3°. s. de vias q̃ manifeste sē
cōtraria prudētie q̃ sūt imprudentia et vicia sū
ea pñcipa. Scēdō igit̃ q̃ imprudentia pē sumi p
uatiue et sñe negatiue enī nō dī pñcipie ita s.
q̃ dicat tñ carētia prudētie que pē eē sñ pec-
cato. hē tñ carētia prudētie et cuiuslibz vñtū
mcludit̃ in carētia iustitiē originalē q̃ totā pñ-
ciat aīam. et sñ hē omīs aliq̃ defēus vñtū
redūa pñt ad originale pñcipm. pñcipie aut̃ dī
imprudētia mq̃ aliq̃s caret prudētia quā na-
tus ē et dī hē et sic ē pñcipm rōe negligētie q̃ n̄
hētur studiū ad prudētia; hñ dī; cōtrarie uo
sumit̃ imprudentia sñ q̃ rō sñrio mō mouē vñ-
agit prudētie ut si recta rō sñliādo agat et i-
prudēis sñliū sñnat et sic de alijs suandis i
actu prudētis. et sic ē pñcipm sñ pñcipm rōz pru-
dentie pñcipm. 21. elēsaur⁹ desiderabil⁹. s. grē et o-
leum in hitaclo iusti et hō imprudēis dissipab⁹
illud. non ei hō s̄ prudētia; agit n̄ dūctens a
reglīs qbus rō prudētie rectificat̃. et si hē cō-
tingat pñcipm a reglīs dñis ē pñcipm mōrle
Si uo pñcipm eas agat sñ pñcipm et dñmēto eoz
que sūt de nēcitate salutis ē veniale. licet aut̃
imprudētia sit spāle pñcipm sic et prudētia cui
oppōitur ē vñtū spālis. ē tñ pñcipm gñale quoz
dñmō. s. pñcipm pñcipm mq̃. s. m. q̃libet pñcipm ē
defect⁹ in aliquo actu rōis dirigēas q̃ pñcipm
ad prudētia; sic eā prudētia pñcipm in oībz
vñtūbz aliquo mō mq̃ ē earū dñtūa. **E**st
aut̃ imprudentia gñale peccatū rñspectu quozū
dam pñcipm q̃ sūt spēs ei⁹ q̃m q̃dam sumunt̃
sñ pñcipm et pñcipm. et hē s̄ tres act⁹ rōis. q̃tū ei
ad defectū sñliū ēa q̃ est eubulia ē pñcipm
siue temētas. dī enī hē pñcipm in etate qua
scz aliq̃s pñcipm volūtatis vñ passidōis ferē
ad aliq̃d agendū pñcipm gñdōbz medijs pñcipm
dī ordmate descēdē recte sñliādo. hñ aut̃ gñ-
dus sūt memoria pñcipm intelligētia pñcipm.
sollertia in sñsiderando futūos euent⁹ rō sñferē
vñtū cū alio. et dñlitas pñcipm quā quis acquiescit
sñiis alioz. Sub pñcipm aut̃ temētas cō-
tineē. dñt enī illa temē fieri q̃ rōe nō regunt̃
q̃ quidē dup⁹ sñcipm pñcipm vñcipm ex impetu vo-
luntatis l̄ passidōis. **A**lio⁹ ex sñcipm regle
dirigēas. et hē 2° pñcipm ipoztat temētas. pñ-
cipm aut̃ se hñ ad vñcipm q̃ licz magis respi-
ciat pñcipm. **Q**uantū uo ad defēus iudicij circa
q̃ sūt synesis et gñomō. **N**am sñsidera⁹ q̃. s.
in recte iudicando defiat ex hē q̃ sñcipm l̄
negligit̃ attendē ea ex qbus rectū iudicij pro-
cedit. **Q**uātū aut̃ ad ipm pñcipm q̃ est pñcipm
actus prudētie ē incōstantia et negligētia. ex
hoc enī aliq̃s dī esse incōstantis et negligens q̃
rō defiat in pñcipm ea q̃ sūt sñliata et iudi-
cata. **S**i dñt quia incōstantis defiat in pñcipm
dī ab alio ipedit⁹. **N**egligēs aut̃ pñcipm defectū
prompte volūtatis. **I**tem negligētia sñcipm
i defēus alie⁹ act⁹ mñcipm ad q̃ pñcipm elec⁹. dī

ei negligēs q̃i n̄ eligēs ut dīc̃ ysi. ethi. **P**igri-
tia uo et torpor magis pñcipm ad executōz ita
tñ q̃ pigritia dīc̃ tarditatē ad executōz. torpor
uo remissidō in executōe et sñcipm defidia. vñ de-
fidia dīc̃ cessatidō ab executōe. vñ dī a defī-
nendo. **Q**uedāz uo spēs imprudentie sumunt̃ p
oppōz ad pñcipm q̃i integles prudētie sñ quia oēs
ille ordm. ē ad dirigendū tres pñcipm actus
rōis hñc est q̃ omīs defēus oppōiti reducunt̃
ad q̃tuor pñcipm pñcipm ut incautela et marcū-
spēcio ad incōsistatōz. defect⁹ aut̃ dñlitas me-
morie vñ rōis ad pñcipm defect⁹ uo pru-
dentie intelligētie et sollertie ad negligētia et
incōstantia. **O**zunt̃ aut̃ pñcipm vñcipm ex lux-
uria ut dīc̃ gñ. 21. mō. **S**equit̃ vidē de 2°.
scz de negligētia ēa quā sciendū q̃ negligētia
pñcipm ex q̃dam remissidōe volūtatis pñcipm cō-
tingit q̃ rō nō sollertat̃ ut pñcipm que dī vñ-
q̃uo dī. hē aut̃ pñcipm sñcipm dup⁹. vñcipm ex pñcipm
q̃ p negligētia; pñcipm q̃ si sit de nēcitate
salutis erit pñcipm mōrle. **A**lio⁹ ex pñcipm cause
si enī volūtatis sit itñ rñmissa circa ea q̃ sūt dei
pñcipm a dei caritate defiat tal negligētia est
mōrle. et hē maxie sñcipm q̃ negligētia est ex
cōtemptu. **S**i uo negligētia sñcipm i pñcipm
alie⁹ act⁹ l̄ arcūstantie q̃ nō sit de nēcitate sa-
lutis n̄ hē fiat ex sñcipm sñcipm aliq̃ defēus fu-
rozis q̃ qñqz ipedit̃ pñcipm veniale tñc ē ne-
gligētia venial⁹. **A**d hē nō q̃ magna negli-
gentia ē culpa. ff. de vñcipm. magna. et dissolu-
ta negligētia. pñcipm dñlū est. ff. mñcipm si fideius-
sor rñcipm. **E**t sñcipm negligētia crassa ē. pñcipm do-
lum. ff. depñcipm q̃ verna et hē negligētia crassa scē-
tie sñcipm. ff. de re. dubi. cū sex. **S**ecūitas pa-
rit negligētia et negligētia parit offensam de pe-
di. 1. s. si ex hñs oībz. pñcipm negligētia; remo-
uendus ē pñcipm ex. de offi. custo. c. 1. q̃ intel-
lige de negligētia crassa sñcipm glo. ibidē. nōbilia
n̄ spālit notent̃ neglecta eē vident̃. ff. de mñ-
cipm. **I**te ap⁹ labidēz. **I**te negligētia q̃i pñcipm rebo
ē culpanda. i alienis ē vitupāda. **C** mandati
in re mandata. **S**equit̃ vidē de 4°. s. de vi-
cipm q̃ sñcipm hñt cū prudētia. s. prudētia
carnis astucia dolus et fraus. **S**ciendū igit̃ q̃
circa prudētia; carnis prudēs dī aliq̃s dup⁹.
vñcipm simp⁹. s. i ordie ad finē toa⁹ hñane vite
Alio⁹ sñcipm quid. s. in ordie ad finē aliq̃ pñ-
cipm. sic dī prudēs aliq̃s i negociatōe l̄ alio
huiōi. **S**i gñ prudētia carnis sumat̃ sñcipm abso-
lutam rōz prudētie ita s. q̃ i cura sñcipm
finis toa⁹ vite sic ē pñcipm mōrle quia pñcipm aut̃
titur hō a deo cū ipossibile sit esse pñcipm vñcipm
fines et sic dī. **R**o. s. prudētia carnis iūmica
est deo. **S**i uo sumat̃ sñcipm rōz pñcipm prudētie
sic est pñcipm vñcipm. sñcipm enī alñ aliq̃ affīd
mordiate ad aliq̃d delectabile carnis sñcipm aut̃
ne a deo. vñcipm nō sñcipm finez toa⁹ vite i delec-
tatōe caris. et sic adhibē studiū ad illā delec-
tatōz nudā est pñcipm vñcipm. **S**i uo aliq̃s actū
carnis referat in finē honestū ut cū q̃s studet

comestioi ppter sustentatōz corpīs nō dī prū
dentia carnis. quia sic hō vīe cura carnis ad
sustentatōz corpīs vt ad finem. Scīdō autē q
aliqō pēm pē hīe flām silitudinē cū pruden
cia dupl. vno^o inqz^o studiū rōis ordinat ad
finem q nō ē ille bon^o s; apparēs. et h^c pūz ad
prudētiaz carnis. Alio^o inqz^o aliqō ad cōse
quēdū aliqū ē finē bonū vl' malū vīe vns n
veris s; simlatis et apparētib; et h^c pūz ad as
tutiam dolū et fraudē. s; ad astutiā pūe quo
ad ex cogitatōz hūidī viarū. ad dolū autē et
fraudē pūe quo ad executōz opīs s; dolus cō
sistit in vōis et factis. fraud pūe in factis.
Sicut tñ vt dīat aug^o. 8. ptra iulianū. pru
dentia qñq; sumitur in malo abusive ita et
astutia qñq; i bono. et h^c pē silitudinē vni^o
ad alēm pūe tñ acapē in malo. Acapē ē
dolus abusive in bono sensu. S; qd de solliā
tudine rez tūaliū. nūquid ē liāta. Ite solliā
tudo h^c pē esse triplex. pma est anxietas et
auaricie et h^c ē mala. scda ē nēitatis et pū
dentie et h^c ē bona. tda ē dubietas et diffidē
tie et h^c ē mala. Prima ē suffocās. scda
ad bonū ordinās. tda īpediēs. dñs g^o. 6.
dicens. nolite solliāti ēē in crastinū. nō pū
bet solliātudiez scdaz s; pma t tda. et q hō n
confidat plus de se qz de deo. vñ dīe glo. inter
lineal n labor t prudētia damnaē. s; solliātu
do mentē suffocās. Oriūē autē pda vīda ex
auaricia. vñ gg. 2. moz. ponit fraudē ēē filiā
auaricie. *De iusticia t iniusticia* **XL**

Consequēte considerand est de iusticia. et
pmo de ipa i se. 2° de pūo ei^o. **C**irca
pūū pmo dicēdū ē qe modis dī iusti
cia. 2° quid ē iusticia. 3° de actu ei^o. 4° de vīo
sibi oppōito. **C**irca pūū scīdō q iusticia pē
triplr acapī. pmo p ipō iure. vñ qñq; dīcūt
hoīes de suo iure qd est sua iusticia. 2° p actu
reddēdi vnicuiq; qd suū ē. 3° p hītu inclīnāte
dēmiāte volūtātē ad reddēdū vnicuiq; qd suū
est. et ad gaudēdū de ope iusti. quia vt dīat
plūs. 1. ethi. c. 11. neq; iustū āquis dīcēt non
gaudentē opatione iusta. pmo iusticia nō est
vītus s; est obm vītutis iusticie. 2° mō est acc^o
vītutis. 3° mō est vītus. **N**ō tñ q iusticia hī
q est hītus vītutis pē acapī qñq; modis hī
rich. vno^o quīsiē. s. p qñq; recitūdie ā t sic
qñq; vīt^o ē qdam iusticia et sic forte sumit
anb. li. de vītate dīcēs. c. 12. iusticia ē rectitu
do volūtātis pē se suata. Alio^o p rēitūdie
p quā hō iustificat in spēu dēi et sic sūtū p
caritate. t sic sūt au^o. li. 83. q. q. 61. dicens. q
iusticia que p cēta diffūdi est dīlco dēi et pxi
3° p qualib; vītute ordīata p iusticiā legalē
ad bonū cōe. et sic ē idēz cū qualib; vītute dñs
tñ hī rōz. 4° p hītu dēmiāte volūtātē ad
firmiter volēdū suare rectitudiez debītā in
opatōib; que sūt ad alēm et h^c pē esse triplr.
Vno^o ad alēm qest psona singlār et sic est
iusticia pūcular distīncta pēntiā a vītutib;

alijs nec dī dīa vītus gñ al'. Alio^o ad alēm qd
est cōitas et sic ē iusticia legal' et h^c ē oī vītutē
gñalis inqz^o papit opa extiora cui^o lib; vītutē
ad bonū cōe refertī hī qd vult phs. 4. ethi. c.
9. est tñ vna vītus spālis distīncta in cēntia a
vītutib; alijs. vñ nō est gñ al' alijs p pōica
tionē s; p vītutē. **S**equit vidē de. 2°. s. quid
est iusticia. diffīnī aut iusticia hī q cōsistit in
opatōib; ad alēm. Sic ē pūe sūtū sic eadē h
de ea intēdīm^o a iurispītis sic iusticia ē con
stans et ppetua volūtās ius suū vnicuiq; tri
buens. Volūtās nōiat ibi actū nō pōm. so
lent ē hīe diffīnī p act^o ppetua dēigt ibi q
ad rōz iusticie rēqzīe q hō hēat pōitū ppetuo
et in oīb; iusticiā obfūandi. cōstans vō dēig
nat q dī q i hūidī pōito firmiē pūēt. ius
suū vnicuiq; ēbūēs dēigt actū iusticie p opa
tionē ad pūiā matīaz et obm. alī enī ponit
nom acc^o p hītu q p actū spēficat. hītu enī
dī ad actū. obm enī iusticie ē ibi. dīcē ei yf.
li. ethi. ius dīcūt est qā ē iustū. iustū aut ē ob
iectū iusticie. vñ phs. 4. ethi. omīs talē hītu
volūt dīcē iusticiā a quo sūt opatūi iustoy.
Scīdū aut q h^c nom ius ē pmo ipositū ad
significand rem iustā. de inde ē diuātū ad scē
am qua cognoscit qd iustū. de inde ad signi
ficand locū in q ius reddīt vt cū dī qd sparē
mure. **V**lti^o i^o ius dī qd reddīt ab eo ad quē
panet facē iusticiā. In diffōne vō pda sūt
ius p re iusta. Si quis aut pōictā diffōnem
veller reducē in debītā fōm dīcē poss; q ius
ticia est hītus hī quē aliqō sstant et ppetua
volūtate ius suū vnicuiq; ēbūit. et qī ē eadē
cum illa quā pōit phs. 4. ethi. dīcēs q iusti
cia est hītus hī quē dī aliqō opatū^o hī elec
tionē iust. licz aut iusticia ppe dīcā nō sit i
vni^o hoīs ad alēm. methafoice tñ dī iusticia
esse in vno et eodē hoīe hī qd rō impat trasā
bili et scupisabili et ille obediūt rōi. et vlr
hī qd vnicuiq; pū hoīs atēbūit qd sibi quēit
vnde phs. 4. ethi. hanc iusticiā dīcēt methafo
ricam. **S**equit vidē de 3°. s. de actu iusticie.
ēca qd nō q pūi^o acc^o iusticie vt dēm ē. est red
dere vnicuiq; qd suū ē. et h^c ēdā dīc amb^o. li. 1.
de offi. est ēē acc^o iusticie iudi^o sū iudicare. t
pūū pūe pūz ad iusticiā in exequēdo. 2° in
insinuādo. Iudi^o enī ppe nōiat actū iudicis
inqz^o est iudex. iudex at dī qī ius dīcēs. Ius
aut ē obm iusticie et iō iudi^o hī pma nōis
impositōz ipoztat rectā diffōz iustī siue iuris
q aut aliqō bñ diffīniat aliqō i opib; vītutib;
pcedit ex hītu vītutis et iō iudi^o pūe pūz
ad iusticiā. vñ phs. 4. ethi. dīc q hoīes cōfu
giūt ad iudicē sic ad qndam iusticiā alātam.
Vlti^o ē iudicā nom āpliatū ad significandū re
ctam dēmiatōz i qbuscūq;. In oīb; at ad rec
tum iudi^o duo rēqzūnt. vñ ē vītus pferēs
iudi^o et sic iudi^o ē acc^o rōis. 2° ē dispō iudi
cantis ex q ē ydone^o ad rēe iudicādo t sic i hī
que pūēt ad iusticiā pcedē iudi^o ex iusticiā.

Sic g^o iudiciū est quidā act⁹ iusticie sic incli-
nantis ad recte iudicand⁹. prudentie nō sic iu-
diciū pferens. Spūal⁹ at iudicat oīa. i. cor. 2.
quia ex hūitu caritatis inclinat ad iudicand⁹
rē de oīb⁹ fm regl^{as} dīnas ex quib⁹ pndat
iudi⁹ p sapie donū sic iust⁹ p vntē prudentie
iudi⁹ pndat fm regl^{as} iur⁹. h^o tho. Acap⁹
at nom iudiciū mltip⁹. p^o p caū fortuito vt
cū d⁹ h^o eueit dīno iudi⁹. iudi⁹. i. caū fortui-
to. 2° p dīfēctōne aī vt cū d⁹ q⁹ i pūis nō ē iu-
diciū. 3° p vltia volūtatē testatoris. 4° p ac-
tione. vñ iudi⁹ familie herasclide. i. actione
4° p instantia sū ordīnatōe cause fce corā
iudice mē actorē et reū. et fm h^o iudi⁹ ē act⁹
hūanus triū psonaz. s. actoris rei et iudicis
Et fm hanc acceptōz iudi⁹ a⁹ est anile vt i⁹
q⁹ pponit de pecūia vl⁹ re alia. Aliud cūiale
vt illud q⁹ agit de cūib⁹ pūendis sū penīs
mferendis. 6° sūitnr iudi⁹ p sūia iudicis t
sic ē act⁹ iusticie vt sūp dēm ē. Sequit⁹ de 2°
scz de viciō dīpoīto iusticie. s. de iusticia. arca
q⁹ sciend⁹ q⁹ duplex ē iusticia vna illegal⁹ op-
pōita iusticie legali t h^o fm eētia ē viciū spe-
dale inq⁹ rēpīat obm spāle. s. bo⁹ cōe q⁹ cō-
tempnit s⁹ quo ad occōz ē viciū gūale quia p
cōtempnū boī cōis pē hō ad oīa pēta deduc⁹.
sic ead⁹ oīa viciā inq⁹ sūit d⁹ bonū cōe rōz hūe
iniusticie q⁹ ab iusticia diuata sic ē sūp dēm
est de iusticia. Alio⁹ d⁹ iniusticia fm meq⁹l⁹
tatē qndaz ad alēm pnt. s. hō vult hēe plus
de boīs vt de diuicijs t honorib⁹ t mī⁹ de mal⁹
vt de laborib⁹ et damnis et sic h⁹ mīz spāle t
est viciū spāle sū pūulare oppositū pūculari
iusticie. Est at facē iniustū ex genē suo pēcm
mōrle qā mferit nocumētū alēi q⁹ de se rēpug-
nat caritati qui aut facit iniustū ignorās nō
facit iniustū n⁹ p accūs qā facit pter intentōz
et iō meret⁹ veniā. et h^o dīco loqūdo de igno-
rantia facti n⁹ aut de ignorantia iur⁹ quia illa
non excusat. Vñ p hūis de agētib⁹ iniusta
loquēs. 4. ethi. dīat quicūq⁹ pē ignorantiaz
peccant venialia sūit. Ille ead⁹ q⁹ iniusticiā fa-
cit in paruis defiat a pfecta rōe et q⁹ est iustū
facē inq⁹ reputari pē nō ē oīo ptra volūta-
tem et q⁹ h^o patē. vt si q⁹ auferat aliē pomū
vñ vl⁹ aliq⁹ tale de quo sit pūabile q⁹ mde
non ledaē nec displicet sibi. h^o tho. De spe-

ciē⁹ iusticie q⁹ sūit iusticia distributīua t cōmutatīua

Deinde considerand⁹ est de pabus iustī-
cie et pmo de pab⁹ ei⁹ sūiectiuis. 2° de
pab⁹ q⁹ integralib⁹. 3° de pab⁹ q⁹ pō-
libus. Circa pūū pmo de ipīs pab⁹. 2° de
vicijs oppositis. Circa pūū sciendū q⁹ ptes
subiectie sū spēs iusticie sē due vt v⁹ p h⁹. 4.
ethi. et h^o. s. iusticia distributīa et cōmutatīa.
est enī ordo vñ⁹ puate psonē ad aliā quā dī-
rigit cōmutatīa iusticia q⁹ sūstīte in hīs q⁹ mu-
tuo sūit mē duas psonas adīnucē. et ē ordo
et q⁹ ē cōe ad singl^{as} psonas q⁹ dīrigit iustī-
cia distributīa cōmunitū fm pporcionalicatem.

De acceptione psonaz

XIII

Deinde considerand⁹ est de vicijs oppositis
pōictis spēs iusticie. et pmo de viciō
q⁹ opponit iusticie distributīe. s. de pso-
narū acceptōe. 2° de vicijs oppositis iusticie cō-
mutatīue. Circa pūū q⁹ rūmē pla. s. vt⁹ p-
sonarū accep⁹ sit peccatū. Ite q⁹ sic deu. i. nō
acapietis psonā cui⁹ q⁹. psonarū aut accep⁹
opponit iusticie distributīe cui⁹ q⁹dem eq⁹litas cō-
sistit in h^o q⁹ psonis diuisis diuisa ēbūmē fm
pportōz ad dīgtatē psonaz. si g^o aliq⁹ sūdēt
illam pūietatē psonē. et p sūis i⁹ q⁹ sūferē ei
est ei debitū nō erit accep⁹ psonē s⁹ cause. vñ
glo. sūp illud ephī. 6. nō est psonaz acceptio
apud deū dīat q⁹ iust⁹ iudex dīfēnit cās non
psonas vt si quis pūoueat aliq⁹ ad magis-
terū. pte sufficiētā scīe hic attendit debitaz
cām nō psonā. Si nō sūdēt tñ h^o q⁹ ē ille hō
scz pter⁹ vl⁹ cōm⁹. erit accep⁹ psonē. Ad pso-
nam enī nō ferē quelib⁹ sūdētā nō faciēs ad
cām pte quā sit dign⁹ hoc dono. vt si q⁹ pūo-
ueat aliq⁹ ad plationē l⁹ magistū quia ē dī-
nes vl⁹ et sūangne⁹. Sic igit⁹ p⁹ q⁹ accep⁹ pso-
narū est pēcm cū iusticie distributīe opponat⁹ i
hoc q⁹ pter⁹ pportōz agit. nichil ei n⁹ pēcm vtu-
ti opponit. vñ acceptio psonē fm alex. an. ē
iusticia qua pferē psona psonē pte mdebitā
cām. S⁹ obl⁹ quia de⁹ vt psonas acapē. quia
qñq⁹ de nūo duoz hōim vñ⁹ pūitōis vñū p
grām assūit t alēm i pēto relīnq⁹ fm i⁹ q⁹.
22. duo erūt in lecto vñ⁹ assūmē et alē relīnq⁹
tur g^o tē. Ite duplex ē dāto vna pūmēs ad
iusticiā q⁹. s. aliq⁹ dat alicui q⁹ debet ei. t arca
tales dātōes attendit accep⁹ psonaz. Alia ē
pūmēs ad liberalitatē q⁹. s. grās alicui dat q⁹ si-
bi nō debet t talis ē collac⁹ mūmēz grē p que
pētores a deo assūmūt. et in hac dātōe n⁹
h⁹ locū accep⁹ psonaz. quia qlibet pē sine iustī-
ticia de suo dare q⁹ vult t cui v⁹ fm i⁹ q⁹.
10. an nō licz n⁹ q⁹ volo facē tolle q⁹ tuū ē tē
hēc tho. et sūeīt cū eo alex. an. Vt⁹ accep⁹
psonaz hēat locū i dispēsātōe spūaliū. Ite q⁹
sic. vñ iac. 2. nolite in psonaz acceptōe hēe
fidem dñi nñi ihu xpī dīat glo au⁹. quis fe-
rat si quis diuicē elīgt ad sedē honoris ecclīe
cōtempno paupe mstruatore t sanctiore. sicut
enī dīctū ē accep⁹ psonaz inq⁹ talis sūiat⁹
iusticie. quāto aut āquis in maiōib⁹ iusticiā
transgōt tanto gūi⁹ peccat. vñ cū spūalia sit
tempalib⁹ podōza gūi⁹ ē pēcm acapē psonas
in dispēsātōe spūaliū q⁹ tūaliū. Quia nō pso-
narū accep⁹ ē cū aliq⁹ atēbūt psonē pter pro-
portionē dīgtatis iō sūdētā ē q⁹ dīgtas a-
licui⁹ psonē dup⁹ pē attendi. vñ⁹ simplr et
fm se et sic maiōz dīgtatis ē qui magis hūi-
dat spūalib⁹ donis grē. Alio⁹ per ppatōz ad
bonū cōe. Contingit enī qñq⁹ q⁹ ille qui ē mī⁹
sciens magis cōferre pē ad bo⁹ cōe pte potētā
vl⁹ indusēam scīare⁹ vl⁹ pte aliq⁹ a⁹ h⁹ dī. Et
quia dispēsātōes spūaliū ordīnant pūcipal⁹

ad utilitatē cōm fm illud. 1. cor. 12. vnicuiq;
datur manifestatio sp̄s ad utilitatē. id qñq; sñ
acceptōe psonaz i dispensatione sp̄ialiū illi q
sūt simp^r mī^o boni meliorib; pferunt sic eccl̄a
grās gr̄as datas de qñq; mī^o bonis pced^r. vñ
quibz eligē teneē qñq; ad pscia; eligēis melio
res vl simp^r vl in opatōe ad bo^o cōe t qā ille
qui de gremio eccl̄ie assūit vt in plib; eē solet
utilior qñq; ad bo^o cōe qā magis diligit eccl̄iaz
in qua ē nutritus. id fm statuta eccl̄ie est aliq;
de gremio eccl̄ie eligend^o qñq; ad hoc q electio i
pugnari nō possit. in foro iudiciali suffiat eli
gere bo^o n^o d; eligē meliorē. quia sic oīs elec
calūpniā pati posset. **S**z obī quia plati eccl̄ie
solent ad eccl̄iasticas dignitates sū bñfida p̄
pue p̄sangneōs pmouē qd vt ad acceptōz p
sonarū p̄tne. **I**te circa p̄sangneōs plati dis
tinguend^o ē quia qñq; sūt mī^o digni et simp^r
et p resp̄m ad bo^o cōe et si tales digniorib;
pferunt ē p̄cēm acceptōis psonaz in dispen
satione sp̄ialiū quoz plati nō est dñs vt ea
dare possit p libitu s; dispensator fm i^o. 1. cor.
2. sic nos existi. hō vt mī. xpī t dispē. mī. di
Qñq; iio p̄sangneōs plati sē eque digni sicut
ali; et sic licet p̄ sine acceptōe psonaz āquis
suos p̄sangneōs pferre. quia saltē m h^o p̄mi
nent q de ip̄is magis p̄fide p̄. s. q. secū vna
nimie eccl̄ie negotia tractēt. h^o tñ eēt p̄p̄ scā
dalū dimittēd^o si ex h^o āqui assumerēt ex^o dā
di bona eccl̄ie p̄sangneōs eē indignis. **O**bī ite
rū qā facili^o dispēsaē cū dñb; et potentib; q
strahāt mī^o i gdu p̄hibito qñq; cū ali; g^o tē
l^o q dispēsa^o mīonij p̄bandi pñ^r si p̄sueue
p̄pter fedus pacis suand^o qd qdem ē magis ne
cessariū cōi utilitatē eccl̄ie psonas excellētes iō
facili^o cū eis dispēsaē sine p̄cō acceptōis pso
naz h^o tñ. t quēit cū eo i oib; p̄dict i solutōe
p̄sentis qd̄is alex. an. in 2. li. sūme sue. **A**d h^o
breuie nō fm alex. an. ibidē q bñfi^o si sit pu
re tpale lic; pferre p̄sangneōs si sit bon^o ex in
tentōe p̄sangnitatis. **S**i iio sit ānexū sp̄iali
lic; ei pferre ex intentōe p̄sangnitatis nō qui
dem pñ^r s; sario vt. s. nō egeat s; nō ita vt
luxurie. si iio sit sp̄iale d; attendi tñ rō sp̄i
ritual^r. **I**tem solet distigui q a^o ē in maiori
dignitate. aliud i mīorib; bñficijs. et a^o cū e
ligiē āquis de ḡmio illi^o eccl̄ie. et a^o cū eligiē d
gremio alē^o eccl̄ie sū postulaē. **C**um g^o ep̄us
eligiē req̄iē q fm pscia; utilior eligat. in mī
nozi iio bñfi^o suffiat q bon^o. **S**i iio postula^o
fiat maior diligēcia req̄iē. **V**ñ si nō fm cō
sciam vl cōulitatē eligat meliorē et utiliorē
p̄cāre vl. h^o alex. an. **Q**uēit acceptio pso
narū hēat locū i exhibitiōe honoz. **R**ē honoz
nichil a^o eē vl quā qdam reuerentia in testm̄
virtutē aliē exhibita. vt p; p phm. 1. ethi. et
iō vtus sola ē honozis debita cā. **A**liquis tñ
honozari p̄ nō tñ p̄p̄ vtutē p̄p̄ia s; eā p̄p̄
virtutē aliē sic p̄nceps et plati honozantē eē
si sint mali inq^o gerūt psonā dei et cōitatis

cui p̄fidunt t inq^o a deo hñt p̄tātē s alex. an.
Et silr parētes t dñi si sint mali p̄p̄ p̄cipa
tionē dñe dignitatē qui ē oīm p̄ et dñs. vñ
exo. 20. honora p̄rēz t ma. t. et. 1. thim. 6. dē
quicūq; sūt sub iugo sui dños suos oī honore
dignos arbitrent. Senes aut sūt honozandi
p̄pter signū vtutis qd est senect^o. vñ leuī. 29.
Coram cano capite surge et honora psonā se
nis h^o tñ signū qñq; defidat. vñ sap. 2. senect^o
enī honozabil^r est nō diuēna neq; nīlo annoz
cōputata. canī enī sūt sens^o hoīs t etas senec
tutis vita immaculata. **D**iuites eccl̄a sūt ho
nozandi p eo q in cōitatis maiorēz obtinēt
locum. si iio solo intuitu diaz honozent. s.
vt edant meliores qā diazores vl eccl̄a honoz
bus eccl̄iastic digniores fm au^o. ē p̄cēm ac
ceptōis psonaz vñ dē in glo. iac. 2. quicūq;
diuitem p̄p̄ diaz honozat peccat. **H**ec tñ et
alex. an. **S**ec^o ē si diues honozet vt scandalū
et t alioz euiteē ita tñ q paup nō p̄tempnāt
nec diues in p̄cō suo foueat. **V**t p̄cēm
acceptōis psonaz hēat i iudi^o locū. **I**te q sic
vnde pū. 18. dē acipe psonā in iudi^o nō ē bo
num. intm̄ enī ē acc^o iusticie put iudex ad eq
litatē iusticie reducat ea q ineq̄litatē oppōit;
facē pñt. **A**ceptio enī psonaz quā dāz ieq̄li
tatem h; inq^o aliq; atēbuit aliē p̄sone p̄ter
suam p̄p̄tōz in qua equalitas iusticie p̄sistit
et iō manifestū ē q p̄ acceptōz psonaz corrup
intm̄. **S**z obī quia eccl̄. 2. dē in iudi^o pupill
esto mīficors. **S**z hic vt acipe psonā paup
g^o accep^o p̄sone i iudi^o nō est p̄cēm. **R**ē q hō
in iudi^o d; paup s̄buenire qñq; p̄ fieri tñ sine
lesioe iudicij. alioqñ locū h; i^o exo. 23. paupis
non mīsebis in iudi^o. h^o tñ. sic g^o eq̄tas in
iudi^o d; esse vt a vitate nō declinet occōne h^o
vl illi^o p̄sone. **N**ec obstat i^o eccl̄. 2. s. esto tē
quia intelligit q iudex d; tueri mīfables p
sonas ab opp̄ssione diuitū et potentū. et si a
more vl timore eoz l^o sola rōne paup̄tis de
ficiūt p̄sone q sūt necē ad istructōz cāe paup
vl p̄sone mīfabil^r iudex ex offi^o s̄buenire tenē
in vitate ā s̄nē neut p̄a d; parē h^o alex. an.

De contumelia diuitū in iudicio XIII
Distea p̄siderand^o est de vicijs oppositis
iusticie p̄mutatē. **H**oz aut qñq; p̄mit
tuntē circa p̄mutatōes mīolūtarias.
puta p hoc qd aliq; nocuitū inferē p̄p̄o q
volūtātē ei^o qd qñq; fieri p̄ dup^r. s. vbo t fēo
facto cū p̄p̄i ledit in p̄sone vl in reb; et de
hīs q sic p̄mittunt dē m ē sup li. 1. de p̄cep̄is.
verbo aut ledit p̄p̄i et ex iudi^o et in iudi^o. t
qñq; i p̄p̄i lesione i vbo et in iudi^o bñt est. s.
li. 1. vbi agit de octa^o p̄cepto de illa iio que ē
extra iudi^o hic dicend^o ē. t p̄mo de contumelia.
2° de detractōe. 3° de susurratōe. 4° de derisioe.
4° de maledōne. 6° ḡra hui^o matie de m̄ti
loquio. 1° quia ore nō tñ p̄catur i loq̄ndō s;
eccl̄a i tacēdo dō est de tacēnitate. **C**irca p^o
qñq; plā. s. qd sit contumelia t vt p̄sistat i vbo

Re q' sic p'rie loquendo importat dehonora-
tionez alic' . s. illa que consistit in h' q' aliq's id
q's est extra honore alic' deducte i' noticiā et et
alioz q's quide sit p' aliq' signa . v'ba at' vt dic
aug' . 2 . de doct' xp'ia . mē hoies obmēt p'ia :
patū significandi . et id estumelia p'ie loquēdo cō
sistit in v'bo . vñ ysa . li . ethumo . etumeliosus
inquit d' alic' quia velox ē et tūmet v'bis i
iurie . vñ de etumelia s'm alex . an . est peccatū
ex imperio s'mois maifesto tendēs ad nocu
mentū p'ximi quia tñ eadā p' facta aqua sig
ficat aliq' . id extenso noīe cōtumelia eadā in
factis d' eē . **V**ñ sup id . **R**o . i . etumeliosos
supbos . dicit glo . q' etumeliosi sūt q' dictis l'
factis etumelias et epia inferat . **E**st aut' etu
melia maior si quis alic' dicat ei' defēm cora :
m'ltis q' si dicat sibi soli . h'c enī cedit i' detmē
tum honoris sui vñ reientie sibi ab alijs ex
hibende . et tñ eē si sibi soli dicat etumelia ē i
quantū facit s' reientia audientis . hec s'm
tho . et alex . an . **Q**uo oueunt et dñt hec tria
scz ouiaū imperiū et etumelia . **R**e in h' cō
uemūt q' in v'bis p' h' consistat quia p' illa oīa
repsentat alic' defect' . alic' in detmētū ho
noris ei' . huiū aut' defect' ē triplex . s . defect'
culpe qui repsentat p' ouiaū . quia viaū dicit
cōsuevit . nō tñ aīe s' eadā corpo . vñ si quis i
iuriose dicat alicui eū esse cecū ouiaū dicit s'
non etumelia . si aut' dicat q' sit fur non tñ
cōuiaū s' eadā etumelia infert . **S**cōus defect'
est mīozatōis sū indigētie qui eadā derogat ho
noris q'cūq' excellētiā s'equēti et h'c repsentat
p' v'bum imperiū q' p'rie ē qñ alic' iuriō
se reducat alic' ad memoriā auxiliū q' stulit
ei' nēccitatē pacēti . vñ ecc . 20 . exigua dabit et
m'ltā iprogab' . qñq' tñ vñū istoz ponit p' a
lio s'm tho . et alex . an . **P**otest eadā dicit q' ouia
aum d' rōe maīe . s . eo q' ouiaū vñ q' viaū
imponit . cōtumelia uō rōe motui eo q' cū ouo
dam timore p'gōit s'm alex . **V**ñ etume
lia vñ ouiaū sit p'ctm mōzle . **R**e v'ba s'm eēn
tiam . i . m'q' sūt quidā somi audibiles nulli
inferūt nocumētū nō forte gūando auditū vt
cum q's nimis alte loquē . m'q' uō sūt signa
repsentācia alic' i' noticiāz alioz m'ltā dāna
p'nt inferre inter que ē vñū q' hō damnicat
quācum ad detmētū sui honoris l' reientie
sibi exhibēde ab alijs . h'c at' significat ex mēiozi
pcedit affectu . et id in p'ctis v'boz maxime
cōsiderand' vñ ex q' affectu pferat alic' v'ba
Cum igit' ouiaū sū etumelia de sui rōe ipoz
tat quāda dehonozatōz . si intentio pferentis
ad h'c ferat . vt p' v'ba q' pferat honore alic' au
ferat h'c p'rie et p' se ē dicit ouiaū et etumelia
et hoc ē p'ctm mōzle nō mīn' q' furtū l' rapia
non enī mīn' hō amat honore suū q' rem pos
sessam . vñ mereē penā inferni s'm i' d' ecc . 4 .
qui dixit f'ri suo fatue reus erit gehē . ignis .
Si uō alic' v'bum ouiaū vñ etumelie dixit
alic' nō aīo dehonozadi s' forte p'p' correctōz

vl' ppter alic' huiū nō dicit ouiaū l' etume
liam foīlie p' se s' p' acadēs . et matialr m'q'
scz d' i' d' q's p' eē ouiaū et etumelia . vñ hoc p'
qñq' eē absq' oī p'cto . vñ dñs dixit aplis luc . 3 .
Ostulit et tardi corde tē . qñq' uō p' esse cū pec
cato veniali vt si sit leue ouiaū nō m'ltū hoies
dehonestans et pferat ex aliq' leuitate aī l' ex
ira leui sine firmo pposito alic' em dehonozadi
vt cū aliq's intendit p' huiū v'bu aliq' leuē
cōt'istare . vñ requirit d'lectio . vt hō modeste
vtatur huiū v'bis . quia posset eē ita gūe cō
uiaū q' p' incautelam . p'latū honore ei' s' quē
dicet auferret . et tūc hō p'ctare mōzle posset .
eadā si dehonozatōz alic' nō intendit . sic eadā si
quis aliq' mcaute ex ludo p'cudēs gūit leuat
culpa nō caret . id dicit au' . de ser . dñi i' mō
raro et ex magna nēccitate oburgatōes sūt
adhibende in quib' nō nob' s' vt dñs ouiaū in
stemus . **S**z ob' q' ouiaū s'm p'hm . s . etchi .
est actus v'ritas . s . eūpelie nō g' ē p'ctm . **R**e
ad eūpelia p'ntz dicit aliq's ouiaū leue nō ad
dehonozatōz l' stristatōz ei' s' quē d' . s' magis
ad iocū et delectatōz et h'c s'm p'cto p' esse si ser
uenē debite cōstantie . Si uō alic' nō formi
det stristare eū s' quē pferat huiū ouiaū ioco
sum vt exatet in alijs risum hoc est viciosum
vt patz ibidē . h'c tho . et oueit cū eo alex . an .
Vñ alic' debeat etumelias sibi illatas
sustine . **R**e q' sic qñq' . teneñ enī h'fe paratū
animū ad etumelias tolerādas si expediens
fuerit nō tñ teneñ hoc s'p' actu facē vt h'ri p'
ex v'bis au' . li . de ser . dñi in mō . qñq' d'z inu
riam illatā repellē . tñ p'p' bo' etumeliātis . s .
vt ei' audatā rep'mat et de cetero huiū non
attemperet s'm i' d' pū . 26 . rñde stulto in x' stultū
cam s' . ne sibi sa . ui . tū p'p' bo' m'ltoz quoz
p'fect' impedit p' etumelias nob' illatas . quā
rōz tangit g'z . s' . eze . omel' . 9 . **E**t d'z repellere
moderate . s . ex offi' caritatis nō ex cupiditate
p'natū honoz . vñ pū . 26 . ne rñdeas stulto in x'
stul . suā ne a filis effi . h'c tho . **A**tendende eē
s' aditōes ouiaūz et ouiaūz et h'c d'z ouiaū
sustine l' nō sustine . **S**i ei' ouiaū dicat a puoca
to p'one part l' inferiori l' eadā supiori vbi nō
est inuria officij et p'fuitur de medianā mor
bi sū intemp'atē p' sustinētia . sustinēdū ē et ē
mitozitū . **S**i uō dicat supiori i' inuria officij
vl' aliq' corā ipō et de remedio ep'atē nichil p'
sumat si sustineat nō ē sustinendū . hoc aut' dif
ficile ē cognoscē cū inferat ouiaū par . qñ aut
inferat infidzi sū delinquēs sit m'fioz sū nō sus
tinere ē oportunū . **A**liud ē arguē l' corape
tpe quo ouiaū ē m'fioze . nō ei' ē tūc apt' ad
reapiendū . et ad ē iam sedato aliq'z tūlū furore
quia tūc ē sibi p'ficiū s'm i' d' ecc . 20 . q' bonū
arguē q'z irascit tē . de p'mo d' ecc . s . nō incen
das carbonēs p'cto arguens eos . s . tpe q' ira
eis dñat . h'c alex . an . **V**ñ etumelia oriat
ex ira . **R**e q' sic vt dicit g'g' . 31 . mōz . cōtume
lia enī magnāz h'z p'p'm'atē ad finē ire qui ē

vindicta. **N**ulla enim vindicta est irato magis
in promptu quam inferre contumeliam et ideo contume-
lia maxime oritur ex ira tanquam ex principio primo.
nichilominus tamen nasci potest ex superbia propter dispositionem
concomitantem. qui enim superbi sunt estimant alios
inferiores se. unde ex indignatione contumelias infli-
gunt. Sic ergo motum contumelie potest esse l' appe-
titus vindicte. s. cum se per hoc estimat vindicari.
et sic reducere ad iram. vel tempore inferioris l' qui
inferior et sic ad superbiam. h. alex. an. **V**t
melius fiat vindicta vel satisfactio silendo l'
conuicti rindendo. **R**e si fiat operatio in genere
melius est silere quam rindere ad victoriam obtinendam
plus enim est vincere victum quam personam suam. id prius. id
melior est sapiens viro forti et qui dominatur animo suo
expugnat. vbius. Si vero fiat operatio secundum adiutores
personae melius potest esse in causa rindere quam silere. In iu-
dice enim est laudabile quod imponat silentium stulto
tollitur enim sibi alii presumptio sapientie per responsiones
ut. s. sua stulticia recognoscat. h. alex. an.
Si quis tamen hoc animo tacet ut contumeliantem puniat
caret ad iracundiam hoc ad vindictam pertinet. s. si
quis taceat ut det locum ire hoc est laudabile. unde
ecclesiasticus. non litiges cum hoste linguato et non stru-
as in ignem illius ligna. h. tho. **V**t aliquis
vinctus possit in vinculis ab alio non prius vincatur a se
ipso. **R**e simp. quod non vincatur ei quis a se multum
placit. primo cum delinquit et per hoc est causa quia. 2. si de-
linquit tamen dolet de delicto propter se non propter suam
tatem. 3. cum ipotentem estimat se ad vincendum. si
vero nullo horum modorum a se vincatur non potest ab alio
vinci. licet victus est. **V**n crisostomus. sit aliquis
vir mirabilis et magnus et omnes vocent eum furem
et huiusmodi. ille vero non moleste non sit sibi offensus
alicuius talis licet multum de eo tale habuerit opinio non
est suum passus sed illi seipsum confudit. ille autem
non est confusus. h. alex. an. **V**t contumelia
sit gravior adulatione. **R**e quod ad hoc quod contumelia
dicitur bonum malum est gravior. quantum vero ad hoc quod
contumelia magis ordinatur cognitioni in bonum
faciendo l' ad malum declinando est minus gravis. adu-
latio enim claudit oclum cordis ne malum videat
tur. contumelia vero occidit animum ut videatur
malum et caueatur. h. alex. an. **V**t contume-
lia sit gravior detractio. **R**e gravior est detractio ad hoc
quod plures in ea publicatur malum. quod tamen vero ad hoc
est minus gravis. quia magis causi potest malum quod acci-
dit ex contumelia quam quod accidit ex detractio. h.
alex. an. **Q**ua pena puniri debet contumacia totius
l' pena pecuniaria facta estimatio murie ar-
bitrio iudicis secundum qualitatem et quantitatem iniurie et hoc
si cuius agatur. si autem criminaliter ex ordinaria pe-
na officio iudicis inferatur iusti. de iniuria. s. i. su.
Si quis autem contumeliam aut suam intulerit epo-
mox deponatur curie datur. ii. q. i. si quis sacer-
dota. Item est secundum hosti. si episcopus dominum suum pub-
lice denegauit ut ibidem videtur. vel si ei auxilium non
prebuit et occidit promittit l' in eum manus violentas
intecerit. ff. de re in omne delictum. s. i. et si
habet hosti. ti. de c. i. maledico.

De detractioe et infamatioe xv
Deinde considerandum est de detractioe. et po-
de ipsa. 2. de eius pena. **C**irca primum quod
dicitur per la. s. quid est detractio. **R**e de-
tractio est aliene fame per oclta verba denigratio que enim
profert verba contra aliquem in oclto quam in se est au-
dientes facit habere malam opinionem de eo quem lo-
quitur. hoc enim intendit ut et ad hoc conatur de-
trahere. s. de fama et. quod fit quod dicitur ut cum quis
fama alii imponit vel peccatum auget verbis l' reuelat
oculta vel id quod est bonum dicit intendit mala fecit.
quod vero inducit. s. cum bonum alius negat l' mali-
tiose tacet. unde patet quod detractio differt a contume-
lia. quia contumeliosus loquitur s. aliquem manifeste.
detractor occulte et quod ad finem intendit tamen sine no-
cumentum illatum quia ille derogat honori. de-
tractor fame. h. tho. et alex. angli. plenius.
Vt detractio sit peccatum mortale. **R**e ut dicitur
est super peccata verborum maxime sunt ex intentione dominis
inducenda. detractio autem secundum sui rationem ordinatur ad
denigrandum famam alius. unde ille per se loquendo de-
trahit quod ad hoc de aliquo obloquitur eo abire ut
denigret famam et. auferre autem alicui famam est
valde grave quia inter res temporales vel fama preciosior
esse per cuius defectum homo impeditur a multis bonis agen-
dis. propter quod dicitur ecclesiasticus. curam habere de bono nomine
hoc est magis permanebit tibi quam mille thesauri
magni et preciosi. et ideo detractio per se loquendo est
peccatum mortale. **V**n ad Ro. i. detractores
deo odibiles. quod ideo dicitur ut dicitur glo. ne leue pu-
tetur propter hoc quod consistit in verbis. Contingit tamen
quod quis detrahens dicat aliquid verba per que diminuit fa-
mam alius non intendens hoc sed aliquid ad hoc autem non
est detractio per se et fortiter loquendo. s. tamen malitiam
quasi per accensum. et si quod verba per que fama alius
diminuit proferat propter aliquod bonum vel necessarium debet
excusari. scilicet si uisus non peccat non potest dici detractio.
si autem proferat ex animi leuitate l' propter aliquid ad
non necessarium non peccat mortali non forte verbum quod
dicit non debet famam alius ledere et papue inho-
nestate vitare quia hoc ex ipso genere verborum rationis habet
peccatum mortale et tenet aliquis ad restitendum facien-
dam. sic ad restitendum cuiuslibet rei libera cre. h. tho.
Nota secundum alex. an. quod reuelare malum prius ei
qui potest et vult prodesse et eo ordine quod dicitur et quo fi-
ne dicitur cum aliis circumstantiis debitis ad eius correc-
tionem l' nocumtum quod ibidem potest accidere vitatorem est
bonum. si vero debite adiutores desunt est malum. et si
quidem dicatur ex leuitate non sit voluntas nocendi
nec agere ex circumstantiis est peccatum veniale. si autem
ex deliberatione in nocumtum prius est mortale. **A**d
hoc est non glo. si id prius. 2. cum detractio non
comisceatur. hoc inquit specialiter vitio pietatis fere
totum genus humanum. hoc ideo dicitur tamen quia pauci per
viam salutis ambulant. tamen quia pauci l' nulli
sunt qui non aliter ex animi leuitate aliquid dicunt. unde
in aliquo vel leuiti fama alius minoratur. **V**n id
dicit raro inuenies qui ita reprehensibilis velit
exhibere vitam suam. ut non libenter reprehendat alienam

Item nota fm ray. q. detractio siue infamia. qñqz sit vbi planis. qñqz verbis artifi-
 ciosis. i. artificiose excogitatis sū cantileis.
 qñqz nutibz et signis. qñqz et sepius q dicunt
 libelli famosi vt cū quis scbit cartā iniuriā et
 infamiam alii et pīat occulte in ecclia vī in
 platea vī domo vt inuenta et lecta aliī infā-
 metur et talis mōrle peccat. Et ptra pfecto-
 res talū libelloz necnō et s inuēientes eos et
 non statim destruētes s; dolose manifestātes pe-
 ne gūissime sūt institute tam fm leges q; fm
 canones. vt flagella et excōica fm can. 4.
 q. 1. qui in alii et c. hī qui et si oster quis fe-
 cerit pē accusari et deponi cū sit gūe pēem et
 accusatōe dignissī et odepnatoe di. 24. nūc
 aut et decapitatōe fm leges. 6. de famo. libel-
 lis. l. vna. et 4. q. 1. si quis famosū. In foro aē
 pnie teneē ad restōz damni dati. s. si al. absq;
 huiōi infamatōe nō inērisset iō damnu. teneē
 etiā ad restōz fame si forte ppe hē aliī ē ifama-
 tus q; fiet hē mō. s. vt vbi publice dixē ver-
 bis vī cantilenis p se l. p aliū vī et vbi pie-
 at libellū famosū necnō et alijs loas vbi itel-
 ligit illū ptra q; hē acta sūt infamatiū hoc est
 occōne sui dē vī facti l. signi publice filr re-
 cognoscat erroze suū et culpā p se si audet. l. p
 aliū si nō audet p se et pposse remoueat l. sal-
 tem alleniet infamiā. teneē et secū sponē et
 de iniuria et hūiliē veniā postulare in ppiā p
 sona si audet vī p aliū si nō audet p se taato
 noie. Probanē hē. 1. q. 6. si res. et 4. q. 2. q;
 dam hē nēb. fm tū hosti. si ille q; diffamauit
 ex recognitōe erroris sui magis infamaret i
 famatiū nō dicat ego de tali fēo infamatiū
 s; dicat sic ego infamatiū talē de eo de quo
 est mē nos ifamat bñ scās quid ē iō. scātis
 q; ego tanq; malicōs et mal. hē adinuēni.
 et mendatiū est quicq; dixi. et nō dicat flm
 s; mendatiū quia s; mentē dicebat pxi? mfa-
 mando. et tū vī pē esse q; dicebat. S; quid si
 de diūsis infamat et a diūsis. Nam tūc ne-
 cesse est vt specifice sic vī. Rūdz hosti. q; fa-
 dat hē ad arbitū infamati vī si gūie arbitē
 retur ad arbitū iudic debēt se purgare ar-
 eē. de iureiuran. veniēs. et c. qñtauall. et de
 arbit. c. 2. De hac et mā. s. de restitutōe fa-
 me vide ifra li. 4. ti. de restōe art. 2. q. 3. Qd
 est gūi? pēem. s. s; tumelia vī detractio. Itē q;
 cōtumelia inq; h; maiorē pxi lesiōz et rapia
 est gūi? pēem q; furtū vt dēm ē sup. Ex quo
 vitio papne oriē detractio. Itē ex inuidia q;
 nitiē qualrēq; minue glām pxi. Verū
 audies tolerans dectentē gūiē peccet. Itē q;
 sic. vī enī cōsentire detractōi vī fit piceps
 peccati ei. et si inducat eū ad dectend l. salte;
 placeat ei detractō pter odiū ei? cui dectē nō
 min? peccat q; dectens. et qñz magis. vī bñ
 detrahē aut dectentē audire quid hoz damna-
 bilis sit nō facile dixerī. et iō. nō mī auri-
 bus q; lingua fagias detractōes. si nō n pla-

teat ei pēem s; ex timore l. negligētia vī etiā
 verecūdia quadā obmittat repellē dectentes
 peccat qdē s; mltōmī q; dectens et plerūq;
 venialr. qñqz et hē pē esse pēem mōrle vī ppe
 hoc q; alicui ex offi? incumbit coripe dectentē
 vī ppter aliqd pīclm s; sequēs vī ppe radicē q;
 timor human? pē esse qñqz pēem mōrle vt hē
 tur infra. Non tū dz āquis resistē detractōi
 arguēdo eū de flō maxie si scāt esse vī qd di-
 ct. s; dz eū vbi redarguē de hē q; peccat fū de-
 trahendo. vī saltē ostendē q; ei detractō displi-
 ceat p tristitiā faciei. quia vt dī. pū. 21. vent?
 aquilo dissipat pluuias. et facies tristis ling-
 uam dectentē. Et iō si in nob ēēt diligētia
 ne passim obrectatōibz ēderem? iam omīs de-
 trahere timerēt. hēc tho. et cū eo puenit alex.

Sequit vidē de 2. s. de pena detractōis.
 circa qd scēnd q; detractō fm qd nōt gōf. sit
 infamis. et ab ecclia pīat. 6. q. 1. dectōes. Itē
 puitur vt hōiōa vt ibidē et de pe. di. 1. hōi;
 adioz. non q; detrahē sit crimē ita gūe sic oc-
 cidē. s; q; pūē pena etna sic occidē sic dī. qd.
 4. q; dixit f. s. racha re? eit gehē. ignis. De
 susurrione

Distēta cōsiderand ē de susurratōe. circa
 quā qñqz plā. s. vt? sit pēem distinctū
 a detractōe. Itē q; pūit cū detractōe i
 matia et i mō loquēdi quia vīqz dīat de pxi
 mō malū occulte ppe qd alī vñū pōnt. p alio
 vñ eccl. 4. nō appelleris susurro. susurrōes nō
 amīcā nī tūē separe. vñ s; iō. Ro. 1. susur-
 rōes detractōes glo. susurrōes inē amīcōs
 discordiā seminātes. detractōes at alioz bo-
 na negant l. mūit. Crimīator aut dīe ab
 vtroq; quia cūiator ē q; publice cūia alijs i;
 pōnt. s. accusando vī suuando qd nō pūnet
 ad illos. Bilinguis aut dī. ppe susurro. su-
 surro enī nīcē amīcos abmūicē separe. iō ad
 eos duab; vīcē linguis dicēs vñ malū de a-
 lio. iō dī. pū. 20. susurro et bil. maledict. m-
 tos enī ēbauit pacē hūtes. Vt? susurra-
 sit gūi? pēem detractōe. Itē q; sic. quia amīcō
 pūmet inter extōra bona eccl. 6. amīco fideli
 nulla ē opatio quia et optima fama que p de-
 tractatōz tollit ad hē maxie nēcia vt hō ydo-
 neus ad amīcā hēat. est etiā maus pēem q;
 cōtumelia quia melior ē amīcō q; honoz et a-
 mari q; honozari. vt dī. s. ethi. Vñ bñ oñdī
 grauitas hui? peccati. pū. 6. vbi dī sex sūt q;
 odit dē et septū detestāt aīa ei. et hē vīcē po-
 nit eū q; semiat discordiā inē frēs. De derisio-
 ne sū illusione et substantiōe

Distēta cōsiderand est de derisione et ar-
 ca hoc querunt plā. s. vt? derisio sit
 spāle pēem distinctū ab alijs pēis q;
 bus p vba pxi? ledit. Itē q; sic. quia finis ei?
 est distinct? ab alijs q; s. est ofusio et erubescē-
 tia illi? q; deridēt. sic enī iudicās intendē de p-
 sionē et dectens infamiā et susurr. is discor-
 diam sic deridens erubescētiā. In hē aut. s.

fine conuēit. s. cum sublatione s. differt in
mō quia irisio fit ore. i. vbo cachino. s. ban-
natio aut naso rugato vt dicit glo. s. i. p. s.
qui hīcat in celis irideb^r eos. Talis enī dīa
non diuificat spēm. vtrūq; enī differt a cō-
tumelia sic erubescētia a dehonozatōe. est enī
erubescētia a timor dehonozatōis vt dicit dān.

Vt^r derisio sit aliū pētm mōrle. Ite q. sic
cum g^o aliq; malū vl' defcūm ponit in ludū l'
risum qui fm se ē puū malū. est veiale t leue
peccatū fm gen^o suū fm tho. Potest etiā esse
veniale pētm cū quis deridet āquē ex leuitate
nec veller ei^o malū fm alex. an. cū aut acci-
pitur qī puū rōne psonē sic defcū pūozū et
stultoꝝ parū pondare solem^o āquē. sic illudē
vl' deridē est cū oīo pūpendē et cū tam vilem
estimare vt nō sit de ei^o malo curand s. qī pro
ludo hūdū et sic ē pētm mōrle et ē gūi^o qz cō-
tumelia. quia otumelios^o vl' acape seriose. il-
lusoz aut in ludū et ita vl' esse maior oēpt^r
et dehonozatio. Est aut illu sio sū derisio pētm
tanto gūi^o qnto maior reientia debet psonē
que iridet. vñ gūe pētm ē deridē iustos. quia
hoc mltos rēbit a bono. job. 12. deridet iusti
simplicitas. Et gūi^o ē deridē parētes pū. 30.
oculū qui sbsanāt pēm. et despiat pū mris
sue effodiat eū corui detozētib^o. et gūiss^o ē ir-
ridere deū et q sūt dei fm i. p. 21. Cui expro-
bati et sequē ad scū isrl. s. deū.

De maledictione

XVIII

Distea cōsiderandū ē de maledictione
et arca h^c qumē pla. s. vt^r maledicē
sit semp malū. Ite maledictō fieri pē
vl' respēu ei^o qui dign^o ē bñdictōe vl' cui ope-
tit bñdictio. pē etiā fieri zelo iusticie l' vindēe
ab illo etiā fieri pē cui oueit ex offi^o vl' nō cō-
petit. Si g^o fiat maledictio respēu ei^o qui me-
retur maledictōz cū alijs debitis cūmstācijs
erit maledictio bo^o licz sit malū ei qui male-
dictē. si uō fiat illi qui nō meret maledictōz
vl' desint āque debite cūmstācie erit maledic-
tio malū. h^c alex. an. **V**t^r maledictio sit
idem qd blasphemia. Ite maledictio cature
in qz^o catura ē redūdat in deū t sic p accūs hz
rōz blasphemie t sic i canoica inde acap^r blas-
phemia p maledictōe vt dicit glo. cū inquit
michael archangel^o cū dya^o disputā alēca-
retur de moyfi corpe nō ē ausus iudi^o iſerre
blasphemie. Et eadem rō ē de detractore. h^c
tho. et ouenit cū eo alex. an. **V**t^r liceat a-
liqūē maledicē. Ite q. sic qñqz. si enī āquis i
pēctur vl' optet malū alie^o sub rōe malū h^c ē
mō^o est malū intendēs ipm malū. et sic nō
licet et hoc ē maledicē pprie loquēdo. et sic pā-
pit apl's. Ro. 1. bñdicite t nolite maledicē
Si aut sū rōe boni intendēdo. s. bo^o sic licz. n^c
est maledicē pprie loqūdo s. p accūs quia pñ-
cipal' intentio dicētis nō fertur ad malū s. ad
bonū. hoc aut gūgit dup^r. qñqz sub rōe iusti
et sic index licet maledicāt illū cui pāpit ius

tam penam inferri. sic ē etiā maledicē anā-
thematiando. sic etiā aphe impcabanē mala
peccatoib^o qī oformātes volūtate suam dīne
iusticie. licet hūdi impcatores possint intell^r p
modū pūcciatōis. qñz uō dī aliqū malū sū
rōe valis vt cū quis optat aliqz pēctozē pat
aliqū ipedimētum vl' vt ipē melior efficiat vl'
vt saltē ab alioꝝ nocumēto cesset. dicē aē ma-
lum alie^o p modū enūciatōis sic āquid expmī-
tur mō indicatio pūnet ad detractōz. h^c tho.
et cōuenit cū eo alex. an. **V**t^r liceat crea-
turā irrōnālē maledicē. Ite maledicē ad id
pprie pūnet cū pē āquid vl' bñ vl' male oim-
gere. s. rōnālē cature. alijs aut dī bo^o vl' ma-
lum gūgit in ordine ad caturā rōnālē ordi-
natur aut ad ad eam trip^r. pmo p modū sū-
ueniētis. et sic gen. 3. dixit de^o hūi maledicta
terra in ope tuo vt. s. p ei^o stilitatē pūret hō
Vt^r p modū oimētis. s. tempoz vl' loq. et sic
job maledixit diei natiuitatis sue pp culpaz
originalē quā nascēdo oītraxit. et pp oītrac-
tis penalitates. et vtroqz mō pē itelli dāno
maledixisse mōtib^o gelboe. 2. Re. 1. 3° p mo-
dum significatōis t sic dñs maledixit ficulnee
in significatōz iudeoz. maledicē uō eis fm se cō-
sideratū ē oīosū et vanū et p dñs illiciatū. h^c
tho. et alex. **V**t^r maledicē sit pētm mor-
tale. Ite q. sic ex genē suo cū fm se cantatū re-
pugnet quā diligim^o pxi^o. vñ. 1. cor. 6. neqz
maledicā neqz rapaces reg^o dāi possidebē. et ē
pētm tāto gūi^o qnto psonā ē malediam^o ma-
gis amare et reuereri debem^o. vñ leui. 20. q ma-
ledixit pxi suo t mfi morte moriat^r. cōtang^r
tū vbum maledictōis platū ē pētm veiale
vl' pp mali pūitatē qd quis alie^o impcāt. vl'
etiā pp affcū pferētis maledictōis vba dū
ex leui motu vl' ludo. vl' ex sūreptōe āqua ta-
lia pfert quia pēca vboꝝ maxie ex affcū pen-
sant^r vt sup dēn ē. et sic au^o in omel. de pga-
torio pōit mē alia pēca facile vt remane ma-
le dicē. dicit tñ alex. an. q si talia ducant in
cōsuetudinē pnt esse mōrliā pp oīemprū. h^c
tho. et alex. an. **V**t^r maledictio sit gūi^o
peccatū qz detractio. Ite q. nō dicē enī malū
culpe p mō enūciatōis qd pūnz ad qtuor vi-
tia pmissa ē pētm in qz^o ex h^c pxiō inferē alie^o
qd nocumētum. graui^o aē pētm ē nocumētum
inferre qz desidare cetis parib^o. vñ detract^r fm
eōdem rōz est gūi^o pētm qz maledictio simplr
desideriū expmēs. maledictio uō q sit p mō
impj cū hēat rōz cause pē eē detractōe gūioz
si mai^o nocumētū iſerat qz sit denigatio fame
vl' eē leuior si mī^o. et h^c acapī dñt fm pūne-
tia p se ad h^c vitia. pnt eē et alia p accūs cō-
siderari q dicta vitia augēt l' minuūt. h^c tho.
De hac mā hosti. ti. de elico maledico nōt q
maledicoꝝ alij maledicāt sū blasphemare p
sumāt deū. alij hoīes alij fca hoīm. et dñr ma-
ledicā qī maledicētes. gñ alr etiā pē dīd ma-
ledicus is q obloquū de āquo hoīe et dēfendo

vel eum depmendo ex. e. c. i. Item si quis maledixit ecclastico pncipi dicendo publice aqua vba in depmendo sui officij vl' bnficia si sit elictus arbitrie p iudice suu pnti ita q ex eo ce teri tria s romana ecclia no pntat ex. e. c. i. Et idem credit hosti. de layco vt 23. q. i. tñ vt not gof. e. u. papa idē dicē pē sic dicē impa: tot de eo q maledicat sibi. s. q. si h' ex leuitate pcessit pēpnēdē. ff. ad. l. iuli. maie. famosi. si ex infamia. misand si ex iniuria rñittend. c. si q's male. impe. l. vna. **Item** de pena male dicoz qre ifra li. 4. ti. de canoibz pñalibus.

de mltiloquo et vobositate siue linguositate et taciturnitate

Deinde cōsiderandū ē de de mltiloquio si: **mul** et taciturnitate. et pmo de mltilo: quio. arca qō saendō f alex. an. q. mlti loquū dē h' vt ē mltitudo locutōis cū sflui: tate vl' pter utilitatē vl' nēcitātē. et fm h' m mltiloquio ē pēcm. vñ pñ. io. in mltiloquio peccatū nō deerit. nō autē acapit h' in sua gñā litate in qua pē fieri bñ et male. bñ enī mltis fmoibus vt in difficilibz declarādis. Scendō autē q a d est ppe loqndo mltiloquū t a d vbo sitas sū linguositas. vobositas enī sonat i cō temptū. pueientē ex sfluetudine sflue t mor: dinare locutōis. mltiloquū iō nō dēclmāt tñ qz linguositas s stat in genē. et iō licet mltiloquū sit alñ veiale pēcm. s. put ē ēca linguositate ppe qō au. loqñs de minutis pec catis mē alia pōit iō quodēs loquū quis plus qz bñ. Nichilomī aut vobositas sū linguosi tas pē ēē mōzle pēcm. vñ job. ii. nūquid vir vobosus iustificabit qī dicat nō. **Sequit** vi dere de taciturnitate. Circa qō scendō q tacē alñ est act' vritus. vñ dicit gg. os dīctū et cō: gruo tpe vox apit. et rurū sgruo tpe tacēni tas claudit. Aliqñ iō ē noni vici. vñ gg. immoderātū silentiū si culpa nō ēēt. ppha nō dixisset. vt m quia tacui. Si iō qzāt in quo genē peccatū sit. s. delictū vl' omissi. dicendō q in genē delictū. tacē enī nichil aliud ē qz nō lo qui in eo qui pē loqui p tpe et loco et alijs ar: cumstācijs. vñ cū tenet loqui et nō loquū pec cat pēco delictū. sic si tenet loq p tpe et loco et alijs cūmstācijs et n loquū transgōt. Est at tacēnitās alñ pēcm veiale aliqñ mōzle. in hys enī que tenet hō loqui tacē est pēcm mor tale vbigra cū tenet hō pñiū pēcm sfliteri p tpe debito et alijs cūmstācijs et mederi pñio fmone medicinali p tpe debito et alijs arcū: stanācijs in hys ē pēcm mōzle. cū aut nō tenet s expedit vl' decet ē veiale. qñ aut h' nō ē et qñ nō dēclmāre de singul' ē difficile. s. ipa vñ cio docet que nō pmitte hōiez sibi adhibentēz defaali errare. Qd aut dicit gg. qui corrigē non valet incēpare nō dēclmāt ne se pñapē de linquēciā ex sflensu tacēnitatis addicat in: telligē de illo qui tenet ex offi' corrigē et me deri alijs i vbo correctōis. in talibz enī si fiat obmissio p tpe debito ē pēcm mōzle. Sed pē

queri ppter illud eccl. 20. homo sapiēs tacebt vsqz ad tpe. qō sit illud tpe. Iste q i d tpe ē qñ est oportūtas ex pte audientū. qñ. s. aqñ ex eis libentē audiūt. sic enī dicit apl's. 2. thi. vlē pñica vbiū instā opoz. ipoz. glo. optime qñtū ad eos quibus placet. importune qñtū ad eos quibus non placet et hoc dicit quia et si nō placet aliquibz dum audiunt pdesse nichil: ominus iposterū pē. si aut nō assint audito: res aqñ qbus audire placeat. aut dicitur ta les ēē corrigibiles t tūc ecclā istare dī pñicator oportune. si at dōant oio ēē icorrigibiles. dī a pñicatorē cessare fm i d qñ. A. nolite scm da: re canibz n' marga. pi. an porcos. **De pñibz iusticie que sūt dēclmāre malo et facē bonū** **xx**

Distea cōsiderandū est de pñibz qī integ: libus iusticie q sūt facē bo' t dēclmāre a malo et de vicijs eis oppositis. s. de transgōsione et obmissione. **Circa** pñū sa endū q duo pñicta sūt ptes iusticie. vñ au. de cor. et g. ponit ad iusticiā legis illa duo p: tinere. si enī loqñ de bono t malo in cōi pñic ta duo pñet ad oīm vritē et fm h' nō pñt ponī ptes iusticie n forte iusticiā acapiaē. put est oīs vritus licet iusticiā sic accepta respiciat quandā spālem rōz boni. put. s. ē debitū in or dine ad dinam l' hūanā legē. s. iusticiā fm qō est vritus spālis respiciat bonū sub rōe debitū ad pñi. et fm h' ad iusticiā spālez pñet facere bonū sō rōe debitū in opatōe ad pñi et vitā: re malū oppositū. s. qō est pñio nocuū. **Ad** iusticiā iō gñalē pñet facē bo' debitū in or: dine ad pñi vl' ad deū et vitare malū oppo situm. **Dicunt** autē h' duo ptes iusticie gñal' vl' spālis qī integles. quia vtrūqz eozū requi: ritur ad pñem actū iusticie. **Ad** iusticiā enī p: tmet equalitatē sflituē et sfliturā sflutare. cō sflituit autē aqñs eqūlitatez iusticie facēdo bo' idest reddendo alci qō debet sibi. cōsuat autē e: qualitatē iusticie iam sflitu te dēclmādo a ma lo. i. nullū nocuūm mferēdo pñio. **Ad** h' no. q h' duo ponunt ptes iusticie fm aqñā pñiam rōz boni et mali vt dēclmāt. **Non** aut ponunt ptes alie alci vritus moral' quia a: lie vritutes morales sflitāt ēca passiōes in qbo bonū facē ē ad mediū venire. qō ē ab extēnis quasi a mal' dēclmāre. et sic redit in idem in alijs vritutibz bo' facē et a malo dēclmāre sed iusticiā sflitit ēca opatōes et res extēiores in q bus a d est equalitatē facē et a d fēam nō cor: rumpe. **Nō** ecclā q facē bo' est act' sflituius iusticie et quasi ps ei' pñcipal' dēclmāre iō a malo ē act' impfcūs et fāria ps ei' et iō ē qī pars ei' mālīs sine qua nō pē ēē ps foīlis cō: pletua. **Sz** obī quia sī i d ps. diuite a malo t fac bo' dicit glo. i d vitat culpā h' merē vitā et palmā. **Sz** quelibz ps vritutis merē vitā t palmā g' tē. Iste q dēclmāre a malo fm qō ponit ps iusticie nō ipoztat negatōz purāz qō nō ē facē malū. hoc ei nō merē palmā s tñ

vitae penam. imponeat aut motu voluntatis
repudiantis malum ut et non declinationis
ostendit. et hoc est meritorium papue cum aliquis
impugnatur ut malum faciat et resistit. h^c
tho. **C**irca secundum querantur plura scilicet verum
transgressio sit spale peccatum. **I**tem quod sic non enim
transgressio diuina est a moribus corporalibus ad
actus moles. de autem aliquis secundum motum corpora-
lem transgreditur quia gradus vult per se tamen sibi.
moraliter vero quia gradus vult tamen qui sibi perficitur
per preceptum negatum et ideo transgressio proprie dicitur quod
aliquis agit contra preceptum negatum quod quidem moraliter potest
esse contra omnes spirituales precepta quia per quolibet spiritum
peccati transgreditur hoc preceptum aliquod diuini. Si vero
sumatur foris. scilicet secundum istam rationem spale quod est facere contra
preceptum negatum sic est spale peccatum dupliciter. **V**no
secundum quod opponitur quilibet precepto aliis virtutibus oppo-
sitis sic enim ad ipsam rationem transgressio pertinet at-
tendit debita precepta ita ad ipsam rationem trans-
gressio pertinet attendit preceptum. **A**lio
modo secundum quod distinguitur ab omissione quod dicitur pre-
cepto affirmatio. **E**st autem sciendum quod sic iustitia
legalis est omnis virtus subiective et quia moraliter ita
etiam in iustitia legalis est moraliter omne peccatum et sic
diffinitur ambobus. peccatum secundum. scilicet ratio iusticie legalis dicitur
peccatum est transgressio legis diuine. h^c tho. **V**t
omissio sit spale peccatum. **I**tem quod sic. importat enim
pretermissionem boni debiti quod quidem pertinet ad ius-
ticiam proprie. ad generaliter quidem si sumatur debita
in ordine ad legem diuinam vel humanam. **A**d spale
vero si in ordine ad primum. unde eo modo quo iusti-
cia est virtus spalis ut super dictum est et ommissio est
spale diffinita peccatum a peccatis oppositis virtutibus
aliis. eo modo quod facit bonum cui opponitur ommissio
est quedam spalis pars iusticie distincta a declina-
tione mali cui opponitur transgressio. **D**istinguitur
enim ommissio a transgressione. est autem ommissio
peccatum actuale prout negatio actus reducat ad
genus actus. **A**d hoc non quod quia nullus tenetur ad
possibile ideo nullus obmitte non faciendo quod non
potest. et hoc dico si sit ipotens propter suam culpam. si
vero sit ipotens propter eius culpam precedentem ut
cum quis inebriauit se de sero et non potest surgere ad
matutinas ut dicitur. est peccatum omissionis. quod quod
deum inquit ei imputari ad culpam quod est tempore operis
dicitur ommissio. h^c tho. **N**on secundum alex. an. quod tunc
dicitur ommissio perpetrari cum quis se applicat ad ac-
tum illicitum impossibilem cum illo actu ad quod tenetur
ut si iste tenetur ire ad matutinas et se inebriet
vel in sero in colloquio infructuoso steterit hoc dicitur
propter quod non surgit ad matutinas. tunc obmit-
tit. Si vero se applicet alio operi bono ad quod tenetur
et ex hoc lassus dormiat propter quod non surgit non
obmitte. **S**i vero sit actus moris tamen impeditur
ei ad quod tenetur obmitte. **S**ed quid si non surgat
non propter aliquam causam in ipso sed tamen quia uis sensi-
bilis est in eo ligata. nunquid obmitte dormiendo
Item quod non tenetur enim surgere cum audierit signum.
sed si non surrexerit ex causa quod filius in eo obmitte cum

perpetrat causam illam. **A**d hoc addi potest de octo quod
ocum potest dici malum. primo dicitur occum secundum gradum.
quod caret ratione iuste necessitatis l' intentio pie volun-
tatis et sic est peccatum vel dispositio ad ipsum. et sic dicitur.
Questio 12. de octo ubi otioso quod locum. fu. ho. red. rōz
in die in. Secundo dicitur occum vacatio ab his que sunt
proprie vite actus secundum luc. 10. **M**aria optima
peccatum ele. et secundum hoc est occum contemplationis. et hoc
modo est bonum quod sit iusta de causa. **T**ertio dicitur in dicitur
secundum quod vacare ab his que sunt proprie vite actus sit
peccatum bonum fine l' non bono. et quod occum sit quod dicitur in
proba voluntas descendit ab ope iuste necessitatis vel
pie voluntatis est peccatum veniale. si quies sit infra domum.
si non proportionat deo est mortale. **V**t trans-
gressio sit cuius peccatum obmissio. **I**tem quod sic sunt
et absolute loquendo. licet aliquid obmissio possit
esse quodammodo aqua transgressione. peccatum enim in
tamen est quod magis distat a veritate. **C**ontrictas autem
est maxima distantia ut dicitur. 4. metha. unde dicitur
magis distat a dicitur quam simplex est negatio. sic
nigra magis distat ab albo quam simplex non al-
bum. omne enim nigra est non alba sed non sunt.
transgressio autem dicitur alie virtuti. obmissio vero
importat negationem eius. unde peccatum omissionis
est si quis reuertitur debita parietibus non exhibeat.
peccatum vero transgressio est si muria eis inferat
et sic patet oppositum. **A**d hoc non quod delictum coir-
sumptum significat quodammodo obmissio. quod vero
stricte sumitur pro eo quod obmitte si aliquid de his
que pertinet ad deum l' quod sciunt et quod cum quam es
tempore delinquit hoc ideo quod facit dicitur. et sic hoc quod
dicitur iustitiam ratione et modum expia ratione maiori
ut patet leuic. 4. h^c tho. **V**t verum sit pec-
catum mortale. **I**tem sic obmissio opponitur precepto
affirmatio ita transgressio preceptis negationis.
et ideo ut quod propter sumendo importat rationem peccati mortali.
Potest et ut quod coir sumi ex eo quod aliquid sit pro-
pter precepta affirmatiua l' negatiua disponens
ad oppositum ipsorum. et sic verum quod eorum potest
esse veniale peccatum. h^c tho. **D**e iuribus

amoris iusticie in comuni

Deinde considerandum est de partibus iusticie po-
tentialibus. id est de virtutibus eius annexis et
primo que virtutes annexae iusticie. 2°
de singulis ipsarum. **C**irca primam sciendum quod pres-
poles iusticie sunt multe. quarum sex assignat cul-
lus in 2° rethorice sue. que sunt religio. pietas.
gratia. vnde. obsequantia. vitas. et ideo pres po-
les sunt dicta quia in aliquo cum iusticia conueniunt
et ad plenam rationem iusticie non attingunt. cum iusticia
quidem conueniunt in hoc quod sunt eadem operantes ad aliam
a perfecta autem ratione est deficiunt in hoc quod perfecta ratio ius-
ticie in hoc consistit. scilicet quod alia reddat quod ei debet ex
legis necessitate et secundum equitatem. **P**redictarum autem
virtutum quam deficiunt a ratione equali quia per eas
non redditur equaliter. quedam autem a ratione debiti quia
et si per eas reddat aliquo modo debita ideo tamen non est
debitum ex legis necessitate quod est debitum perfecte. sed
ex quadam morum honestate. prime sunt religio pie-
tas et obsequantia. per religionem enim redditur homo

debitū ex legis necessitate. si nō pē reddē equale
in quo eē concordat phis. s. ethi. vsus finē. et
tullius dīc m 2° ret^o. q. religio est que supior
cuiusdā nāte quā dīnaz vocant curā cīmoī.
amq; vl' cultū affert. p pietatē nō reddīt hō
parentib; et patrie qē ā quo mō pñapiū gñā
tioīs debitū ex legis necessitate. si nō reddē egle
quia fm phm vbi sup hīs honorib; qui ad
deos et parētes panēt null' fm dīgtatē alī
tribuet. et de hac dīcē tullī vbi. s. pietas ē
p quā sanguīe iunctis pāteq; beniuol' officiū
et diligēs cultus ēbuit. **P**er obfuantia ead;
reddīt hō vñof dīgtatē sup eū ostitue t ipm
inouētib; ad vñtē mīstio et ex^o debitū ex le
gis necessitate. si nō reddīt equale vt ead; vult
phis. s. ethi. c. 9. de hac dīcē tullī vbi sup
q obfuantia ē p quā hoīes āqua dīgtatē an
ceētes cultu qdaz et honore dignant. **T**res
aē alie. s. grā. vītas t vīdica^o p vītatē hō se
talē exhibet pñio i vñis et fēis. quā ē qd n
d; pñio ex aliq legis necessitate si ex quadā mo
ram honestate vt hētur ex vñis phi. s. ethi.
c. 12. et de hac dīcē tullī vbi. s. q vītas ē p
quā imutata ea q sūt aut sē aut erūt dñr.
p grām aut āquis opensat alie bona fm ea q
recepit ab eo. de hac tullī vbi. s. grā ē i qua
amīdaz et officiōz alie memoria alie re
muniandi volūtas oñe. p vīdica^o t; nō defē
dendo et vīscēdo. p pulsat vīolētia et mīstia
moderate nō itendēdo malū mīstia s; et
emendatōz vl' cohibetōz. l' alioz qetm ad iust
tīde oñuatōz et dā honore. et de hac dīcē tul
lius vbi sup vīdica^o est p quā ius et mīstia
et oñe qd offutaz ē defendēdo vl' vīscēdo p
pulsat. **A**liud nō debitū est nēcū sic oñerēs
ad maiorē honestatē sine q tñ honestas suari
pē qd quidē debitū attendūt liberalitas et aī
dā et alia hūiōi que tullī ptermittit i nūa
tione pñicta q parū hñt de debitū rōe. **O**bia
vero quā āqui ponūt mē ptes iustīe includūt
in obfuantia quā tullī poīt. qā pcellētib; pso
nis debet et reuentia honoz et obia. **E**pikeya
vero quā poīt phs. q. ethi. iustīe adiūctaz p
termittit a tullio qā nō adiūctīe iustīe pñu
larī s; legali. **A**liq aut ponūt qñq; ptes iustīe
de. s. obiaz rīpēu supioz. dīsplicāz rīpēu iustī
rum. eglītatē rīpēu eglīū. fīdē t vītatē rīpēu
oīm de qbus aliq nō ponunt a tullio n vītas
Circa qd scēd q obia icludūt i obfuantia
quā tullī poīt. pñois ei excellētib; debet t ho
noī reuentia t obia vt pñem ē. fīdes aē p quā
dēi sūt icludūt i vītatē q; ad obfuantia; pro
missi. vītas aut m pl' se hē vt ifra patebit
Dīsplicā nō n debet ex debito necessitatē qā ife
riori mīq; ē mīdōz nō ē āquis obligatē. pē tñ
supioz obligatē vt pñeat iustītib; s i^o. q. 22.
fīdē sū t pru. q. cō. dō. tē. t iō pñmittit a
tullio. eglītas nō sū epikēya sū aīdā oñe.
mīatōes aliaz pñū ānexaz iustīe qā qbus
dam ponunt obmīcto grā breuitatis.

De dulia **XXII**
Ostea cōsiderandū est de singul' pñicta;
rum virtutū. est aut supio tractatū
de pñepris et dēm de religione in pñmo
pñepto t de pietate in 2° pñepto. **V**n nūc res
tat dīcē de obfuantia. grā. vīdica^o. vīta
te. amīdā. libalitatē et epikēya. de istis igit
septe; dīcēdū ē fm ordinē fm q; sūt pñuīate
Circa igit obfuantia scēd q p eam cul
tus et honoz exhibet pñonis i dīgtatē ostitue
hūiōi enī pñonis rōe excellētie debet honoz qē
quedāz recogitō excellētie alie. rōe nō officiū
gubernatōis debet cult' q m quodā obsequio
cōsistit. dū s. āquis eoz imperio obedīt et vī
cem bñficijs eoz rependīt. **E**t iō obfuantie
due sūt ptes. s. dulia q exhibet supiozib; ho
nozem et obiam p quā impio eoz obedīt. p^o
aūt dīcēdū ē de dulia pñea de obia. quō aē du
lia sūt mīap' et quō differt a laēa hñtum
est sup li. i. d. de laēa. **Q**uantū aut ad pñs cū
dulia exhibet honore supiozib; qñtē vt ho
noī sit āquid corpale vl' spūale. **H**onoz tes
tificatōz quanda; ipozat de excellētia alie.
vñde volētes honozari testīm sue excellētie q;
runt vt vult phs. s. ethi. testīm aē reddīt l'
coram deo vl' coram hoīb; corā deo suffīat tes
tīm oñe. et iō honoz quo ad deū cōsistit pē m
solo mīoī motu cordis dū. s. āquis recogit
tat vl' deī excellētia; l' eē alie hoīs coram deo
Quantū aut ad hoīs nō pē āquis testifi
cari n aliq; signis extiozib; vl' vboz. s. ex
cellētia alie pñuādo. vl' factoz. s. se iclū
nando obuiando vl' hūiōi. vl' oblonū extioz
rerā. s. exenioz vl' mūmē aut eē institutōis
ym ignū l' alioz hūiōi et fm hē honoz oñistit
m extiozib; signis corpālib; **D**iffert aut ho
noī a laude dupl'r. pñmo quia laus tñ oñistit
m signis vboz. honoz aut m qbuscūq; extio
rib; signis t fm hē laus includūt m honore
Quā p exhibetōz honoz testificatō de ex
cellētia hoīs alie absolute. p laudē nō m or
dine ad finem. laudam' enī bñ oñantē pñ fī
nem. honoz aut ē opamoz q nō ordīnāt ad
finem. s; iam sūt m fī. vt vult phs. i. ethi.
Gla aut est effect' honozis t laudis. quia ex
hoc q testificatō de boīate alie claresat ei' bo
nitas m notīa pñmoz. vñ glā dī qī clāra
vñde ad Ro. i. dīcē glo. amb'. glā ē clāra cū
laude notā. **D**iffert aut honoz a reuentia.
quia ex vna pte reuentia ē pñapiū motuū
honozis mīq; s. āquis ex reuentia quā h; ad
aliq; honozat eā. ex alia nō pte est finis hono
ris mīq; s. āquis ad hē honozat vt ab alijs i
reuerētia habet. hē tñ. **A**d hē nō. q dulia pē
sumi dupl'. vñ^o cōr fm qd exhibet reuentia
cūcūq; hoī rōe cūuscūq; excellētie et sic oñm;
sub se pietatē et obfuantia t qñq; hūiōi v
tate; q exhibet hoī reuentia. et sic h; ptes spe
de dūlas. **A**lio^o dulia sūtur stricte. put. s.
fm eam sū exhibet reuerentia; dñō et sic nō

diuiditur in diuersas species si est una species ob
stantie quia tunc potest eo quod alia ratio habet reue
tur dominum miles ducem. discipulus magister et sic
de alijs. habet etiam.

De obedientia

XXIII

Ostea considerandum est de obia et vicio si
bi opposito. scilicet obia. erit autem habet obia
tio de obia in cōi. Nam infra li. 6. cō
siderabitur in spali de obia que debet placis et
clastic et etiam de obia religiosorum. primo autem li
considerandum est de obia. 2º de mobia. **C**irca 1º
obiam quoniam plura. scilicet. vera vñ hō teneat alia
obedire. Iste quod sic. vñ ad lex. vñ. papam obe
dire propositis vñ et subiacere eis. sic ei ex ordine
nāli reu dicitur in iustitia in iustitia in rebus nāli
bus necesse hñt subia motio supior ita etiam i
rebus hñanis ex ordine iuris nālis et dñi te
netur in iustitia suis supioribus obedire. Sed ob
quia bonū opus si ex debito obie fieri videtur
esse mī gñitū et p dñs eēt mī acceptabile.
Iste aliquid p iudicari gñitū dup. vñ ex
pte opīs. quia. scilicet. hō ad iº nō obligat. Alio
ex pte opantis. quia. scilicet. libera voluntate opat.
opus autem reddit vñtū et laudabile et mīto
rium papue fm qd a voluntate pcedit. et iº li
cet obedire sit debita si tñ pmpa voluntate
quis obediat nō ppe hō mīuē et mīuē maxi
me apud deū qui nō tñ op exti sēdā volū
tatem mīuē attendit. **V**ñ obia sit vñ
spalis. Iste quod sic. vñ a qbusdam ponit ps ius
tiae vt dñm ē sup. Nam hō obm spale. scilicet. pcep
tum tacitū vñ expssū. voluntas enī supioris q
cumqz mō mīuēscat ē qdā pcep. tacitū
et tanto pmpior vñ obia qto pcep. expssū
pueit voluntate supior intellectū. **S**ed mobia
est gñale ptem. quia fm amb. ptem ē mōbe
dientia legis dñe. gº obia q et opponit ē gñale
lis vñtū. Iste obia p dup. acapi. vño. ppe
fm qd respic p mīentōz formalē rōz pcepta et
sic ē spalis vñtū et mobia et opposita est spale
ptem et fm hō reqzē ad obiam q aliquis imple
at actū iusticie vñ alia vñtū mīentōz mī
plere pceptū. Alio. large p executōe cuius
cumqz qd pē cadē sub pcepto. et mobia p ob
missione eius dē ex quacūqz mīentōe et sic obe
dientia ē gñalis vñtū et mobia gñale peccatū
Nota etiam q licet obedientia p se obidata pue
respic rōz pceptū sit spalis vñtū vt dñm ē mīqz
tñ pcedit ex reuerētia q cultū exhibet supiori
sub diuisis vñtibus dñe. mīqz enī pcedit ex
reuerētia platoz dñe quodāmodō sub obidā
tia. Inqz. vñ ex reuerētia da sē religioe et p
net ad deuotōz. **V**ñ obia sit maxima vñtū
Iste vñtū theologice sē potiores vñtibus mo
ralibus. vñ sit potiores obia q ē ps iusticie. vñ
greg. dicit vñtū mō. qd obia nō fuit metu
sed caritatis affectu ē fūda. nō timore pene
sē amore iusticie. et sic patz q obia laudat ex
eo q pcedit ex caritate. Ex quo sequit q ca
ritas ē prior obia. In vñtū autem morales

tantes vñtū ē potior qto aliquid mai. dñm
vt deo inbeat et ppe deū. In vñtū oia bona hu
mana papuū ē voluntas vt supponit ad pñs
et iº laudabilior ē obia q ppe deū dñm. ppe
am voluntate q alie vñtū morales q ppe dñm
cōtempnūt. Ista alia bona. vñ greg. dicit q obe
dientia iure vicinis pponit qd ppe vicinas
aliena caro. p obiam iº ppe voluntas mīa
tatur. est enī obia vt dicit pgn. li. de speculis
virginū sp. mīcedis abnegō ppe voluntatis.

Vñ in oibz deo sit obedire. Iste sic nāli
necessitate oia nāli mōdō dñe sēdunt ita
etiam quod iusticie nē. ita ois voluntates obe
dire pcepto dñm tenent. ppter qd dixerūt filij
isrl. oia q locut. ē dñs faciem. et erim. deo obe
dientes. **V**ñ sēdunt teneant suis supioribus
bus in oibz obedire. Iste quod et hō ptingit p ex
duobz. vño. ppe pcep. pēatis maioris. vñ sē
illud. Ro. 13. qui resistit ipi sibi dñm tōz ac
quirūt. dicit glo si a dñm inbeat p pful. ad ipator
nunqz dubitat illo dñm tōz isti ēē fūiend. gº
si aliud inbeat ipator a dñm dñm tōz illo obe
dient. ē deo fm iº act. g. obedire at magis dñm
deus q hōibz. **D**istiguend. tñ sē fm bon. circa fi
scōi q aut pēas mīdōz fūit totalit. a supiori
vt pēas epī a pēate pape et tñ ē magis obe
dient. pape. **N**ut pēas mīdōz et supior fūit
ab alia pēate supiori vt pēas epī et archiepī
a papa et tñ nō ē gñ alie vñm q magis sit o
bedient. supiori q mīdōz. vt archiepī q epī.
quia epūs ē pēat. imediat. archiepī media
tus. Alio. nō teneat mīdōz obedire supiori. scilicet.
qñ papit et aliqz in q nō subdōz sibi. vt enī dicit
seneca de bñ. corpa sūt obnoxia dñis. mēs at
sui iuris ē. Et iº in hñs q pñent ad mīdōz
motū voluntatis teneat hō obedire hō. nec tñ
fm ea q pñent ad dñm corpa sūt sē dñm. qd ois
homines nā sūt pires vt sūt ea q pñent ad
sustentatōz corpa et gñatōz. plis. vñ nō te
nent. fm dñm. nec filij parētibz obedire de
mīonio dñm. l. vñtū fūda aut alia
huiō. sē in hñs q pñent ad dñm actū et re
rum hñm tē sēdunt obedire supiori
fm rōz sūt supioritatis vt miles dñm exti
in hñs que pñent ad bellū. fūis dñm in hñs
que pñent ad opā fūilia exequēda. filij ppi in
hñs que pñent ad vitē discipulū et domesti
cū curā et sic de alijs. **N**ec ob. iº apli ad col.
3. filij obedite parētibz p oia. et postea sēdunt
fm obedite p oia dñm. quia p oia intelligit
omnia q pñent ad ius patē vñ dñm pēatis
Vñ xpiāni teneant pētibz sēdunt obe
dire. Iste quod sic. vñ ad titū. **M**onon illos
pñatōz et pēatōz sēdunt esse. **N**am ex cor
ruptōe pēti pmi. pmi sum. ad p turband. ois
dñm iusticie et iº oportet q aliqz hñt pē
tem vt sic ordo iusticie fūare. nec p fidē xpi
ordo iusticie tollit sē magis firm. at quia fides
xpi est pñatū et cā iusticie fm illud Ro. 3.
Iusticia dei p fidē illū xpi. et iº deo ppter fidē

non ex odio et libidine vindicte ex desiderio
correctoris nō ex desiderio afflictoris. et h^c est q^d
dicit au⁹. **fr. 4.** nō phibet vindicta q^d fit
ad correctōz. s; etiā nō ocedit n^o ei cui p^ras ex
ordine data ē et sū ira ut p^ri i filiū. Ad cui⁹
euidētiā cōsiderand⁹. q^d vindica⁹ fit p^r aliq^o ma
lum penale inflictiū peccatū. est g^o i vindicte
attendend⁹ aī m⁹ vīdicātis. si ei inten⁹ ei⁹ fera
tur ad malū ei⁹ de q^d vīdictā fuit et ibi quies
cat ē oīo illicitū q^d ipugnat caritatē. si illo p^ri
apal^r fera^r ad ei⁹ emēdatōz l^r saltē cohibitoz
et alioz q^detē t^r iusticie p^ruatoz t^r dei honore p^r
esse vindica⁹ licita alijs arcūstāijs debitis ob
suatis. S; ob^r q^d crisost⁹. dicit **fr. 4.** discam⁹
ex⁹ xpi n^ras iniurias magnanimitē sustinē.
dei at^r iurias n^c vsq; ad auditū suffire g^o tē.
Ite q^d iniuria q^d mferē aliē p^rone q^dq; redim;
dat in deū et ecclⁱaz et tūc d; vlāsa p^ram ius
riam. vñ l^relese⁹ maledixit p^ris irridētib⁹ eū
2. **Re. 2.** et siluest^r papa excōicā^r eos q^d mifer
rāt eū i exiliū ut hē. 23. q. 2. Inq⁹ uo iniu
ria illata aliē p^ran; ad ei⁹ p^rsonā d; si expedit
at tolerare eā patientē. hui⁹ enī p^rcepta pacie
debēt itelligi s; p^rpatōz aī ut dicit au⁹. in li. de f.
do. i. mōte. Ob^r itē q^d aī i⁹ d⁹ **fr. 13.** finite v^r
q; crellē vsq; ad messē tē. dicit glo. q^d m^ritū
dō nō ē excōicanda n^c p^rinceps g^o nec alia vī
dicatio ē licita. **fr. 13.** q^d tota m^ritudo peccat
q^dq; sumēda ē de ea vindicta ut q^d ad totam
m^rititudinē sic sodomite v^rl^r perierāt. v^rl^r q^d ad
magnā m^rititudis p^rte. v^rl^r exo. 23. i. pena eoz
q^d vitulū adorauerūt. q^dq; uo si sequat^r correc⁹
multoz exēceri d; seuitas in alijs paucos p^ri
apalides q^dbo p^ruatis ceti t^reat^r sic d^ris m^ri. 24.
mandauit suspēdi p^rincipes ppli p^r p^rcto m^ritū
tudinis. Si aut^r p^rs m^rititudis peccauit tūc si
mali separi possint a bonis d; in eos exerceri
vindicta. si tñ h^c fieri possit sine scandalo a
lio; alioq^u parcend⁹ est m^rititudini t^r dēstend⁹
seuitatē. et eadē rō est de p^rhipe q^d sequit^r m^ritū
tudo. Tolerand⁹ enī ē p^rctm si sine scandalo
m^rititudinis p^ruiri nō possit n^o forte p^rctm eē
tale q^d magis nocēt m^rititudini v^rl^r spūal^r l^r
tempalē q^d scandalū q^d ex inde timere. Ob^r
itē quia vindicta p^ran; ad deū fm i⁹ deu. 2.
fm aliā l^rām m^ri vindictā et ego rec^r. tē. **fr. 13.**
ille q^d fm gradu ordi^s suū vindictā in malos
exēcet nō vsurpat sibi i⁹ q^d ē dei s; v^rl^r p^rate
diuinit⁹ sibi ocessa. si aut^r āquis p^rter ordinē i
stitutiōis diuine vmdictā exēceat sibi q^d est dei
vsurpat et i⁹ peccat. s; de h^c est hitum sup^r t^r.
de hoīdōio. hosti. aut^r rñd; ad p^rhpalē q^dz et
ipse nō dicit q^d āquis debeat iniuriā suā vlāf
ā etiā si supiorē nō h; vñ gg⁹. **fr. 10.** s. ego
gl^ram m. n. q. est q^d q^rat et iudi. dicit illatas cō
tumelias p^ris iudi⁹ rehuat ut p^rfecto nobⁱ i
finiet q^dz pacētes eē dēlem⁹ dū se ad huc vl
asā nō vult ipe q^d iudicat. hoc i⁹ dicit q^dā sic
ibid; p^rcepit p^r omē iudicū dedit filio. q. d.
gg⁹. p^rida mifer h⁹ q^d iudex iudicū ē et tñ nō

vale in facto p^rrio iudicare. g^o nec alijs hoc
debet p^rsumē q^d ē de stricto iure n^o āquis se sup
ponat mandatis suis. in quo casū si ad imo
deratū p^rapiat redigē d; ad arbitriū boi v^rl^r
ex. de iureiurā. veniēs. Et lic; p^riceps sit solu
tus legib⁹. **fr. 13.** de legi. dig. ipe tñ delegat ex. de
iudi. c. 1. lic; iuriā omissā p^ruere possit. Cui
vito opponit^r vindica⁹. **fr. 13.** q^d opponit^r duob⁹
quoz vñū opp⁹ sibi p^r excessū. s. crudelitas ul
seuitia q^d mēsurā excedit i p^ruendo. alē p^r de
fectū ut cū quis nimis ē remissus i p^ruendo.
p^ru. 13. q^d parat vge odit filiū suū. Vire⁹ aut^r
vindictā ostitit in hoc q^d h⁹ fm arcūstā
tias debitā mēsurā in vīdicando obhuat.

De veritate et iustitia **XXVI**

Dēinde cōsiderand⁹ est de veritate. et p^rmo
de ipsa et postea de vicijs ei oppositis.
Circā aut^r veritatē q^drunē plā. s. v^rl^rā
sit v^rl^rus. **fr. 13.** q^d sic. vñ p^ris ponit eam inē v^rl^r
tutes. 2. et. 3. et hⁱ. arca q^d scēnd⁹ q^d veritas du
plicat^r p^r sumi. vno⁹ s. q^d veritate d^r aliq^o vñ
et sic nō est v^rl^rus s; obm v^rl^r finis v^rl^rus sic ei
veritas nō ē hⁱus s; q^dlitas q^dam itellectus l^r
signi ad rē itellectā v^rl^r signatā v^rl^r rē ad sui
p^ream. **fr. 13.** p^r dia veritas qua āquis dicit
vñ fm q^d p^ream d^r āquis verax et sic ē v^rl^rus
q^dā h^c ipm q^d ē dicē vñ ē acc⁹ bon⁹. v^rl^rus aut^r
est que hoīem bo⁹ facit t^r op⁹ ei⁹ bonū reddit.
S; ob^r quia d^r. 2. et hⁱcoz. q^d ad veritatē p^ran;
q^d alijs ostitat^r existētia cca se t^r neq; maiora
neq; miora s; hoc nō ē semp laudabile neq; i
bonis. p^ru. v^rl^r. laudet te alien⁹. non os tuū.
nec i mal⁹ quia q^d quosdā d^r ysa. 3. p^rctm suū
quasi sodomā p^roi. g^o veritas nō est v^rl^rus. **fr. 13.**
cōfiteri i⁹ q^d est cca se inq⁹ ocessio veri ē bo⁹
ex genē s; h^c nō sufficit ad h^c q^d sit acc⁹ v^rl^rus
s; requirit^r q^d v^rl^rus debitis arcūstāijs vestiat^r
que si nō obfuenē erit acc⁹ v^rl^rus. et fm h^c
vno⁹ sum ē q^d āquis sū cā debita se laudet et de
vero. et etiā q^d āquis suū p^rctm publicet ex h^c
se laudando v^rl^r q^dlēcunq; mutaliē manifestādo
fr. 13. veritas de qua loq^um hⁱ diffat a veritate
vite iusticie et docēne. **fr. 13.** q^d sic. h^c mī v^rl^r
tas ē s. quā āquis ē vñ. d^r aut^r uia vita sic et
quelib; res alia ex h^c q^d attingit suā regulā t^r
mēsurā. s. legē diuā p^r cōformitatē h; rē
tudiez t^r talis veritas sū rēitudo ē cōis cui⁹libet
v^rl^rus. Veritas at^r iusticie d^r dup⁹. vno⁹ fm
q^d iusticia ē q^daz rēitudo rēglāta fm regulā le
gis diuine. et fm h^c iusticia d^r a veritate vite q^d
veritas vite ē fm quā āquis recte viuūt i seip⁹
veritas at^r iusticie ē fm quā alijs huat recata
mem i iudicijs q^d sūt ad alē. s; fm h^c veritas
iusticie nō p^ran; ad veritatē de q^d nūc loquim⁹ sic
nec veritas vite. **fr. 13.** p^r intelli veritas iusticie
fm q^d āquis ex iusticia veritatē manifestat.
ut cū q^d ostitē i iudi⁹ vñ. aut dicit vñ testim⁹
et h^c veritas ē q^daz p^rclat^r acc⁹ iusticie n^c d^rice
p^ran; ad veritatē de q^d nūc loq^um q^dā. s. i hac mā
festatōe veritatē h⁹ p^ri⁹ alē reddē ius suū itēd⁹

Veritas vero doctrine consistit in qua daz manifestatio eorum de quibus est scia. vñ nō pñt di recte ad vitatē de qua nūc loqm̄ s; tñ vitas qua aq̄is et vita et vbo se talē qualē dēmo strāt vt non alia q̄ dca ipm̄ sūt nec maiora nec mīora de se dicat. quia tñ uia agnosabilia m̄q̄ sūt a nob̄ agnita dca nos sūt et ad nos pñent p hē vitas docēne pē ad hāc virtutē p tñe et quēcūq; vitas alia qua q̄s manifestat verū l' facto ea que agnoscat. **V**t hē vir tus declinet in mī. **I**hē q̄ sic. vt dī. g. ethi. sciendū tñ q̄ declinare i mī dupl' attingit. vno mō affirmādo vt cū quis nō manifestat totū bonū qd̄ in eo ē. vt sciam vñ sanctitatē vñ ad huiōi. et hē fit sū pñudiō vitatis q̄ mī i ma iori pñe t fm̄ hē vtus hē declinat ad mī hē enī vt dī ibidē vñ esse prudētī. ppter oñsas suphabūdantias esse. hōies enī qui maiora de se dicūt q̄ sūt alijs oñosi sūt q̄ alijs excellē volētes q̄ aut mīora de se dicūt alijs gradosi sūt quasi p quā dā moderantia alijs pdescentē dentes. **A**lio negando. s. inē sibi qd̄ inest et sic nō pñet ad hāc vñtē quia p hē incurrēt alijs flm̄ qd̄ quidē mī repugnaret vtutī. nō quidē fm̄ pñā rōz vtutis s; fm̄ rōz prudētie quā i oibz vtutibz d; saluari q̄ si se iactat hē qd̄ nō hz. magis ei repugnat prudētie q̄ pīcu losi et oñosi ē alijs q̄ aq̄is se estimet l' iac tet habere se q̄ nō hz q̄ nō estimet vñ nō dī cat se habere qd̄ hz. **H**ec tñ.

De ypoctis et simulacris XXXVII

Postea cōsiderandū est de vicijs oppositis vitati q̄ sūt mēdaqu simulacra sū ypoctis iactantia et vicijs sibi oppositis. s. pñia. de mendatio aut dē mē sup li. i. vñ de restat hē cōsiderare de reliq̄s. et pmo de simulac rione sū ypoctis. et dca hāc q̄runt plā. s. vñ ypoctis sit idē q̄ simulacra. **I**hē q̄ sic. vñ yñ. li. ethi. dī q̄ ypoctis gce dī simulacra latē q̄ cum intus mal' sit se bo' palam ostendit ypo enī flm̄ crisis iudiciū. est g' ypoctis simulacra s; nō oīs silatū s; tñ illa qua q̄s simulat pso nam alē vt cū simulat psonā iusti. vñ sup i. d. q. sic faciūt ypoctē. dī glo. ypoctis ē q̄ simulat qd̄ nō ē representatōr alē psonē. hoc est cū vult videri bon' et nō ē et nascit ypoct vt dīat g' 31. mō. ex mani glā cū ad eam vt ad finē ordinet. **V**t gerēs hīcū scitatis vñ religiois nō tñ hīs mītū pfectōis sit ypo crita. **R**e q̄ nō. **N**am hīcū scitatis vt reli gionis vñ clicat' significat statū quo quis ob ligat' ad opa pfectōis. et id cū q̄s hīcū scitatis assuit intendēs ad statū pfectōis se transfrē si p infirmitatē deficiat nō ē simulacra vt ypoct ta quia nō tenet manifestare suū pē m scitatis habitū deponendo. vñ g' 31. mō. sūt aq̄i qui et scitatis hīcū tenēt et pfectōis mītū exe q̄ non valēt quos nō ē dēndū i numerū ypoct tarū currē. quia ad est infirmitas ad malicia si aut scitatis hīcū quis assumēt vt se iustum

ostendēt ypoctis ē. et sū si bona opa ex genē ad dā hūcū pñetia ad inanē glām facēt vt eadē hētur ex vñbis g' ibidē. **V**tū aq̄is possit se simulare malū. **I**hē q̄dam dicūt q̄ nō quia facit aut opa bona p que nll' simulat se malū. aut opa mala et tūc est mal'. **E**t hūi' pñetōis fuit alex. an. in suo 2. s; fm̄ aq̄os hēc rō nō cogit. **P**otest enī aq̄is se simulare malū p opa que nō sūt in se mala. hūc tam quādā spēm mali si tñ ipa simulatio ē ma la tū rōe mēdaqu. tū rōe scandali. et licz p hē fiat mal' nō tñ fit mal' illa malicia qua si mulat. et quia ipa simulacra ē fm̄ se mala. nō rōe ei' de quo ē sū sit de bono siue de malo pec catū est et hē ē pō. tñ. **V**t ypoctis opponat' vñtū vitatis. **I**hē q̄ sic. cū enī ypoctis sit q̄dam simulacra qua q̄s se simulat hē psonā quā nō hz vt dē mē. dñs ē vt foiliē et dīrce oppo vitati qua quis exhibz se talē vita et fmone q̄lis est vt dī. g. ethi. **V**t oīs simulacra sit pē m **I**hē q̄ sic. **S**il'a enī pñe. est pē mēdaqu qd̄ dam i signis fcoz extioz consistens. nō rēfert aē vt' quis mēdaqu vbo vñ facto vt dē m ē. vñ cum oīe mēdaqu sit pē m vt hīcū ē sup li. i. dñs ē q̄ oīs simulacra ē pē m. **S**z obī quia nullū pē mē vñtē. s; vt dīc jō. vñtē simulac rionez et in tpe eē assumendā hūcū nos docet ex' qui facētes baal mēdaqu se fingēs ydola vñtē colē. g. **R**e. 10. et dō imutā' faciē corā rege geth. i. **R**e. 21. **N**on g' oīs simulacra est peccatū. **I**hē jō. large vñtē noīe simulacra s; p quā cūq; fictōe. imutā' aut dō fuit fictio fi gural' vt exponit glo. in pñ. bñ dicā dñm in oī tpe simulacra nō hūcū nō d; excusare a pec cato l' mēdaqu quia fuit mal' vt pōte ab ydo latria ieroboā nō recedēs. laudat' tñ et remu neraē a deo epaliē nō p simulacra s; p zelo q̄ baal cultū destru x'. **A**d hē nō. q̄ sic dīc au'. in qd̄ b; euangelij q̄ fingim' i' qd̄ nichil sig ficat est mēdaqu cū aut fictio nra aq̄id sig ficat nō est mēdaqu s; aqua figa vitatis sic dñs finxit se longi' ire luc. vñtē. ad significandū q̄ ipse erat longe ab eoz fide. vt dīc g' 31. **A**b raham eadē gen. 22. dīcēs famlō postq; adora uerim' reuertē ad uos vt dīc amb'. pñe t cauit qd̄ ignorabat quia dñs p eū locut' fuit **N**ota eadē fm̄ bon. m. 3. suo. et alex. an. q̄ est triplex simulacra. pma ē cautele et hēc fuit in hūcū et dō. scda ē instructōis. et hēc fuit in x' cum finxit se longi' ire in q̄erūdū exhibē dum officiū hospitis q̄ coegerāt eū apud se ma nere p qd̄ meruerāt eadē eū cognoscē. tda ē du plicitatis et hēc est ypoctis. et hēc tda tenet rōz mēdaqu nō aut pma et scda. **E**t add' alex. g' membrū. s. q̄ ē simulatio significatōis. vt cum iacob simulauit se eē esau. **V**t ypoctis sit semp pē m mōzle. **I**hē in ypoctis sūt duo scz defēus scitatis et simulacra ei'. si g' ypoctis dīcat' ille cui' mēdaqu ferē ad vt' qz. s. vt nō curet scitātē hēc s; tñ scūs appere sic sui solet

in sacra scriptura sic est peccatum mortale et
sic dicitur iob. 13. non veniet in conspectu eius omnis hypo-
crista si autem dicat hypocrista ille qui intendit sanctitatem
simulare a qua deficit per peccatum mortale tunc licet
sit in peccato mortali ex quo prae se facit scitatem vite non
tamen ipsa simulatio est semper ei mortale peccatum. sed est quando
veniale. hoc autem est discernendum ex fine qui si re-
pugnat caritati dei vel proximi erit peccatum mortale.
vel cum simulat scitatem ut disseminet falsam doc-
trinam. vel consequatur indignum dignitatem ecclesiasticam
vel quicquid alia temporalia bona in quibus constituitur fi-
nem. Si vero finis intentus non repugnet cari-
tati erit peccatum veniale. ut cum quis in ipsa fic-
tione delectatur de quo dicitur. g. ethi. quod magis vel
vanum quam malum eadem enim ratio est de mendacio et si
mulator deum imitatur tamen quando quis simulat per-
fectum sanctitatem que est de necessitate salutis et ta-
lis simulatio nec semper est peccatum mortale nisi si
cum peccato mortali. hoc dicitur. Quid si quis si-
mulet scitatem ad dei honorem et proximorum edi-
ficationem. hoc si faciat hoc tamen praedicta intentio non
peccat sed meretur si sit in caritate ut cum aliquis re-
ligiosus maiorem religiositatem ostendit coram scilicet
bus quam coram suis fratribus ut magis edificentur.
Quare dominus tamen et totius hypocritarum detestatur. hoc
propter tria. primo quia illi plures et scribere quibus dominus
loquebatur plures erant hypocrite. 2. quia hypocrista
est servus operi dino ut ei dicitur augustinus in enchyridion.
ordinat malum in bonum. hypocrista autem dicitur bonum in
malum. 3. quia est servus totius civitatis. scilicet per-
patet enim gloriam que attribuitur patri et filio quem veritas
et vita. quid est hypocrista nisi falsa vita ap-
parens bona et existens mala et spiritui sancto cui
bonitas attribuitur quod bonis operibus abundat hoc alexan-
der. Qui sunt fructus hypocritarum per quos agnoscuntur
de quibus. Q. A. dicitur a fructibus eorum agnosce-
cos. hoc duplex est arbor siue intentus vel voluntas
et finis hoc duplex fructus. una est intentus gratia
facienda bonum in genere et huius fructus sunt opera bo-
na in genere et ab his non potest agnosci malicia eius.
Alia est specialis qua vult bonum videri propter huius
favorem vel laudem humanam vel quatuor temporalia. que quod
dem tria sunt eius fructus quia istis principia inter-
dit frui et ab eis agnoscitur malicia eius. quia postquam
hec consecutus fuerit vel se consequi non posse viderit vel
ea habere destitit ab operibus exterioribus cessabit. ut
habere finaliter ex verbis augustinus. ibidem. et sic tunc ap-
paret inapertum vel lupus l. ouis fuerit. hoc alexan-
der.

De iactantia et yronia. XXVIII

Demum considerandum est de iactantia et pro-
mia sibi opposita. et primo de iactantia
circa quam querunt philosophi. scilicet. ut iactan-
tia opponatur veritati veritatis. hoc quod sic finis plures.
2. et. g. ethi. iactantia est prope vel importare quod homo
se verbis extollat. que enim homo vult longe iac-
tare eleuat in altum. tunc autem prope se extollit quando
de se super se ad dicitur hoc autem dicitur dupliciter. Q. n. q.
enim aliquis loquitur de se super id quod est in opinione hominum
quod amplius refugies dicitur. 2. cor. 12. pro eo ne quis
existimet se super id quod videt in se aut audit

aliquid ex se. quandoque vero super illud quod est in se
quia magis est iudicandum aliquid finis quod est in se.
ideo magis proprie dicitur iactantia quam aliquis effert
se super id quod est in se licet utroque modo iactantia dici
possit. et id iactantia proprie dicta per modum exces-
sus opponitur veritati. hoc dicitur. Quid sit iactantia
satis patet ex praedictis. prope tamen sic subscribi iactan-
tia est ostentatio proprie laudis cum veritas non subsistit. et
hoc alio nomine dicitur arrogancia cum quis attribuit si-
bi quod non habet. quandoque tamen extenso nomine dicitur ostenta-
tio vana proprie laudis eadem cum veritas subsistit. ut
dicitur gregorius. finis id si accepisti quid glans qui non
accepisti. tamen et hoc prope dicitur iactantia de eo quod non est
licet enim habet bonum. a se tamen non habet hoc alexan-
der. Veritas iactantia oritur ex superbia. hoc sic frequenter. ex
hoc enim quod aliquis per arrogantiam interius eleuat se.
se que est species superbie sequitur plerumque quod exiit de
se iactet quodam maiora. licet quandoque quis se iac-
tet non ex arrogantia sed ex quadam vanitate et
in hoc delectatur quia est finis huius talis et id gregorius. 21.
in omni. ponit iactantiam in specie superbie. intendit
autem iactantia sepe ut per suam iactantiam consequatur
gloriam. et id finis gregorius. 31. in omni. oritur ex iam gloria
finis ratio finis. oritur enim quandoque ex dicitur occasione
dum. scilicet. aliquis de eis superbit. et id significat per
s. opes dicitur superbia et per modum finis. dum. scilicet. ali-
quis de se iactat ea ex quibus lucrari potest ut quod est
medicus vel sapiens vel divinus ut dicitur. g. ethi.
Veritas iactantia sit peccatum mortale. hoc iactan-
tia prope dupliciter sumi. uno. prope est quodam menda-
cium et sic quandoque est mortale peccatum. ut quando aliquis iac-
tant de se. profert aliquid quod est contra gloriam dei. sic dicitur
ecclesiasticus. 23. dico dixisti de ego sum. vel aliquis quod est contra
caritatem. prope ut cum quis se iactando praecipit in
contumelias aliorum ut pleneus lucius. 1. dicebat. non
sum sic ceteri hominum. rap. misisti. aduul. velut et hoc
publicanus. quandoque est veniale ut cum aliquis de se ta-
lia iactat que non sunt contra deum nisi contra proximum. Alio
prope considerari finis cum sua et sic si procedat ex super-
bia in mani gloria mortali erit mortale. alioquin erit
veniale. si vero ex appetitu lucris iam patet ut
ad prope deceptor et damnus id magis est mortale.
In plures. g. ethi. dicitur. quod turpius est qui se iac-
tat cum lucris quam qui cum gloria honoris. non tamen erit
semper hoc mortale mortale quia prope est tale lucrum ex quo
non erit alius damnus. hoc dicitur. Ad hoc non. eadem
finis et hoc. si quis se iactet contra caritatem dei vel proximi
aut finis se aut finis cum sua est mendacium prope
dolosum. si vero iactet se quasi hoc ipso delectatur re-
ducit ad mendacium iocosum non foris hoc dilectioni
dei opponeret in quo solo mens nostra quiescit dicitur
ut in ultimo fine. Si autem se iactet gloria vane gloria
vel lucris vel patet ad mendacium officiosum dum tamen
hoc sit fine prope damno quia tunc patet ad per-
niciosum. Secundum autem alexan-
der. an. aliquis se iactat aut
de bono quod non habet et hoc ex se deceptor et sic est venia-
le. ex deliberatione rationis et tunc vel est mortale si hoc
fit cum intentione dimissionis alium iniuste. Aut se
iactat de bono quod habet et hoc leve si aliter depre-
sione et sic est veniale. vel ita quod proponit laudem

suaz laudi diuine. et sic est mōrle. ¶ **V**trum
pfectoz tñ sit vitare iactantiā sui oñtarōz.
Ite licz oñs declinare possit op̄is oñtarōz p̄
monē cū tñ ē ostenta op̄is p̄ fmonē nō tñ ē
quozlibet s; pfectoz vitare vane glē motū.
¶ **V**nde gg. valde pfectoz sit oñso ope autoz
glām querē vt de illata laude p̄uata nesciat
exultatōe gaudē et iō opera studio occultenē
necitate publicenē vt eoz occultatio sit cus-
todia p̄pria et eoz publica vilitas aliena.
et sic patz q̄ oñs pñt et tenenē vitare motū
iactantiē cū est mōrle nō hz necitate ad motū
iactantiē vilitis licz sit aliq̄ p̄mitas ope
ad oñtarōz fmois. h. alex. ¶ **C**irca 2. s. yzo-
niam q̄mē eē plā. s. vtz yzoniam p̄ quā quis
de se fingit mīora sit p̄cēm. Ite q̄ quis de se
mīora fingat dup. otingē p̄ vno salua iū-
tate dū. s. maiora q̄ sūt i se tacet et q̄dam mī-
nora dēregit q̄ tñ i se eē agnoscat. et hoc nō ē
yzonia nō est p̄cēm f̄m gen. suū. n. p̄ alio ar-
cumstātie corrupcōz. ¶ **A**lio declinando a vita-
te vt cū de se asserit ad vile q̄ de se nō agnos-
cit. aut cū negat de se magnū ad q̄ tñ i se eē
perapit et sic ē yzoniam et ē semp p̄cēm. ¶ **V**nde
gg. incaute se hūiliāt qui mēdendo se illa q̄
ant. Ad h. no. q̄ amos. ¶ **A** nō mentē dicens
non sū p̄pha. hoc enī dicit q̄a nō erat de genē
p̄phetay. p̄. 30. vbi a deo ofortat. o fiteē se
esse stultiss. h. dicit f̄m hūanā reputatōz qz
scz mūdania que hōim sapiā q̄t otemptit.

¶ **V**trū yzoniam sit mīn. p̄cēm q̄ iactantiā
Ite vtz mentē vl. vbi l. quibus cū qz extio-
ribus signis ēca idē. s. ēca oñtarōz p̄sone. vñ
ratione matie sū obī ēca q̄ sūt. sūt equalia
peccata. s; vt plimū iactantiā p̄cedit ex tur-
piori motuo. s. ex appetitu lucrī vl. honozis.
yzonia iō ex h. q̄ fugit licet inordiate p̄ elā-
tionē et quo ad iō ē gūi. et f̄m h. d. g. ethi.
q̄ iactantiā ē p̄cēm gūi yzoniam. ¶ **C**ontingit
tñ q̄nqz q̄ h. mīora de se fingit ex aliom otio
puta vt dolose deapiat. t̄ tñ yzoniam ē gūior
et sic d. ecc. 12. est qui nequit se hūiliat. mēio
ra aut ei plena sūt dolo. ¶ **D**e amīana et
adulatore. l. litigio. **XXIX**

¶ **O**stea oñsiderand est de aīda et vicis
sibi oppositis. et p̄mo de ipā aīda. 2. o
de adulatōe. 3. o de litigio. h. enī duo
opponunt vtrū aīda. ¶ **C**irca p̄mū scēdō
q̄ p̄ vtrū aīda ordinat homo ad alios hōies
in cōi oñsa tōe tam in factis q̄ in dēis. s. vt
ad quēlibz se hēat f̄m q̄ decz. d. eē h. vtrū af-
fabilitas cui eē act. p̄apit ecc. 2. o. gregatōi
pauperū affabilē te fac. loquē aut p̄hus. 6.
ethi. de duplici aīda quaz q̄libet oñsistit p̄n.
in affēu quo diligit vñ aliū et h. osequi p̄
quācūqz vtrū qz q̄libet vtrū ē cā aīda. quia
bonū oībus ē amabile. vt dicit dyo. 2. c. de
di. noībus et f̄m h. d. p̄hus. s. ethi. q̄ aī-
da p̄fecta ē q̄ est p̄p̄ vtrū. que aut p̄neāt
ad hanc aīdam i f̄ra dicit cū de caritate ageē

¶ **A**lia iō oñsistit i solis extiozibz vbi l. f̄is.
et h. nō hz p̄fectā aīda rōz s; quā daz ei fili-
tudine mōz. s. quis decet et delectabilē se hz
ad eos cū quibz oñsa nō quidez lasauā quaz
vtrū cauēt s; honestam f̄m iō p̄s. ecce qz bonū
et qz iō. ha. fra. in vñ. ¶ **Q**uāqz tñ p̄p̄ aliq̄ bo-
num osequis vl. aliq̄ malū excludēs vtrū re-
fugiet vtrū eos q̄bz oñsistit oñsistare vt d.
g. ethi. ne. s. videat eoz p̄cto oñsistare et p̄c.
candi audaciā mīstrare. vñ ecc. 1. filie tibi sē
fua corp̄ illaz et nō oñdas facē tuā hylarē
ad illas. ¶ **S**equit vidē de 2. o. s. de adulatōe
arca quā q̄mē plā. s. quid ē adula. ¶ **R**e f̄m
alex. an. adula est p̄cēm ex f̄mone vane lau-
dis alicui exhibite intentōe placēdi. ¶ **S**ūt aē
quatuor dēis ei. vna ē q̄ bo. nō hīcū atēbuit
Scda ē que bonū hīcū extollit pl. qz sit. ēca ē
que malū nutrit laudādo et dicēdo malū bo.
quarta ē que malū nutrit diuendo ipm.
h. alex. an. ¶ **V**trū adula sit p̄cēm. Ite q̄
sic aīda enī vbi oñsistit aliq̄ bonū osequend
l. malū vitand nō vereē oñsistare vt. s. dēm ē
si g. aliq̄s i oībz velit ad delectatōz alē loqui
excedit mōd in delectatōz et iō peccat p̄ excessū
et si facit h. ex intētiōe tñ delectatōi d. pla-
cēt f̄m plm. si aut intētiōe alē lucrī d.
blāditoz sū adulator. cōit tñ nom adulationis
atēbui solet oībz q̄ sūp mōd vtrū volūt
alios vbi l. f̄is delectari i cōi oñsa tōe. Ad
h. no. q̄ otingit aliq̄ laudare et bñ et ma-
le. s. put debite arcūstātie l. f̄u aē l. p̄termic-
tatur. si ei aliq̄s velit aliq̄ delectare lau-
dādo vt ex h. cū ne mēbulatōe deficiat vl. eē vt in
bono p̄ficē studeat alijs debitis arcūstātijs f̄-
uatis hoc p̄nebit ad vtrū aīda. p̄nebit aē
ad adulatōz si velit aliq̄ laudare inq̄bz nō
est laudand q̄a forte sūt mala f̄m iō p̄s. lau-
dat p̄cto in defi. am. s. tē. vl. quia nō sūt ēca
f̄m iō ecc. 21. an f̄monē ne laudes vtrū. vl. eē
si tūmē possit ne hūana laus ad vanā glāz eū
p̄uocet f̄m iō ecc. 11. an mortē ne laudes hōiez
Sīl velle placē hōibz p̄p̄ caritatē nutēdaz
et vt in eis spūaliē p̄ficē possit ē laudabile.
q̄ aut aliq̄s velit hōibz placē p̄p̄ vanā glāz
vl. p̄p̄ lucrū vl. eē in mal. h. eē p̄cēm f̄m iō
p̄s. dñs dissipat ossa eoz q̄ h. placēt. h. ethi.
¶ **V**trū adula sit p̄cēm mōrle. Ite f̄. alex.
an. mltiplex ē adulatōis gen. vñ ē q̄ dicit
malū bo. fonēdo. s. p̄cto i p̄cto et h. ē p̄cēm
mōrle. alias iō aliq̄s adulaē aut intendens
alicui p̄esse et n. i. obesse. et tñ est veniale.
Aut alicui obez licz alē p̄fit et tñ ē mortale
vl. aut h. fieri ex libie mōrli. Si aut nō obez
nec p̄est s; dei generat otemptū p̄p̄ assiduita-
tem tñ ē mōrle. Si iō fiat ex libidie veniale
vt cū q̄s laudat ex sōreptōe aliq̄ i bono aut
quē d; nec intētiōe placēdi p̄p̄ se tñ ē veniale
et de tali adulatōe loquē au. i. cān. num an
ea inē p̄cēa minuta. ¶ **E**st q̄ aliq̄s p̄ adula-
tōz ipetrat bñf. nūq̄ p̄signare tenet ipm

Isse sup hoc diuersi diuersimode respondent.
videt tñ fm alex. an. q. adula^o debeat ad mi
nus ab obsequio reduci. vñ si et in alio nō s
uaret indigne reciperet et resignare debet sic il
le qui fuit de offi^o turpi. officiu turpe dī. ppe
cui ē pccm anexū. et ad h^c facē vñ qd dīc ysi.
scz q tria sūt muna quibz pūat hō. s. fauor
amicie. adula^o laudis. et mun^o rei corporalis
Ad hoc no. tria remedia s̄ adulatōz. vñ i
tra nos. s. testimū bone scie q semp de se min^o
estimet et in agendis suis timet ne quid rep
hensibile inueniat. reliqua duo sūt exē nos.
vñ ex pte hoīs mali. s. detractio ne in bonis
extollam^o. s. magis hūiliem. alim ē arguito
boni nñ ne quid in bonis nñis reprehensibile i
ueniat. pñm et tñm remediū ponunt sup iō
pō. oleum aut pccoris. tē. fm iō pōit gg. h^c
tō. et alex. **S**equit vidē de 3°. s. de litigio et
de hoc qñmē pla. s. vñ opponat vñm aīdē
siue affabilitatis. Isse q sic. vt vult phs. g.
ethi. litigiu enī pñie i vñis s̄sistit cū. s. vñ
alci stradiat. **I**n hac atē dīcione duo pñt
attendi. qñqz enī s̄angit dīdī pñt psonā dī
centis cui dīcēs cōsentire recusat pñt defēm
amoris animos vñietis et h^c vñ ad discordiā
peranē caritati s̄riam. qñqz rōne psonē quā
aliquis s̄ristare nō verec. et sic fit litigiu qd
opponit aīdē ad quā pñnet delectabilit alijs
cōiūe. vñ phs. dīc. g. ethico. q qui ad oīa
cōtrariā cā et qd ē s̄ristare neqz qd cūqz cu
rantes discoli et litigiosi vocant. **V**trū lit
gium sit min^o pccm qz adulaō. Isse de hīs
duobz possum^o dup^o loqui. vño^o s̄siderando
spēm vtus qz et fm h^c tanto gñi^o ē aliqō viciū
quāto magis spūgnat oppositē vtuti. **A**mi
cīda aut tendit pñcipali^o ad delectandū qz ad s̄
ristandū. et iō litigios^o qui s̄ribūdat in cō
tristādo gñi^o peccat qz adulator qui s̄ribūdat
in delectando. **A**lio^o fm aqua extiora motia
et fm h^c adula^o ē qñqz gñior. vt qñ intendit
per deceptōz indebite lucrū vl honore acquirē
qñqz litigiu est gñi^o vt cū quis intendit l^o vī
tatē spūgnare l^o dīcētem i s̄temptū adducē.

De largitate auaricia et prodigalitate xxx

Deinde s̄siderandū ē de liberalitate siue
largitate et vicijs oppositis. et pmo de
ipsa largitate. 2° de auaricia. 3° de p
digalitate. hec enī duo opponunt largitati.
Circa pñm scēdū q largitas ē vtus habi
litans eū in quo ē ad vtendū bñ et ouenientē bo
nis ab eo possessis tam i s̄pñbz respēu sui qz
in datōibz respēu pñi. vñ dīc phs. g. ethi. q
libalitas vñ ēē qdaz mediocritas ēca pecūias. p
pecūias itelligēs oīa quoz dignitas nūmīs
mate mēsurat vt patz ibidē. dī enī ibidē q
cōsistit ēca datōnes et s̄pñ. qā tñ ad vtuosū
pñnet nō tñ ouenientē vt mā sua vl mītro. s.
ēcā oportuitates pparare ad bñ vtendū. ideo
ad libalitatē pñm nō tñ vt pecūia s̄ ēcā p
parare et s̄suare ad pñonē vñ. **S**equit vi

dere de 2°. s. de auaricia de hac querunt plura
scz vñ sit pccm. Isse q sic. p eo q vult dīdas
retinē vl acquirē sup debitū modū. vñ tullī
dīc q auaricia ē imodatus amor habendi. iō
dī ad heb. vlē. sint mores sñ auaricia. S̄ obr
quia ea q nācālīc adueiunt nō sūt pccā. s. a
uaricia nācālīc s̄sequit senectutē vt dī. g. ethi.
g^o tē. Isse iclinationes nācālīs sūt reglānde
fm rōz. et iō licet senes pñt defēm nature au
dus subsidia rez extiorz requirāt nō tñ a pec
cato excusant si ēca diuicias debitā rōis mē
suram excedāt. **V**trū auaricia sit spāle pec
catum. Isse q sic. s. fm qd ē imodatus amor ha
bendi possessiones q noīe pecūie designant ex
qua sumit auaricie nom^o. vñ fm ysi. ethimo.
li. auar^o dī qī auid^o eris. i. pecūie. vñ **R**o. 1.
cōmūat int pccā spālia vbi dī r̄pletos omī
iniquitate et malicia. for. auaricia tē. **V**erū
quia vñū hñdī qd fm pñm ipositōz ad posses
siones pñt vñ diuāt ad alia mēta sic hō dī
hñe sanitatē vxorē vestes et hñdī vt patz in
pōdicamētis. et p s̄ns et nom^o auaricie amplia
tum ē ad omēz imodātū appetitū hñdī qz qz
rem. vñde dīc gg^o. in quada^o omel. q auari
cia est nō tñ pecūie s̄ ēcā scie et alitūdis cui
sublimitas sup modū ambiē. et sic auaricia
nō ē pccm spāle. et sic dīc au^o. g. de li^o ar^o.
auaricia que dī phylargia. i. amor argēti nō
tñ in argēto vl nūmīs s̄ in oībz rebz que i
moderate cupiunt itelligēda ē. **V**trū aua
ricia opponat libalitati. Isse auaricia iporat
quādam immodandā ēca dīdas trip^o. vño^o
arca ipam acceptōz et s̄suatōz earū. s. m̄qz
aliquis acquirē pecūiaz vlē debitū aliena sub
ripiedo l^o retinendo et sic opponit iusticie. **A**lio^o
arca affectōes dīday vt cū quis nimis amat
vl desīdat dīdas aut in eis nimis delectat et
si nolit rape aliena. et sic opponit libalitati q
moderat affectōz hñdī vt dēm ē. **S**ciendū atē
q auaricia fm qd opp^o iusticie nō h̄z viciū op
positū quia auaricia s̄sistit in plus hñdo qz de
beat fm iusticiā cui opp^o min^o hñe qd nō habz
rōz culpe s̄ pene. iō phs vult. q. ethico. q a
uaricia nō h̄z viciū oppositū. fm aut qd opp^o
libalitati h̄z viciū. prodigalitis oppositū. qā
libalitas est vtus media mē duo viciā. vt
ex 2° et 3° ethico. **V**trū auaricia sit spāle pccm
mōzle. Isse q sic. s. de genē suo. et hoc fm qd
opponit iusticie sic enī ad auariciā pñnet iuste
alienū acipe vl retinē. **A**lio^o pñt sū auaricia
fm qd opponit libalitati et sic dīc imodiciā tñ a
more dīday qui si crescat tñ q pñt ipm non
vereat quis facē s̄ amorē dī et pñt erit mōz
si aut iſra h^c s̄sistat ē vñalis. **A**d hoc no. vñū
basili. ē inquit pñs fameliā quē tenes. nudī
vestis quā fuas egenē argentū qd possides q
arca tot miurias facis quot exhibē valeres.
Loquit aut in casū quo aliquis tenet ex debi
to legali bona sua pauperibus erogare vl p
ter necessitatis pñclm l^o pñt supfluitatē bonoz

Quam epus multa aggregare possit ad
tuitos sue eccie. sicut rex ad tuitos sui regni.
Rudolf alex. an. m. 2° suo in ca. de auaricia q.
no e. sile quia rex ad h. e. ostendit ut seditos
in pace teneat et ab aduersariis defendat et ideo
pe ad h. res regni aggregare et seruare. s. ep. d.
conuertit res eccie i. v. u. eccie qd facit paupib.
dando v. n. no d. aggregare. **U**trum auaricia sit
peccatu spuale. Ite q. sic ut dic. gg. 31. mo. r.
no eni q. it. eca sui obm delectat. corpal. s.
spualem put. s. h. delectat in hoc q. se dicat
considerat possessore. r. o. t. n. obi qd e. corpal. est
mediu me p. ca pure spualia. r. pure carnalia
quia illa q. it. delectat. spual. eca obm spi
rituale ut supbia arca excellat. et in pan
tia delectat. pure corpal. eca obm corpal.

Utrum auaricia sit viciu capitale. Ite q.
sic ut bitu. e. s. t. s. et filie ei. s. it. sept. ut dic.
gg. 31. mo. r. s. p. d. tio. fraus. fallacia. p. u. r. i. u.
inquietudo. violat. et obduratio s. m. i. a. m.
Auaricia eni excedit in retinendo. et sic ex ea
oritur obdura. et inq. tendo fm qd est in affe. u.
et sic oritur inq. etudo metis. v. l. fm qd e. in effe. u.
et sic q. n. q. v. u. e. violat. q. n. q. dolo q. si fiat in
verbo simpliciter erit fallacia. Si aut. includat in
ratione erit p. u. r. i. u. si uo fiat dolo in ope q. n. u.
ad res eit. fraus si q. n. ad p. sonas. p. d. tio. Ad
h. no. q. sic libalitas e. eca mediocres pecu. i. a.
ita r. illibalitas. et id tyranni qui magna per
violencia auferunt no d. n. r. illibales s. i. u. s. t. i.
p. p. t. e. r. q. d. r. e. t. h. i. z. q. tyrannos auaritates deso
lantes et sacra p. d. i. t. e. s. no dicunt. illibales s.
auaros. **N**o insup. q. auaricia fm apl. m. eph. i.
. 4. est p. d. o. l. o. z. fuit. qd dic. p. t. a. t. o. q. v. e. q. s. b. i.
atur q. s. e. a. t. u. r. e. e. x. t. i. o. r. i. n. o. t. n. e. o. d. e. m. o. q. p. y. d. o.
la t. r. i. a. e. i. s. u. b. i. a. c. t. e. x. h. i. b. e. d. o. c. u. l. t. u. d. i. n. u. p. a. u. a. r. i. a.
t. i. a. m. u. o. e. a. m. i. m. o. d. e. r. a. t. e. o. c. u. p. i. s. c. e. d. o. a. d. v. s. u. m.
Sequit. vide de 3°. s. de p. d. i. g. a. l. i. t. a. t. e. d. e. q. u. a.
querunt. p. l. a. s. v. t. z. o. p. p. o. n. a. t. a. u. a. r. i. a. **U**trum q.
sic. ut patet ex. 2. ethi. In moralib. eni attet.
dic. oppo. vici. ad i. u. i. c. e. r. a. d. v. t. u. t. e. s. f. m. s. i. r. b. a.
b. u. n. d. a. n. t. i. a. et d. e. f. e. m. sic aut. d. r. u. t. p. d. i. g. a. l. i. t. a. s.
et auaricia. quia auar. i. a. f. a. f. f. e. c. t. o. e. d. i. c. a. r. u. s. u. p. :
h. a. b. u. d. a. t. e. a. s. p. l. d. e. b. i. t. o. d. i. l. i. g. e. d. o. p. d. i. g. u. s. a. f.
d. e. f. i. a. t. m. i. n. d. e. b. i. t. e. s. o. l. l. i. c. i. t. u. d. i. e. z. e. a. r. u. g. e. r. e. n. d. o.
arca uo extiora p. d. i. g. u. s. e. x. c. e. d. i. t. i. n. d. a. n. d. o. et d. e.
f. i. a. t. i. n. r. e. t. i. n. e. d. o. et a. c. q. u. i. r. e. d. o. a. u. a. r. u. o. e. s. t. i. o.
d. e. f. i. a. t. i. n. d. a. n. d. o. et e. x. c. e. d. i. t. i. n. a. c. q. u. i. r. e. n. d. o. et sic p. a.
t. e. t. q. o. p. p. o. n. u. n. t. **U**trum p. d. i. g. a. l. i. t. a. s. sit pecca
tum. Ite q. sic. cu. mediu libalitat. cor. r. u. p. a. t.
est aut. m. i. p. e. c. c. m. q. z. a. u. a. r. i. a. ut vult p. l. s. g.
ethi. qd ead. pat. p. h. q. auaricia magis d. r. a.
liberalitate. magis eni p. t. n. e. t. a. d. l. a. r. g. u. d. a. r. e. i.
quo excedit p. d. i. g. u. s. q. z. r. e. a. p. e. r. e. v. l. r. e. t. i. n. e. r. e. i. n.
quo excedit auarus.

De epikeia **XXXI**
Ostea considerand. est de epikeia de qua
querunt. p. l. a. s. v. t. z. sit v. t. u. s. Ite acc.
h. u. a. n. i. d. e. q. u. i. b. o. l. e. g. e. s. d. a. n. t. i. n. s. t. i. n. g. e. n. t. i. b. o. s. i. n. g. u.
larib. p. s. i. s. t. u. t. q. m. o. d. i. s. i. n. f. i. n. i. t. i. s. v. a. r. i. a. r. i. p. u. t.

et ideo non p. aliqua lex institui que in nullo
cau. deficiat. s. legislatores ad id qd in p. l. i. b. u. s.
accidit attendunt r. fm h. c. legem ferunt. qua. t. n.
aliq. b. o. caib. s. u. a. r. e. e. s. e. q. u. a. t. e. m. i. u. s. t. i. a. e. et con. e.
bonu. coe. qd lex intendit. sic lex instituit depofi
tum reddi et t. n. gladi. a furioso depo. n. o.
est a. d. u. i. n. f. u. r. i. a. r. e. d. d. e. d. o. et ad h. c. o. r. d. i. n. a. t. e. s.
p. i. k. e. i. a. que d. r. a. p. d. n. o. s. e. q. u. i. t. a. s. v. n. p. a. t. z. q. e. s. t.
v. i. r. t. u. s. v. t. v. u. l. t. p. l. s. 4. ethi. **U**trum epikeia sit
pars iusticie. Ite q. sic ut eni dic. p. l. s. ibi ant.
est p. s. b. i. u. a. i. u. s. t. i. c. i. e. c. o. r. d. i. c. t. e. et p. p. r. i. e. c. o. r. r. u. d. o. z.
i. u. s. t. i. c. i. e. l. e. g. a. l. i. et q. d. a. m. m. o. s. t. i. n. e. t. s. b. e. a. et q. d. a. z.
modo excedit eam. Si eni iusticia legal. dica. t.
quia obtemperat legi. siue q. z. ad v. b. a. l. e. g. i. s. siue
q. u. a. n. t. u. a. d. i. n. t. e. n. t. o. z. l. a. t. o. r. i. s. que e. p. o. t. i. o. r. s. i. c. e.
p. i. k. e. i. a. e. s. t. p. o. t. i. o. r. i. u. s. i. u. s. t. i. c. i. e. l. e. g. a. l. i. Si uo iusticia
legalis dica. t. t. n. q. o. b. e. d. i. t. v. b. i. s. l. e. g. i. s. s. i. c. e. p. i.
k. e. i. a. n. o. e. s. t. p. s. e. i. s. s. e. s. t. p. s. i. u. s. t. i. c. i. e. c. o. r. d. i. c. t. e. s. i. u. s.
t. i. c. i. a. m. l. e. g. a. l. e. d. i. u. i. s. a. s. i. c. e. x. c. e. d. e. s. i. p. a. m. v. n. d. e. p.
p. r. i. o. d. r. i. u. s. t. i. c. i. a. d. e. e. a. q. z. d. e. i. u. s. t. i. c. i. a. l. e. g. a. l. i. q. u. i. a.
i. u. s. t. i. c. i. a. l. e. g. a. l. d. i. r. i. g. i. t. f. m. e. p. i. k. e. i. a. m. v. n. e. p. i.
k. e. i. a. e. q. i. s. u. p. i. o. r. r. e. g. l. a. a. c. t. u. u. h. u. a. n. o. z.

De passionib. aie

XXXII

Qonsequenter considerand. e. de fortitudine
et temperantia. Hec aut. v. t. u. t. e. s. et earu.
partes h. n. t. esse arca passio. e. s. a. i. m. e. et
i. o. p. r. e. m. i. t. t. e. d. a. s. u. t. b. r. e. u. i. t. q. u. e. d. a. d. e. p. a. s. s. i. o. i. b. o.
a. i. m. e. m. a. g. i. s. n. e. c. i. a. et p. m. o. q. u. o. t. r. q. s. u. t. p. a. s.
s. i. o. n. e. s. a. i. m. e. S. a. e. n. d. o. i. g. i. t. e. q. i. n. v. i. o. c. u. p. i. s. a. b. i. l. i.
a. i. m. e. s. u. t. t. r. e. s. o. i. u. g. a. t. o. e. s. p. a. s. s. i. o. n. u. s. s. a. m. o. r.
o. d. i. u. m. et d. e. s. i. d. e. r. i. u. m. et f. u. g. a. g. a. u. d. i. u. m. r. t. r. i. s. t. i. a. a.
S. i. l. r. i. n. i. r. a. s. a. b. i. l. i. s. u. t. t. r. e. s. s. s. p. e. s. et d. e. s. p. a. t. i. o.
t. i. m. o. r. et a. u. d. a. t. i. a. et i. r. a. c. u. i. n. u. l. l. a. p. a. s. s. i. o. o. p. p. o.
S. u. t. g. o. o. m. i. s. p. a. s. s. i. o. n. e. s. a. i. m. e. i. i. s. e. x. i. n. o. c. u. p. i. s.
a. b. i. l. i. r. q. n. q. i. n. i. r. a. s. a. b. i. l. i. s. b. o. q. b. u. s. o. m. i. s. p. a. s. s. i. o.
n. e. s. a. i. e. s. t. i. n. e. n. t. p. a. s. s. i. o. n. e. s. t. n. p. r. i. a. p. a. l. e. s. c. o. r. d. i.
d. i. c. u. n. t. e. e. q. u. a. t. u. o. r. s. g. a. u. d. i. u. m. et t. r. i. s. t. i. a. a. s. p. e. s.
et t. i. m. o. r. v. t. v. u. l. t. b. o. e. i. n. f. i. l. i. d. e. o. s. o. l. a. t. o. e. q.
r. u. m. p. m. e. d. u. e. d. n. r. p. r. i. a. p. a. l. e. s. q. u. i. a. s. u. t. o. p. l. e. t. i. e.
et f. i. n. a. l. e. s. s. i. m. p. l. r. r. e. s. p. e. u. o. i. m. p. a. s. s. i. o. n. u. s. v. n. s. e.
c. u. n. t. a. d. o. m. i. s. p. a. s. s. i. o. n. e. s. t. i. m. o. r. a. u. t. et s. p. e. s. s. u. t.
p. r. i. a. p. a. l. e. s. n. o. q. u. i. d. e. q. u. a. s. i. o. p. l. e. t. i. e. et v. l. t. i. e. s. i. m.
p. l. i. a. t. s. t. n. i. g. e. n. e. m. o. t. u. s. a. p. p. e. t. i. t. u. i. a. d. a. l. i. q. u. i. d.
v. n. d. e. s. u. t. a. q. u. o. m. o. t. i. m. i. p. a. s. s. i. o. n. u. s. o. c. u. p. i. s. a. b. i.
l. i. s. q. u. e. o. s. i. s. t. u. t. i. n. m. o. t. u. **T**am. r. e. s. p. e. u. b. o. n. i. i. n.
a. p. i. t. m. o. t. u. s. i. n. a. m. o. r. e. et p. c. e. d. i. t. i. n. d. e. s. i. d. e. r. i. u. m. r.
t. e. r. m. i. a. t. i. n. s. p. e. r. e. s. p. e. u. u. o. m. a. l. i. i. n. a. p. i. t. i. n. o. d. i. o.
et p. c. e. d. i. t. a. d. f. u. g. a. et t. i. m. i. a. t. i. n. t. i. m. o. r. e. **I**nter
p. a. s. s. i. o. n. e. s. a. u. t. i. r. a. s. a. b. i. l. s. p. e. s. e. p. m. a. r. e. s. p. e. u. b. o.
n. i. t. i. m. o. r. r. e. s. p. e. u. m. a. l. i. s. p. e. s. e. n. i. p. s. e. e. s. t. r. e. s. p. e. u.
b. o. n. i. d. e. s. p. a. t. i. o. a. u. t. p. a. c. c. i. s. et p. p. t. a. q. u. i. d. a. n. e. x. u.
i. n. r. o. e. m. a. l. i. a. p. p. h. e. n. s. u. **S**il. r. et t. i. m. o. r. e. p. s. e. r. e.
s. p. e. c. t. u. m. a. l. i. a. u. d. a. t. i. a. a. u. t. p. a. c. c. i. s. s. p. p. t. v. i. c.
t. o. r. i. a. m. l. a. q. u. i. d. a. d. a. p. p. h. e. n. s. u. i. n. r. o. e. b. o. n. i. **T**ra.
a. u. t. e. s. t. r. e. s. p. e. u. b. o. n. i. r. m. a. l. i. s. i. l. o. b. i. e. c. t. u. a. u. t. e. i. o.
e. s. t. v. i. n. d. i. c. t. a. d. e. i. n. i. u. r. i. a. t. o. e. a. p. p. e. t. i. t. e. n. i. i. r. a. t. u. s.
v. i. n. d. i. c. t. a. v. t. b. o. n. u. m. et h. c. d. e. i. n. i. u. r. i. a. t. e. q. u. e. a. p. p.
h. e. n. d. i. t. v. t. s. i. b. i. m. a. l. u. p. s. u. p. p. o. n. i. t. a. u. t. a. u. d. a. t. i. a.
et s. p. e. m. v. i. d. i. c. t. e. c. u. n. u. l. l. i. r. a. s. c. a. t. p. p. t. i. n. i. u. r. i. a.
i. l. l. a. t. a. i. n. s. p. e. r. a. s. v. i. n. d. i. c. t. a. et a. u. d. e. n. s. i. u. r. i. a. n. t.

resistere ut dicitur aug. 6. de n. lib. Cum igitur
quod est per accidens non possit dici principale sed potius id
quod est per se. despectus et audacia non possunt dici pas-
siones principales nec etiam ira quod est quidam effectus au-
dacie. unde restat quod inter passiones irascibilis spes
et timor sunt principales passionibus irascibilis.
Potest igitur numerus quatuor passiones summi secundum
duas partes et fuisse. motus enim respicit futurum
sed quies est in aquo presentis. de bono igitur presentis est gau-
dium. de malo presentis tristitia. de bono autem fu-
turo est spes. de malo autem futuro timor. Omnes
autem alie passionibus que sunt de bono vel de malo pre-
sentis vel futuro ad has complecti reducuntur. unde etiam
a quibusdam dicitur quatuor passiones duntaxat prin-
cipales quod sunt generales quod est videlicet spes et timor
designant motum appetituum contra tendentem ad al-
iquid sperandum vel fugiendum. Aug. autem 12. de
ci. loco spei ponit cupiditatem. quia videlicet est re-
spectu futuri boni. Potest autem haberi queri utrum ali-
qua passio secundum speciem suam sit moralis bona vel ma-
la. Iste passio considerari potest dupliciter vel ut est in genere
nature vel inquantum est in genere moris. primo nulli
passioni convenit secundum speciem suam esse moralis bona
vel mala. scilicet. sic est illa passio secundum speciem suam
est bona que motui vitali convenit ut gaudium et
illa mala que est repugnans ut tristitia. de eis 3. ethi.
c. 4. vel quod tristitia stupefacit et corrumpit naturam
hominis. et sic dicitur 2. ethi. c. 4. quod secundum passiones non
dicuntur studiosi vel pravi nec secundum eas laudantur
vel vitupantur. Secundo vero modo. scilicet. inquantum est in genere
moris quod convenit eis ex ordine eis ad rationem et vo-
luntatem. sic aliquam passio est moralis bona secundum speciem suam
speciem ut illa que est respectu debiti obli in operatione
ad ordinem rationis. et quod per operationem ad ordinem rationis
malum primum est obli debiti tristitia. id est passio in qua
que est tristitia de malo primum est moralis bona secundum speciem suam
suam speciem quod etiam expectatum quicquid est debiti
obli timor in ordine ad rationem. id est erubescencia que
secundum damnum. li. 2. c. 28. est timor expectati quicquid est
moralis bona. unde dicit ibidem quod est optima passio
num. quia est bonum primum est indebitum obli tristi-
tie per operationem ad ordinem rationis. id est invidia que est
tristitia de bono proximi est secundum suam speciem mo-
raliter mala. habet nichil. *De fortitudine virtute*
et eius actu principalis scilicet martirio xxxij

Postea considerandum est de fortitudine et tem-
perantia. et primo de fortitudine circa quam primo
considerandum est de ipsa. 2. de vicijs opposi-
tis. 3. de vicijs eius. *Circa primum primo dicens est*
de ipsa fortitudine. 2. de papuo eius actu. scilicet. mar-
tirio. Circa primum sciendum quod vera fortitudo est
vera virtus. est autem illa fortitudo ut habetur ex. 3.
ethi. c. 9. per quam quis mediocter timet et audet.
ad hoc inclinatur ex habitu. propter bonum finem qui est consue-
tudo boni consuetudo in periculo mortis. aliquis autem a-
gens licet fortiter agere videatur non tamen secundum virtutem
fortiter agit. unde fortitudo eius non est illa sed appetitus
Potest autem fortitudo dupliciter sumi. uno modo secundum quod
dicitur quando dicitur ad firmitatem et sic est virtutis cuiuslibet
virtutis quod ut dicitur 2. ethi. ad virtutem requiritur fir-

miter operari. Alio modo secundum quod dicitur firmitatem ad tri-
sustinendum et repellendum quibus periculis. unde tullius
in sua rethorica dicit quod fortitudo est considerata periculis
susceptio et laborum pressio. et sic est specialis virtus non
habens determinatam materiam. Item hoc virtus perficit
animam ad sustinendum quicquid pericula et non suffi-
ciat dare fiduciam euadendi quicquid pericula sed habet
spiritus sanctus infundit gratiam timorem excludens. et hoc
modi fiducia panet ad fortitudinem que est donum
spiritus sancti. Ad hoc non quod secundum philosophum de ce. et m.
nomen virtutis refertur ad virtutem potestatem. de autem
uno potestatem naturalem secundum quam aliquis resistit per cor-
ruptionem. Alio modo secundum quod est presentis agendi ut dicitur
4. metha. et quod hoc secunda acceptio est consuetudo. id est non
virtutis secundum quod dicitur virtutem potestatem talis est virtus.
virtus enim consuetudo sumpta nichil aliud est quam habitus
quo quis bene potest operari. Secundum autem quod dicitur virtutem
potestatem primo dicitur. quod modus est magis specialis ad re-
buius virtutis magis specialis. scilicet. fortitudinem ad quam
panet firmiter stare quod quicquid repugnancia. unde
sapientia. ubi dicitur quod sapientia sobrietatem et primum docet
ui. et virtutem. ponit virtutem per fortitudinem. Est autem
fortitudo ut dicitur 2. ethi. circa timores et audacias
as qui cohibet timorem et moderatiam audaciam
et quidem circa timores periculis mortis est fortitu-
do simpliciter ut videtur andronico. circa vero alia est forti-
tudo secundum quid. Actus autem fortitudinis principa-
lis est sustinere. id est. immobiliter sistere in periculis que ag-
gredi. ut enim dicitur 3. ethi. in sustinendo tristitia
maxime duntaxat aqua fortis. *Sequitur videtur de 2. s.*
de martirio. circa quod pericula queruntur. scilicet. utrum mar-
tirium sit actus fortitudinis. Iste quod est elicitus ac-
tus fortitudinis. scilicet. gentile quod in martirio affirmat
homo in bono virtutis. dicitur. scilicet. fidem et iustitiam
non deserit. propter imminentia pericula mortis. id est
ipsis martiribus dicitur lxxij. fortes facti sunt in bello
Est et actus iusticie inquantum in casu necessitatis susti-
netur ut quando oportet fieri primum virtutis iusti-
cie que est per fidem vel per sustinentiam martirij potest
veritatem testium fide. tunc enim sustinentia martirij est
ex legis divine. et per iustitiam que est per fidem intel-
ligo omnem veram iustitiam quod obsequia. ois talis
iusticie mediate vel immediate refertur ad fidem
formatam. et per fidem diriguntur ad talem iusticie ob-
sequia. per igitur dicitur quod martirium operatur ad fi-
dem ut ad finem qui est aqua affirmat. ad fortitudi-
nem vero vel ad iustitiam vel ad veritatem filii ut ad-
habitu elicitum. ad caritatem vero ut ad impa-
tem. ex quo est hoc quod sit mitiorum. habet nichil. Circa
martirium sit in precepto. Iste martirium dicitur secundum af-
firmationem. et id per loco et tempore est in precepto ut cum quis
impugnatur ut faciat aliquid contra fidem vel iustitiam l.
cum quis videtur quod per mortem suam potest fides l. iustitia
consuam al. periret. Est et quicquid in consilio ut quando est
impugnatio personalis non vultis nec timere de liber-
atione fidei l. iusticie si corpus non exponatur morti
si tamen placet ecclesie videtur ex hoc quod fugietur ex eo quod
se non opponit quod dispensationem in ecclesia contra fidem
l. iusticie tunc tenet se opponere et morti se exponere
ne non pastor sed incensarius habere. sic fecit beatus

thomas cantuariensis. Quandoque autem nec est in consilio nisi in precepto ut quando homo non videt quod ex sua morte fidei vel iusticie fructus accrescat secundum illud psalmi que utilitas in sanguine meo domini. etc.

Quot et que sunt necessaria ad perfectum martiri. Iste quod tria sunt sic ex descriptione quam coram ponit magister ostendit. scilicet quod martirium est voluntaria sustinentia mortis per christum. scilicet beatus beatus dicit per veritatem et sicutur ex glo. si idem per quod pro te mori. tota die. hoc autem tria sunt voluntas patiendi. hanc in parvulis innocentibus christus per quo passi sunt operuit actuali sustinentia mortis et debita causa. Non tamen quod martirium de triplici primo largissime. scilicet patientia in passionibus quas patitur omnis qui pie vivit in christo et sic dicit augustinus in sermone de beato laurentio omnis vita christiani hominis si secundum euangetium vivit ut crux atque martirium est. 2o large. scilicet actuali voluntatis paratio ad suscipiendum mortem per christum siue per veritatem. sic accipit in illa antiphona scissura anima quam et si gladius persecutoris non abstulit palam tamen martiri non amisit. 3o stricte et proprie scilicet voluntaria sustinentia mortis per christum siue per veritatem secundum quod veritas distinguitur in veritate vite iusticie et doctrine sic sicutur apoc. 1. vidi mulierem ebriam de sanguine sanctorum et de sanguine mulierum christi ihesu. **V**erum tempus legis nate et tempus legis scripte fuerit aliqui menses. Iste ut dicit beatus in quodam epistola tam beatus qui secuti sunt passionem christi quam beatus qui precesserunt si per veritatem mortui sunt martires fuerit si differente. ut et dicit beatus ibidem martirium tempus causa genusque discernunt. Nam cum martir sit idem quod testis et testis non dicatur proprie nisi testificetur de re que fuit. id non fuerit ita operantes menses veteris testamenti sic novi. Genus est sui forma discunt inter ipsa quod martires veteris testamenti passi sunt. vel proprie iudicia ut abel. vel proprie doctrina. quod redarguebant opera tyrannorum. ut ysaia. ieremias et alii populi. Sed menses novi testamenti passi sunt quod fide negare noluerit. Et quia quidam menses veteris testamenti conveniunt in forma cum martiribus novi testamenti ut sancti machabeus qui passi sunt quod deum celi et legem suam noluerit negare et periclitari id de eis ecclesia solennizat. **V**erum defensio rei temporalis sit iusta causa martiri. Iste circa huiusmodi temporalia tria sunt consideranda. scilicet iusticia possidendi et usufructu et accipere possidendi et usufructu. et iniusticia verumque impugnandi. et quidem iusticia est quod spirituale iniusticia vero est de fectis. Accipere autem temporalis est singularium personarum. Dicendum ergo quod legitima causa exponendi se martiri est defensio iusticie ex parte sustinentis. et obuia iusticie ex parte inferentis referendo in deum. secundum idem ecc. 2. usque ad mortem certa per iusticia habet est vni precipue quando iusticia patitur ad ecclesiam vel rem publicam vel miserabilem personam. sic opposuit se beatus thomas iniusticie regis. Accus vero usufructuendi putat respicere singularem personam que victum aliunde potest habere non est ita iusta causa exponendi coram populo vel vita. **V**erum quis possit esse martir occidendo se. Iste aliquis potest sibi mortem inferre explicit

motu. primo ex desperatione. ut cum ymaginatur aliquod terribile sibi supervenire quod putat per mortem evadere. 2o ex veredidia alicuius fame quam vult per mortem purgare. et utroque modo non mirum si magis supplicium dicitur. 3o ex viam detestacione et quia talis mors potest fieri alii instinctu spiritus sancti. alii ex illusione dyaboli. id dubitatur de ipsa si tamen facta sit ex instinctu spiritus sancti est martirium. ut patet in sampsonis iudicio. Si autem ex illusione dyaboli eternum est supplicium. et hec sententia habet ex verbis augustinus. primo de ci. dei.

De timore timiditate et audacia. xxviii

Dicendum est de viciis oppositis fortitudini. 1o de timore. 2o de timiditate. 3o de audacia. Circa primum. scilicet timorem quatuor plura. scilicet. vix timor sit peccatum. Iste timor mortis natus est peccatum ut quando appetit per timorem fugit ea que ratio dicitur esse sustinenda sui persequenda vel desistit ab hiis que persequi debet. unde dicitur. nolite timere eos qui occidunt corpus. qui vero refugit id quod est secundum rationem fugiendo non est inordinatus nisi est peccatum. **V**erum peccatum timor opponatur fortitudini. Iste timor inordinatus includit in quibus peccato. ut avarus timet amissionem pecunie et impletur amissionem nem voluptatis. et sic de aliis. si timor proprius est mortis. ut patet. 3. ethi. et id inordinatio talis timoris opponitur fortitudini que est circa pericula mortis. propter quod est antonomastice dicitur timoritas opponi fortitudini. ut et vult philosophus. 2. et 3. ethi. **V**erum timor sit peccatum mortis. Iste inordinatus timoris quinquaginta existit tamen in appetitu se finit et sic est tamen venialis. quinquaginta attingit appetitum rationalem que dicitur voluntas et tunc quinquaginta est mortis vel cum quis propter timorem sic est dispositus ut faciat contra dei precepta. unde et timidus debet pena in inferni secundum idem apoc. 21. timidus per erit in stagno ignis etc. quinquaginta est venialis ut cum quis timore retrahitur a bono et est de perfectione consilii. quinquaginta vero non est peccatum ut cum quis habet rationabilem causam timor secundum theodorem et alexandrum. **V**ix timor excuset a peccato. Iste si quis propter timorem ut fugiat mala secundum rationem nem magis fugienda non refugit mala minus fugienda non est peccatum. sic mors corporalis magis est fugienda quam amissio rerum. si quis autem propter timorem econterio facit tollit excusari a peccato non posset quod talis timor inordinatus esset. peccatum tamen est diminuitur quod minus est voluntarium quod ex timore agitur. Unde. 2. ethi. philosophus dicit. huiusmodi que fiunt ex timore. ex voluntario et involuntario mixta. unde. 1. q. 1. stat. dicitur quod vim passus et iuratus ab heretico ordinatus colore excusatur totis heretico. **V**ltimius ad plenioris evidentiam huius materie non dicitur quod duplex est metus sui timor. vix est timor iustus siue probabilis. alter est non probabilis sui lenis. probabilis est que cadit in virum constantem et animosum et si excusat ut metus gravis damni reus. et secundum glossam graue damnum reus dicitur damnum omnium reus maioris preteritis articulis. de excusa. tu. 1. propter litet et metus mortis. septem huiusmodi cruciat corporis immarum. Quod si persona potens minuat magnam malum

Ostea cōsiderandū est de partibz fortitudinis. et pmo in gē. 2° in spālī. **C**ur p^o sciendū q^d tullī⁹ in sua rethorica ponit q̄tuor ptes fortitudinis. s. magnificentiā pacā m fidentiā et pseuantiā. **A**d 2° euidentiā sciendū q^d fortitudini fm q^d ē v̄tus spālīs nō possunt assignari ptes subiectie qz nō dīdīz in multas v̄tutes spē dīntes qz ē aī⁹ mātiāz valde spālem. **A**ssignant aut ei ptes q̄si mtegles et potētiā les. in tegles quidē fm ea q̄bz occurrē ad actū fortitudinis. potētiāles vō fm ea q̄ fortitudo obseruat ēca diffīlīma. s. mortis picula. **A**liō aut v̄tutes obseruant aī⁹ quas dā alias māterias min⁹ diffīciles q̄ quidē v̄tutes adiūgūtur fortitudini sic secūdarie pīncipali. sic autē dēū ē. s. duplex ē act⁹ fortitudinis. s. aggredi et sustinē. **A**d pīmū duo requirūnt quoz vñū p

De magnanimitate et uicis oppositis
Deinde considerandum est de partibus fortitudinis in spirituali. et primo de magnanimitate quam philosophus ponit loco fidentie. et primo de ipsa 2º de presumptione. 3º de ambicione. 4º de inani gloria. 4º de pusillanimitate. habet enim. 2. oppositas magnanimitati. Cuius primo sciendum quod habet uirtus ut habet 3º ethi. est autem magnos honores. est autem et alia uirtus autem honores mediocres que est immolata. nominatur autem ex suis extremis que sunt philothimia. id est amor honoris. et apophlotimia. id est sine amore honoris. laudat enim quicquid amat honorem. quicquid autem non curat de honore. putat. scilicet. uirtutis moderata fieri potest. pertinet autem ad magnanimitatem fidentia quam tullius ponit. quia magnanimi est proprie autem spem aliorum ardui. **F**iducia autem importat quoddam robur spiritus. pueniens ex aliquo consideratione que facit uolentem esse optimorum de bono aliquo assequendo. Securitas uero que dicitur perfecta quiete animi a timore in media te pertinet ad fortitudinem. **C**onsiderandum tamen est quod si spes est causa audacie ita timor est causa desperacionis. et ideo si fiducia ex assequenti ad fortitudinem pertinet inquantum uult audacia ita et securitas ex uirtute pertinet ad magnanimitatem inquantum repellit desperacionem. **S**equitur uide de 2º. scilicet de presumptione. Cuius quam sciendum quod opponitur magnanimitati per excessum. unde 2º. et 4º. ethi. dicitur quod magnanimitas per excessum opposita caym? uel uentosus quem dicimus presumptuosum. ut ei dominus est super magnanimitas consistit in medio secundum proportionem ad propriam facultatem. non ei in maiora tendit quam uenerit sibi. presumptuosus autem secundum proportionem sue facultatis excedit. **V**iciosus autem est et peccatum quasi existens in naturalem ordinem quod aliquis assumat ad agendum ea que preferantur sue uirtuti quod pertinet ad rationem presumptionis. si et ipsum nomen manifestat unde patet quod est peccatum. **S**ed obicitur quod presumptio potest species peccati in spiritu sancto quod non opposita magnanimitati. sed magis caritati contra rationem. **R**espondeo non quilibet presumptio potest peccatum in spiritu sancto. sed illa que quis dicitur

instituta stemmit ex inordinata confidentia dñe
mie. et talis psumptio rōe matie. s. inq̃z p eā
cōtempnīe aliq̃d dñuz opponit caritati vl' po
tius dono amoris cui est deū reuerē. inq̃z tñ
talīs cōtempnīe excedit pportione p̃prie facul
tatis p̃e opponi magnimitati. **N**ota tam q̃
nō multū solz dīa quis psumptuos⁹ si i aliq̃
modico p̃as vires excedat. si tam dicat tal
psumptio nō opponit magnimitati s; illi vtu
ti q̃ est ēca mediocres honores. **S**equit̃ vidē
de 3. s. de ambitōe. ēca quā scēdū q̃ ambitio
opponit magnimitati p̃ excessum imp̃tat ei
inordinatū appetitū honoris. h̃c aut cōiungit
trip̃l'r. vno p̃ hoc q̃ appetit testim̃ de excellē
tia quā n̄ habet. **A**lio p̃ hoc q̃ sibi cupit fieri
honorē nō referēdo in deū. 3. mō p̃ hoc q̃ appe
titus ei in honore quiescat nō referēs eum ad
alioz utilitatē. intm̄ enī debet testim̄ alioz de
ei⁹ excellēcia placē inq̃z alijs ex h̃c p̃e p̃desse.
vñ patet q̃ ambitō est sp̃ p̃ctm̄. qd̄ etiā patz
ex hoc q̃ repugnat caritati s̃m id. 1. cor. 13. 2.
caritas nō est ambitōsa. **S**equit̃ vidē dē 2.
s. de inani gl'a. et ēca h̃ac q̃runē pl'a. s. vñ
appet̃ gl'ie sit p̃ctm̄. **S**equit̃ appetit̃ gl'e de se
nō noīat aliq̃d viciōsū. vt enī dīc tullī i sua
rethorica. gl'a ē frequēs de aliq̃ fama cū lau
de et ambro. dīc q̃ gl'a est clara cū laude notā
a. **A**ppet̃ aut laudabile famā nō est p̃ctm̄
qñymo vidē esse laudabile s̃m id. eccl. 11. cu
raz habet dō bono noīe. et ro. 12. p̃uidētes bona
nō solū corā deo s; etiā corā homībz. **S**ciē
dū aut q̃ ad p̃fectōz hoīs p̃inet q̃ ip̃e se cog
noscat s; nō q̃ recognoscat ab alijs et id p̃ se
nō est appetēda. potest tñ appeti inq̃z est aliq̃d
vile. s. vl' ad h̃c q̃ alijs p̃ficiat ex bono qd̄ cog
noscat in alio. vl' ad h̃c q̃ ip̃e homo i bonis
que in se cognoscat p̃ testim̄ alioz studeat p̃se
uerare et ad melioza p̃ficere. et s̃m h̃c lauda
bile est q̃ curā habeat de bono noīe nō tamen
delectet̃ ianē i hoīm laude. sic enī dīc aug. 4.
de ci. sani⁹ videt qui laudis a uozē viciū esse
cognoscat. **A**ppet̃ aut inanis gl'e viciū
imp̃tat. **N**am qd̄libz vanū appetē viciōsū est
s̃m id. psal. vt qd̄ diligētis vanū. et q̃rī. mē.
Potest at dīc vana gl'a trip̃l'r. vno ex p̃e
rei de qua quis gl'am q̃rit. de eo qd̄ nō est gl'a
dignū sic de aliqua re fragili et caduca. **A**lio
mō ex p̃e ei⁹ qui gl'am appetit. qui. s. appetitū
gl'e sue nō refert in debitu⁹ finē vt ad honorē
dei l' saltē p̃ximi. h̃c tho. 7. ouēit cū eo alex.
an. **M**et̃ ianis gl'a opponat magnimita
ti. **S**equit̃ q̃ sic. vt enī dictū est. gl'a est qd̄az ef
fect⁹ honoris et laudis. **E**x hoc enī q̃ aliquis
laudat vl' ei reuerēcia exhibet clar⁹ i notīcia
alioz reddiē. **E**t q̃ magnimitas ē ēca hōies
oīs ē q̃ sit ēca gl'am ut. s. sic hōie ita et gl'a
moderate vtaē. et id inordinat⁹ appetit̃ gl'e op
ponit magnimitati dīcē. **M**et̃ ianis gl'a
sit p̃ctm̄ mortale. **S**equit̃ ex h̃c aliq̃d p̃ctm̄ est
mortale q̃ p̃ctm̄ caritati h̃c aut p̃ctm̄ s̃m se

nō vidē p̃ctm̄ dilectōi p̃ximi s; p̃e p̃ctm̄
ri dilectōi dei dupl'r. vno rōe ei⁹ d̄ quo quis
gl'a ē ut de aliq̃ qd̄ p̃ctm̄ dīc reuerēcia s̃m id
p̃ma cor. 2. qd̄ gl'am q̃ nō accepis. **A**lio
ex p̃e gl'am q̃. s. m gl'a tamq̃ i vltimo fine
quiescat p̃ q̃ etiā p̃sequēdo n̄ p̃termittit facere
etiā ea que sūt p̃tra deū. et vtroq; mō ē p̃ctm̄
mortale. **S**i aut amor humane gl'e licet sit i
anis neutro p̃dictōz mōz repugnet caritati
est venial. **V**nde crisostom⁹ dīc sup qd̄. q̃ inanis
gl'a etiā locū habet i suis xpī. in quibz tamē
nllm̄ est p̃ctm̄ mortale. h̃c tho. **I**tem s̃m alex.
an. inanis gl'a erit venial tñ p̃p̃ surreptōz tñ
p̃pter maximā occupie p̃nitatē. sicut enī p̃
puluerē. d̄ quo dīc qd̄. 10. aplis. excutite pul
de pedi. vris. vñ dīc gg. p̃dicatio vix sine
aliq̃ mixtione pulueris tñsit. p̃dicās enī aut
ad indignatōz trahit si stemmit. aut ad in
anē gl'iaz si ab auditoribz honoraē. **C**ōstat
aut q̃ apli a p̃fectōe p̃p̃ hui⁹i inanē gl'iaz
nō cadebant. **Q**uot et que sūt filie inanis
gl'e cū sit viciū capitale. vt habitū fuit sup.
Sequit̃ q̃ sūt septe. s̃m gg. 31. moral. scz iobe
dīcda. iactanda. ypoc̃sis. p̃tencio. p̃nacia. s.
p̃p̃e snie. discordia. s. voluntatis ab alijs. et
nouitatu p̃sumptio. **N**ota q̃ iactanda vt
dēctm̄ est sup̃ ponit inē sp̃s sup̃bie. et ad inter
iorē ei⁹ cām que est arrogancia. iactancia uo
exterior ut dīc. 2. ethi. ordinaē qñq; ad lucrū
s; sepi⁹ ad honorez vl' gl'am. et sic oriē ex in
ani gl'a. **S**equit̃ vidē de 4. s. de pusillan
itate arca quā scēdū q̃ dīcē opponit mag
nimitati s̃m defectū qd̄ sic magnim⁹ ex ai
magtudie ad magna tendit ita pusillan
mis a magnis ex ai puitate rethit. **S**ic aut
p̃ p̃sumptōz aliquis excedit pportione sue po
tēcie dum nitit̃ ad maiora q̃ possit. ita etiā
pusillāmis deficit a pportione sue potēcie duz
recusat in illud tendere qd̄ ē omēbatū sue po
tēcie et ideo sic p̃sumptio est p̃ctm̄ ita et pu
sillanimitas. **De magnificencia et p̃u
ficencia XXXVII**

Postea cōsiderandū ē de magnificēcia et p̃
uificēcia arca q̃ scēdū qd̄ mā magni
ficēcia s̃t magni sumpt⁹. vt vult phus
2. ethi. q̃ intendit ad aliq̃d magnū opus fa
ciendū et requirit pportionatoz sumpt⁹ p̃tēciā
dīc māia magnificēcie ip̃a pecunia qua vtaē
ad faciendū magnos sumpt⁹. et amor pecūie
qua magnificēcia moderaē ne magni sumpt⁹ im
pediant. **O**pponit aut ei p̃uificēcia s̃m p̃hm
2. et 2. ethi. magnificus enī ut habetur ex 2.
ethi. p̃napalit̃ itēdit magnitudinē op̃is et secū
dario magnitudinē sumpt⁹ que vitat vt mag
nū faciat opus. p̃uific⁹ aut euerſo. p̃napa
līter intendit ad puitatez sumpt⁹ et p̃ oīs
puitatē op̃is. et sic deficit a pportione que de
bet esse s̃m rōz inē sumptus et opus. et ita ē
viciōsus. **P**eruiificēcia aut opponit viciū quo
quis expendit vlē debitum modū. et dīc g̃ce

De patientia et longanimitate xxviii

nitias q̄; ostentia ep̄hendunt sub p̄ceda. **xix**
De plenitudine et abstinentia et utriusque op̄m̄is

De plenitudine et distantia et utriusque oppositis

Q Sequit̃ videt̃ de 2°. s. de vicijs oppositis pseuerandē. s. de molliā et p̃māda. De molliā de igit̃ sciend̃ q̃ opponit̃ pseuerandē vt vult plus. A. ethi. dī aut̃ p̃p̃e s̃m pl̃m mollis q̃ recedit a bono p̃p̃e tristitias cātas ex defectu elēonuz q̃si cedens debili mouēt̃. Sed obi^o qz sup̃ i^o. i. coz. **¶** nec aduēt̃ nec molles dic̃ glo. i. mliebā p̃cientes. s. hoc opponit̃ castit̃ statū. g^o tē. Ite p̃dicta molliāes dupl̃r causatur. vno^o ex cōsuetudine cū enī aliq̃s cōsue nit voluptatibz frui diffidit̃ potest eis carē. **M**io^o ex nālī dīsp̃osicōe qz. s. habet aī^o min^o s̃tantē p̃p̃e oplexiōis fragilitatez et sic opat̃ femīe ad m̃sc̃ios vt dī. A. ethi. τ iō illi qui mliebā pacunt̃ dicunt̃ molles q̃si effecti muliebres. p̃mo^o molliāes opponit̃ pseuerandē 2° mō castit̃. De p̃māda aut̃ sciend̃ q̃ oppo pseuerandē vt vult tullī in rethorica sua. sic ē dīc̃ p̃sider^o li. ethi. p̃māx dī qui est impudē ter tenēs q̃si oīo tenax. et idē dī p̃māx. q̃i in suo p̃posito ad victoriā pseuat̃. pseuerat̃ ei in p̃p̃a s̃nīa plus q̃z oportet. mollis minus q̃z oportet. pseuerās aut̃ q̃ntuz oportet. **De quali**

4 sensualitate XL

De p^{ri}ncipib^{us} t^{er}ranis iⁿ m^ultis xli

Perinde considerand de pñibz tñpñe et pñ
in cōi. 2º in spñli. Cū pñ sciend q tul
liº in rethorica pñt tres vñtes tem
pñe. s. pñeñdaz clemenciā et modestiā. Ma
crobiº uo sup somniū sapiōis pñt mltº
ples. s. modestiā; vñcundiaz; abstineñdaz; cas
tate; honestate; moderatōz; pñtate; sobrie
tate et pudiciā. Andronicº aut diē q fami
liares tñpñe sūt austeritas. pñeñca. hñilitas
simplicitas. ornatº et bona ordiñtō. et p se suf
ficiēda. Hay aut vñtū due sūt pñes itegles
tempñe. s. verecūdia p quā aliquis refugit
turpitudinē tñpñe dñiam. vt sūt tur verecū
dia nō p passiōe s. pñtū. et honestas p quā
aliqº amat pulchritudinē tñpñe. pñes uo tē
perñe subue sūt qñuoz tñpñe enī est circa
delcatōes tactº quaz quedā ordinant ad nū
mentuz et in hñs quā tuz ad abum est absti
nencia. qñº ad potū est pñe sobrietat. quedā
vero ordinantur ad generationē. et in hñs
qñº ad delcatōz pñcipalē ipiº coitus et cas
titas. qñº vero ad delcatōes cūmstantes que
sūt i osculis tactibz et amplexibz attendiē
pñdiciā. Partes uo tñpñe potēdiales. qñā
refrenāt appetitū i iñioribz motibz aīe. qñā i
extioribz motibz corpis. qñā i rebz extioribz
pñer motū aut xupie quē moderat et refre
nat temperācia tres motus iueniunt in aīa
tendētes in aliqñd. pñmus qñem est motº vo
luntatis omote ex spe respectu passiōis. et
hñc refrenat cōmēcia ne. s. hñ nimis vñcā.
Aliº ē motº spei et audaciē que cōsequit ipaz
quē refrenat hñilitas. 3º est motus ire tendē
tis i vindictā quē refrenat mansuetudo siue
clemēcia. Motus aut et actus corporis refre
nat modestiā quā andronicº didit i ēa ad qñ
pñmu pñnet qñ et quo ordiē sit agendū et qñ
dimittendū. et quo ad hoc ponit bonā ordiñ
tione. Aliud est qñ homo in hñ qñ agit decēdā
fuerit et sic pñt ornatū. 3º est in colloqñis amī
coz vñ quibuscūqz alijs et sic ponit austeritē
Circā uo extiora duplex est moderatō ad bi
benda. pº extra supflua et sic ponit pñtas ul
p se sufficiā. 2º extra nimis exsita et sic ponit
moderatio vel simplicitas. *De continencia
et gula*

Postea considerand est de singlis pñibz tē
perñe et qñem de pñbus eiº itegliz
bz. s. verecūdia et honestate sufficiant
dicta in tñ pñcedēti. Vñde dicend est de pñbz
eiº subiuñs et pñmo de abstineñcia. 2º de sobrie
tate. 3º de castitate. Circā pñ pñmo dicend est
de abstineñcia. 2º d vñcio sibi oppoito. s. de gula
de ieiunio uo qui est actº eiº ageē ifra ēctatu
de pñia. Circā pñ sciend qñ nomen abstineñcie
importat subtracōz abozū. hñ aut fm qñ cō
siderat absolute sūt qñdam in dñis. fm aut
qñ est rōe reglata sūt vñtis habitū vñ actū
et hoc sūt tur. 2. pe. 1. vñ dñ mñstrate in scia
abstineñcia. hñ enī oñdiē vt homo a abis absti

neat put oportz. ut fm qñ diē auº. hñ faciāt
pñcongruētia hoīm cum quibz vñit et pñone
sue. et pñualitudis sue nēcitate. Sequit vi
dere de 2º. s. de gula et ēca hñc qñmē pla. s.
vt gula sit pñem. *¶* Iñ qñ sic qñ reddit appe
titū edendi et bibendi mordinatū fm qñ ab oz
dine recedit. vt diē gg. 20. moral. qñ ad con
fictuz spñalis agois nñ assurgit nisi pñ hñfē.
intra nos pñtas. s. gula deuñcā. *¶* Vñ sit
pñem mortale. *¶* Iñ si sit tanta mordinatio
eiº qñ homo sit pñt facere extra dei pñceptū pñ
huiñ delcatōz erit peccatū mortale. et sic diē
gg. 30. mox. qñ dñ ante gula omē qñ hoies
fortē egeēt pñunt. Si uo eiº iordia tō sit infra
deā vt qñ licz nimis cōcupiscat qñ aboz delca
tōz nō tam pñt aliqñ faceret extra dei lege est
pñem veniale. et sic diē auº in fmone d pur
gatorio. qñens aliquis in abo et potu plus ac
cipit qñ necesse sit ad pñcā minuta nouēis pñ
timere. *¶* Quot et que sūt spēs gule. *¶* Iñ qñ
sūt qñqz. vt diē gg. 30. mox. et habet de sñcē.
di. 4. et pñmenē in hñ versu. pñ pñere laute ni
mis ardent studiose. pñ pñere. i. ante debitam
horā. laute. i. qñº ad pñositate abi. nimis
idest inqñtitate. ardent. i. nimis auide et gu
lose. studiose. s. qñº ad nimia curaz pñpara
tōis. et lxx dñcōes imoderatōis attēduntur
cō r m abo et in potu. *¶* Sed qñ i dictis spēs
gule est pñem veniale. et qñ mortale. *¶* Iñ i
pñma spē. s. pñ pñere. nō ē pñem nñ voluptas cñ
bi sic sit in cām. si enī sit ex aliqua nēcitate
infirmitatis vñ timoris ul huiñ nullm ē pec
catū. et etiā qñ voluptas est in cām adhñ nō
est pñem mortale nñ appetitº essz adeo imoderat
tus. qñ homo seqret eū etiā si esset extra dei ul
ecēie pñceptū. In scda spē. s. lauta pñparatōe si
fiat ex nēcitate infirmitatis ul pñtine cōsue
tudinis nō est pñem. cñ hñ auº in regula sua
cōcedat. alias peccatū essz. s. si imoderatā ap
petitº essz cñ eiº esset pñem nō tamē mortale nñ
appetitº adeo esset effrenatus ut etiā extra dei
ul ecēie pñceptū abis illiñtis sine nēcitate vñ
dispñlacōe tñpñ ieiunij vñcēret. In tñcia spē nō
est peccatū si nō sumat sciēnt vñ pñpōzationē
sumētis. In quarta spē si sit ex sola natura
nullm est peccatū. si vero tali delcatōi rō plº
qñm oportz in lereat est pñem veniale. si autē
talis delcatō oñbus alijs pñponat sic esau pñ
escam vendidit pñmogeita pñt qñ repñatus
fuit. heb. 12. est peccatū mortale. In qñta uo
spē est pñem mortale qñ totus aīmº est deditº
tali cure. cura uo hñ est peccatū veniale. ul
etiā nullm pñem. cñ. s. hoc requit infirmitas
ul cōsuetudo vñ honestas siue dignitas aliē.
¶ Vñ gula sit vñcū capitale. *¶* Iñ qñ sic
qñ eiº filie sūt. 4. et vult gg. 31. mox. s. inepta
leticia scñilitas. i. iocularitas quedā pñueni
ens ex defectu rōis. immundicia que pñt a tē
di fm mordinatā emissionez quālibz sup
fluitatū vel spñliter qñº ad emissione semis

unde sup illud eph. 4. fornicatio autem et omnis
inmundicia etc. glo. i. inordinata penes ad libi-
dine quocumque modo inordinata et luxuriositas mentis
aut intelligenda est. s. ppe fumositates aboy ptur-
bantes caput. **De sobrietate et ebrietate xliij**

Deinde considerandum est de sobrietate et
ebrietate. Circa primum non quod omnia que ad
temperantiam ppe pertinet sunt necessaria vite pnti et
excessus eorum nocet et ideo in omnibus necessarium est
habere mensuram quod pertinet ad sobrietatem. unde dicitur
sobrius quasi brevis. i. mensura suavis. ideo nomen
sobrietatis temperantia significat. Sed modicus
excessus in potu. s. qui potest se ebriare plus no-
cet quam in alijs. et ideo ebrietas est spiritualiter circa
potum. **Requirunt autem hec virtus in aliquibus du-**
plici ratione uno quod sunt propiores ad concupiscentias ve-
luti iuvenes ppe feruore etatis et mulieres ppe fra-
gilitate mentis. **Unde secundum maximam valentiam**
mulieres apud romanos non bibebant antiquitus
vinum. **Alio** quod est magis necessaria eis ad propriam
operationem propter. **Unum autem immoderate sumptus**
proprie impedit rationis usum. et ideo in senibus in
quibus ratio viget debet ad eruditorem aliorum et in episcopis
et in alijs ecclesie ministris qui deuota mente debent
insistere spiritualibus officijs et regibus qui per sapien-
tiam debent subditos gubernare spiritualiter debet in eis
sobrietas esse. ideo dicitur ad tyrum. 2. exhortare se-
nes ut sint sobrii. et. i. thim. 3. dicitur episcopi sobrii
um esse. et. p. 31. nolite regibus dare vinum. **Se-**
quitur videtur de 2o. s. de ebrietate circa quod sciendum
quod ebrietas dupliciter potest sumi. **Uno** per defectum
qui puenit ex nimia vini potatione et sic est
pena hominis ex culpa. **Alio** per actum quo quis in-
cidit in illius defectum. et ille actus dicitur care du-
pliciter ebrietate. **Uno** ex vini fortitudine propter
opiosum bibentis. et sic potest esse sine peccato. **Alio** ex
inordinata concupiscentia et usu vini et sic est peccatum.
Est autem quicquid peccatum mortale ut cum quis bene
adhibet quod potest est potestis mebricare. et talis ppe
dicitur ebrius. quoniam non aduertit tunc potest esse cum
peccato veniali. **Non tamen quod cum aliquis multum come-**
dit et bibit secundum medicame consilium ad vomitum
puocandum non est reputandus superfluous po-
tus vel ab. potest tamen etiam aque tepide causat
vomitum et ideo ppe illa non excusaret ab ebrie-
tate. **Queritur vero ebrietas excuset a peccato.**
Respondeo in ebrietate duo attenduntur. s. defectus
sensuum et actus precedens. **Primum excusat peccatum**
inquantum involuntarium est per ignorantiam. **Circa**
2o vero distigue quod si ex actu illo secuta sit so-
brietas sine peccato tunc peccatum sequens a culpa
totaliter excusat ut forte accidit in lotio. qui excu-
sat ab incestu ppe sobrietatem eo quod non disce-
nit quod essent filie sue. **Ut dicitur augustinus. 22. li. 5. fau-**
stus. **Si autem actus precedens fuit culpabilis sic ex-**
cusat non a toto peccato sequens. peccatum quod redditur vo-
luntarium ex voluntate actus precedens. s. a tanto
quod diminuit ibi rationem voluntarium. **Quia tamen ex**
ebrietate respublica multum dampnificat ideo

etiam secundum aliquas leges positivas facientes
aliqua turpia ex ebrietate puniuntur. et quia
tales omni peccato se exponunt ideo alicubi
magis puniuntur quam si non essent ebrii. ut ma-
gis solliciti ab ebrietate caveant. et dicitur nichil.
quod ebrius occidens hominem est irregularis.

De castitate xliiii

Distincta considerandum est de castitate. et primum
de ipsa. 2o de virginitate que est pars casti-
tatis. 3o de luxuria que opponitur sibi.
Circa primum sciendum quod nomen castitatis sumitur ex
hoc quod per rationem concupiscentia castigatur que est admodum
pueri refrenanda ut patet per philosophum 3o. ethicorum. unde casti-
tas inquantum est secundum rationem operantis est virtus inquantum
vero habet delectationem in actu suo continua inter-
fructus. **Gal. 4.** potest autem castitas sumi dupliciter
s. ppe et sic est spiritualis virtus habens spiritalem ma-
teriam. s. delectationes venereas et metaphorice
et sic est castitas spiritualis que est quando mens hominis
delectabiliter coniungitur deo secundum 1o. 2. cor. 11. despondi-
vos uni viro. vgi. ca. exhi. x. **Si autem delecta-**
biliter extra debitum ordinis diuini coniungatur quibus-
libet rebus alijs dicitur fornicatio spiritualis. secundum 1o
1e. 3. tu autem fornicata es cum ama. ml. **Secundo**
modo accipiendo castitatem est virtus generalis quia per
quolibet virtutem mens refrenatur ne rebus illicitis
delectabiliter coniungatur. principaliter tamen huiusmodi castita-
tis ratio consistit in virtutibus theologis quibus mens
coniungitur deo. **Sed quod se habet pudicitia ad ca-**
stitatem. **Respondeo** pudicitia dicitur a pudore in quo ve-
recundia significatur. et ideo oportet quod pudicitia ppe
sit circa illa de quibus homines magis verecundantur
ut de venenis. membris etiam ut dicit augustinus. quod verecun-
dia non careat scubitus coniugalibus et hoc quod moratur
illoz membris non subditur impio rationis. **Vere-**
cundatur autem homo non tamen de mixtione venerea s.
etiam de quibuslibet signis eius ut dicit philosophus 1o. re-
thorice ut se a spectu impudicorum taceat oscula.
et quod hec solent magis reprehendi. ideo pudicitia
magis respicit huiusmodi signa exteriora. castitas
autem magis ipsam coniunctionem et ideo pudicitia ad
castitatem ordinatur non quasi virtus ab ea distincta
sed sicut quodam circumstantia eius quicquid tamen unum per alio
ponitur. **De uirginitate xlv**

Distincta dicendum est de virginitate et primum
de eius essentia et proprietate. s. quod est et unde
dicitur. 2o de eius amissione. 3o de primo au-
reole virginitati debite. 4o de virginum consecratione
Circa primum sciendum quod secundum richardum virginitas potest
dupliciter sumi. uno modo improprie per integritate carnis. et
sic quilibet mulier nascitur virgo. et sic non est virtus quia
tota essentia cuiuslibet virtutis est in anima secundum augustinum.
1. de ci. dei. c. 14. **Alio modo proprie virginitas sumi per ha-**
bitum quo non rationabilis necessitas assit vacandi
copule carnali determinatur voluntas ad respuen-
dum prompte et facili omnes delectationes venereas et
licitas ut mens liberius spiritualibus vacet. quod ut dicitur
1. cor. 7. A. virgo cogitat que domini sunt ut sit sancta
corpe et spiritu. et sic dicit augustinus li. de nuptijs et secu-
quod virginitas est in carne corruptibili incorruptibilis

petua meditatio. p. meditatiōez intelligitur
 ppositum rōis que debet esse petua qz ad hoc
 qz sit vere vgo debet hoc gerē in pposito vt i h^c
 pferet petuo. et hoc mō vgnitas est vire.
Ex pōictis pz qz vgnitas caris nō est de
 essenda vtrius vgnitatis s; est quidā ei⁹ decor
 accidētāl exīsecus existēs ppe qd pōi pē sine
 diminutōe vtrius vgnitatis vt pz i virgi-
 nibus violentē oppōssis fm au⁹. i. de d. dei. c.
 11. et 19. **V**bi dīc expōsse qz si in violentē op-
 pōssis pudiciā paret aī vtrius nō esset. **S**ilr ha-
 betur. 32. q. 4. in pñ⁹ et c. tolerabili⁹ h^c rich.
Addit aut vgnitas sup castitatē iungalem
 statuz pfectōis et fm aliqz nō distinguit ab
 ea p essēciā s; dīc sic vtrius pfecta et impfecta.
 et hū⁹ sūie fuit ncl⁹. Scdm uo alios est v⁹
 spālīs distincta ab ipā p essēciā ppe spālem
 difficultatez quā h^c et hū⁹ sūie fuit thō. in
 fa. se. **S**z obī oīa pōicta qz nllā vtrius pōiē
 sine pēto s; vgnitas pōiē sine pēto p mīōnī
 um. g^o nō est vtrius. **A**d h^c rñdī thō. qz licet
 sine pēto pōi possit integritas carnis nō tamē
 vgnitas fm qz est vtrius qz importat ppositū
 voto firmatū integritatis petuo suande. dīc ei
 au⁹. li. de vgnitate qz p vgnitatē integritas
 carnis deo vouet ssecrat et suatur. et sic pz
 qz non pōiē sine pēto. h^c thō. **A**liqz tñ dīcūt qz
 status pfectōis quē dīcūt vlē castitatez iunga-
 lem pōi potest sine pēto. **P**ot etiā dīc et me-
 li⁹ qz si mō nēcitas iminēt vacandi copl⁹ car-
 nali ex pcepto dei si virgo ppe hoc tantū car-
 naliē copularē firmiter pponēs qz hac nēci-
 tate cessante oīode cōtineret. in ea vgnitatis
 habit⁹ nō minuerē et adhuc vere virgo esset
 mentelīz nō fm cōem vsū fm qz dīcūt vgo
 que copl⁹ carnali numqz cōsēsit. h^c rich. **N**ō
 solū aut vgnitas est vtrius s; est maxia vir-
 tutū i gñe castitatis. et qz castitati attribuit⁹
 decor iō pōis attribuit⁹ vgnitati excellēssī
 ma pulchritudo. vnde amb⁹. li. de vgnitate
 pulchritudīez maiore quis estimare pē decore
 virgīs que amat a rege pbat a iudice dedi-
 cat dño. ssecrat a deo. et iō fm jē⁹. attribuit⁹
 vgnitati fruct⁹ cētesim⁹. viduitati sexagesi-
 m⁹. et mī⁹ cētesim⁹. s. ppe excellēciā vgni-
 tatis ad illa duo. **Q**uod aut dīc au⁹. de bo-
 no iungali qz vgnitas iohīs nō pferetur me-
 nito iungio abrahe itelligit⁹ respectu pmiū sba-
 lis nō accidētalis. **V**idē autē nomē vgni-
 tatis sūptūz a virore. qz sic i⁹ dīc vtrius i suo
 virore pferre qd nō est excessu caloris adus-
 tū ita etiā vgnitas importat qz psona cui
 mest sit imūis a occupie adustōe qz vidē esse
 in psumatōe delcatōis venie. vñ amb⁹. dīc
 li. de vgnitate qz vgnitas est exps cogitā-
 onis integritas. **S**equit⁹ vidē de 2°. s. de amī-
 sione vgnitatis aī qd scēdō qz tūc solū vir-
 gitas pōiē fm aliqz qñ volūtaria et pcurā-
 ta delcatō carnalis i actu pollutōis comple-
 tur et tūc etiā corp⁹ corūpi dī corruptōe in-

qz viciū siue passionis. s. ex laxatione venaz
 et viarū p quas reat⁹ voluntatis expletur.
Requirit⁹ aut qz talis delcatō sit volūtaria
 s. ex volūtate opante vl⁹ sscēdēte vl⁹ nō dīf-
 sentiēte vl⁹ nō qñ⁹ potest retinēte. s. vt et si
 corp⁹ nō pē defendē saltē nō sscēdāt delcatōi
 occupie. vt siquā patitur pollutōz dormiēdo
 aliqō ēpe ymaginādo ul⁹ dū tangit a viro nō
 tamē ad h^c data opa nec ex pposito recuperare
 p pñiam vgnitatē poterit et inē vgnies sse-
 crant. licz etiā ei post huiōi pollutōz placuerit
 talit⁹ esse pollutā. Scdm uo alios nō tñ pōi-
 tur vgnitas qñ volūtate pollutō splet⁹ s;
 etiā qñ sine ea coitus pfiat sic facit q ante tē-
 pus seīs p sui ēpem tactū huiōi delcatōz i se
 pfiat vl⁹ ab alio in se fieri pmittit et hui⁹ sūie
 vidē hu. fuisse. **I**te cū dī aliqua muolun-
 taria agnosca muolūtariūz nō est hic iudicā-
 dum fm aliqz in ipā delcatōe vbi rō absor-
 bet⁹ s; an et p⁹. **A**liqz uo dīcūt oīariū. **Q**uid
 de puellis que inānis puerilibz anteqz mapī-
 ant pubescē agūt huiōi turpia. **I**te nō debēt
 dīa corrupte qz in talibz ante ānos discretōis
 euz n^c dū scūt in hoc esse bo⁹ vl⁹ malū n^c pol-
 lutō n^c delcatō coyus esse potest. **Q**uid de
 femīs fluxū padētibz seīs. **I**te nō debent ex
 hoc dīa corrupte qz talis distillatio nō fit in
 eis ex pposito qñ ymō cū sint i scto pposito sē-
 nāt distillatōez hūoris suadendū est tam eis
 qz se temperent a collocutōe et aspectu virozū
 que eis oīo pnt esse. **S**ed nūquid p pollū-
 tōz in somnis pōiē vgnitas. **I**te qz nō qz
 tūc volūtatis et delcatō talis delcatōis nō ha-
 bet⁹ n^c haberi potest. credūt tñ aliqz qz si delca-
 tō pollutōis noctne placeat deliberate an vl⁹
 post vgnitas pōiē. **I**dem credūt de eo qz cām
 dat in vigilia tali pollutōi p sscēdū in talez
 delcatōz vl⁹ actū. **Q**uid de mlieribz que i ebe-
 tate vl⁹ dormiētes a viris agnoscut⁹. **I**te
 dīc thō. sup. 2. sen. di. 33. qz filis rō est de hīs
 et de pollucōe in somnis nō forte hac intencōe
 uerint dormiē vl⁹ se inebriauerit vt a viro
 agnoscerent. **Q**uid de hīs qz a demoibus in-
 cubis agnoscut⁹. **I**te thō. dīc ibid⁹ qz nō per-
 dūt vgnitatē si tamē qñ⁹ pnt mente reni-
 tant. **A**d hoc nō. qz sic dī triplex humor fū-
 it de genitalibz mēbris. s. sem vma et humō
 filis semī qz est medi⁹ inē semē et vma et di-
 stillat qñqz ppe solū femie tactū vl⁹ aliquoz
 turpiū auditū. pōiē aut vgnitas p solam
 semis resolutōz qz ipā sola locuz coy⁹ sup-
 plet vl⁹ ei⁹ delcatōz complet. **Q**uid de illa
 que violentē corrupta fuit. **I**te p hoc vgnit-
 tatē nō amittit dūmō ppositūz suandi eam p-
 petuo custodiēs illi actū nō sscēdit ullo mō
 et hoc siue p fide siue quacūqz alia cā violentē
 corrupta sit. s; si p fide ad mītarū ptebit. vñ
 bēa ludā dixit si me inuitā violare feceris
 michi castitas duplicabit⁹ ad coronā. intel-
 ligēs qz ex hoc duplex pmiū reportaret. vñ

p virginitate suata aliud p iniuria illata.
hys concordat au^o. i. de ci. dei. c. 19. dices d vio
lent corruptis q pposito ai manete p qd etia
corp^o scificari meruisset no aufert ipi corpi
sanctitate violenta libidis aliene qua suat
pseu antia sue pmetie. Sic eni integritate me
tis de^o restaurare pe metas corrupte pnia. licz
no possit facere qn fuit corrupta. ita integra
te carnis de^o restaurare pe licz facere n possit
qn fuit corrupta. qzuis integritas carnis ad
illud qd est de essetia vgnitatis no sit ncia.
h^c rich. **Q**uid de illa que fuit tm corrupta
mete sz no carne. **R**e talis vt et tactu e i q.
pcedet. p vera pnia ad plenuz recuperabit in
corruptoz metas et si in tali pposito in fine vi
te fuit aureola habebit. qd etia d^o vgnitas.
meditatio ppetue incorruptois referet ad fina
lem incorruptoz ex pre metas. ex pre vero car
nis oportet esse ppetua incorruptoz. qn^o est de
voluntate metis. h^c alex^o. an. **S**equit vide
de 3°. f. de aureola vgnitatis. f. qd est et cui
debet. ar qd scend q aureola e qdam pmiu
puelegiatu respodens victorie puelegiate. et
io fm q fuit tres victorie puelegiate eo q sit
cetis alijs excelleniores in tibus pugnif emi
nentibus cuilibz hois. sic sumunt tres aureole.
Nam potissima victoria obanet vgo cotra
carnem. martyz ptra mudum. doctor cotra
dya^o. du no tm a se sz etia ab alijs remouet
ipm. et io hys tibus aureola ppe dea debet.
Debet aut aureola tm illis vgnibz que ppo
siti suandi ppetuo vgnitate habuerint. et
h^c fm rich. siue ppositu illud firmant voto
siue n licz illud ppositu aliunde fuit mruptu
integritate tam carnis manete dumo in tali
pposito inueniat in fine vite. **T**ho. uo vide
velle q oportet i^o ppositu esse voto firmatum
vtz ex dictis in pmo arti^o in soloe argumeti
ibi positi. vñ debet corruptis sola mente du
mo ue ppetuerint et in tali pposito reperiant i
fine. debet et violenti n voluntarie corrup
tis sola carne. no mete vt et patz ex dictis i
2° articulo. debet etia fm rich. hys que fuit v
gines ex nccitate vt fuit nalie frigidit et enu
chi si volutate habuerit incorruptoz ppetuo
suandi et si facultas adesset coeundi. **S**eq
tur vide de 2°. f. de psecratoe vgnit. et ar h^c
qrun^o pla. f. qre solus epc psecrat et vgies
velat. **R**e sic p mrio^o carnale representatur
mrio^o spuale in xpm et eccliaz qn^o ad fecun
ditate. ita p vigneam velatoez representatur
mrio^o spuale qn^o ad ei^o integritate. vtz per
oia q ibi gerunt et pferunt. et io solus epc
cui ecclie cura pmitat vgies velando despon
sat. no sibi sz xpo qsi panumph^o et amio^o spo
si. **S**ed qre sole vgies et no vidue psecran
tur. **R**e qz in pmetia virgiali pe esse integ
ritas significatio plena. sz in viduali est semi
plena. io viduis datur aliqd velu sz no cum
illa solempnitate cu qua vgnibus datur.

Quo tpe fuit vgies psecrae de h^c qre infra
li. 6. ti. de tpe et loco quo debent ordies pferi.
Ve^o in psecratoe virginu gda detur. **R**e
fm t^o. 2. sen. di. 38. q sic. sic in vinctoe regu
et alijs huiodi bndictioibz n sit impedimentu
expte recipietis. sz tm n dicunt sacrameta qz
no fuit ad curatoez morbi pcti sic alia sacra
meta istituta. **V**e^o occulte corrupte debent
psecrari ppe vitatoz scandali. **R**e in psecra
toe illa fuit et dnr aliq que panet ad ei^o sba
vt vba que expmunt vgnitate t bndictio ve
li fm form psecratois et modu velandi. et
aliq que panet ad ei^o solempnitate. vt acci
sio calay. denuda^o capitis t come cu pou
cunt. dicunt g^o cor omis q i velando occulte
corruptis siue a viro. siue alio^o nullo^o licz sila
re vl vere face vl dice ea que fuit de suba pse
cratois. tu qz ar ecclie sacrameta l sacrametalia
nlla debet inuenire scent falsitas ul silatio
qz fuit iniuria sacrameto. tu qz esset ptra del
tu. 21. q. 1. deuot. ar vero ea que panet ad sol
lempnitate psecratois adhiberi pot cautela
ppe vitatoz scandali et infamie fm aliquos
et hoc p epm cui mlti debet seete dice suu sta
tu. potit eni disponere q talia fiant et cante
subtace vba que fuit de suba psecratois veli t
nome vgnitatis in nome castitatis muta
re. **N**u dicat q tales corrupte nullo mo se
debet sodare sacris virgibz in psecratoe etia
qn^o ad ea q fuit de solempnitate cu tale sac
ritatem silare sit ypocsis maxima. **P**ossit at
suu infamia vitare. aut se huiiare dicendo se
no esse dignas tali psecratoe ppe plicm infir
mitatis huane ne impostez psecratio pami
net. et sic magis honoret qua ifame. qz oes
si vellent se sic excusare possent aut tpe pse
cratois sumendo negocu aliqd impediens psec
toez. **A**ut etia tuc infirmitate silando iacen
do in lecto ul aliqd file saluo meliori iudito.
vtraqz opio est satis tollerabilis. sz ha videt
esse tucior. **Q**uid de violenti oppssis. **R**e qz
loca genitaliu fuit valde nerosa. io tactus
eoz titulatoz cat. et p ois ad voluptate icli
nat. h^c aut alliat ad sensu. ul ad mu^o im
pedit ne homo totie conet ad pcuru. **E**t io cu
de pleno disbu ostare no possit. ecclie statutu
est vt tales huiit abstineat a psecratoe. 2. q.
4. ille familie. et 14. q. 1. si quis no iratus.

De luxuria et eius spenibz. XLVI

Dista dicens est de luxuria. et pmo de
ipa. 2° de a dultio qd est qdam ei^o sps
de quo plixi^o dicez qz d alijs spibz ei^o.
Vnde de ipo erit titulu spalis. **C**irca pmu
p^o dicens est de luxuria et de spibz ei^o in coi.
2° in spali de simplia fornicatoe. 3° de stupro.
4° de raptu. 5° de incestu. 6° de saclegio. 7° de
vidio ptra nam. **C**irca p^o scend sic dic
psidor li. etbi. luxurios^o d^o alijs qsi solutus
i voluptates. voluptates aut maxie veneree
solunt ai^o hois. et io luxuria est pn^o in eis.

Faris aut dicitur esse in quibusdam alijs pñctibus
ad excessu. vñ ad gal. 4. dicit glo. q. luxuria ē
quedā supfluitas. pñct aut ad rōz ei. vt ex
cedat arca venēa ordinē rōis. et id est pñctm.
Est aut luxuria vicium capitale. vt dicit gg.
31. mox. et hituz est sup. et fm eundē ibidem
ex ea oriunt octo filie. s. ceatas mentis. in cō
sideratō. instancā. pāpītatō. amor sui. odiū
dei. affectio pñtis scēi. horroz siue despatō fu
turi. Scdm uo ysidor ex ea oriunt qñoz. s.
turpilōqā. scurilia. ludicra. et stultiloqā. q.
qñoz nascunt expte fmōis. fmō enī dicitur esse
decens oīra qd est epiloqum. licet qd ē scur
rilitas. expediens oīra qd est ludicra. et sale
s. sapie. dicit oīra qd est stultiloqum. Spēs
aut luxurie sūt. 6. vt habet 36. q. 1. s. fornicā
tō simplex. adulteriū. incest. stupr. rapt. et
viā dē naēm. Quid aut sit vnūqñqz istoz
hīcūm est sup li. 1. et 31. et habet insequētibz
arctis. Sequit vidē de 2. s. de fornicatōe
simplici. qd firmē tenend q fornicatō sim
plex est pñctm mortale. qd pñt p hē q apl's ad
gal. 4. pmissa fornicatōe et qbusdā vicis
alijs subdit q qui talia agunt regnū dei nō
possidebūt. Ab hoc aut nichil excludit nisi
pñctm mōile. Scend aut q fornicā qñqz sūt
tur gñaliē p quocūqz pñctō mōili. vt i psal. p
didisti omīs q forni. abite. aliqñ p pñctō car
nis. vt 1. cor. 4. fugite fornicatōz. qñqz spālī
p coitu soluti cam soluta. et sic diuidit dē
alias spēs luxurie. qñqz p scōis nupcijs. et sic
dicit crisost. q acipe vxorē hām est fornicā. s.
hē vltimo mō nō est pñctm. s. inornēde signū.
Sed de tactibz. amplexibz osculis et huiōi
illecebris alijs nūquid ē ibi pñctm mortale.
Iste aliqd dicitur esse pñctm mortale dupl'r. vno
mō fm spēm suam. et sic talia fm rōz suam
nō sūt pñctā mortalia. pñt enī fēi sine libidō
ne ul' pñt patrie osuetudinē ul' pñt nēcitātē
aliqz. ul' pñt cām rōnabilē. Alio ex sua cā
vt cūquis dat etiam vt aliqñ inl'refim idu
cat mōiliē peccat pñt itentōz corruptā. dic
tū est aut sup q osens nō tñ in actū s; etiam
in del'catōez pñt est peccatū mortale. et id cū
fornicā est pñctm mortale. oīs est q osensus
in del'catōz ei est mortal'. et id cū pñctā fūt
pñt huiōi del'catōz sūt pñctā mōilia. et sic tñ
dicunt libidiosa. Ipe etiā aspect' libidō
sus est mōilis. fm 1. cor. 4. q vidit mli. ad
ocupi. eam iā mecha. est eā in cor. suo. vnde
au. impudic' oculis impudic' cordis ē nū
c. g. mltomag' alia que sūt illi actū pñm
ora sūt mortalia. Nō fm au. nō ait q ocu
puerit s; qui viderit ad ocupiscend. i. ut cō
cupiscat qd est plene libidōni osentare. est enī
ocupiscē dupl'. s. ex motu subito sine delibera
tōe ul' intentōe pñcēdi. et hoc est veniale. et
cum deliberatōe et intentōe pñcēdi. et hē ē mor
tale. qui modus scōis meli' expmē p ad cō
cupiscēdū. sūt at visū n tñ p sensu extēri.

s; etiam intēri. et qd dicit de mliere intellit de
quacūqz alia re cui' abus' est dicit pñctū qd
g. dicit gg. nō licet intueri qd nō licet ocupiscē
est vñ qñ visui pñctū intentō sine osens'. et
p visum intelligit etiā alios sensus. Intueri
enī est intus tueri ul' int' tendē. et hē ē pecca
tū mōile. Sequit vidē de 3. s. de stupro at
qd scend q stupr est illiata defloratio vgmū
sub cura pñtūz exmāz. s; mli 4. vbi dicit si la
ter adulteriū et testibz argui nō pñt. qz nō est
mūcta i stupro tē. stuprū sumit cōir pñm
coitu viri cōiugati cū alia mliere qz cū vxo
re. Iniuriat aut stuprator et virgini et eius
pñt. et id satisfacere tenē vtqz. vt habet exo.
22. et deut. 22. Quid de illo qui deflorat v
ginē solutā nūquid ducere ul' maritare tenē
eam fm q dicit vidē ex de adul. c. 1. Me fm
rōd. si defloret eam volūtariē nō tenet. si aut
mūctā aut dolo inductaz ad osensū iniungē
dum ē ei i foro pñt q ei satisfadat ul' cū ea
cōponat. ad penam autē illi' decre. nō tenē i
foro diuili. et exponit eā glo. de raptore qui a
domo pñtis vgmēm seduat. i. seorsū ducit et
vi exhibet. Accusat aut stupr i fra qñquēniū
qñ sñ vi ē omissū. si aut vi sit oppñsus mas
culus vel fēia sñ pñmōe tps accātur ff. e.
mariti. s. qñquēniūz et. s. vlt. Pñmē quoqz
stuprator si sit honest' fm leges pñmōe mes
dieratis bonoz suoz. hūilis uo religat et in
corpe collee. iusti. de publi. s. itē lex mltuz.
de adul. et hoc qñ sine vi quis oppñmē si aut
vi decapitat. vt ibid. s. fm aut p vi. Item
fit qñ vmitatē etiā sine vi in puerū. C. e. cum
vir. Item si tutor stupraverit eā cui' est tutor
reputat et ei' bona publicant. C. e. si qz eaz.
Scōz uo canones stuprator puellā dotabit. C.
de dote. cam. n. mli. l. 2. et eam ducet in vxorē
si pñt cōsensit. si aut pñt rēnuerit sub audi et
puella alias dē. ex de adul. et stu. c. plē. rñso
1. tenet dotē assignare fm modū fm quem vgi
nes solent acipe. ex de adul. c. 1. s. osiderata
cōsuetudinē regiōis et facultate assignātis et
dignitate vgmis. ad ar. boni viri. ar. 30. q.
4. null'. Si eam uo vxorē acipe rēnuerit vbe
rat excoicat. s. quo ad cōioez sacramētoz q
usqz videbit iudicā reuocand'. et i monaste
riū ad agendā pñiaz pñtuo de trudo. ex de
adul. puenit. Sequit vidē de 4. s. de rap
tu. at qd scend q rapt' put nūc de eo loqui
mur qñqz i idē cōmādit cū stupro vt cū qz
vgmē violentē deflorat. que violentia qñqz in
ferē et vgmē et pñt. qñqz pñt tñ. Itē puella
qñqz de domo pñtū violentē educit et violē
ter corrupit. qñqz violentē educit volūtariē
corrupit. ul' fornicarie ul' mñionali et vt.
biqz est raptus. qñqz etiā inuenit rapt' sine
stupro. et qñqz stupr sine rapto vt pñt patz.
Sed cui rapte restituent. Iste si sint alijs de
sponsate. sūt spōsis restituende. si nō sint de
sponsate sūt primo pñtū restituende. et tunc

de voluntate pntū pnt eas vxores acapere. alie
mrio illūte strahit. nō tñ iam dēctū dūi
meē. **V**nde ill' cōalū melōsis placuit ubi
vidē dīa dēriū est abrogatū. **Q**uid si quis
violente sponsā suā de domo pntū auferat et
caūte agnoscat. **I**ll' spon' ius aliqd h' i spō
sa sua ex despōsacōne et iō licz peccet uiolen
tiā infēdo excusat tñ a crimie rape. **Q**ue
est pena raptoris. **R**e fm leges decapitat et
ei' suba rapte applicat. s. i foro iudiciali. et h'
si rapiat mulierē honestā. sec' ē si mētricē. ff.
de fure. l. nullū. Sec' et est si rapiat ancillā l'
libtam. qz tūc tñ decapitat. ut h' et pl'a alia
habent. C. de raptu v'g. l. i. hac et pena pūmū
tur comites raptorū et q' al' dant eis auxiliū.
serui autē et ancille hui' fci culpabiles oburū.
tur. et adēnnato appellatio denegat. ut patet
ibidē. hoc autē delictū vmdicare pnt pētes
rapte. s. angnet. tutores. et curatores. et for
te comites eoz. **I**dē forte est et si feia rapiūt
virū nec pē p' remittē iūriā istā. C. e. l. qz
pētibz. qd est vñ pao s; pābz. sic fm hōfē. e.
ti. nec pē rapta sfozū raptoris eligē. et si h'
fecit raptoris subam a lege sibi datā pōit. i.
anē. de rap. mu. q' rap. mu. coll. 9. **S**ed fm
cān. raptor fit seru' rapte n' se velit redimē.
36. q. 1. de rap. d' et cū suis fantozibz excōi
cant. e. q. c. 1. et. 2. s; si rapta velit pē cū rapto
re strahē. e. e. accedēs. licz et pētes stradi
cane nec ex h' pōit dñum rerū raptorū. quia
lex supōcā abrogata ē. e. de secūdis nup. dñs
Raptores autē pūozcā abusus exq'itis pēf
capitalibz pūmūtur fm leges. C. ad. l. iul. de
adul. l. cum iur. Si uo pnceps omittat eccle
siastico iudici pūcōz talū ctra mortē l' mē
bzi trūcacōez ul' sangnis effusione. s. enozmē
pōit iūbē talē incarcerationi ul' flagellari ul' pe
cāia mulctari. et h' ē vñ fm hōfē. si nō accu
sat. si autē accusat n' pē dimmuē penā et ideo
d' eam pñapi reseruare. e. e. in archēpātu.
Sequit' uidē de. 4. s. de incestu. **C**ir' qd scēdō
q' s' angnearū et affiniū abus' anticonoma
tice d' ices' p pūacōz s. castitatis. S; pone q'
deficet gen' humanū sic tpe noe. nūquid tūc
si s'istres eēnt fr' et soroz licite copularē. **R**ū
det alex. an. i. 2. q' hoc n' licet eis facē aucte. p
p'ia qz hoc phibē lege dīa s; h' fīc eis licetū
dispōsacōe dīa. **P**ūitur autē ices' si omitt
tat s' leges scēnt eadē pena fm leges q' adul
teriū. **S**i uo p ignorantia iur' a uiro omittat
pena mitigaē et sic exaudiri d' q' d' pūendi
correctōne incestū excusari. ff. e. si adulteriū.
Si autē omittat a feia p ignorantia iur' nāl'
ul' genū pūitur ut mascul'. **S**i uia p igno
rantia iur' quīl' excusat in totū. **E**t idē est de
mīdze ut d' ibidē. **S**et si distrabat illicitam
pūicōz anq; accusat hac pena n' tē ut ibidē
et est hic pstitutū qñquēniū. ut in lenoanio.
ff. e. l. marit'. Scdm autē cān. q' mac'la ices'
est pollut' ē infamis et et quilibz s'fētēs sibi

2. q. 2. et h' infamia p pñam nō delet. 34. q.
6. si duo. et dū stat in crimie usq; ad missa;
cathecumioz. i. usq; ad sursum corda. tñ in ec
clesia admittit et cum eo nec abo sui d' 34. q.
3. de hīs. et h' sufficiat ad pñs de incestu. qz
de ipo ifra. li. 8. de impedimento crimis aliq
dicent. **S**equit' uidē de. 6. s. de sacrilegio. at
qd scēdū qd omittit in re sacra. **R**es autē
sacra est ul' psona sacra. q' occupat ad deu
bitū et sic pmet ad luxuriā ul' q' occupat
ad possidendū et sic pmet ad iūsticiā. **P**otest
et sacrilegiū pertinē ad urā. ut si q's iūriet ex
ira sacre psonē l' si abū sacratū assumat gu
lose sacrilegiū omittit. **S**peciali' aut sacrile
giū luxurie attribuit q' castitati opponit. **A**d
c' obseruatiā aliq' psonē spālīe s'fēcrant. **N**ō
ponit tñ sacrilegiū int' spēs luxurie. 36. q. 1. qz
ibi numerant illa q' sūt spēs luxurie. fm se
ipam. sacrilegiū autē ē spēs luxurie fm q' or
dinaē ad finē alē' vicij. et pē scurrē cū diuer
sis spēbus luxurie. **S**i q's ei abutāt psona si
bi diūcta fm spūalē agnacōz omittit sacrile
giū ad modū ices'us. si virgīe deo sacra que
inq; ē xpi spōsa ē sacrilegiū ad modū adul
teriū. **I**n qñ' uo est sub cura spūal' pñs ē qd
dam spūale stuprū. et si uis inferat ē spūalis
raptus. q' et fm leges gūi' pūitur q' ali' ra
ptus. **S**equit' uidē de. A. s. de uicio s' nafam
Cir' quod scēdū q' h' pē mltap' s'angē. vno
mō si in se pollucio pcurat et sic d' iūsticia
ul' mollities. alio mō p coitū ad rem alteri'
spē et d' bestialitas. 3. mō ad rem eiusdē spā
indebitū sex'. et d' sodomia. 2. si n' seruēt na
tural' mod' coēdi. ul' qñ' ad instrumētū n'
debitū l' qñ' ad mēstruosos scūbendi modos
Peccat autē hō h' facēdo mag' cū vxore q' cū
mētricē. qz magis tē caue malum vxoris q'
alē' mulier'. **E**st autē uiciū s' nafam maxi'
int' spēs luxurie. ut vult aug'. li. 10. de adulte
riniis s'angis. post h' incest'. vñ adulteriū viciū
tur ab incestu ut dīc aug'. qd est vñ acapiē
do utrūq; in suo sūmo. mai' est ei pēcū corre
cum mīe q' cū alē' vxore. adulteriū uo ē gra
ui' stupro. et v' q' ag'gnat p uiolentiā ideo
rape' virgīs est gūi' pēcū stupro. et rape' vx
oris adulteriū. hec et uiciā oīa ag'gnant fm rōz
sacrilegiū. **I**nfinū uo pēcū int' spēs luxurie ē
fornicatio simplex q' omittit sū iūria alteri'
psonē. **I**nē uiciā uo cōtra nafam infiniū est
pēcū iūsticie. gūssimū autē est bestialitas.
Post h' aut ē sodomia. deinde ē pēcū in quo
nō seruāt scūbendi debīt' mod'. **M**agis autē
si nō sit vas debitū q' si sit inordinatio fm aliq'
alia pñetiā ad scūbit' modū. **P**ūitur aut
fuit hoc pēcū an legē incendio. gen'. 19. et in
lege veti. gladio iudic'. 19. g' multo magis
mō tpe grē in quo assumpta ē huāna natura
a filio dei. et h'mōi uiciū igne et gladio ē pū
endū. vñō et oī gñe tormentoz eximandū
a seculari pñte. q' nō fine cā gladiū portat.

Ro. 13. ab ecclesiastica uo pte oī gñe coerco-
nis et abiectōis ab ecclia velut putōssimū
sūt tales a corpe abscedēdi. unde tales nō tñ
qui faciūt. s; etiā qui suadent sodomiam fm
leges capite puniunt. **S**acri uo canones sub
silencio tñseunt in detestatoz tantū criminis et
flagitij qd nō debeat nōiari. d; tñ index ecclia
stic ipm pena gūiori q; alia scelera punire.

De adulterio et lenonismo XLVII

Deinde cōsiderandū est de adulterio et p-
mo est et unde dī. 2. de pūitione adul-
terij. 3. de lenonismo. De hys uo q; p-
nent ad accātōez adulterij sufficiāt illa q; dicē-
tur infra li. 8. ti. 34. ceta uo relinqñt iur p-
tis. **C**irca p- scendū q; adulterij est alieni
thori violatō. 32. q. 4. nō mechabeit. l. sui tho-
ri deturpa. qñq; enī omittit adulterij re-
spectu viri et mulieris. qñq; respectu viri tñ.
qñq; respectu mulieris tñ. ppe tam loquendo
adulterij i nupta omittit ff. e. l. in libas. s.
lex iulia. extenso et vocabulo dī adulterij
aliqui cū ppa vxore. et hoc fm quāda; iur in-
terpretatoz fm illd jēo. ardēdor amator vxor
est adulter ut qñ ita diligit vxorē q; eam cog-
noscat etiā si alit vxor esset. **D**icē aut adul-
terij qñ accessit ad alit thoz. **V**n ppe dicē
ut dictū est qñ accessit ad singulat. **S**equit
vidē de 2. ar qd scendū q; p adulterio fm lege
imponit pena mortis. C. e. l. qñuis. femia at
a viro vberat i mōsterio icludie quā mē byē
nū viro reape licz. byēnio uo tñ facto. vl vi-
ro mortuo antequā vxorē d mōsterio educat
adultera tonsa monastico hitu suscepto ibi
dum vuit maneat duab; pib; ppe sube libe-
ris applicandis et eā mōsterio. Si aut liberor
nō habeat pntib; ei pto nō sferentib; ap-
plice p s eā et due mōsterio. pntib; aut nō
ex tantib; tota suba applicabit mōsterio pac-
tis dotaliū mōstroz omī casu fuatis. ut i aut
ut nulli iudic. s. manifesta. coll. 9. et ponit i
C. de adul. S; hodie si vir in pbandō deficiat
tenē ad talionē. ut ibidē. s. adul. Sed fm h-
vir volēs ab vxore separi idirē ssequi potit
qd dirē nō pot. **A**ccābit enī vxorē de adul-
terio calumpniose deficiat in pbatōne i mō-
steriū detrudē. et sic indirē ab vxore sepabi-
t. **N**ō tñc h- fiet fm aut. s; alit vir puniet
s. vl in bonis suis. vl castigādo alit vl aliter
nō ssequet. qz erit in volūtate mulieris sibi
recōaliare viz. ut pdictū est sup etiā de viro.
fm aut vetus testm. mlt de adulterio quicta
lapidabat non aut vir. 33. q. 4. hui; ymago.
Scdm uo cām. in foro eccliastico agit ad sepa-
tōez. ex de pcur. tue. et ad dotis ul donatōis
amissioez. ex d dote p diuor. resti. plerumq;
Scdm uo canones cleric; adulter deponit et la-
ye excoīcat. di. 81. si quis clericus. ar. 6. q. 1.
illi qui. **A**d hoc nō. q; ea que mīstrat in cam-
po nō pot accāri de adulterio C. e. l. que adulte-
riū. et hoc quia psonas hui; vitz vilitas n

credit legum obfuitōz dignas. ut dī ibidē
qd fm cām. nō pcedit ut dī gof. **S**equitur
vidē de 3. s. de lenonismo. ar qd scendū q; leno
est qui adulterij ul adulteram subiat ul p cō-
perto stupro pecūiaz accipit. ul dampnatā de
adulterio accipit siue duat. ul questū de adul-
terio vxoris facit. ul dephensam adulteram reti-
net. **S**ec; est si habeat eam suspecta; et ptextu
inēdultatis ignorāda; valeat obumbzare.
Sed et pena lenonis tenet is cui; ope uel au-
xilium ul sfilio dolo malo factū est. ut dephē-
si in adulterio se pecūia redmēt ul intucniē-
te alia pactione. C. e. l. 2. et l. castitati. **E**st at
eadē pena lenonis que ē adulterij ff. de mīozib;
auxilium et ceta. **De continencia et in con-**

tinencia XLVIII

Postea cōsiderandū est de pibus pōlib; tē-
perandē. et pmo de cōtinēda. 2. de cle-
mēda. 3. de modestia. **C**irca p- scē
dum pmo de ipa cōtinēda. 2. de incontinēda sibi
oppoīta. **C**ir pmoz scendū q; nomē cōtinēda
duplr sumit a diuisis. quidā enī cōtinēda; no-
miant p quā aliquis abstinet ab omī delcatō
ne venerea. vñ apl's ad gal. 4. eam castitati
pūgit. et sic cōtinēda pfa et pncipal est vgi-
nitas. et farta viduitas. **V**n fm h- eade; rō
est de cōtinēda q; de vginitate qd sit vtrus. vñ
andronic; sic loquens de cōtinēda. dī q; ē ha-
bit; muic; a delcatōe. **A**li dicāt cōtinēda ēē
p quā resistit aliquis cupi scēas pnis que i
eo vellement existūt. et sic accipit A. ethi. et
in collonib; patz. et hoc mō cōtinēda h; aliqd
de rōe vtrutis inqñ. s. rō firmata est p eā p-
passiones ne deducat ab eis. non tam attin-
git ad pfectā rōz vtrutis moral. fm quā etiā
apparet sensitiu; subdit rōi. sic ut in eo nō i
surgāt vellemētes passiones strarie rōi. et iō
dī 3. ethi. q; cōtinēda nō est vtrus s; quedam
mixta. s. inqñ; habet aliqd de vtrute et i aliq
defiat a vtrute. et i septio dī dī vtruti. s. inqñ;
defiat a vtrute. **L**arge tam accipiendo vtrutem
p quolib; pñ. **L**audabiliū opoz dī p cōtinē-
da vtrus. **E**st aut cōtinēda ppe arca cupias
delcatōnu; tace. est enī ar eadem arca que ē
tempanā. ut dī A. ethi. **I**n hys ei ē opamū
et difficilimū cōtinere. cōir aut et fm quid pē
dīa inqumq; alia matia. **S**equit vidē dī
s. de incontinēda. de qua qritur an sit peccatuz.
Incōtinēda potest attendi ar aliqd dup-
vno mō ppe et simplr. et sic est ar cōcupias
delcationū tace. et sic est peccatū duplici ra-
dōne fm q; dīcē A. ethi. q; incontinēda vtru-
perat n tñ sic peccatū qd. s. est p recessū a rōe
s; sic malicia quedam. s. inqñ; sequit cōcu-
pias prauas. **A**lio; incōtinēda dīcē ar ali-
quid ppe inqñ; homo recedit ab eo qd est fm
rōez s; nō simplr. ut cum aliquis n; fuat mo-
dum rōis icupia honoris diuiday et alioz
hui; que fm se vident esse bona ar que non
est cōtinēda simplr s; fm quid sic sup dictum

est de continentia et sic incontinentia est peccatum. non
quidem ex eo quod aliquis ingrat se occupat peccatis
sed ex eo quod non habeat modum debiti rationis in concu-
piscendis et rebus appetendis. **De clementia**
et mansuetudine et viis appetitis

Demum considerandum est de clementia et man-
suetudine. Et primo de ipsis. 2º de crude-
litate quod opponitur clementie. 3º de ira quod op-
ponitur mansuetudini. **C**irca primum sciendum quod ex
passione ire provocatur aliquis ut gravior inferat
penam. Ad clementiam autem pertinet directe quod sit di-
minutio penarum quod impediri non potest per excessum
ire et ideo mansuetudo inquantum refrenat impetum
ire occurrat ei eundem effectum cum clementia. dicitur
tamen inquantum clementia est moderata exterioris puni-
tionis. Mansuetudo autem proprie diminuit passi-
onem ire et insequitur alia dicitur quam posuit seneca
2º libro. de clementia. scilicet secundum quod clementia est lenitas
superioris ad inferiores. scilicet in constituendis penis.
mansuetudo autem est cuiuslibet ad quolibet. **N**ota
est quod misericordia et pietas cum hijs conveniunt inquantum
in eundem effectum concurrunt. quod scilicet est prohibere mala
proximorum. sed dicitur quantum ad motum. quia pietas hoc
facit ex reverentia quam habet ad aliquem superiorem. scilicet
deum vel parentem. Misericordia vero hoc facit ex ami-
cicia quam habet cum proximis. mansuetudo inquantum re-
mouet iram moderantem ad vindictam. clementia
vero hoc facit ex alia lenitate inquantum iudicat equum
esse ut quis amplius non puniatur. **P**onitur autem
mansuetudo sub multitudine bonorum. **Q**uestio 4.
et in fructus ad gal. 4. Nam bonitudines sunt
actus virtutum. fructus autem sunt delectationes de acti-
bus virtutum et ideo nichil prohibet mansuetudinem
poni et bonitudinem et fructum. secundum quod nomen eius
diffusimode sui potest. **S**equitur uide de 2º. scilicet de cru-
delitate. cuius quod sciendum quod hoc nomen sumptum est
vel a cruditate. sic autem ea que sunt decocta et di-
gesta solent habere dulcem et suauem saporem. ita
cruda habent asperum et acrem. dicitur autem superius quod
clementia dicitur quantumdam alia lenitate siue dulce-
dine per quam quis est diminutus penarum et sic cru-
delitas directe opponitur clementie. **N**omen autem se-
uide et feritatis a similitudine ferarum suum. quod etiam
seuere dicuntur. et ideo proprie loquendo feritas vel seu-
cia dicitur secundum quam quis in cruciata alio delectatur. et
sic sub bestialitate ponitur. talis ei delectatio non est
humana sed bestialis. **C**rudelitas vero culpa in eo
quod puniatur attendit. sed in puniendo modum exce-
dit. et ideo dicitur a seuicia sic malicia humana a be-
stialitate. ut dicitur 2º. et 3º. **V**nde seuicia non oppo-
nitur clementie sed excellentiori virtuti quam plura
uocat heroicam vel diuinam. et secundum nos dicitur potest quod
directe opponitur dono pietatis. **S**euereus autem dicitur
quod seuus et verus. ut dicitur ysaia 2º. et 3º. quia
sine pietate iusticiam tenet. **S**equitur uide de 3º.
scilicet de ira. **C**irca hoc quod dicitur per aliam. scilicet. **I**ra sit
peccatum. **I**ra ut dicitur est superius. est proprie quedam
passio. passio autem appetit sensum internum est bo-
na inquantum ratione regitur. si autem ordinem rationis
excludat est mala. **O**rdinatur autem ratio in ira per at-

tendi quantum ad duo. primo quantum ad appetibile in
quod tendit quod est vindicta. **V**nde si quis appetit quod
secundum ordinem rationis vindicta fiat laudabilis est appe-
titus ire. et dicitur ira per zelum. **S**i autem appetat
quod fiat vindicta quaecumque extra ordinem rationis est
ira per uicium. **A**lio modo attenditur quantum ad modum
irascendi. ut scilicet motus ire non immoderate fer-
uescat interius vel exterius quod si permittatur non
erit ira sine peccato. et si quis appetat iustam vindictam
Vt ois ira sit mortalis. **I**ra quod non. unde superius
in primis irascamini et non peccetis dicitur glo. ueialis est
ira quod non producat ad effectum. motus ei ire potest esse
peccatum dupliciter. ut dicitur est. uno modo ex parte appetibi-
lis. ut cum quis appetit vindictam et sic ex genere
suo est mortalis quia dicitur in iusticia et caritate. possit
tamen talis appetitus esse ueialis propter imperfectionem actus et hoc
vel ex parte appetentis ut cum actus ire praeiudicat iudi-
cium rationis. vel ex parte appetibilis. ut cum quis appe-
tit se in aliquo modico vindicare. quod est si inferat
non erit mortale. ut si quis parum trahat aliquem pue-
rum per capillos et humeros. **A**lio modo quantum ad mo-
dum irascendi et sic secundum se non est ex genere suo mor-
lis. posset tamen esse mortalis puta si ex vehementia
ire exadat a dilectione dei vel proximi. **V**erum
Questio 4. dicitur ponatur agere tres modos gradus
ire. **I**ra illi gradus ire non pertinet ad diuersas
species ire. sed accipiuntur secundum excessum actus humani
in quo primo aliquo corde capite. et sic dicitur quod iras-
citur fratri suo. et loquitur de illo qui vult graviter pro-
nocere. talis enim ira est mortalis. **S**i vero motus le-
uis esset cui ratio non essentiret ueialis esset. 2º per aliquem
signum manifestat exterius et antequam praeiudicat in effectu.
et sic dicitur quod dixit fratri suo racha. quod est interfectio
irascens. 3º peccatum interius acceptum producat ad effe-
ctum. est autem effectus ire nocummentum alii. si uero
vindicta. minimum autem nocummentorum est quod sit so-
lo verbo. et secundum hoc dicitur quod dixerit fratri suo facite. et
sic patet quod 2º addit superius primum. et 3º super verum.
Vnde si peccatum est mortale peccatum in casu in quo loquitur
dicitur ut dicitur est multo magis alia et ideo singu-
lis eorum ponuntur contradietoria aliaque pertinentia ad
condemnationem sed in primo ponitur quod est minus. quia ut di-
cit augustinus. in iudicio adhuc datur defensionis locus
in 2º per consilium in quo iudices inter se offerunt qua-
pena sit puniendo. in 3º per gehennam ignis qui est
condemnatio certa. **N**otandum quod hoc dicitur per quandam simi-
tudinem. cum enim quis puniatur de delicto iudex
eum iudicat esse puniendum et hoc est illi magis pena
scilicet quod faciat se ad penam iudicandum. sed ulterius est
sibi grauior pena quam scit sibi debeatam esse penam
Sed adhuc est ei grauior pena quam feret penam sententiam. per
vocat iudicium. 2º consilium. 3º gehennam. quia tunc est
pena grauior. et sic gradatim secundum haec tria ere-
sat pena. ita ire secundum illas tres dicitur maiorem
et minus debet penam. et hoc oia habentur ex glo. superius
Questio 4. **V**t ira sit uicium capitulum. **I**ra quod sic
ut vult gratia. 30. motus. **S**ciendum tamen quod de ira pos-
sumus loqui dupliciter. uno modo per accidentem. scilicet inquantum
impedit iudicium rationis per quod homo retrahitur a malo
et sic potest esse principium peccatorum. **V**nde si in primo. 19.

vir iracundus puocat rixas. dicitur glo. Janua
oim videtur ira cū dia. Alio modo dicitur et p se
et sic est cā aliquor spaliū pctor que sūt filie
ei. et hec sunt sex fm gg. 30. mox. s. rixa. tu:
moz mentis. stumelia. clamor. indigna. et
blasphemia. Sūtur autē hic tumor mēis n
p supbia s; p quodā conatu siue audacia ho:
mis intētātis vmdictaz. blasphemia uo in
quā aliq; ex ai omocione prumpit ex ira p:
cedit. blasphemia uo in quā q; prumpit ex
supbia hois se oia deū erigentis pcedit. odi
um uo et si nascat ex ira tam habet aliquā
potiorē cām ex qua dicitur pcedit ul' oritur. s.
tristitia. sic estio amor nascit ex del'cacōe. ex
tristitia aut illata qnq; in iram qnq; in odiū
aliquis mouet. Vnde pueniēda fuit odiū po
nere oriri ex acedia. licet au' dicat in regula
q; orit ex ira. Vt sit aliq; viciū oppositū
iracundie pueniēs ex defectu ire. Ira pot
dup' intelli. vno simplex mot' volūtatis q
aliquis ex iudi' rōis penā infligit. et sic de
fectu ire est pētm. et sic sumit crisos iram s;
dicens q cum cā nō irascit peccat. pacia
at irōnabil' vicia seiat negligētiā nuerit.
et nō malos tñ s; etiā bonos ad malū mu:
tat. Alio sumit ira p motu appet' sensiti
ui qui est cū passione et tñsmutacōe cōli. et
hic mot' nēcio osequit in hoie ad simplicem
motū volūtatis. q; appet' inferior nāliē seq
tur motū appetitus supioris n aliq; repug
net. et iō nō pot totalit' deficere mot' ire i ap
petitu sētiuo n p subtracōe vel debilitate
motus volūtatis. et iō ex oīti etiam defect'
passionis ire est viduosus sic et defectus volū
tarij mot' ad pūiendū fm iudiciū rōis.

De modestia et eius lyeneb' i omni

Postea considerandū est de modestia. et p i
cōi. 2. de spēb; ei. Cirē p' sciendū q
diūsimōe aliqui vident loqui de mo:
destia. vbiq; enī oīdāiunt aliquā spālē de:
lectōez boni ul' difficilis in moderādo subēx:
runt illud modestie. relinquētes eā circa mi
noza. Quidā festū est autē oībus q; refrenacō
del'catōum tactus qndaz spālem difficulta
tem habet. vnde oīs tempantaz a modestia
distin xerūt. tull' uo q; oīdāuit quoddam
spāle bonū esse in modōatione penaz iō etiam
clemenciā subtraxit modestie ponens modest
iā q; oīa alia q; reliquunt moderāda. hec at
vident eē qtuor quoz vno ē mot' ai ad excel
lenciāz aliquā quaz modat hūilitas. 2. ē de:
sideriū pūitū ad cognicōez t m hō moderat
studiositas. 3. pūnet ad corporales mot' et ac
tōes vt. s. decent et honeste siāt. 4. ē qd pūnet
ad apparatū exteriorē. Vt at modestia a modo.
modo enim qui cōr suatur in omni virtute
spāliter viciū que ponit modum in minimis
a pūriatur sicut nomen cōmune angelorum
a pūriat infimo ordinī angelorum. **De hu
militate et supbia**

Deinde considerandū est de spēbus modest
ie que sūt qtuor vt; ex p'dictis. et p
de hūilitate circa quā p' dicens est o
ipa. 2. de supbia sibi opposita. Circa p'mū
sciendū q hūilitas fm q; est viciū dicit in sui
rōne quāda; laudabilē defectōez ad yma. hoc
aut sit qnq; tñ fm signa extiora et h' est fl'a
hūilitas de qua dicit au' in qdam epl'a q; est
magis supbia. qnq; aut sit fm intiorē motū
aie. t h' hūilitas ppe ponit viciū q; viciū pū
apaliē pūstet in electōe mēis vt patz i. ebi.
Respic autē hūilitas pūpue subiectōez hois
ad deū fm quā etiā alijs hūiliando se subiat.
vnde qlibz homo fm illud qd ē suū i eo se sū
icere debet cuilibz pūmo qn' ad iō qd est dei i
ipō. hois enī est defectus. dei aut est quicq; boni
est in hoie. osee 12. pūitō tua isrl. ex me tam
auxiliū tuū. pot tamē aliquis reputare aliq;
boni esse in pūmo qd ipe nō habet. vl' aliq;
mali in se esse qd in alio non est. ex quo pot ei
se subicere p hūilitatē. pot aut ansel. A. gō
quoz p'm' est se otemptibilez esse agnosce. 2.
de h' dolere. 3. h' pūterit. 4. hoc pūadere. s. vt
velit h' credi. 5. vt pūdent sustineat h' dicit.
6. vt pūat se otemptibil' tractari. 7. vt hoc
amet. Glo. uo qd. 3. dicit q; pūca hūilitas ha
bet tres gōus. p'm' est subicere se maiori t n
pferre se equali q; est sufficiens. 2. est subdere se
equali et n pferre se miori hic est habundāis.
3. est sub esse miori q; est pūfec. Sed isti gōus
nō acapiunt fm nācām hūilitatis. s; p oia
tēz ad hoim gōus. Sequit vidē de 2. s. de
supbia. et circa hāc querunt pla. s. vt sup
bia sit pētm. Iste q; sic. sic enī dicit ysidor li.
etbi. supb; dī qui sup vlt videri qz est. h' aut
est oia rōnez. et p oīs est pētm. q; fm dyo.
c. 2. de dis nō. malū aie est pter rōez eē. vnde
pū q; supbia ē pētm. Vt supbia sit spāle
pētm. Iste q; sic. supbia pot dup' sumi. vno fm
pūam spēm quā habet ex rōne pū obiecti et
sic est spāle pētm. q; habet spāle oīm. est enī i
ordinat' appetit' pū excellenciē vt dictū est.
Alio fm q; dā redundandaz in alia pūca. et
fm hoc habet qndam gūalitatem. s. in qn' ex
ea oriri pū oia pūca. et hoc dup'. vno modo
p se in qn'. s. alia peccata ordinant ad finem
supbie qui est pū excellenciā ad quā ordinant
pot oīz qd quis appetit inordinatē. Alio mō
inordinatē et qsi p acētis. s. remouēdo phibēs in
qn'. s. p supbiā homo otemptit legē dinam
p quā phibet a peccādo. fm iō jēe. 2. ofregisti
ingū meū. Intelligendū tñ q; pūca nō semp
orunt ex supbia. q; nō semp sit pētm ex cō:
tēptu. s; qnq; ex infirmitate. et qnq; ex igio
randā. et iō dicit au'. li. de nā et gūa. q; mltā
peccata sūt que nō sūt ex supbia. Vt su
pbia sit pētm mōrtale. Iste p supbiā homo
se extollit sup illud qd est sibi pū xūa deo et
ita aliq; nō subdit deo et regie ei. hoc aut ē
auertī a deo. et ideo supbia fm genus suū est

mortale peccatū. aliq̄ tam̄ mot⁹ supbie sunt
veiales ppter eoz impfcōz. dñ. s. ei rō nō sē
tūt. **Vt** supbia sit viciū capitale. **¶** **Iste** sup
bia dupl⁹ pē sui. ut dñm est sup. vno mō put
est spāle pccm. alio mō ut hz quāda gñalita
tē. **V**icia autē capitalia ponūtur eē quedam
pccā spālia ex quibz oriūtur mltā pccōz gñā
Et iō quidā s̄siderantes supbiā pmo⁹ ponūt
eā eē viciū capitale vt ysidor⁹ ⁊ cassian⁹. ḡg.
ilo s̄siderās eam 2° mō pōit ipāz reginam et
m̄sem oīm viciōz. 30. moz. **A**d h^c no. q̄ ḡg.
. 23. moz. pōit q̄tuor spēs supbie. pma est cum
q̄s bonū qd hz a se h̄re estimat. scda cū datur
sibi desup pro suis m̄is putat. tca cū se iac
tat h̄re qd nō hz. q̄ta cum despectis cetis sin
gularitē appetit uideri h̄re qd non habz.

De studiōsitate et curiositate **LII**

Postea s̄siderandū est de studiōsitate. ⁊
pmo de ipā. 2° de curiositate oppōita.
Circa p^o sciendū q̄ studiū est vehemēs
applicacō mentis ad aliqd. mens autē n̄ appli
cat ad aliqd n̄ agnoscendo iō. et iō studiū per
pzi⁹ respiciē agnicōz et p poster⁹ quecūqz alia
ad q̄ opanda dircōne agnicōnis indigem⁹. ⁊
ideo studiōsitas q̄ dī a studiō p̄rie dī aī cog
itōne. s. acq̄rendā. **V**n̄ p̄rie p̄net ad eā mo
derari appetitū put tēdit ad agcōne acq̄rendā.
Sequit̄ uidē de 2°. s. de curiositate. hec autē ē
appetit⁹ imoderat⁹ agcōis acq̄rende. q̄ quidēz
duplex pē eē. vno mō put p̄iūgit̄ ei p accidēt
malū. ut qñ q̄s studet addiscē ad supbiendū
ul̄ aliē peccandū. **A**lio mō ex ipā inordinacōe
appetit⁹ et studiū addiscendi vitatem. et h^c q̄
dupl⁹. vno mō inqñ⁹ p studiū m̄i vtile rē
hiē aliq̄s a studiō qd sibi nccō incūbit. 2° in
qñ⁹ aliq̄s studet addiscē ab eo a q̄ non licz ut
a dia^o. 3° inqñ⁹ nō refert quis ad debitū fiēz
s. dei agnicōz. 4° inqñ⁹ q̄ms studz agnoscē vi
tatē sup ingenij p̄prij facultatē qz per h^c qñqz
q̄s facile labiē in errozē. et h^c dca sūt quantū
ad agnicōne intellectuā. **Q**uantū ilo ad sē
ficiā dupl⁹ pē esse viciū. vno mō inqñ⁹ agni
cō sēficiā nō ordinat in aliqd vtile s; magis
auit hoīem ab aliqua vtili s̄sideracōne. **A**lio
mō inquantū agnicō sēficiā ordinat ad aliqd
noxīū. ut inspectio mulieris ordinat ad ocu
piscēdū et diligēs inq̄sitiō eoz q̄ ab alijs sūt
ordinat ad detrahendū. **S**i q̄s aut agnicōz sē
ficiā intēdit ordiare ppter nccitatē nāe su
stētāde ul̄ ppter studiū vitatis imediate sua
studiōsitas est virtuosa. **De modestia in**

exterioribz motibz corpis **LIII**

Deinde s̄siderandū est de modestia. put
sistit in extēozibz motibz corpis que
serie aguntur. et h^c pmo de ludo. 2° de
scurilitate sū de stultiloquio q̄ solēt in talibz
admisceri. **C**ir p^o q̄runt plā. **Vt** in talibz
possit eē virt⁹ et viciū. **¶** **Iste** virt⁹ moral̄ cō
sistit in h^c q̄ ea q̄ sūt hoīs p rōz ordinant. ma
nifestū est aut q̄ extēozes mot⁹ hoīs sūt p rōz

ordinabiles. qz ad impiū rōis extēozia mēbra
mouent. et iō aī mot⁹ eozū pē eē viciū mo
ral̄. s. si sint p rōz ordinati puta modestia. ⁊ ui
ciū si sint deordinati. **Vt** i ludis possit eē ali
qua viciū. **¶** **Iste** q̄ sic. homo enī indigz quiete
aliū ad aī fatigatū recreacōz. quies aut aīe est
delectacō. **V**n̄ dīe phus. s. eth. q̄ delecta^o si
sit fortis expellit tristitiā. et iō s̄ aīe fatigacōz
dīz adhibe remediū aliquā delectacōz ouien
tē inēmissa intēacōne isistēdi opibz sū studio
rōis. **C**ui⁹ ex^o hētur i 10. euāgelista in ei⁹ le
gēda. **D**icta aut ul̄ fca i talibz uti ad q̄ndaz
quietē aī. ⁊ h^c est qd dī. s. eth. q̄ i hui⁹ uite cō
uīsa cōe quedā requies hētur cum ludo. **C**irca
h^c tñ sūt p̄ase tria cauēda. quoz p^o ⁊ p̄ncipa
le est. q̄ p̄dicta delectacō in aliquibz opacōnibz
vbi turpibz ul̄ noxijs nō queraē. de tali ei
ioco dīe tullī li. de offi. q̄ est flagitios⁹ ⁊ ob
scen⁹. 2° est ne tōlit aīe gñitas resoluat ut dī
at amb^o. li. de offi. 3° est q̄ aggruat p̄sone tpi
et loco et fm alia s debitas circūstantias ordi
nent ut tullī dīe ibidē. h̄mōi aut fm rōnis
reglāz ordinētur. h̄tus aut fm rōz ordinant
sū opans ē viciū moral̄. et iō aī ludos pē aliq̄
viciū eē quam phus eutrapeliā uocat a bona
p̄sione. qz. s. bñ ouertit in solaciū aliq̄ dicta
ul̄ fca ⁊ iquantū hō p istā viciū refrenat ab
immodantia ludoz sū modestia p̄me. **Vt**
in supfluitate ludi possit eē pccm. **¶** **Iste** q̄ sic
supfluit enī i ludo dīz qd reglā rōis excedit
et h^c potest eē dupl⁹. vno mō ex ipā spē actōz
q̄ assumūt in ludo. ut sūt turpia vba l fa
cta ul̄ eē p̄ximo noxia ⁊ sic est ibi pccm mor
tale. **A**lio mō fm dñm debitarū arcūstān
arū. ⁊ sic potest ibi esse pccm. qñqz mōzle ut
cum q̄s delectacōne ludi p̄pōit dilectō dei. qñqz
veiale. ut cū quis n̄ tñ afficiē ad ludū q̄ p̄
h^c omittē veller aliqd p̄tra p̄ceptū dei l ecclie
Ad h^c no. q̄ risus aliq̄s puenit ex serenitate
p̄cie ⁊ p̄gustacōne suauitatis dñe ⁊ ille p̄
net ad fructū spūs q̄ est gaudiū. **A**liquis ex
affecūcōne celestis gle. p̄u. ul̄. ridebit in die
nouissimo. **A**liq̄s ex māsuetudinē nāe et sic
a tēstāte hōitatē nāe. **A**liq̄s ex inordinacōne
inepte leticiē. de q̄ eccl. A. melior est ira risu. ⁊
sic ridē nō est sine pccō. **S**ilr lud⁹ ul̄ saltacō
qñqz pueit ex spūali iocūditate. ⁊ sic ē mīto
n^o sic dauid lusit ⁊ saltauit corā archa dñi.
qñqz aut pueit ex recreacōne. qñqz p exerci
tacōne ⁊ sic potest eē sine pccō. qñqz ex disso
lucōne mētis lascīue. et sic est pccm. hec alex
an. in 2°. **¶** **Q**uid de inspectozibz ludoz ul̄ io
culacōnū. **¶** **Iste** inspectio quedā est i transitu
nō tendēs ul̄ci⁹ ad delectacōne pccī mōzlis ut
fornicacōnis. ⁊ h^c est veial. quedā ē studiōsa
i qua. s. est fomentū pccī mōzlis. et h^c qñqz ē
mōzlis. **¶** **Iste** iocula^o quedā ē histriōica. q̄daz
cozeal mulierū lascīuarū q̄ cā exerciciū ul̄ fa
stidij tollēdi sū acadie uitā de fit. **I**nspectio
g^o studiōsa ioculacōis p̄me ⁊ secūde vergere

potest in peccm mōzle. tōe uo et q̄rte p̄t eē v̄i
alis. hec alex. an. in 2. **Q**uid de coreatibz nū
quid peccāt mōzliē ducendo coreas. **R**od.
credit q̄ sic. si faciāt h̄c vt se ul' alios mōtēt
ad libidinē. ul' si faciāt h̄c de s̄fuetudine licz
nō corrupta intentōe qz talia de se habent ad
libidinē mōtare. **S**i aut aliq̄ raro sine inten
tōe corrupta coreas se immisceat. dubitat an
mōzliē peccet cū exponat se p̄clō alios ad li
bidinē puocādi. et exempla p̄beat alijs filia
faciendi. **Q**uid de hystomibz. **R**od. vt sup̄
dēm est ludus est nēcā ad s̄fuetudēz vite hu
mane. ad oīa aut que sūt vtilia hūane sūsa
tōi p̄nt aliq̄ offīda lūta deputari. et iō offī
hystomuz qd ordinaē ad solaciu hōim nō est
fm se illiatū dūmō ludo vtanē moderate. s.
n̄ v̄tēdo aliq̄bz v̄bis l' factis illiatīs. t̄ n̄ exhi
bēdo ludū negocis t̄ rēpozibz mēbitis. vnde
illi qui moderate eis subueniūt non peccāt s;
iuste faciūt dū eis mēcedē sui mīsterij tribuūt.
Siqui aut int̄les supflue sua s̄sumūt vl' sus
tineāt illos hystones qui ludis illiatīs v̄tū
tur peccāt q̄i eos in p̄cto fouēdo. **V**n̄ au' s̄
jo. dīc. q̄ donare res suas hystionibz viciū ē
immane. n̄ forte aliquis hystio esset i exēma
nēcitate i qua ei subueniendum esset. h̄c tho.
Vt aut corp' xpi sit dandū hystionibz re
q̄re infra li. 2. ti. 1. ar. 2. **V**t m̄ defectu
ludi s̄sistat aliq̄ p̄ctm. **R**od. q̄ sic. v̄n phus
3. ethi. pōt defectū in ludo esse viciōsū. est enī
stra rōez q̄ aliquis habeat se alijs oñosū duz
s. nihil exhibet de se delcabile et etiā delcātō
nes impedit alioz. et dicant̄ t̄les duri t̄ aḡ
tes. vt dīc. 2. ethi. **V**n̄ sen. dīc sic te gera' sa
piētē vt nll' habeat te q̄si aspezz n̄ cōtemp
nat q̄si vilez. **S**equit̄ videre de 3. s. de s̄c̄rili
tate siue ēpiloq̄. t̄ dīc h̄c q̄runē pla. **S**cz vt
sit idē s̄c̄rilitas qd stultiloq̄z. **R**od. alex.
in 2. q̄ h̄c p̄p̄e loquēdo d̄rnt. qz stultiloq̄z re
fertur ad discretōez rōis. s̄c̄rilitas ad lasani
am affectōis. p̄nt tam̄ imuicē idēre et vni
alēm p̄tinere. **V**t s̄c̄rilitas semp sit p̄ctm.
Rod. idem q̄ scurrilitas p̄p̄e dicta est pec
catū. sumit̄ tū aliq̄ p̄ vrbantate fmōis et
hoc im̄p̄e. et tūc si assit debite finis vt s̄fua
tio bone aīade. ul' remōio secl̄aris tristitie vl'
accidie n̄ est p̄ctm. dū n̄ fiat p̄ turpia v̄ba.
Si aut fiat p̄ v̄ba turpia uel mutilia et tū
rifi inordinatu; puocāda p̄ctm erit. et sic dīc
ad ephī. 4. nō nōiē in vob̄ sic decet s̄cos dei
ēp̄itudo aut stultiloq̄z aut s̄c̄rilitas q̄ ad rē
nō p̄tinet. i. nll' est vtilitatis. **V**l' nō q̄
talīs fmō p̄cedē p̄t ex lubzitate ligue et im
petu irasabil' t̄ scupisabil' t̄ subreptōe rōis
vl' ex delibatione rōis et mala assuetudine
ligue. et puerla affectōe irasabil' et scupisabi
lis. t̄ fm hoc referē ad libidinēz mōzlez vel
venialē tamq̄ ad radicē. et fm hoc erit mōzli
vl' venial'. **Q**uid de auditoribz talū. **R**od.
sp̄dōz idem q̄ illi qui sustentant turpiloq̄s vt

talīa dicant̄ magis peccāt q̄ turpiloq̄. **Au**
tores enim steleris sūt magis in culpa q̄ mī
nistri. ex maiori enī libidine peccāt. qui vero
casualiē audiūt tam̄ h̄nt s̄placēdaz mī' pec
cant. **C**riso'. vis oñdere m̄ifeste q̄ in talibz
non letaris non audire padaris. **De modestia**

in apparatu exteriori

Dostea s̄siderandū est de modestia fm qd
s̄sistit in extiori apparatu. et q̄ h̄c que
runē pla. s. vt' ibi posset eē v̄tus et
viciū. **R**od. q̄ i ipis rebz extioriibz q̄bus vt
tur homo nō est aliq̄d viciū. s; in hōie q̄ immo
derate v̄t eis. et hoc p̄t esse dupl'r. vno per
s̄patōem ad s̄fuetudines hōim cū q̄bus viuūt
aliquis. dīc enī au'. li. 3. s̄fōnuz q̄ turpis est
ps oñis suo nō s̄gruēs vniūso. **A**lio ex ior
dinato mētis affectu. t̄ hoc p̄t eē dupl'r. vno
fm excessū. vt q̄n aliquis i supfluo cultu ve
stīū hōim gl̄az ul' etiāz caris delicias q̄rit. vel
et nīmīā sollicitudinē appoit. **V**n̄ criso' nō ē
sil' corp' et aīaz ornare. qd est verū fm alex.
an. q̄n est tanta libido in ornatu corpis q̄ de
ornatu aīe n̄ curaē. licz tū fm eūde t̄ fm tho.
vt vestibz p̄ciosis fm p̄sone nobilitatez fm
t̄re s̄fuetudinē. et fm offīcij ul' mīst̄ij digni
tate dū absit libido in volūtate. t̄ scandalū
in extiori ope. **A**lio p̄t esse iordinat' affect'
in extiori cultu fm defectū. vt q̄n homo ipm
pl' debito expigda negligit. vl' et in defectu
talī gl̄am q̄rit. vnde au'. li. de ser. do. i mōte
dīc q̄ in vestibz sordidis iactāda p̄t eē. **S**i q̄s
tū vestibz vilioribz v̄tāz q̄z aliq̄ p̄t caris ma
ceracōez t̄ sp̄s hūiliacōem. hoc p̄tinet ad tem
panāz v̄tutē. hoc aut p̄p̄ue ouenit hīs qui
alios verbo et exemplo ad p̄niam vocant. vt
p̄p̄his de quibz dīc h̄b. 11. arcueft in meloē in
pellibz caprimis. **V**t ornat' m̄liez possit
eē sine p̄cto mōzli. **R**od. cult' m̄liebris viros
ad lasaniā puocat. fm i. pū. 4. m̄lr occur
rit illi ornatu mētrīdo s̄parata ad capiēdas
aīas. p̄t tamē m̄lr s̄ingata liate opam dare
s. ornādo se vt placeat viro suo ne p̄ ei' s̄tēp
tū i adulciūz labiē. v̄n i. coz. 4. m̄lr nupta
cogitat q̄ sit m̄udī quō placeat viro. **M**ulie
aut que nec vix habet nec vlt habere et est i
statu nō habendī si se ornet vt alios ad s̄cu
piscendū puocet peccat mōzliē. si aut ex q̄dam
leuitate ul' etiā vanitate p̄p̄e q̄ndaz iactan
ciā n̄ est sp̄ p̄ctm mōzle s̄veniale. **S**i aut sit
mulier v̄go nubilis aliq̄ten' plus habē debet
de ornatu. qui tam̄ nō puocet ad libidinēz. s;
hēat in de cenāam m̄liebrē. **V**n̄ au' ad possi
doniū nolo vt de ornāmētis p̄p̄am habeas in
phibēdo s̄niam. nisi in eas que neqz s̄ingate
sūt neqz s̄ingū capaces cogitare debet quō pla
ceat deo. **Q**d at dīc cypan' li. de hitu v̄gmū.
man' d̄nī infirmāt. qui illud qd ipse forma
uit reformare s̄tendūt. s. a phibēdo aliq̄d q̄
pulchriores videant̄. loquē m̄ cāu quo sit h̄c
p̄p̄e lasaniā ul' in dei s̄tēmp̄tū. tūc enī ē p̄ctm

mortale. et eodem modo debent intelligi similes
autoritates. Nota tamen quod aliud est fingere
non hunc pulcritudinem aliud est regere turpitu-
dinem ex aliquo causa puerientie. hoc enim licet. hoc tamen et
alex. an. **¶** Ut scilicet liceat uti veste virili vel
viris veste muliebri. **¶** Iste hoc est de se viciosis
quod ut dicitur super cultus exterioris operis dicitur
personae secundum ordinem consuetudinis et sapientie quod hoc potest
esse causa lascivie et specialiter prohibetur deuter. 22. quia
gentiles utebantur tali habitu mutacione ad supersti-
cionem ydolatrie. potest tamen hoc quicquid licite fieri propter ali-
quam necessitatem. Quod autem dicitur rabanum quod non nascitur
est virum muliebria facere. Exponit secundum alex. con-
nascam. i. extra nascentem decentiam. **¶** Quid de arti-
ficiis hominibus ornamentorum. **¶** Iste mulieres ut visum
est super licite se possunt ornare vel ut servent decen-
tiam sui status vel et aliquid supradictum ut placeant
viris suis. et ideo artifices talium non peccant in
usu talium artium. non forte muiendo aliquid superfluum
et curiosa. **De fide et amabili et lo.**

¶ Consequenter considerandum est de virtutibus
theologicis et vicis eis oppositis. **¶** Cuius
quod sciendum quod virtutes theologicæ sunt tres
secundum id. 1. cor. 13. Nunc autem manet fides spes ca-
ritas tria hec. et ratio est quod dicitur est obiectum cuiuslibet
virtutis theologicæ. **¶** De autem non potest esse obiectum
virtutis nisi sub ratione summi veri vel summi ardui
vel summi boni. primo modo est obiectum fidei. 2.
speciei. 3. caritatis. per fidem enim venit rationalis cum deo
per spem irascibilis. per caritatem concupiscibilis. per quas
tres potentias sumus vmbiles cum deo. **¶** Dicuntur
autem hec tres virtutes theologicæ. cum quod deus habet
per obiectum magnum per eas recte ordinantur in deum.
cum quod sola dei revelacione in sacris scriptis tra-
ditur. Harum autem trium virtutum prima est fides ut
per in premissa auctoritate. et ideo primo dicitur est de ea.
et de vicis sibi oppositis. **¶** De fide autem primo
dicitur est quod sit. 2. de eius obiecto quod est credibile.
3. de eius actu. 4. de eius subiecto. **¶** Cuius primo sciendum quod fi-
des secundum apostolum ad hebr. xi. est substantia rerum speran-
darum argumentum non apparentium. **¶** Dicitur autem fi-
des substantia rerum sperandarum metaphorice. quod si-
cut substantia est subiectum omnium accidentium et causa existencie eorum
sic fides est totius spiritualis edificii fundamentum et di-
spositio quod res sperande in alio modo existunt in no-
bis et existunt in futuro reali. et quod hoc esse non possit
nisi per habitum bonum ideo in hoc implicite continetur quod fides
est habitus bonus. quod est ar. 1. manifestat. **¶** Intelle-
ctus autem est manifestacionis subiectum. ideo cum dicitur fides
est argumentum implicat quod fides est manifestacio
et quod intellectus est eius subiectum. res autem non apparentes
per aliquod extrinsecum infra facultatem rationis naturalis sunt fi-
dei obiectum. res autem sperande sunt eius finis. cum
ergo dicitur fides est substantia. sensus est. fides est habitus bonus
totius edificii spiritualis fundamentum extrinsecum ad res
sperandas ordinatus manifestatus vitæ trans-
scendens facultatem nostre cognitionis naturalis. **¶** Est
ergo fides habitus virtuosus. et quidem si sit firmata
est simpliciter verus. quod omnia conveniunt sibi quod requirunt
ad plenum esse virtutis quod tamen et actum creden-

di perficit et per eam ipse actus refert debito modo
finem ultimum. fides autem informis hoc non facit et
ideo non est proprie verus. potest tamen large dici virtus
puta verus dicitur quicquid habitus determinans potentiam
ad aliquem actum respectu obiecti debiti secundum rationem.
Omnes alie difficultates a predicta sunt explicaciones
difficilis potest. **¶** Quod ei dicit aug. quod fides est verus
quia creduntur quod non videntur est ideo cum eo quod ibi
dicitur argumentum non apparentium. et ideo esset facile
videre de difficultatibus aliis. **¶** Distinguitur autem fides per
hoc quod dicitur argumentum ab opinione suspicione et du-
bitacione. per quod intellectus non adhuc firmus ad ali-
quod. per hoc vero quod dicitur non apparentium distinguitur a sci-
entia et intellectu per quod sit aliquid apparentes. per hoc quod
dicitur substantia sperandarum rerum distinguitur verus fides
a fide inter sumpta quod non ordinatur ad beatitudinem
speratam et sic fides per ea quod ponuntur in difficultate
aplicis distinguitur ab omnibus aliis quod pertinent ad intelle-
ctum. **¶** Non insuper quod argumentum dicitur proprie medi-
um in cuius virtute continetur totus processus argumen-
tacionis. **¶** Unde dicitur boetius 2. topici. quod argumentacio
est argumentum per orationem explicacionem. et inde translatum
est nomen argumenti ad omnem bene plibacionem
narrandorum et sic bene plogi in epistolas pauli
dicuntur argumenta. et inde ultimum translatum est ad
omne lumen intellectus manifestatum vitæ prius
incognite. et hoc 3. modo fides dicitur argumentum secundum
rationem. vel potest dici quod argumentum suatur ibi per effe-
ctum argumenti secundum the. per argumentum enim inducit
intellectus hominis ad intendendum alicuius rei. **¶** Unde ipsa
firma ad hesio intellectus ad fidei vitæ non ap-
parentem dicitur habere argumentum. unde alia scripta habet quicquid.
quod. scilicet. per omnem auctoritatem intellectus credens con-
stat ad assentiendum hiis quod non videntur. **¶** Sequitur vi-
dere de 2. scilicet. de obiecto fidei. **¶** Cuius quod sciendum quod
duplex est obiectum fidei scilicet et cuiuslibet alii habet
habet cognitionem. scilicet. formale et materiale. obiectum fi-
dei formale est prima veritas. non est fides de quod loquor
mur hic assentit alicui rei non in quantum est reve-
latum a deo. unde in initio vitæ prime sui dicitur tamen
medio. unde dicitur dicitur. A. c. de dei. no. quod fides est
arca simpliciter et semper existentem vitæ. hoc autem
est veritas prima. **¶** Obiectum autem materiale fidei est non
tamen ipse deus sed et multa alia quod tamen sub assensu fi-
dei non cadunt. non secundum quod habet aliquod ordinem ad deum
propter. scilicet. per aliquod dicitur effectus hominis inuicem ad
tendendum in deum. et ideo ex hac parte obiectum fi-
dei est quodammodo veritas prima scilicet et obiectum me-
diane est sanitas quod nichil considerat nisi in ordine
ad salutatem. hec autem quod sunt fidei obiectum materiale
per certos articulos distinguitur. **¶** Articuli autem
grece quod dicitur articulus latine significat coaptacionem aliquid
rum partium distinctarum. unde credibilia fidei
dicuntur per articulos distingui in quantum in presens quod
dam dicitur habentes aliquod ad invicem coaptacionem
Est autem obiectum fidei aliquid non apparentes sui non
visum ut dicitur super. et ideo ubi occurrit aliquid
ratione spirituali non visum. ibi est spiritualis articulus. ubi
vero sunt multa secundum eandem rationem cognita ibi non
sunt articuli distinguendi. sic alia difficultatem

requirit ad videndum quod deus sit passus et alia quod mortuus resurrexit et ideo sunt divisi articuli. quod autem sit passus mortuus et sepultus sunt filii difficultatis. quod credito vno non est difficile credere aliud. et ideo hec omnia pertinent ad articulum vnum. ratio enim fore mal' obsequi fidei potest sumi dupliciter. scilicet ex parte rei credite et ex parte nostre et hoc est ut sit non visum. et ex parte huiusmodi rationis et non proprie articuli distinguuntur ut dicitur est. Sciendum autem quod aliqui sunt credibilia de quibus est fides secundum se. alia vero sunt credibilia de quibus fides non est secundum se. sed tamen in ordine ad alia sic est in alijs scijs. quedam ponuntur ut per se ita et quedam ad manifestandum alia. quia vero fides propria est de hijs quod videnda sunt in propria. secundum 1° fides est suba spanday reyz. ideo per se pertinet ad fidem illa quod dicitur nos ordinat ad vitam eternam ut sunt tres persone. omnipotencia dei misericordiam in carnatione christi et alia huiusmodi. et secundum hoc articuli fidei distinguuntur. quedam vero ponuntur in sacra scriptura. non quasi propria intentio sed sic aliorum manifestatio. ut quod abraham duos filios habuit. et quod ad tactum ossium helyse mortui suscitatus fuit. et alia huiusmodi que narrant ad manifestandum divine maiestatis vel incarnationis christi. et secundum talia distinguere articulos non debet. Ex predictis patet quod articuli fidei distinguuntur secundum ea quorum visione et que in propria profuerint. et per quod ad propriam producantur. Duo autem nobis ibi videnda proponuntur. scilicet. occultum deitatis et visio beati facit. et misericordiam humanitatis christi per quod in gloriam filiorum dei accessum habemus. ut dicitur ad romanos 4. **V**bi 10. **A**lex e vita eterna ut cognoscant te verum deum. et quem misisti in ihm christum. et ideo prima distinctio credibilium est quod quedam pertinent ad maiestatem deitatis. quedam ad misericordiam humanitatis christi. **A**d 1° pertinent etiam. scilicet unitas deitatis de qua est articulus primus. et trinitas personarum de qua sunt tres articuli secundum tres personas. et tria opera propria deitatis. scilicet. creatio quo ad esse nature hominis. sanctificatio quo ad esse gratie. et carnis resurrectio et vita eterna quo ad esse glorie. de hijs tribus sunt tres articuli. et sic septem articuli pertinent ad deitatem. Similiter ad humanitatem christi pertinent alij septem articuli. primus est de incarnatione sui exceptio. 2° de natiuitate. 3° de passione morte et sepultura. 4° de descensu ad inferos. 5° de resurrectione. 6° de ascensione. 7° de aduentu ad iudicium. Omnes autem predicti articuli ponuntur in symbolo maiori quod a sanctis 12. apostolis constitutum fuit. quod quidem fuit necessarium proponere. ut enim dicitur ad hebraeos 11. accedentes ad deum debemus credere. non potest autem quis credere nisi veritas credibilis proponatur. et ideo necessarium fuit fidei veritatem in vnum colligi ut facilius omnibus posset proponi ne quis per ignorantiam deficeret a fidei veritate. et ab huiusmodi collatione fidei sumitur nomen symboli quod dicitur a sym quod est filius et bole quod est summa vbi symbolum quasi summa filius a pluribus constituta dicitur. Continetur autem sufficienter in predicto symbolo doctrina christi sic etiam in alijs scijs sunt quedam principia coia que supponuntur ut dignitates. quodam sic

principia propria illarum sciarum. ut sunt principia in eterna secula suarum demonstrationum. quedam veritas ut sunt conclusiones conelante. sic etiam in doctrina fidei quedam sunt antecedenda ut ea que sunt de dictamine inris naturalis. licet enim respectu principiorum iuris naturalis non sit actus credendi. propter evidentiam eorum. tamen respectu conclusionum ex principijs illis sequentium potest esse actus credendi in illis quod necessarium est elicere illas secundum richardum. quedam sunt principalia ut illa ad que dicitur dirigere illustratio fidei et hoc dicitur articuli. quedam sunt consequentia ut illa que ex articulis pertinent elici et ad eos habere sequi. **D**ocet igitur 8° fidei quod ad ea que sunt in ipsa principalia et propria ut sunt articuli sufficienter in predicto symbolo continentur. hoc est patet dupliciter. 1° ex parte articulorum constitutorum eo modo quo dicitur est superius. 2° ex parte autorum sponnentium quod ibi suavitatis apostolorum quam non latebat aliqd pertinere ad fidei complementum. et ut maiorem haberet firmitatem singuli posuerunt ibi suas preses et omnes insil singulas approbaverunt. ut vna ecclesia sit apostolos fundata. vna fidei credulitate et confidens. ne haberet que diceretur fides catholica. id est. vltis quod est. vniuersis data. et ab vniuersis apostolis qui erant fundamentum vltis ecclesie constituta. **V**ideamus igitur quis apostolis quam posuit preter breue. ut debet expositio adiectes. **S**ciendum igitur quod petrus posuit primo suam preter dicens. **C**redo in deum patrem omnipotentem. creatorem. et terram. **I**n quodamque puncta tres articuli continentur. scilicet. articulus de unitate deitatis. articulus de persona patris. et articulus de creatione. **C**redo inquit in deum iste articulus exponitur in symbolo maiori vbi dicitur. credo in vnum deum. vbi excluditur error gentilium qui non credunt in deum sed in ydolum vel aliquid creatam vel error manicheorum qui dicunt esse plures deos seu plura principia. **S**ed nunquid exis in predicto more dicitur potest sine predicto credo in deum. videtur quod non. quod dicitur autem. quod credere in deum est credendo tendere in eum. credendo eum amare. et credendo ei incorporari. et ita videtur quod talis mensura cum dicitur credo in deum. **I**ste confessio fidei traditur in symbolo quasi ex persona totius ecclesie. fides autem ecclesie est fides formata que est in omnibus illis qui sunt de ecclesie numero. et merito. et ideo confessio fidei traditur in symbolo secundum quod suavitatis fidei formate. **V**bi ex istis in predicto more non meretur deo credo in deum cum non sit primo eius sed ecclesie. Sequitur preter omnipotentem. habet per se plura alia veritas. si enim est omnipotens potest creare celum et terram. et potest dimittere peccata. et sic de alijs. et licet omnipotencia sit communis toti trinitati tamen per approbationem attribuitur patri. et secundum richardum. hoc omnipotencia includit omnes scientiam et summa bonitatem. et ex omni prouidentia respectu omnium. Sequitur creator celum et terram. hoc expones maius symbolum addit. visibilium omnium et invisibilium. celum enim sumitur dupliciter. est enim celum quod videtur. et est celum quod non videtur. ut patet per 1° per se. celum celum dicitur. quod nichil est dicere. nisi ad modum esset duo celum. **U**t igitur 9° creauit deus cum ut igitur sit celum ut dicit scriptura. in principio creauit deus celum et terram. similiter et preter ab eis. celum enim invisibile continetur

Inuisibilia ut angelos celum vero visibile
cōtinet visibilia ut corporalia. idē agrue sūm qđ
expoit simbolū mai⁹ p celū intelligūtur inui
sibilia oīa qđ nob celantē. ⁊ p terrā oīa visibi
lia. sic v⁹ p̄s dicē. terrā aut dedit filiis hoīm
et licz creatio sit oīs totū trinitati tñ p approp
acionē attribuit p̄ri. **S**equit̄ q̄re dicitur hic cre
atorē. ⁊ ī maiori simbolo factorē. **I**ste creare
est de nichilo facē. Facē uō oīr deū. est omni
ne ad opari aliqđ de nichilo. ⁊ ad opari aliquid
de mat̄ia. ut g⁹ oīdāe opator nō tñ factorū
de nichilo ut angeloz aiārū ⁊ matē p̄me sed
et oīm p̄dictoz ex aliqđ s̄fitemī nō tñ creatorē
s; etiā factorē. **S**ecūdo posuit andreas. **E**t in
iīm xpm̄ si. ei⁹ vni. do. no. ei⁹. i. p̄ris. **A**u
gustin⁹ li⁹ de simbolo. cū audis dei filiū agno
sce deū. si ei est ver⁹ fili⁹ est idē qđ est p̄. si ergo
p̄ est de⁹. fili⁹ est de⁹. vnicū. i. vni gēitū. in q̄
oīdē qđ licz a p̄re pcedāt fili⁹ et spūs sanctus
tñ est tñ vñ⁹ fili⁹ qui pcedit a p̄re per modū
gēnacōis. **I**īm xpm̄ dñm n̄m. s. iure crea
dois gubnacōis ⁊ vlti⁹ redemptōis. **E**st autē
dñum increatū et hoc nō appropāē filio cum
dicat athanasī⁹. dñs p̄ dñs fili⁹ dñs spūs.
et est dñiū n. creatū ⁊ hoc appropāē filio ut et
in q̄n⁹ hō credat dñs creature. **Q**uē. ulē. data
est in oīs ptās in celo ⁊ ī trā. sūm alex. an. no
strū. dicit ppter participacōz n̄re nate. s. huāne
et ppter executōz mīsterij redemptōis ī assum
pta carne. **A**d hui⁹ autē simboli expōz. maus
simbolū addit pl^a dicēs. et in vñū tē. expzi
mūtur autē ibi de filio sūm dītate. 4. ad exclu
dendū quīq; errores arrianoz. p̄m⁹ est qđ non
ē eiusdē sube cum p̄re. s̄tra qđ ibi dicit. et ī vñū.
repete deū cum p̄re. 2⁹ est qđ fili⁹ est mīdōz p̄re.
3⁹ qđ dicit dñm iīm xpm̄. i. equalez p̄ri. ⁊ spūs.
scō in dñio ⁊ potētia. 4⁹ est qđ nō est fili⁹ nālī⁹
s; adoptiu⁹. cōtra qđ dicit filiū dei vni gēitū. 5⁹
est qđ est nat⁹ ex tpe nō ab etno. cōtra qđ dicit ex
p̄re natū an oīa secula. 6⁹. qđ est pura creatā.
Dicē ei⁹ qđ si fili⁹ esset a p̄re. ut fili⁹ nālī⁹ cum
null⁹ p̄r sine sui diminucōe et deāfione gñet
filiū equalē sibi ⁊ idē de deo dicē sit absurdum.
Restat qđ de⁹ p̄r nūq; hūit filiū nālem. s̄tra
quod dicit deū de deo lumē de lumē. sic ei lumē sine
sui diminucōne gñat aliud lumē. sic p̄r filiū.
Causa autē erroris eoz est qđ qđ est creatē at
tribuit deo sine creatori. **E**x p̄cis autē erro
ribz inaderit in p̄fundū errorz ut dicent xpm̄
eē purā creatam et nō eē deū nālī⁹ s; adoptiue
ul⁹ p grām. s̄tra qđ dicit deū vñū de deo uō genī
tū nō factū s̄sub. pa. i. eiusdē sube cū p̄re per
quē oīa scā sūt. **A**ug⁹. si p̄ ipm̄ scā sunt oīa
iam nō ē scās iā nō est creatā dicit tñ fili⁹ scūs
sūm huānitatē ad **R**o. 1. et ī pl̄ibz alijs locis.
Tercio posuit iohānes. **Q**ui ocept⁹ ē de spū
scō nat⁹ ex marīa v̄gine. et sūtur h⁹ ex **De**.
1. mūeta est in vtero hūis de spū scō. **N**ota
qđ amb⁹. dicit li⁹ de spū scō. qđ est ex aliqđ aut est
ex ei⁹ suba ut ali⁹ a p̄re aut ex ei⁹ ptāte ut ex

deo oia sic suntur hic de. qz pte et opatione
spūs sci. **I**n simbolo uo maiori explicat ille
articul⁹ sic. qui ppter nos hoies tē. usq; ibi.
et homo scūs est. vbi nōtur qz descendē dē de
filio dei nō pzie s; trāsumptie ad significandū
incarnatiōē. sic ei qz descendit de sursum in deorsum
tēdit. sic cū de⁹ fact⁹ est hō de⁹ qui est sup oia
infimā sibi naām vniuit. **N**ichil g⁹ est ad
hic descendē qz in carne huili apparē. **Q**uarto
posuit iacobus maior. **P**assus s; pontio pi
lato crucifixus mortu⁹ et sepult⁹. huic articu
lo nichil addit symbolū mai⁹. **Q**uinto posuit
thomas. **D**escendit ad inferos tēda die resurre
xit a mortuis. **I**n hac pte cōmētur duo arti
culi. vn⁹ est descendit ad inferos. s. fm aīam.
qz ptemittit i maiori simbolo. qz arca eū nul
l⁹ error erat exort⁹. et iō nō oportuit ai hē ex
plicacōz aliq; fieri. alē est. resurrexit a mortu
is cui nichil addit mai⁹ symbolū ad explica
tiōē. **S**exto posuit iacobus miōr. **A**scēdit ad
celos sed; ad dexterā dei pīs oīpotētis. huic
articulo nichil addit symbolū mai⁹. **S**i grāe
fm quā naām ascēdit. **D**icēdū qz si li fm de
signet vdicōz ascēdentis sic ascēdit fm qd hō
sū fm naām huānā q loco contmē et motui
subia pē. nō aut ascēdit fm naām dīnam
q est altior vniūsis. et ē immobil et illocabil
Si autē designet cām ascēsiōis sic ascēdit nō
fm qd hō. s; fm qd de⁹ qz descendit ex virtute
dimitatis. s; nō huānitatis. **V**n aug⁹. in ser
mone de ascē. de nro fuit qd fili⁹ dei i cruce pe
pendit. de suo qd ascēdit. **A**scēdit aut xpūs
ad sumā pte celi supmi. qz cum sit nobiliss⁹
locatū d; eē in nobilissimo loco qui est supior
locus celi sumi. et sic itelligi d; i d⁹ ps. ascēdit
sup celū celi. et i d⁹ ad eph. 2. ascēdit sup omēs
celos. **N**on tñ aut ascēdit corp⁹ xpi sup oēz
creatām corpālē s; et sup omnē spūalē. qz p
dīgnitatem vniōis eas oēs excellit. eph. 1. as
tuit illū sup omēz pīapatū et pte et sup oē
nomē qd noiāē i hoc seculo sū i futuro. **P**o
tēst et exponi qz xpūs ascēdit in celū fm glo.
eph. 2. qui descendit ipe est qz ascēdit. ibi glo.
ad eq̄litate pīs fm dimitatē nō in re s; i no
ticia. tūc ei innotuit hoīb; eum eē equalē pī
q aut xpūs fm qd hō in loco supdicto reside
at ita qz nūq; alibi ad modicū tpus se trā
ferat nō est asserendū fm rich. cum post eius
ascensum narret aliqū apparuisse aliquib; in
hac uita. nec apparet aliq ratio cogēs. qre nū
qz ad aliā partē celi se trāfferat. **P**ie et credi
pē qz xpūs in celo nullū hēat retro se. s; omēs
electi aspiciūt i faciē ei⁹. **S**equit. sed; ad dex
terā tē. **C**irca qd nō qz p dexterā itelligit vel
glā vel honoz dimitatis fm dan. 3. li. 10. **V**el
bēitudo pīs fm aug⁹. li. 10. de simbolo. fm i d⁹
ps. delectacōes ei⁹ in dextra ei⁹. **V**el iudici
ria ptās fm aug⁹. in quodā smone de symbo
lo. **S**essio uo fm aug⁹. ibi d⁹ designat ul ba
bitacōz siue quietem ul regiā ul iudiciam.

ptatem. Sic igitur si li fm designet adicōez nā-
ture xpc fm q de sedet ad dextaz pñs. i. i eq-
litate pñs. fm aut q homo sedet ad dextas pñs
i. i potozibz bñs pñs. pñs. i. i maiori
bñtudine et habēs iudiciariā pñtem. **S**ilio de
signeruntatē suppositi sic et fm qd homo sedet
ad dextam fm eqlitate honoris. s. mqu eo-
dem honore veniā filiū dei cū nāta assump-
ta. **E**xpōit patz q qcumqz pñctoz mōzū
sumat sedere ad dextam sigt habē bñtudinez
quādā dñatua pñate qd nlli alij nō angelo
nec hōi quēit nisi soli xpo. vñ lxx. i. ad quez
alij dicit angeloz sede ad dextas meis. i. fm
glo. in potozibz bonis. vt li. fm qñōt dñita-
tē. **P**otest tamē dīa q omīs scūs qñt in bñ-
tudine est qñt ad dextam dīa fm i. **O**cto-
z. statuet oues a dextis. **S**ed nāquid possz di-
ci pñ sedet a dextis filij. **I**ste q nō. qz ly. ad de-
nōt cū pñali dñtōe ordīe origīs. filius
aut et spūs scūs origīantē a pñe nō eo. **S**ed
et spūs scūs pñe dīa sedet ad dextam pñs l
filij. licz fm qñdā ap. pñtōem attribuat filio
cui ap. pñtur equalitatis. **V**ñ au. dīc q i pñe
est vnitas. in filio eqlitas in spū scō vnita-
tis et eqlitatis onexio. **S**eptimo pñt philip-
pus. **I**nde ventur est iudicare viuos et mor-
tuos. i. eos qui in ei aduentu viui reperiēt
qui i momēto moriēnt et pñea resurgēt cum
eis qui pñ erant mortui. huic articulo addit
symbolū mai. c. regni nō erit finis. fm i.
luē. i. et regni ei nō erit finis. **O**ctauo bar-
tholome. pñt. **C**redo in spm scm. hoc expōit
mai. symbolū addēs. dñm et viuificantēz. q
ex pñe tē. **V**bi expmunt. 4. de spū. s. pñas.
dñij. bonitas. quia viuificantē. jo. 6. spūs est
qui viuificat. dñm cō pñal. qui ex pñe filio
qz pñdit. equalitas. q cū pñe et filio fil. adora-
tur. et glificat. et pñe qñuoz pñcta excludit
error et hñs eutids et nestorij. q dixerit spm
scm esse suū pñs et filij. et q dī filioqz. addi-
dēt latini pñ errorem gcoz. 4. expmūt docē-
na. qui locut est pñ pñas. pñ errorez quoz-
dam qui dixerūt q pñbete locuti sūt sic pñ-
nati. vt montan. et qdam alij. **N**ono po-
nit matheus. sanctam ecclesiam catholicam.
loco cui dīc symbolū mai. et vñ scām
catho. et apostolicā eccliam. **D**eamo ponit sy-
mō chanane. scōz cōionez remissionē pñoz
loco cui dīc symbolū mai. qñteoz vñū bap-
tisma in remiss. pec. et hec ps symōis et ma-
thai pñt in vñū et eundē articlū. qui. s. de
opatōe dei est pñ quā dat nobis esse grē. et sen-
sus. credo in spm sanctū facientē sanctā suē
sanctitatē. eccliam catholicā. i. vñm in qua
est cōio scōz et remissio pñoz. vñ nō dī dīa
in scām vt dīc leo papa. s. scām vl est sensus
credo catholicā eccliaz esse sanctā. s. pñ opatōez
dei. eccliam inqz hñtez cōioez scōz et remis-
pec. **E**a que dīc symbolū mai. quo ad hūc
articlū sic expone. et vñ. s. in fide et carita-

te. aplicaz. i. sup aplōz doctrinam fundatam.
Cōfiteor vñū baptisma in re. pec. **N**ota qz
baptism. dñt pñ ab oībus i nēitate. ideo fit
magis mēto de eo qz de alio sacro i simbolo
fidei qd pñt ad omīs. **N**ec fit hñc mēto de
cōione scōz. quia intellr pñe q dī ibi. vñā
Vna enī est ecclia nō tñ fide et caritate. sed
etiā scōz pñapātōe que est cōio scōz. **V**ñ
ad hūc articlū reduat fides de sacris. quia
in eis cōicant fideles et sūt instā scificā di. et
ex qñt pñta remittēdi. **V**nde amo ponit in-
das thadeus. carnis resurrectionem. **D**uodeci-
mo pñt matthias. vitā etnā. et est sensus
q de resuscitabit nos et dabit nobis vitāz
etnā. et isti sūt duo articlū loco quoz dīc
symbolū mai. et expōit resurrectionem mor-
tuoz et vi. ven. seclī. **E**t ex quo deus tamqz
iust. iudex bonos remunerabit vitā etnā. se-
quē q et re. pñs pñt pena etnā. et iō nō pñt
ecclia spālē articlū de pñtōe maloz. **A**d hñc
nō q credē de libatūā tñsfigionē dñoz pñep-
toz esse mōzle pñm. est ad salutē nēcūz tam
qz aliqz qd est de dictamē rōis natural. et sic
vidē esse de antecedētibz ad fidem s. qd de hoc
vl illud pñepit designatis aliqz singlaribz
pñepis que sacra scptura narrat deū pñepit
se magis videntē intē illa q ad articlōs pñcū-
tur. hec rich. **N**ichil aut pñt hñc paulo et
barnaba ap. pñtur. qz fuerit electi pñ diuisionē
aplōz. ad pñcandū. vt in actibz aplōz. an
aut diuisionē symbolū pñtū debuit ab oībz
aplīs isrl. agregatis. **S**z que fuit rō pñpēdi
alia symbola pñ symbolū aplōz cam in ipō
pñtēat sufficientē doctrina fidei vt visū est. et qd
ipōz est pñapali. **I**ste qz symbolū aplōz est
pñapali. vñ etiā dī mai. nō quidez scpture
qñtate. s. pñt est fm hñc mī quia ē ad pñ-
sam articlōz expñtionē. vñdē sūt qñ explana-
tōes illi. **S**ed symbolūz athanasij est maxie
pñta errozē arrij. et iō maxie expmūt vñ-
tatē etnāe et trinitatē pñonaz vt q est equa-
lis pñi filij fm dñitatē. et mīoz pñi fm hñā-
nitatē. symbolū dñō nicēi dñij sū scōz pacz
fuit pñtū ad pñtācōz mltamodaz hñs pul-
lulancū. et iō hec duo sūt maiora in scptura
illud tñ licz in scptura sit mī. ē tamē et dīc
mai. tū qz pl. pñt de fñia in vñtate cum
rōne plenioris pñtēde articlōz fidei vt patz
expñctis. tū rōne maioris auctis ipōz pñ-
nancū. **E**xpñctis patz que fuit rō pñpēdi
alia duo symbola. **S**ciend est aut q symbolū
aplōz pñt fidei fundamentū iō i ecclia cor-
rōdie dī. et hoc submisit qz pñtū fuit tpe ve-
ritatis nōdum pñalate et mane et sero pñta
tenebras erroz pñeritoz et futuroz. alia vero
duo dicunt tñ in diebz sollēpnibus qñ po-
pul. ad ecclias quēit et hñc alte qz sūt ad decla-
rand iō aplōz et pñscend garrulitatē hñco-
rum et quia fuerit pñta tpe veritatis mani-
festate et ecclia pacē hñte. **S**ed cui ē expōnē

lymbolū fidei. **¶** **R**e solis pape vlt et ecclie ro-
mane ad quā sūt defēde cause maiores vltis
ecclie. vñ pūnet tñ ad eam agregacō gñalis
salū vt hētur. dī. i. A. gñalia. et maxie eēt ad
eam deferēda dubita^o de via salutis si oziret
vt ptz ibid. nec licuit. vñ si nēctas emergēt
adhuc ecclia romana lymbolū aliud facē possz
vt eē hētur ex snia an. li. de pces. spūs sci. v.
sus finē. Si aut obidat q. athanasi^o nō fuit
papa s; pñarcha alex. t tñ cōdidit lymbolū.
Dicendū q. ipe nō oposuit maifestacōz fidei p
modū lymboli s; magz p modū cuiusdaz doctri-
ne vt ptz ex mō loquēdi. qz tñ fidei vitatē bre-
uē tradidit ei^o doctrina ē aucte pape recepta
vt hēatur qñ fidei reglā. **¶** Sequit uide de 3°
-f. de actu fidei. et pmo de actu mēiori qui est
credē. 2° de actu extēiori q. est ofessio. Circa p^o
videndū est de q. dicitate credēdi ul. nēctate. Scī-
enō igr q. fm aug^o. li. de pdesti. scōz. credē ē
cum assertione cogitare. et sūtur hic credē p
actu itellec^o delibantis. licz ei fides nō hēat i-
quificōz rōis nālis demōstrātis i^o q. creditur
bz tñ inq. sicōz quā daz eoz p q. inducē hō ad
credendū puta qz sūt a deo dēa t miracul^o cō-
firmata. assens^o uō sūtur hic p actu itelle-
ctus f^o q. ad vñ p voluntatē dēat f^o dēo.
Si g^o credē est firmē vñ pñ adherēi q. oueit
cum actu sciēdi t intelligēdi nō tñ est agnī-
dō pñca p uisionē maifestā i q. oueit eū actu
dubitandi suspicādi t opimandi. t sic actu
credēdi distiguit ab oibz actibz itellec^o q. sūt
arca vñ t falsū. Scdm aut aug^o. li. de vñis
dñi t sup 10. et hētur et. 3. li. sen. di. 23. trip^o
stingit credē. Est ei credē deo credē dēi t credē
in dēi. credē dēi est credē q. vñ est dēi eē. credē
deo est credē q. ūa sūt q. ipe dīc. credē in dēi est
credēdo amare credēdo in eū ire credēdo ei adhe-
rere t eius mēbris incorporari. et pñca quidē
tres act^o credēdi fm bon. pñne possūt ad eū
dem hītum t ad diuersos hīte. Respiat ei
vñā t eandē vitatē. f. dñam. s; diuīsimode.
qz credē dēi respicit eam vt obm. credē deo vt
motū. credē in dēi vt finē ulc^o. q. quidē tres
opacōes hñt aī eundē hītum repiri t qz fides
nō tendit pñcte in dēi n fm q. est diuīcta ca-
ritatē. iō act^o credēdi in dēi diffitū ab aug^o.
li. de pdesti. scō. ex q. pñca vba sumūtur per
actū amandi nō tanqz p actū pñiū s; tanqz
p actū ānexū. t ponit aug^o. in illa diffidone
q. tuoz act^o ad quos ordinat fides put est cari-
tatē diuīcta. f. credēdo amare q. ad affcū. credē-
do in eū ire q. ad opus bo. credēdo ei adherē q.
ad tolerantā mali. credēdo ei mēbris incor-
porari q. ad dīlcōz pñmi. **¶** Possunt et pñca
actus ad diuersos hītus pñne pñ ei homo cre-
dē dēi ex hītu nāli sū ex ductu rōis nālis
credē deo pñ ex hītu acquisito p doctrinā theo-
logie. fm i^o 10. si moysi credēns. credēns for-
sitan t in. de me ei ille scripsit. credē aut i de-
um pñ ex hītu infuso. t de h^o credē dīc aug^o.

ibi dē q. est i nob adeo. ita q. nec cogitare n^o
assentire ē a nob. de q. 10. 12. creditis in dēi et
in me credite. vñ v. crede deo credasqz deum
plus credo valē. Si credas in eū qz ul. ei l. eū.
¶ Vñ quid est credē videndū ē de nēctate
actus credēdi. Circa q. sciendū q. nēctatum
est hōi ad salutē credē aliq. sup rōz nālem. ad
hēb. xi. sñ fide impossibile ē placē deo. Vñ
ei bēctudo hōis ofistit in quā daz sup nāli uisio-
ne dei ad quā pangē nō pñ. n p modū addi-
scētis a deo. fm i^o 10. 6. oīs qui audit a pñe t
didit vñt ad me. hñmōi uō dīscipline fit hō
pñceps successiue fm modū nāte sue. oīs aut
talīs addiscēs bz q. credat vt ad pñcām scīaz
pñuiat. sic t pñus dīc q. dīscētē bz credē.
vñ vt hō pñuiat ad bēctudinē bz q. credat deo
sic mēro. Non tñ aut est hōi nēctariū credē
ea q. sūt sup rōz s; eē aliq. q. rōne nāli possūt p-
bati. vt dēi eē vñū t incorpēū vt ad^o t omu-
nī et cetera^o hōies dñā agnoscāt. h^o dēo. **¶** Si
q. daz q. sūt illa q. credē nēctariū est ad salutē
Dicendū q. omīs xpīani post aduentū xpī cre-
dē tenent omīs articulos fidei. hoc aut trip^o pñ
eē. f. aut omīs credē impliatē. aut omīs credē
expliatē. aut aliq. impliatē aliq. expliatē.
Credē omīs impliatē est fidei dīnute. Adeo
ei notiaa quozdā articuloz est maifesta q.
null^o hñs usū rōnis eos ignorat n oīno ne-
gligat t pñpñt dā cultū t suam salutē.
Credē aut quozdā articulos impliatē t q. daz
expliatē est fidei ad salutē nēctē. pñ eē simpli-
cū fidei sufficē. tenent ei ad illos expliatē cre-
dēdos q. eis maifestat nō tñ pñcatio s; etiā
ecclīastica ofuetudo vt est de vñitate et trini-
tate quā noscē pñt ex actu ofigacōis. cōsignē
ei se hōies in noīe pñis et filij t spūs sci. Sic
eē de natuitate passione t resurrexione q. s;
pñt noscē ex ipīs festis. sic eē de pñcorum
remissione quā noscē pñt ex actu pñbzorū.
iō null^o rōne vtēs ab ignorantia talū excu-
sat. qz nō pñ esse tal. ignorantia sñ negligētia
t pñpñt. Credē aut omīs articulos expliatē
t disticte est fidei iam pñecte t non de gñali
fidei nēctate. s; si hoc est nēctariū alicui nēctū
est ill. q. cognicōne fidei pñfecte. et spālī ill. q.
fidē alijs maifestare tenētur ul. eē qui officiū
docēdi t pñcandi assumpserit. lxx bon. et cūz
eo oueit rich. Si aut eēnt aliq. quibz xpc locu-
t^o n eēt n^o p se n^o p aliū n^o p inspiracōz itēri-
orē nō tenent credē expliatē fm rich. n illud
q. credēbat in lege nāte. vñ xpūs dīc iudeis
10. 14. si nō venissē t locutus eis fuissē pñm
nō hñent. f. de h^o q. nō credēbat in eū. vt dīc
glo. **¶** Sz obidat quilibz tenē uitare q. libz erro-
rem dñū cuiusq. articulo. s; h^o n pñ facē n agno-
scat quēlibz articulo g^o tē. Rñdz rich. q. ui-
tare errozē siue nō ofentire errozi est pñceptū
negatū vñ obligat semp t p semp. Credere
aut articulo expliatē est pñceptū affirmatū vñ
nō obligat p semp s; p illo tpe q. homo non

Vn 14. cū discipuli dixisset dñs qd plerū
audito ei vbo scandalizati sunt. Dñs rñdit
finire illos. s. turbati cecidit. et dices cecorū
Sequit̃ uidē de 2. s. de subo fidei. Est autē fi
des i intellectu tñqz i subo. et fm aliqz ē pñc
pali i intellectu pratico. s. h. relinq muesti
gacoi maioz. Querēda autē sūt alia pla. s.
Vt fides sit in intellectu dya. Rñd. rich.
q fides p sumi trip. vno mō pro quadā cre
dulitate exorta p euidentiā signoz. 2. p hitu
infuso detānte intellectu ad actū credēdi i fōz
cionē. 3. de fide formata. Pmo mō fides ē in
diabolo. uidē ei talia sig testificātia vitatem
quā scā ecclia credit. qz velit nolit credit esse
vñ qd ecclia credit. illā tñ vitatē nō videt.
et sic dicit iacob. 1. demones credūt et cōtre
miscūt. loquēdo iō de fide 2. mō et 3. fides nū
qz fuit nec ē in dia. nec an lapsū qz nō infū
diē sū grā quā illi nūqz habuerūt n. p lapsū
est eis infusa qz digni nō sūt. **V**t in eo q
discredit vñ articlū fidei possit ēē fides in
formis de alijs articlīs. **V**t q nō spēs ei cōli
bet hitus depēdet ex formali rōne obi q subla
ta spēs hitus manē nō p. Formale autē obm
fidei est vitas pma fm qd manifestat i scripta
sa et ecclie doctrina. Vñ quicūqz nō inheret
sic infallibili et dñe regle doctrine ecclie que
pcedit ex vitate pma i scripta sa manifestata
nō hz fidei hitum. s. ea q sūt fidei t3 alij qz
p fide. Manifestū autē ē q inherēs doctrine ecclie
tanqz infallibili regle assēt oibz q ecclia do
cet. al iō si ipoz aliq tenz aliq non. nō iā in
heret doctrine ecclie sic infallibili regle s. uolū
tati pprie. et sic p3 q hētus q pñatē discre
dit articlū vñ nō ē patus ecclie doctrinā in
oibz sequi. si ei nō pñatē nō est heretic. s. tñ
errans. Vñ p3 q tal heretic nō hz de alijs ar
ticul fidei s. quāda opioz fm ppriā uolūtātē
h. eto. **V**t apli instante passione xpī ha
buerūt fidē. **V**t q mē aplos quidā oīno poi
derūt fidē vt iudas. Vñ sup iō ysa. 4. ve qui
trahitis mīgtatē in fūculis. Dicit glo. q in
das se suspēdit pñtās nichil ēē p mortē. qui
dam iō pōderūt fidē tñ qñ ad formā carī
tatis ul grē et nō qñ ad certitudinē agnīdo
nis vt petr. et sic intelligit iō amb. fidelioz
fact. est petr. postqz se fidē pōdisse fleuit. at
qz iō maiore grām repit qz amisit. quidā iō
pōderūt fidē qñ ad utrūqz qz dubitauerūt
vt. ulē. vidētes autē adorauerūt. quidā au
tē dubitauerūt. **V**t iō baptista dubitauit
de aliq fidei articlo cū dixit. **V**t. xi. tu es
qui vētur es tē. **V**t q ipe de xpō nō dubi
tauit qñ ēēt hō et de. cum dix. iō. i. ego uidi
et testiō phibui. qz hic ē fili dei. nec qñ ēēt
passur. p gñe huāno cū de eo dixit. ecce agn
dei ecce q tollis pccā mūdi. Svt quidā dicūt
nesciebat vt. esset ad inferos in ppria psona
descēsur. licz bñ credēt vtute passiois ei pñ
gē vsqz ad amicos ei q erant in limbo cū scri

ptū saret zach. 9. tu qz in sangne testi tui edu
xisti vinctos de lacu in q nō erat aq. cui snie
vt gg. s. sentare in quadā omel. sup iō. xi.
tu es q vēturus es. et sic dicit q bñs iō. n.
tenebat explicite credē xpī ad inferos in pso
na ppria descēsurū. Quibusdā iō h. dicere
nō placz. cum xpī descēsur ad inferos sit vñ
de articlīs et visile sit q bñs iōhī reuelat. fu
it cū xpūs de eo dicat. Int natos muliez nō
surrexit maioz iō. bap. et iō verbū gg. expo
nūt q dubitauit. i. p modū dubitātis se ha
buit. s. rōne interrogacōis. **V**t distingūt q
multiplex est dubita. vna infidelitatis que
fuit in iudeis. alia tarditatis q fuit in duobz
discipul. euntibz in emaus. eā pñtatis fidei
q quis nō tñ s. fidit sic dicit et h. dicit dubita. pu
sillaimitatē. **V**t. i. 2. modice fidei qre dubita
ti. et ille due fuerūt i quibusdā discipul. qre
est pietatis et admiracōis et h. fuit in iōh.
et h. mōi snie fuit amb. s. lucā. dicit q non
qsiuit ex dubitacōe ul ignorātia s. ex pieta
te. et dicit iō. q si iohānes dubitasset. nū
qz xpūs eū corā plebe tot laudibz extulisset.
Criso. aut s. **V**t. omel. 36. dicit q nō qsiuit
qz ignoraret s. vt p xpī mē discipul satisfiēt
Vñ xpūs ad bñ iōhīs intencōz et discipulo
rum instructionē respiciens eis rñdit oñdens
operum signa. **De fidelitate et infide**
litate communiter

Prostea considerandū est de vicis oppositis
fidei. Et pmo de infidelitate q opponit
fidei qñ ad actū credēdi. 2. de blas
phemia q opponit fidei qñ ad actū s. fidendi.
Circa p. pmo dō est de infidelitate in p. 2.
de sarracenis et iudeis. 3. de hētis. 2. de appo
stat. Circa p. pmo de infidelitatis pccō. 2.
de ei spēbus. 3. quō xpīam se debēt ad infide
les hē. Circa p. saenō q infidelitas dup. pē
sui. vno mō fm purā negacōez. vt. s. dicat
qz infidel ex h. tñ q nō hz fidē ut illi qui ni
chil audierūt de fide et h. mō infidelitas nō
hz rōz pccī s. magis pene qz talis ignorātia
dinoz est s. secuta ex pccō pmi pentis et tales
nō damnanē. ppter peccatū infidelitatis s. pp
alia peccata q sū fide remitti n. pnt. Vñ iō.
12. si nō vēssem et locut. eis nō fuissē pccm
nō hērent. qz aug. expoit de pccō q nō credi
derūt in xpī. Alio mō p infidelitas sū fm
ōrietatē ad fidē. s. inqñ ei repugnat et otem
niē cum audīt fm iō ysa. 40. dñe qz credi
audi. nro. et i hoc pprie rō infidelitatis oplet et
ozit ex supbia ex q otingit q bñ sū intellectu
nō vult subicē fidei et sane doctrine patrū. vñ
gg. 30. mōi. dicit q ex mani glā oriūtur pñ
piones nouitātū licz dicit possit q sic vtutes
theologicē nō reducūt ad cardiales ita n.
vidā eis opposita reducūt ad vidā capita
lia. et h. 2. mō infidelitas est pccm et cum per
eam hō maxie elonget qz nō tñ q ad affectōz
s. et q ad agnīcōz ē mai. oibz pccīs q otingūt

eūc patrini talū laborare debēt q̄ in fide et moribz instruānt. **C**irca 3° no. q̄ p̄o cū ali qua p̄sona fidelibz inēdiatē dupl^r. vno mō in penā ei⁹ cui p̄o subtrahit. Alio mō ad caute lam ei⁹ cui inēdiatē ne p̄icer. t̄ vqz cā elia p̄ ex v̄bis apli. i. co. 4. p̄mo mō non inēdiat ecclia fidelibz p̄ionē infidelū q̄ nullo mō fidez receperāt. s. paganoy l' indeoy qz nō hz de eis iudicare iudi⁹ ip̄iali s; ep̄ali in cā. vt cū inē xp̄ianos morātes aliqz culpam cōmittūt t̄ p̄ fideles ep̄aliē puimē. s; h^c mō. s. in penā inē diē ecclia p̄ionē illoy infidelū q̄ deuiauerūt a fī de recepta. s. eos excoicando. Quantū uo ad cautelā distiguendū est q̄ formi in fide nō sūt phibendi p̄icare cum infidelibz q̄ nō nō rece p̄t t̄ maxie si nēcitas cogat. Simples uo t̄ infirmi i fide q̄ p̄ subūio possz p̄babilē t̄ meri sūt a p̄ione infidelū phibēdi t̄ maxime ne magnā failliaritatē hēant cum eis neqz sū nēcitate p̄icer cam ip̄is. **C**irca 2°. scēdum q̄ nullo mō p̄mitti d; q̄ infideles de nouo isti tuantē dñi uel p̄lati ul' officiales sup̄ fideles. h^c ei cedēt in piculū fidei qz dñi defacti possūt subditos puerē n̄ sint magne v̄tutis. cedēt et i fidei p̄emptū dū. s. ip̄i infideles noscerent defcūs fidelū. cedēt et i scandalū t̄ dēmentū fidelū. dum. s. infideles eis sub tali p̄textu ni miū eēt infesti. ex e. cum sit. et. 48. di. nul. la. vñ t̄ aplūs. i. co. 6. phibuit ne fideles i iudi⁹ p̄tendēt corā iudice infideli. p̄ tñ dñs redditus suos vendē iudeo deputato custode xp̄iano a q̄ ip̄os recipiat ita q̄ p̄ h^c xp̄iani n̄ guent a iudeo. Si uo loquim̄ hic de dñio uel placōne exīte añ distictōz infidelū t̄ fidelū i⁹ dñum. vl' placō nō tollē p̄ talē distictōz fm se p̄sideratā qz dñum t̄ p̄latio iroducta sūt a iure huāno. Illa uo distictio est ex iure dīmo. Ius aut dīmū est ex grā. et n̄ tollit ius humanū qd est ex rōne nāli. et iō illa disti cto nō tollit dñum p̄xnis infidelū sup̄ fide les. **S**z p̄t et dīa q̄ dñum t̄ p̄latio iroducta sūt ex iure dīmo. qz seruit^r q̄ non ē sū dñio iroducta est fm p̄ f. de iure dīmo di. 34. sex to. p̄firmata de iur̄ gen. di. 1. ius gentiū t̄ ap̄ p̄bata de iur̄ canonico. 12. q. 2. si quos de suis p̄osset tñ ius tal' dñi vl' placōis iuste tolli p̄ ecclie sniaz l' ordinacōz autoritatē dei hñtis qz infideles mīto sue infidelitatis merent^r amit tē p̄tatem sup̄ fideles. s; h^c ecclia qñqz facit vt p̄tēbit infra de suis iudeoy. qñqz nō facit p̄t scandalū vitandū. sic et dñs. **1. A.** oñdit q̄ excusari pōtāt a tributo qz libi sūt filij. mandant tñ solui tributū ad vitandū scan dalū. Et aplūs loquēs de dñis infidelibz. i. thim. 6. cum dixisset. serui dños suos hono rēt. subdit. ne nom̄ dñi t̄ doctina blasphemē. **C**irca. 4°. scēdū q̄ huānū regimē a dīmo regimē diuāt t̄ ip̄m imitari d; de⁹ aut per mītat aliq̄ mala fieri in vniūso q̄ phibē pos set ne sublati ill' maiora bona tolerētur vl'

p̄iora mala seq̄rent. Sic et t̄ in regimē hu mano illi q̄ possēt aliq̄ phibē tolerāt ne aliq̄ bona impediānt ul' ne maiora mala seq̄nt. sic dīc au g⁹. li^o de ordine. **A**ufer mētrices de mūdo t̄ turbasti oīa p̄ libidine. Sic igiē licz i fideles in suis rītibz peccēt tñ tolerari p̄nt vl' p̄pter aliq̄ bō⁹ qd p̄ueit ex eis. vl' p̄pter aliq̄ malū vitandū. **E**x h^c aut q̄ iudei obseruāt suos rit⁹ in quibz olī figurabāt fidei veritas p̄ueit h^c bō⁹ qd. s. hēm⁹ ab eis n̄re fidei testm̄ et iō in suis rītibz tolerant. Alioy uo infide liū ritus qui nihil vītutis vl' vītutis hñt nō sūt tolerandi n̄ forte p̄pter vitandū aliud malū ul' scandalū ul' dissidiū qd ex h^c p̄uei re possz ul' impedimentū salutis eorū qui sic toleratī paulatī p̄uertunt ad fidem.

De iudeis et sarracenis

LVI

Deinde p̄siderandū est de iudeis et sar raceis. Et p̄mo q̄ dicunt iudei t̄ sar raceni. 2° quō se debēt h̄re ad eos xp̄i ani ubi p̄la q̄ dicta sūt in t̄llo p̄cedēti i gñali. explicant mag^r in sp̄ali. 3° de pena trāsgres siois. 4° quid iur̄ de suis eoy si sūt ul' volunt fieri xp̄iani. **C**irca p̄^o no. q̄ iudei dicuntur qui legē moyfi tenēt ad l̄am se archadēdo et alia legalia facēdo. dicti iudei a tribu digorī s. iude p̄tarche. Sarraceni uo dicunt qui n^c nouū n^c ver⁹ testamē⁹ recipiūt. q̄ cum voca ri deberēt agarenī qz nati sūt de agar andlla abzale se a sara vxore eius t̄ liba noīant sar racenos. sunt tñ quidā inē eos. s. samaritani a samaria ciuitate dei qui qñqz libros moyfi receperūt s; nō p̄phas. **C**irca 2° no. q̄ xp̄iani aliq̄ mō n̄ debēt cum iudeis p̄medē n^c hitare nec eos ad sua p̄uiniā reape. 28. q. 1. null⁹ oēs cum sarracenis uo possunt p̄medē. xi. q. 3. ad mensā. **R**ō hui⁹ diuinitatis ē qz iudei fide nō strā magis impugnat p̄ scrip̄arū abusiū t̄ a boy n̄roy p̄emptū. Quidāz tñ vt laur. 10. et multi sequaces eorū dicūt iō distictē t̄ meli⁹ fm ray. t̄ gof. q̄ nec cū sarraceis debēt xp̄ia ni facē p̄cā qz t̄ ip̄i hodie iuda p̄āt. s. se cū adēdo t̄ quosdam abos discernēdo. **V**n̄ ē ead cā phibicōis verobiqz. **E**xap^r tñ casū in q̄ licz vñ abis appositis a pagais. ep̄ibz tñ sua tis ab ecclia statutis. vt cū ad p̄dicandū xp̄i fidē ad eos accedēt xp̄iaī. ex e. quā sit. et sic intelligiē i⁹. xi. q. 3. ad mensā. dūmō nō eēt dēn̄ eis q̄ illud eēt p̄molatū p̄dol. qz tñc vt dīc au g⁹. sanctus eēt fame mori. qz p̄doloti co vesa. 22. q. 2. sic. qd est intelligendū si vescēt ad veniēdoz p̄doli al' in sūma nēcitate famis possit eo vesa. s. p̄testādo q̄ nō p̄medēt ad ve neracōz p̄doli qz nēcitas n̄ hz legē. de p̄se. di. 40. sic. **I**te xp̄iani nō debēt cū sint infirmi iudeos vore n^c ab eis medianā reape n^c se cū eis i eisde balneis balneari. 28. q. 1. null⁹ oēs. **I**te iudei nō debēt p̄mitti nouas sinagogas erigē s; antiq̄s nō tñ laiores l' altiores l' p̄o siores solito reficē t̄ suos ritus t̄ solēnitates

suare. ex e. iudei. i. s. fuluit. **I**tem in sabbis nō debēt ad iudicia tibi n. alios tēre. nec sepulcra eoz effodi obtentu alicui. pecunie. C. e. die sabbis. et ex e. sic iudei. nec debēt in suis festis perturbari vt dī ibidē. **I**tem nō sūt pmitteōdi in triduo ante pasca et maxime i die vniūscī hostia vī fenestras apertas hīe in publicū pōire. ex e. qz eo q nō nllī ex eis die illo solent xpianis illudē ex e. i. nō nllīs. sic etiā et alias ab hominationes et abusus phibent fa cere. ex e. et si iudeos. **I**tem cogi debēt in onī xpianoz puincia oī tpe tē signū l' habitū de ferre quo distinguant ab alijs māifeste. ex e. in nō nllīs. **I**tem iudei cogi dnt decimas sol uere pōiales. ex de dec. terris. **I**tem cogi debēt testes xpianos oītra se reape. ex de testi. iudei **I**udei uo oītra xpianos testificari nō pnt. vt dī ibidē in glo. et 2. q. 4. si hīc. nec reges nec pīapes debēt puillia pcedē. l' pcessa fua re vī suari pmitte iudeis vī sarracenis q p xpianos cōuina nō possit. ex 1. q. 2. de testi. cū iudei. **I**tem xpiani nō debēt iudeos grauare ex e. sic. n. forte dī pensionū exactōes impū apio locationis nō pēa. vt sic cogant dūta. 23. q. 6. iam uo. **I**tem nll' iudeo vel pagano pot aliqd intestō reliquere. qd si fecerit et post mortē iudicabit anathema. i. anathematizabi. ex de hī. si quis epī. et 2. q. 2. same. 2. **D**icit tam hōf. qd vniūscī iudeoz legari nō pē C. e. l. 1. si singlis forte sic la yco s. clerico n licz etiā si iudeus sit fr ei' eos tam pascē licz. **N**ō uo credit qd si dīc' siue la ycus daret iudeis siue legaret eis. maxie s. sanguineis vt eoz succurreret arte nccitātī pūm nō deberet **I**tem si iudei vī sarraceni veniūt ad fidē nul latent a possessionibz suis excludant et habe ant prem hōditātis sue. et hoc est vey. pē ser uos q pcesserit eos in fide quos nō recupabūt C. de epis dō nob. et ex e. iudei. i. cūz tū iudei sint sui nō possideant eas vt pias. s. vt pecu liū. **V**nde possent illis puari p dīos suos n cum dū tunc ad fidem. qz tunc nō debēt i fidei fauorē n eas habeāt p vsurā. in quo cāu resti tuere debēt eas. vī pūz earū si compate fue rint de vsura illa nll' hōibz eoz a quibz eas habuerit si sciant. alias poterūt sic ouerf tam qz paupibz p epm assignari. fm rod. et bñ. s. c. iudei. 2. **I**tem licz dñi terraz res iudeoz cū sint sui possint acipe. vt dcm est. nō tamē de bent eis nccia vite subsidia subētre. nec ex actōibz vīe suoz pdecessoz s. uetudmē pgra uare. si tamē ipi iudei nichil pter vsuras ha berēt. accepta ab eis ex cā lucratua siue ex cā lucrī captādī puta p exaccōez donacōz et pūi cōez liate remere nō pnt. s. ill' quibz ipi iudei restituere tenebant. si inuenirent restitu al' in pios vsus erogari deberent. hīca uo ab ipis iudeis nichil pter vsuras hñtibz. hīca inqz ex cā n lucratia sū cā damni vitādī vt pē vendicōez vel locatōez. pnt liate remeri

dū nō acapiaē res ipa vsurata eadē nūo. et idēz dicendē de recepta xpianis nichil pter vsuras vī furta vī rapinas hñtibz. **I**tem nō pmitteōdi iudeis l' sarracenis in domibus suis hīe māapia xpiana. ex e. iudei 2. **I**tem xpiani p nlla mercede exponāt se fūido iudeoz qd intelligit in domibus iudeoz. et si nō lit ab eis discedē sūt excōicādi. vt i c. iudei. et si iudei eos nō lit dimitte phibēt xpianis cō mēatū cū eis. ex e. et si iudeos. pnt tū colere pōia. ex e. mltōz. **I**tem ecclia neutros admit tit ad acc' lēmos. 2. q. 4. alieni. sic g iudicat in plibz iudeis ecclia licz sint infideles. nec tū fa' oītra illud. 1. cōz. 6. quid n de hīs q foris sūt iudicare. qz h' intelligit d pēa spūali dīrce sic ei dīrce eos n iudicat. s. eis penā spūalez i fligēdo. l' reglas religionis imponē. s. i fligit eis penā tpalē. s. cōzlem vī pecūiarā. vī etiā spūalez iudicē. s. xpianos ab eoz cōione remouēdo. hēc alexi. an. m 2. **I**tem iudei pnt agē et ouenire apud iudices xpianos. s. nō apud seniores eoz arbitrariū pnt eligē iudi cū cui' sūia ordinar' exeātur. C. e. iudei ro mano **I**tem pīapes catholici nō debēt in e ris suis pmittere sarracēos. alta voce aliqua vba dicē in honorē machometi. n. aliqz sar racenū vt sēm veniāt. 1. q. 2. de iudeis cedit. **C**ū 3. q. 2. scēd q' ens gīlozes oīm pōctaz pōctūz in h' titulo pōctaz pūmūtur h' mō. Si clia sit et admōiti cā dīce satisfacē nō lit offi' et bñ fi' sūt puandi. Sulo sūt la yci xpiani sū pī apes exeā nolētes. sū aliq impediētes debēt si admōiti n satisfecerit excōicari. **S**ulo sūt iudei vī sarraceni tā diu xpiani sūt ab eozū s. fōrdio cōmercio et cōione sub pena excōica tōis si expedierit remouēdi. donec nutrices et fūiētes xpianas dimiserit. et restituerit oīa bona sua illis q de ritu suo fidē xpianā elegerūt. et donec etiā iusus paupm xpianoz fm puidentā epī dyoc. dūtaē quicqd a xpianis adepti fuerit occōne officij sup xpianos suscep ti. et hoc intellige de iudeis et paganis. **S**ta tuit et ecclia illos iudeos publice cedendos q subuertē attemptauerit ex infidelibz baptizāt et filies penas. qnqz et statuit qd tales penas pecūiarias fm qūitate delicti moderatōe tū ha bita in vberibz q ei' statuta in vīdictā sūg uinis ensire mīme videat. tal' enī pena idis tūctē debet reliqui iudici seclari. **P**robatur omēs iste pene. 1. s. q. 1. sepe. et c. nll'. et ex e. sic. et c. et si iudeos. et c. cū sit. et ex de rap. i arēpatu. et 1. q. 2. s. tūit. **I**tem xpiani phi bit sūt deferre sarracēis arma ferz et ligna mīa et oītra facētes ipō fēto sūt excōicādi. ex e. quozdā ad libandā. et idē ē de illis qui eis galeas l' naues vendūt. aut in naibus eoz piratias curā gubnatōis exercēt. l' qbus dam alijs machinis impendūt eis aliqd s. liū vī auxiliū in dispendiū tēre sēe. vt i c. ad libandā. de hoc etiā vide infra li. 4. de cē. ec. c.

fine tñ. 3° cāu 24. **A**lie uo merces nō sūt pbi
bite tpe treuge eē. significauit. Circa. 2°. sa
endū q^o fū^o iudei aut est vnacl's. i. de analla
ppria nat^o aut empia^o. si vnacl's si sit l' ve
lit fieri xpian^o statū effia^o liber nullo p^oo da
to. 6. de epis. 7. cl. dō nob. ar. di. 42. fmitatē
Si uo est empia^o aut erat xpian^o qñ fuit em
ptus aut pagan^o. si xpian^o indistincte liber ef
fiat nullo p^oo dato. di. 42. mancipia. **S**il'r
eē sui hēicoy impune pñt 7 dños relinque 7
ad eccliam cōfugē. 6. de hēicis. et maichēos.
Si aut erat pagan^o aut fuit emp^o cā fūic^o.
7 tūc si vult fieri xpian^o effia^o lib sñ p^oo di.
42. fmitatē. **A**ut cā meramoni. et ita si in
fra tres mēses eū nō exposuerit venalē p^oea
si velit fieri xpian^o sñ p^oo libabit. qz pñtū
q^o emerit pro fūicō. si aut eum exposuit infra
tres mēses 7 ipse vult fieri xpian^o ifra spaciū
illud ul' p^o dñi tñ p dñm nō stetit quo mī^o eū
vōiderit ifra spaciū i^o libabit. reddito p^oo
.xi. sol. di. 42. fmitatē. 7 eē. c. 1. 7. 2. et ul
tmo. et h^o intellige n dñs eū nolentē cum di
cēt se velle fieri xpianū arcū dēt ul' ei^o alē^o
secte sig^o impmēt tūc ei p iniuria corpis p.
pzi sñ p^oo libabit. di. 42. nulla. **Q**d autem
dñm est de suis iudeoy idē dō^o est p omī v fm
lau^o. 10. 7 multos alios de suis saracenorum
hug^o. uo dixit de vnacl' iudeoy. q^o et si fiant
xpiani dñs pagais fūire tenētur. 7 sic paga
n^o pē esse dñs xpiani s; nō fieri vt eē sup dñm
est in ti. pcedēt. **S**ec^o est de vnacl' iudeorum
ppter pfidia 7 mag suspectā cōbitacōz illoz
pmū mag placz fm ray. et alex. m 2°. quia
hodie eadē suspicō 7 idē piculū est de vñqz vt
eē sup dñm est. **S**3 c^o monete erūt illi. xi. sol.
sup dñi. **Q**d dñt quidā quibz vñ pñtūre gof.
q^o solid^o ibi acapiē p aureo. insti. de pñs te.
li. 5. fi. **A**ly dicūt quibz assētū ray. q^o erūt il
lius monete q^o hētur ibi i vsu. ff. de le. 3°. nū
mus. **S**3 nūquid ille sic redempt^o fiet redi
ment fūus. **Q**d q^o nō s; reddz ei pecūiam et
erit lib. ar. insti. de noxa. ac. 5. dñs. 7 si nō pē
ei reddē hostiatī q^orat vl' ipi redumēt aliqñto
tpe ad arbitriū boi viri seruiat. ar. 36. q. 1. de
rapto. **S**i tñ ab aliq ex pietate redumāt aīo
nō repetēdi. nec pñū reddē n^o p p^oo fūicē.
qz qd ex pietate dat phibz ius. ne repetat qd
semp pñtūre n dñū pñtē. ff. de relig. 7 sū.
fu. l. si quis. 5. iterdñ. **Q**uid si plēs pñtāt
ad redimend. **R**ñdz gof. 7 hostē. q^o epus loc
eligat mag ydoneū. ar. ff. de ac. si plēs. ul' si
sint pares epus gñficet cui velit. ar. eē de iure
pa. cum aduocis. **S**3 nūquid xpian^o potest
emē iudeū ul' paganū. **Q**d q^o sic eē. et si iu
deus. s; iudeū secū m fūilia nō hēbit. 28. q. 1.
sepe. 7. c. null^o. et si ille velit fieri xpian^o nō
pē phibi. 19. q. 2. due. et eē de renū. n cū pōē
. 5. s; dices. baptizat tñ remaneb^o fūus dñi.
12. q. 2. eccliarum seruus. **De iudis et
fariensis De heretico LVIII**

Postea considerandū est de hēicis. Et p^o
quis 7 quot mois dñ hēicis. 2° q^o pena
feriant hēici. 3° q^o pena feriant fauto
res eoz. 4° qua pena feriant dñi negligētes
hēim extirpare. 5° qual^o ab hēi rediēs rec
piat. 6° quis relapsus cēseat. 7° qui notari
et qui testes in officū inquisicōis admittant
8° quanta 7 qual^o pñs inqñtoribz dat. **Q**u
p^o scēdō q^o nomē hēis grece sonat electōem
latine. Loquim^o aut nūc de hēi fm qd est arca
ea q^o sūt fidei. **E**lectō ei ē eoz q^o sūt ad finē pre
supposito fine. et id rē dñ hēis. spēs infidelita
tis pñēs ad eos q^o xpī fidē phitēt. s; e^o docē
nam puerit. **H**y ei xpō tanqz finē assentiūt
s; in eligēdo ea de quibz xpō assentiāt deficiunt
qz non eligūt ea q^o vñ sūt a xpō tradita s; ea q^o
sibi suggit mens ppria. **I**nueit^o aut hēic^o
dñā multiplicat. dñ ei hēicis errās in fide. vñ
diē aug^o. q^o hēicis est q^o falsā opioz de fide ul'
gignit. vt hēiarcha. f. arri^o. sabell^o. 7 mace
doni^o. vl' sequit^o ut q^o hēiarchā imitat^o vt arri
ani. sabelliani 7 macedoniani. 28. q. 3. hēicis
et. c. quid. dñ aut hēicis vt diē jed^o. q^o scriptu
rā al^o intelligit qz spūs scūs a q^o scripta ē ef
flagita. licz ab ecclia nō recesserit. 28. q. 3. hē
fis. h^o aut facit q^o exposicōz sacre scripte ad h^o
retorquet qd dñat ei qd reuelauit spūs scūs.
Vñ eze. 13. dñ de flis pphīs. q^o pseuerauerūt 9
firmare fmonē. f. p flas exposicōes scripture
Diat eē hēicis qui a sacris ecclie et pñone fi
deliū est disus. 28. q. 1. q^o aut. vt excoicat. **D**
eē hēicis q^o est sacroz puerfor. ut simoiacus
q^o vendit ul' emit bona spūalia ul' ecclie sacra
vt. 1. q. 1. patz. **I**tē dubi^o m fide. eē. c. 1. vñ
in leui articulo deuians a fide censet hēic^o. c.
e. l. 2. **I**tē qui conat^o auferre ecclie romane pri
uilegiū a xpō sibi traditū. 21. di. c. 1. **O**mmes
pñctos sex modos pñt gof. et hostē. **A**ddit
aut pñctē hostē. f. q^o large pē dñā hēicis oīs
qui nō t3 aractos fidei. et sic iudei 7 gentiles
sūt hēici. 7 hoc mō nō oīs hēicis ē excoicat^o
Item dñ hēicis q^o pñōnē ecclie catholice non
reapit. in auē. de pñl. doē. hē. mu. nō p. p^o
pñ^o coll. 5. **I**tē qui transgrediē pcepta sedis
aplice. di. 19. null^o. **I**tem q^o non reapit eas.
di. 20. debil^o. **S**3 stricte dñ hēicis q^o al^o sentit
de articul^o fidei qz ecclia romana. **H**y ei qui fa
ciūt h^o si sit notoriū 7 oēs alij licz ab initio oc
culti ex q^o singuli epī p suas dioē. cum cōsilio
clicoz vl' ipi clia sede vacāte cū pñlio si opoz
tūit vianoy epoy eos iudicauerūt hēicos sūt
anathemat. ppetuo vñculo innotati. eē. e. ad
abolendā. rñso. 1. hēc hostē. **N**umerant autē
28. q. 3. quidā. usqz ad finē qñtois secte hēi
corū. **A**s. quarū nouē ultimas nō noiat actor
spāli noie. sūt aut omīs hēles hodie dammate
eē. e. ad abolendā. **E**st aut pñtis intencōis
pñderare de hēicis fm p^o modū dicēdi hēici
fm quē eē modū dñ hēicis q^o de articul^o fidei
uel sacris ecclie sentit al^o qz romana ecclia.

Sciendū autē qd sic dicit aug⁹. et hētur. 2g. q. 3. dixit apl's siquidā snāz suā licz puerfā nllā pma ad animositatē defendūt. quēst aē cauta sollicitudine vitatē pati corrigi cū inuenerint n̄ sūt mē hēricos oputādi. qz. s. nō hūt elcōez strariā doctēne ecclie. Siq's autē dēmina: tōi vllis ecclie pmaatē resistēt hēric⁹ censereē. cui⁹ qdēz auctas pñ^r in papa residet. 2. q. 1. q. aens. et c. hē est fides. Ex hys patz qd n̄ qdāqz deuiat a fide. s. qd pmaatē deuiat ppe dī hēric⁹. **N**ūquid hēresis ad oīa credibilia se extēdit. **R**ād^r alexi. an. in 2° sūme sue qd hēsis ad tria gñā credibiliū extēdit p oppositionē ad fidem. tñ fm qñdam analogiā. Nam rō fī: dei pmo et pñ^r est cca articulos fidei. et p oppositionē hēsis. 2° fides extēdit ad illa que docet sacra scripta cca mores. vt qd foica⁹ ē pccm mōzle. et p oppositionē hēsis. 3° fides extēdit ad hystorias in biblia pccatas. et p oppositionē hēsis. qui enī assereret aliquā hystoriā biblie esse falsam et hē pmaatē hēric⁹ censereē. pma credibilia pri⁹ credunt et ppea itelligunt. se cūda fil' itelligunt et credunt. tca credunt et nūquā itelligunt. Sed nūquid excusat ali: quis ab errore si teneat opioez mēri quē audiat. **I**te in hys que nō pñēt ad fidē l' mores p aliquis sine piclo seq hāc opioez vll' illā. In hys uo que pñēt ad fidē l' bonos mores nll' excusat si sequat opioez erroneā ali cui⁹. In dubys enī nō debet quis de faali assētre. s. ut dicit au⁹. li. 3. de doc. xpiana. d. 9. sūle re reglam fidei quā de locis planioribz sacre scripte et aucte ecclie pcepit. qui g^o assēnt opioni alic⁹ manifeste strarie sacē scripte. vll' eē publice doctēne ecclie excusari nō pē ab errore. **E**t hic nō fm qd alexi. an. i 2° sūme sue tria scurrūt ad pftāz rōez hēsis. s. fl'a credulitas i rōnali. puerfā volūtas in scupisabili. et defensionis sū impugntōis pmaatē expte iras abilis. 2° p^o attēdit illud jēo. s. qd scriptam tē. vtrū fm p^o et 2° attēdit dēscptio au⁹. li. de vilitate credēdi. s. qd hēric⁹ est qui alic⁹ tpa lis comodi et maxie gl'e pñapat qz gñā falsas opioes ul' nouas gignit. vll' sequit. et tā git hic au⁹. id qd frequentē accidit cū dicit. qui alic⁹ tē. Scdm uo tēdū suppositis pmo et 2° attēdit dīffō que ponit in glo. s. i. 1. coz. 11. **A**udito intē vos scissuras eē. qd mqt i ecclie fia dei pua sua dogmata defendere pñstūt hēretici sūt. **S**equit vidē de 2°. s. qua pena hēretici feriant. dī qd nō qd puniunt vitatōne excōicacōe. depōne. rez ablatōe et militari psecutōe. **P**ūmū quidez vitatōe. dī qd nota fm alexi. an. in 2° suo. qd mplex est cōio. et fil'r mplex est cōionis pñatio. est ei cōio spūalis. s. que est in sēnsu uo l' itēpretati: uo. et hoc mō nō est cum hētas cōicandū. sic itell'r. illud. 2. coz. 6. exite de medio eoz. glo. spūaliē. s. vt eoz scelera increpatis. 2° est cōio in sacris. et hoc mō etiā nō est cōicandū cum

hētas notatis siue notatis. qui et licz nō sint notati siue notati qñ⁹ tamē est de se pñantur effectū cōiois sacroz. qz ipō iure sūt excōicacōis siue sit occultū siue manifestū. eē de hēti. ex: cōicam⁹. 3° est cōio in dō potu et huiōi. et hē etiā mō nō est cōicandū cum illis hētas qui pñ sūt ab ecclia notati. 2° est cōio cōlis ut cōhita⁹ in eadē ciuitate. et tllis cōio nō vitabā i pñ⁹ ppe mltitudinē hēticōz. et eē adhuc alicubi n̄ vitatē. si autē ab aliquibz tmeretur d lapsu tudus esset nō habitare cū eis. et fm hāc distmccōez solui pñt siq obidānt. **S** obid illud. 13. ne forte colligētes zizania era: diceēt fil' et tritici finite vēqz crescere vsqz ad messē. zizania sūt hēti tritici fideles. mē: sis finis secl'i. g^o hēti sūt tollerandi intē fideles. et non sint ab eis seperandi vel vitandi dī vsqz ad finē secl'i. **I**te illud dēim pē itel: ligi de hētiis occultis quoz hēresis dēphendi n̄ pē. tales enī et si excōicentur excōe gñali nō tamen excōe psonali. nec extēminantē gladio mātiali. n̄ cum mltitudine infidelū mātif: toz iueniant. **V**el itell'i pē de catholicis māt: lis. vñ raban⁹. hūs discretōis exemplū eqñi mē tolerare debet malos ppe bonos. **S**cdm autē qd messis dī illud temp⁹ quo hēti mani feste cōpñti alioz sūt abidēdi euāgelica falce fm hoc itell'r pmissio p tpe illo quo non discernit plene an sit hēti. cum autē mnotu erit plene ecclie corruptio sua est psonalit pa dēd⁹. vñ au⁹. li. de vā reli. dicit snālit. qd in ecclia tam diu sustmet error alicui⁹ donec accusatōez inueniat. aut opioez pñam pñatē ter defendat. **C**um autē dī. 1. coz. 12. nēce ē hēreses esse. ibi dī nēce est id qd est vāle p acc: dens siue pter intentōez hēticōz. s. ad hoc vt ab hys qui se exēcent in dīna scripta pigda eam discūdēdi excudat. et magis fidei veritas declareē. et hoc habet ex glo. ibidez. vñ et fm qd hētur ex glo. s. i. 1. pfa. A. hē dicit dñs de⁹ tē. semp. s. vsqz ad finem secl'i erūt aliquē hēses vll' malicie hōim ad exēcēdū fidelū pa ciendā et sapiam. **P**ūmū etiam hēti ex cōe qz oīs hēti siue manifesti siue occult⁹ est ipō iure excōe maiori excōicacōe. eē e. ad abolen: dā. **I**te depōne qz indistincte siue sit cl'ic⁹ siue layc⁹ papa vel impator vll' qlibz inferior depo ni debet ab onī dignitate. dī. 20. si papa. et 2g. q. 1. qui strā pacem. et eē e. ad abolēdaz. dampnatū uo pñtibz secularibz pñatibz aut eoz baliuis reliquantē aiadiuisione debita puniēdi. cl'ic⁹ pri⁹ a suis ordmibz dēgdat. nisi pñmo p^o dēphensidēz erroris sponte ac cano: nice recurrerit ad fidē vnitatē. eē e. ad abo: lēdā. et c. excōicam⁹. 1. et c. excōicamus. 2. **D**ēgdatōez autē i tali cāu sū pñbz siue alit⁹ in sacris ostituti facē potit sol⁹ epē quocatis abibibus alijsqz platīs et reliosis psonis ac l'ratīs siue dyoc. de quibz vidēbit expedire. 6. e. c. 1. **E**t fm 10. an. p hē qd dī sol⁹. n̄ excludit

capitulum suum. 18. q. 2. nullam. **D**e deoatone autem celebrata dicit episcopus patet quod in suum forum recipiat degradatum et sic intelligitur sibi tradit. per eo tamen de efficaciter ecclesia rogare ut contra mortem puniat. ex e. de v. sig. nouum. Sunt autem heretici secundum leges puniendi ultimo supplicio. e. ar. ani. de consuetudine tamen crematur. **S**ed quod de phibere de error. **I**tem dicit aliquod quod error de phibere aliquid quod per factum euidentiam. aliquid per confessionem in iure factam aliquid per probationem testium vel instructionem. **D**ixerunt ergo aliquod quod potest exceptio. si in statu intelligitur de de phensione erroris secundum duos primos modos. **A**liquod autem dixerunt quod est secundum eandem modum. **S**ed quia secundum modum consuetudinis aliquid se habet quod est optima legum interpretatio creditur ipse modus. si prout. quod loquitur tamen de de phensione erroris in facto. si cum inuenerit predicans vel docens errorem aut faciens reuentionem secundum ritum talium. quod de furto de phensum cum fur de phendit in furto vel cum furto antequam se recipiat ad locum destinatum. unde post tale de phensionem licet sic de phensio ad unitatem fidei reuertitur. tamen. i. antequam diuertat ad actum suum. vel sic aliquod uoluit et alicubi de consuetudine suatur continuo. i. prima die examinationis causa illa. ita est quod hoc faciat sponte. i. non metu probationis vel crudelitatis et canonicis. ita quod patus sit heresim abiurare et ad mandatum ecclesie penitere. **S**i qui autem de phendit postquam fuerit de phensum redire noluerit ad agendum odignam penam sunt in perpetuo carcere detinendi. ex e. excoicam. 2. q. si qui. **I**tem puniuntur ab hac consuetudine. quod omnia bona eorum confiscari debet ecclesie cui seruiebant si clerici erant. et idem est si erant laici ecclesie temporalis subiecti. **A**liorum uero laicorum bona per aliquod. ex e. excoicam. 2. q. di. 8. quo iure. **S**unt autem bona hereticorum ipso iure confiscata si non debet apprehendi per dominum seculare non prius fuerit denunciatus si crimine per ecclesiasticum cum iudice qui hoc possit. vi. e. cum secundum. **S**unt autem confiscata a tempore criminis commissi. e. l. 2. et si habeat filios catholicos secundum 10. an. q. 2. textus distinguit. non tamen propter heresim viros. dotes uxorum catholicorum confiscari debet non ipsi forte straxissent cum illis quod tales tunc esse debebant. vi. e. decreuit. **I**tem vasalli sunt ipso iure absoluti a fidelitate in omni pacto vallato quacumque firmitate quod heretici tenebant. ex e. c. si. **I**tem militari persecutione quod si alii fieri non potest manu militari omnia bona debet eis auferri. quod nullo iure possunt ab eis possideri. di. 8. q. iure. 23. q. 1. c. 1. 2. q. 3. **S**ed nunquid catholici possunt hereticos a totitate propria spoliare. **V**t quod sic. vide ei ecclesia eis dare gratiam autem ipsos eximian di. cedit et eximian tibus idem privilegium quod euntibus in terra sancte subsidium est excessum. 23. q. 6. si uos et ex e. excoicam. 2. q. catholici. **T**amen satis uidetur tutum. quod semper fiat ex edicto papae vel ecclesie ne ab alijs ex cupiditate vel ultione potius quam ex iusticia vel obia videantur puniri. 23. q. 1. quod culpa. **Q**uid si uoluerint postea ad fidem nunquid eis ablata restituantur. **I**tem quod non in ex gratia e.

uoluerint. in fi. **Q**uid si heretici habeant filios vel alios consanguineos orthodoxos. nunquid illi bona sua debent habere. vel quod sic quod hoc dicitur leges. e. manichaeos. et. l. agnouimus. et i. autem. ibi signata idem in nestorianis. **S**ed contra uel quod immo. arguens a maiori de crimine lese maiestatis donec constituit et filios orthodoxos a patris bonis penitus excludendos. ex e. ugent. in fi. quod uel intelligitur de secundum ray. cum per publice predicat si fide uel publice profiteretur uel defendit errorem uel contra placito suo est uictus uel confessus uel finaliter condemnatus de heresi. ex e. de v. sig. si quibusdam. **S**ed circa hoc distinguit laur. et 10. q. 1. c. ugentis corrigunt leges illas. quod et uel sensisse ray. et immo. super. c. excoicam. ar. ff. de legi. et osti. non est non uel. et ex de ag. spirit. c. 1. **G**off. autem dicit quod decretalium proualeat legibus in terris ecclesie romane temporaliter subiectis ut in primo decreto. inuenerit manifeste. leges uero proualeant in alijs terris cum contineant eandem decretalium autem rigorem. equitas ei preferenda est rigori et iuri stricto. e. de iudi. placuit. ff. l. eos. leges autem puniunt filios eorum qui committunt crimine lese maiestatis. quod timuerit ne inuicarentur pres. 6. q. 1. si quis cum militibus. si si ecclesia uideat per indi cia certa fide et deuotionem filiorum hereticorum. quod puniet eos cum filiis non debeat puniri. per pre. e. ne filiis. per pre. cum et oes debeat inuicere et amare. 8. q. 1. clemens. **S**ed goff. credit quod immo. considerat quod penes puniuntur in penis filiorum. ff. quod me. ca. isti quidem. et sepe punit ecclesia temporaliter predicto prius. l. q. ult. cum multe. hoc goff. **I**tem emanatio filiorum illorum quorum penes post emanacionem hominum apparuerit ante ipsam ad beatitudo suspensiois uiam declinasse nulla est uelut scia de hominibus sunt iuri quod filii hereticorum non sunt in peccato eorum. vi. e. quicquid. 5. 2. **I**tem religiosi sunt imitacionis pena uel alia gratia puniendi quod seculares. si laici uel clerici si inuenerit fuerit in heresi uel filii deliquisse. vi. e. accatus. 5. si. ad hoc ar. ex e. c. p. n. l. c. 1. de filiis hereticorum. vi. e. c. accusat. 5. sacerdotes. **I**tem heretici puniuntur in sepultura et in sepelientibus eos. non eis debet tradi ecclesiastice sepulture. tradentes uero scienter sepulture hereticos. credentes receptatores defensores uel fautores eorum sunt excoicati usque ad satisfactum ydoneam nec absoluntur nisi publice prius maibus extumulet et predicat hominibus corpora damnatorum et locus ille perpetua careat sepultura. vi. e. quicquid in primo. per hoc quod dicitur sententia per secundum 10. an. quod ignorancia probabilis eos excusat. ex e. de clerici. ex. mi. aplice. **I**tem quod de extumulet tamen intelligitur esse uel secundum 10. an. si ossa eorum discerni possunt ab ossibus aliorum fidelium. aliter secus est. ex de sepul. sacris. **I**tem heretici credentes receptatores defensores et fautores eorum ipsorumque filii usque ad secundam gratiam ad nullam ecclesiasticam beneficium seu publicum officium admittantur et si secus actum fuerit irritum erit. vi. e. quicquid. 5. 2. **N**ota secundum 10. an. ibidem. quod per hoc quod dicitur usque ad secundam gratiam quod phedum est primo et 2. gradus. i. filii et

filij filioꝝ in linea p̄na. s̄ extendit tñ ad gra
dū p̄ in linea m̄na. v̄. e. statutu. 2. **R**e. 1.
vñ si tñ fuit heretic⁹ receptator ul' hui⁹i et
habuit filiā utq; s̄. fili⁹ et filiā subiaceb̄ isti
phibicōi et eadē fili⁹. fili⁹. nō autē fili⁹ filie.
Item si m̄l'r aliq̄ est heretic⁹ et h̄at filios ip̄i
in hac phibicōe includunt nō autē filij filioꝝ
et hoc est vñ si p̄ sit catholic⁹ et nō habeat
ei⁹ respect⁹ et itelligit hoc de filiis nō infectis
filij enī infecti de p̄co. p̄p̄io punirent. **I**tem
q̄cūq; viri eccl'asticū ad p̄ces hui⁹i pestilenciū
p̄sonay p̄sonat. dignitates et quecūq; alia
bñficia sūt adepti ip̄i sic acq̄sitis ip̄o f̄co sūt
p̄uati ita q̄ eadē h̄itis p̄petuo carent. et si rece
perunt illa sciēt. s̄. q̄a sciebant ip̄os eē tales
n̄ sūt ad alia ul' filia postea admittendi. v̄.
e. quecūq; s̄. 2. **I**tem qui sūt inuenti sola
suspiciōe notabiles de heresi n̄ ad arbitriū ep̄i
se purgāunt sūt filij subiacebūt eē. ad ab
olendā. s̄. laic⁹. et eē de sen. ex. ut sane. **I**tem
fm̄ hōsē. suspect⁹ ex dissidentia moꝝ ul' al'. si
vocat cōfiteē timore p̄bationis et sperat de
correctione. p̄ ei⁹ index inuncta sibi p̄na sa
lutari parat et m̄l'to magis si venerit sponte.
si autē diffiteret et sit infamat⁹ si nō p̄ con
uinct⁹ expurgabit se. q̄d si n̄ fecerit puniet ut
conuict⁹. infamat⁹ autē q̄s de heresi eadē argum̄
to leui. i. p̄babil. i. si nullo mō velit iurare l'
hui⁹i. **I**tem si suspect⁹ de heresi vocat⁹ ab
eo cui⁹ intell' ut de fide r̄ndeat excōicat⁹ fuit
p̄ eo q̄ parat subterfugit ul' p̄sumat se absē
tauerit et excōicat⁹ p̄ annū sustinuerit aīo p̄
tina. extūc velut heretic⁹ cōdemnet. v̄. e.
cum p̄sumacia. et fm̄ jo. an. notat ibidē p̄
hoc q̄ dī vocatus ut de fide r̄ndeat ad h̄c q̄ de
cretū h̄at locū r̄q̄riē q̄ h̄c sit exp̄ssū. s̄. ut de
fide veniat r̄nsur⁹. Sequit̄ vidē de 3. s̄. de p̄a
credentiū et fautoꝝ h̄iticoꝝ eā q̄ sciendū q̄
p̄ter penas p̄ximo sup̄i taxatas credentes.
receptatores. defensores. et fautores. eozū ip̄o
iure sūt excōicati maiori excōicatōe eē. ex
cōicam⁹. **I**tem si q̄s talitū postq; fuit ab eccl'a
excōicatōe inodat⁹ nō satisfecerit ifra annū
a lata sūa ip̄o iure. extūc est infamis effēus
n̄ exercet p̄ aliq̄d offi⁹ legitimū. i. q̄d a iure
fortit̄ effectū et si fecerit nō valebit quicūq; p̄
eum dēm ul' fēm fuit. **S**i uō fuit cleric⁹
ab oī offi⁹ et bñfī suspendat⁹. et si aliq̄s cleric⁹
hui⁹i pestilentiū eccl'astica sacra exhibuit l'
eos sepulcra ediderit ul' oblationes eozū vel
elias recepit p̄uari dī offi⁹ suo ad q̄d nūquā
restituēt sine indulgentia sedis aplice sp̄ali.
et idem est nō obstante aliq̄ p̄uilegio de r̄rib⁹
obfuandū eē. ad abolendā. v̄gentis. **S**e
quit̄ vidē de 2. s̄. q̄ pena feriant̄ r̄ctores ne
gligentes h̄iticos extirpare. **C**ū q̄ sciendū q̄
tales sūt monendi et si necesse fuit p̄ eccl'asticā
censurā cogendi om̄es h̄iticos ab eccl'a inoda
tos de suis p̄uincijs bona fide p̄ suis iuribus
exēnare. et cū de nouo quis eligit i rectorez

p̄petuū vl' ep̄alem debet h̄c ip̄m iurare. **S**i uō
p̄p̄e suā negligēciam excōicat⁹ fuit. et infra
annū nō satisfecerit significari dī dño pape ut
ip̄e vasallos om̄s ab ei⁹ fidelitate denūcet ab
solutos. et terrā exponat catholicis occupan
dam. et illū si videbit expedire deponat a sua
dignitate. **S**ed nūquid an denūciatōz hui⁹i
statī cū esset excōicat⁹ erūt vasalli absoluti.
Rñd' hugo q̄ erūt absoluti vasalli ab exhi
bicōe eozū q̄ hui⁹i fidelitas exegissz nō ab ip̄a
fidelitate sic nōtū est. 14. q. 4. nos scōrū iur
ratos. **I**nsup ep̄i et archiep̄i q̄ dī extirpandā
h̄isim negligētes sūt cū illud indicis c̄tis
parebit ab ep̄ali offi⁹ deponant. in quoz loco
debēt alij substitui q̄ velit et possint h̄itici cō
funde p̄uitatem. **O**m̄ia sup̄ dicta p̄bant̄ eē
e. si adūsus excōicam⁹. 2. **I**tem fm̄ hōsē. ep̄i
tenent saltē semel in anno p̄ se vl' p̄ alios ad
h̄c ydoneos querē h̄iticos vbi ē fama eos ha
bitare. et cogē iurare quos credūt de h̄c aliq̄d
scire ut indicēt h̄iticos si quos h̄nt suspectos
p̄p̄e p̄cularia ouenticula vl' alia signa. eē. e.
cum de iuncto. **I**tem illi q̄ p̄sunt ciuitati vl'
loco alicui ad p̄ns. vl' p̄fuerit in fuēm q̄cūq;
noīe censeant ad r̄q̄sitōz eozū quoz intell' de
bēt iurare p̄se attendē inuolabilr. et fuare
ac facere ab oībus suis subditis obfuari tot
to tpe regim̄is sui p̄stōnes i fauorē fidei a sede
aplica p̄mulgatas ac etiā a p̄batar. q̄s qui
iurare noluit et fuare ut infamis et tanq;
h̄iticoꝝ fautor ac de fide suspect⁹ offi⁹ et hono
re sui regim̄is spoliēt. nec vlēi⁹ ad dignitatez
aliq̄d vl' offiū publicū assumat. nec teneat
aliq̄d q̄d fecerit ut p̄as baluus p̄sul vl' rector
eē. 6. e. ut offi⁹. s̄. statutu. **I**tem rectores locoꝝ
quocūq; nōie censeant de crimie h̄itis se non
p̄nt nisi fm̄ bñplacitū inq̄sitorū itromittē.
quib⁹ etiā tenent in h̄is que p̄nēt ad suū of
ficiū obedire. et dampnatos ab eis dē relictos
sibi statim debita pena p̄uendos suscipe. non
obstante aliqua applone. strariū uo facētes
et nō parentes eisq; in hoc n̄ fauentes sūt ex
cōicati. et si excōicat⁹ p̄ annū sustinuerit aīo
p̄uad debēt extūc velut h̄itici p̄dempnari. 6.
e. ut inq̄sitores. **A**b illa aut excōicadone p̄
eos ep̄c absolueret qz nō refuat pape. **S**ed qd
si ep̄c et inq̄sitor in m̄dato discordāt. qz vn⁹
mandat p̄uiri alē dimitti. **R**ñd' jo. an. q̄
satis s̄sedēduz vidē donec papa p̄sulat. 6. e.
p̄ hoc. **I**tem rectores alicui⁹ regni p̄uicē seu
loa licz sint excōicati excōicatōe maiori etiā
publice vl' def̄co tñ. vl' nō de iure iurisdōez
h̄ntes. et eozū officiales ad r̄q̄sitōz ordinariorū
vl' delegatoꝝ ip̄oz aut inq̄sitorū h̄itice p̄ui
tatis nō valēnt sine more dispendio vl' ne
gocij piculo ad sup̄iores recurrē. q̄ltime pos
sunt in h̄is locis iusticiā exequi. possunt et de
bent iusticiam et suū offi⁹ exercē p̄tra h̄iticos.
credētes fautores et receptatores. et defēsores
eozū. et r̄q̄rentes hui⁹i excōicatos p̄pter hoc

excoicacōz huiōi nō ināduūt. s. maiorē vl' mē
noze fm 10. an. nō tñ iō p̄libat rēōribz vl' of
ficialibz eozūdem i alijs caibz intelligit eē con
cessum aliqd ul' pmissū. vi. e. p̄fideres. **Nō**
fm 10. an. de h' quod dicit sine more dispendio
q qñ possent h' sine more dispendio eēt excoi
cati eos requirēdo qz p̄icans excoicatio ē excoi
catō. fuata distictione. ex de sen. ex. nup. **Ex**
p̄dictis collige q p̄ncipes secl'i t dñi tēpales
nō tñ p̄pter hēsim suā s; eē p̄pter negligētiā;
exarpanōi hēsim alioz sūt excoicandi ab ec
clesia deponēdi. de trīs suis expellēdi. t terre
eoz occupande a catholicis p̄nt expoī. **Et** idē
si p̄nceps aī reg' t iusticiā faciendā inuētus
fuit negligens insufficiēs. t mept'. xi. q. 8. si
q̄s deinceps et. xi. q. 1. null'. et. 32. q. 4. p̄cep'
Vñ zacharias papa deposuit ludouicū regēz
francoz p̄decessorē pipini p̄ris karoli. xv. q.
6. alius. et jnnō. ottonē impatorē. **Nō** hui'
est qz quilibz nullo excepto strahit forū eccl'ie
ex p̄co. ex de iudi. nouit. p̄t eē eccl'ia p̄t ip̄oz
iudiciū negligētiā de illoz subditis iudicare.
ex de foro p̄petēti. ex trāmissa. licz ex tenore.
23. q. 4. admistracōnes. certū est ei q deest sup
omēs p̄tates. di. s. qui aī mores in fi. g. t ei
vicari' q vices gerit in trīs. ex de trāssa. p. i
ter corporalia. **Vñ** dicit dñs ad jēmiāz. ecce con
stitui te p̄n. sup omēs gētes t reg'. 26. di. 5. ec
ce. **Et** h' fm gōf. maxie locū hz eē si p̄nceps
de cui' pena q̄rit. aliū secularē supiorē nō hz.
Sequit inde de. 4. s. qual' ab hēsi rediens
reapiaē. **Circa** qd sciend' q si aliq̄s hētic' uel
hēticoz credēs. receptator. fautor. defēsor. n.
nō t de hēsi infamat' ul' suspect' ad vnitatē
eccl'ie redire voluit ad arbitriū ep̄i p̄p̄ij. prius
abiurare d; errozē t p̄mittē t eē p̄ scripturāz
firmare t tenebit firmē ad mandatū eccl'ie
catholicā fidē t h' publice. ul' p̄uate fm qd
ei' crimē fuit publicū ul' p̄uatū. i. q. 4. quoc
ens. t de p̄se. di. 2. ego. b. et ex e. ad abolendā
postea d; fm eccl'ie formā absolui de qua hēf.
xi. q. 3. cum aliq̄s. et ex de sen. ex. cum desidēs
postea ei d; impoi qd in talibz solet inūgi ut
in. c. quodēs. et. c. ego. b. et qñ tales uolunt
reita. p̄uōi d; sollerē q sunt vē ouersi si debe
ant reapi. vi. e. vt offn. 5. i. **Nōndū** autez
fm jnnō. et hōfē. ex de sen. ex. si. c. a nobis.
. ij. q. hētiā in extremis agētes nō recōdiant
sine solemnitate p̄missa si assit facultas. si
aut' ofiēi nō p̄nt sig' tñ p̄nt p̄cesserit tūc etiā
sine solemnitate p̄missa recōdiant. lex enī q
a^o statuēt in huāna eēt. **Si** q̄s aut' taliū post
abiuracōz erroris ul' postqz ad arbitriū ep̄i p̄
p̄ij se p̄gaut dephens' fuit in hēsim abiura
tam recōdissē secl'ari iudi' ē sū ulla audiētia
relinquend' ex e. ad abolendā. **S. illos** t itelli
git h' fm roō. qñ dephēdiē p̄ factū euidentia;
ul' p̄ ofessionē p̄p̄iā vl' p̄ testes in q casū non
p̄ctur ei nec q ad vitā n. q ad t̄palē subam. si
at sū hūmōi dephēsiōne occulte a fide recedat

t occulte p̄tens ad eccl'iam rediēs sibi p̄ctē
q ad vt' qz t abiolui p̄ctit eē p̄ p̄sbm simpli
cem n ep̄us sibi taliū retinuerit absolucōem
Nō ē aut' q p̄dca i^o qd d; 23. q. 8. duo ista.
s. q eccl'ie nulli claudit gremiū redeūti. quia
h' intelligit qñ' ad ea q p̄nēt ad salutē aīe
. s. qñ' ad amistracōz sacroz. s. p̄ntē t eukan
stie si ea hūiliē p̄cerit. t in eis p̄ntē maifesta
sig' apparuerit. ille aut'. **S. illos**. intelligit quo
ad penā corporalē. vi. e. si eo. **Ve'** aut' tles
ad fidē ouersi possint de iure cōi l' saltē dispe
satie p̄mōi ul' in ordibz receptis ab hēticis
mistrare. vide infra tractatu de sacro ordi
ti'. a q ordiēs hnt p̄ferri. **Sciendū** tñ q tales
. s. ab hēsi redeūtes de iure cōi nō debēt reapi
n ad laicam oīonē. i. q. 4. c. i. adhibet tñ q
eos quoduplex dispensacō. s. simplena. vt
reapiant in ordibz iam receptis sublata eis
oī spe p̄mōcōis. i. q. i. si quis hētic. plena vt
fieri possint p̄sbz t nō ul'. i. q. 4. oueritibz
plenior vt fieri possint ep̄i t archep̄i s; nō p̄
mates. di. 12. nos oueritibz. plenissima vt
ad oēs dignitates possint p̄mōi. 23. q. 8. ipsa
pietas. **Quis** aut' dispēlare possit dicē ifra
de sacro ordiēs ti'. de dispēlacōibz. **Sequit** vi
de de. 6. s. quis lapsus censet'. **Cir** qd nō q
qñ quis est de hēsi accusat' ul' suspect' t non
plene s eum p̄bat si hēsim i iudi' abiurauit
et postea in ipa cōmittit aut erat s eum oza
suspectio mag' t vellemēs t tūc d; censeri qua
dam iur' fictione relaps'. aut modica t leu'
t tūc nō d; puniri pena relapsorū in hēsim
licz sit gūi' puniend' qz si nūqz abiurass; vi.
e. accusat'. rñso. i. de hac pena ex e. ad abolē
dam. s. illosqz. t. s. sup eo. fictione iō dicit fm
10. an. qz nō p̄t vē dicit relapsus de q nō stat
an fuit relapsus p̄pter tñ vehementē suspicōz
fingit lapsus ita q p̄ abiuracōz rediens fin
get relapsus. iura ei sepe talia fingūt. de hoc
di. 40. ferrū. **Item** q in vna hēsis specie ul'
secta omisit aut i vno fidei articulo ul' eccl'ie
sacro errauit. t postea hēsim simpli' vl' gñaliē
abiurauit. si extic i alia hēsis specie sū secta
aut articulo alio seu sacro ouiat d; vt relaps'
in hēsim iudicari. vi. e. accatus. 5. i. p̄ h' qd
d; simpli' putat 10. an. q si abiurass; tñ in
vno articulo. licz relabēt i alio nō dicere rela
psus qz indefinita nō eq̄pōllet vli. ad idē de p̄
uul'. qz aī. **Putat** eē q ifamat' nō tenē se de
oibz p̄gare. si tñ h' faciat valet t hēbit postea
locum pena relapsorū. vt sequit in dco. **Vel**
p̄t dicit fm eundē q nō querit an sit relapsus
i hēsim illā in q fuerat p̄mo lapsus s; an fu
erit relapsus in hēsim p̄ abiuracōz lapsus
licz i alia spē sū secta d; relapsus. **Item** ille
de cui' lapsu i hēsim an abiuracōz ostiat l'
nūc constat si post abiuracōz illā hēticos rece
ptet. deducat. visitet seu associet. aut dona l'
munia eis donet ul' mittat ul' fauorez eis im
pendat q excusari nō possit. eē sine abiuracōe

de iudicari relapsus cum illū ex erroris a se
 p̄us app̄bati oñcia nō sit dubiū fuisse talia
 ut in c. acc̄at. 2. **¶** Nota q̄ donū et mun⁹
 differūt quia mun⁹ ex cā dāt. donū uō ex cā
 et sine cā. ff. de v. sig. inter donū. **¶** Nota etiā
 fm̄ 10. an. q̄ dīc̄ qui nō possit excusari. quia
 si p̄t famis nēcitatē daret v̄l q̄a eos esse he-
 reticos ignoraret excusaret de p̄mo. di. 2.
 q̄elcam⁹ de sc̄do. de reg. iur. ignorantia. **¶** Se-
 quit̄ vidē de R. s. qui notarij et q̄ testes i offi-
 cio inq̄sitionis admittant̄. Circa qd̄ nō. q̄ cō-
 cediē religiosi oib⁹ q̄ cum essent in sc̄lo no-
 tarie officiū habuerūt et exercuerūt et etiā
 clerici secularib⁹ oib⁹ istud officiū hñt̄
 etiā in sacris oñtutis q̄ libere possint exercē
 offiū p̄dē quo ad faciendū oīa q̄ in offi⁹ in-
 q̄sitionis p̄tinent ad offi⁹ notarie nō obstāte
 aliq̄ statuto p̄rio canōis. ex de res̄p. nōnulli
 ul' ordm̄is. q̄nyū et p̄cipiē oib⁹ et singul⁹
 frib⁹ ei⁹ dē religionis cū inq̄sitorib⁹ q̄ i sc̄lo
 i offiū habuerūt et exercuerūt. et illis q̄bus
 idē offi⁹ rōne p̄fati negocij fidei fuit ab apli-
 ca sede cōmissū et i posterū cōmittē. vj. e.
 ut officiū. s. ad sc̄bendos. **¶** Itē cū inq̄rē de h̄si
 excōicati et p̄tapes ul' socij cōmuni ad testm̄
 admittunt̄. s. hereticos credētes. redemptores
 fautores et defensores eorū. si ex circūstancijs
 vera dicē p̄sumant̄. vj. e. in fidei. **¶** Sec⁹ est
 si p̄cedat p̄ modū acc̄atois ul' exceptōis tūc
 enī tales testes nō admittent̄ ut dīc̄ idē 10.
 an. **¶** Item q̄a in tam ḡui cōmē. s. h̄sis d̄z cum
 multa cautela p̄cedi. testes recipiendi super
 p̄cōto cōmē ipsiq̄ p̄tingentib⁹ corā duabus
 p̄sonis religiosi et discretis debent exari et
 eorū testm̄ depōnes l' p̄ tabellionē si p̄t h̄ri
 ul' p̄ duos idoneos viros fidelit̄ scribi. vj. e.
 ut officiū. s. vñ. **¶** Itē licz p̄iuri et p̄ p̄nāz
 a testio repellant̄. si tñ h̄i q̄ corā inq̄sitorib⁹
 iurantes tam de se q̄ de alijs sup facto heresis
 dicē veritatē eā celando dēierant. et postea eē
 ex mēuallo al' nichil esset l' fauoris. fm̄ 10.
 an. ut ex de testi. co. p̄tērea velint corrigē dēm
 suū s̄ se et alios suos cōplices deponendo. cū
 hui⁹ cōmē sit exceptū si indicis manifestis
 apparuit tales nō ex leuitate aī aut fomite
 odiū seu corruptōe pecūie s̄ zelo fidei dēm suū
 velle corrigē in fauorem fidei. stari debēt eorū
 attestatōib⁹ tam s̄ se q̄ s̄ reliq̄s nisi aliud
 obsistat. s. quā p̄cēm p̄iuri ut in c. acc̄at.
 s. licet. vñ de si de falso redarguerent eorum
 dēto non stabiē ex de testi. ex tenore. **¶** Item
 filij ul' heredes illoz qui dū essent infirmi pe-
 aerunt h̄ticos solatos. ut ab eis p̄ manus
 ip̄sitiōez rep̄ent soloz sicq̄ decesserunt ad-
 mitti non debent ad p̄bandū q̄ ip̄i defuncti
 soloz illā nō sane m̄tis effectū ul' p̄ p̄dē
 loq̄lam receperunt si dū viuebāt erant de heresi
 diffamati et suspecti. aut l̄ime constiterit q̄
 sane mentis exites hui⁹ h̄ticos p̄cērūt. al'
 p̄dē filij ul' heredes admitti poterunt ad p̄-

bandū p̄missa. s. q̄ tunc sane m̄tis nō erant
 v̄l loq̄lam p̄dērant. nec memoriā ordiatā
 habebant. admittent̄ aut ad p̄bandū. n̄ quid
 p̄ uxores filios familiāres ul' de suis aliquos s̄
 p̄ alios testes fidedignos et sp̄a fidei zelatores
 vj. e. filij. **¶** Sequit̄ vidē de s. s. q̄nta et q̄lis
 p̄as inq̄sitorib⁹ dāt. cā qd̄ nō. q̄ in negocio
 inq̄sitiōis p̄cedi p̄t simp̄ et de plano et sine
 advocatoz et iudicōz strepitu. et figa vj. e.
 statuta. in p̄n. et fm̄ 10. an. p̄ h̄c q̄ dīc̄ sine
 figa. inq̄sitor nullū ordiē iudicariū suare
 tē. p̄mō suffiē s̄ia solemnē p̄missa. vñ de si
 exp̄batiōe nom̄ acc̄atoz ul' testm̄ ip̄s
 ḡue piculū iminēt eorū noīa debent exp̄mi n̄
 publice s̄ secrete corā ep̄o ul' eo ab̄ntē ei⁹ vi-
 carto q̄n inq̄sitor p̄cedit. q̄n uō ep̄us p̄cedit
 corā inq̄sitore si om̄de possit h̄ri. et nichilo⁹
 quicūq̄ p̄cesserit coram aliq̄bus alijs p̄sonis
 p̄uidis et honestis iur̄sq̄ p̄tis q̄bus eē cor⁹
 p̄cessus d̄z integralr explicari et de eorū oñlio
 ad s̄ia ul' oñp̄natōez p̄cedi. et eis p̄t ep̄s
 ul' inq̄sitor secretū indicē et etiā in eos si re-
 uelauit excōicacōis s̄ia p̄mulgare ita
 tñ q̄ hac de cā inq̄sitor nō excōicet ep̄m nec
 eo. tē tam utq̄ p̄ obiam pape ad hui⁹ p̄-
 ceptū. cessante aut tali piclō debent acc̄atoz
 et testm̄ noīa publicari. vj. e. cum fm̄. si
 tñ nō publicarent̄ nō p̄pter hoc p̄te tacente
 viciaret̄ p̄cessus. ut dīc̄ 10. an. ad h̄c. vj. e.
 accu. c. 1. et 2. **¶** Item inq̄sitores p̄t q̄n ad
 ea que p̄tinent ad suū offiū d̄tatiōes et s̄ia
 dēnūciationes cōmittē. p̄tos clez et p̄lm̄ vt
 eis assistant ouocare s̄ h̄ticos qui de sua p̄u-
 dia i aliā se t̄stulerint p̄cedē. sc̄pta inq̄sitiōis
 facta aut p̄cessus p̄ q̄scūq̄ aucte sedis apli-
 ce ul' legatoz ei⁹ h̄ticos oñtētia assignari sibi
 facē vñ cum p̄latis penas cōmutare et mi-
 tigare dignitatib⁹ et alijs b̄nificijs eccl̄ias
 ac officijs publicis et honorib⁹ q̄buscūq̄ eos
 dem h̄ticos credentes. receptores et defensores
 eorū p̄uare. et p̄uatos dēnūciare. et h̄c fieri d̄z
 quo ad b̄nificia eccl̄ias de oñlio ep̄oz v̄l vi-
 carto eorū in ab̄ntia ip̄oz nisi ip̄i sc̄ent̄ ta-
 lib⁹ b̄nificia cōtulissent. vj. e. ut cōmissi.
¶ Quid de eo qui cōmē h̄sis alibi cōmisit et mō
 est in p̄uicia hui⁹ inq̄sitoris. **¶** R̄ndz 10. an.
 q̄ possit cognoscē et s̄ eum p̄cedē quia vbi q̄s
 iuenit̄ de crīe ouenit̄. C. uide ē. agi d̄z. l. 1. et sic
 interdū duo inq̄sitores cognoscēt. **¶** Itē statu-
 tū loci cui⁹ cūq̄ p̄ qd̄ negociū inq̄sitoris dīc̄e
 ul' indir̄cē ul' q̄modolibz retardari possit ul'
 impediri nulli⁹ est roboris et ei⁹ rectores quo
 cūq̄ noīe cēseant̄ cogi debent p̄ censurā eccl̄ia-
 sticā i⁹ reuocare ul' saltē sic moderari q̄ p̄ i⁹
 p̄cessus inq̄sitionis nullaten⁹ impediat̄ vel
 retardet. vj. e. statutū. vñ in statuto de nō
 portandis armis exap̄iet familiā inq̄sitoris et
 h̄is filia. **¶** Nota tñ fm̄ 10. an. q̄ dīc̄e im-
 pediret si statueret̄ ne aliquis illi⁹ loci possit
 acc̄ari ul' s̄ eum inq̄ri sup cōmē heresis ul' etiā

conē alium testificari et huiōi. **I**ndirecte uo si
statuēt ne aliq̄s posset p aliq̄ crimie aliq̄ue
puire ul' cape n̄ p̄as ul' filia. **I**tē officiu inq̄
sitoris et re inteḡ non expirat mortuo papa
vi. e. ne aliq̄. **I**tē si sint p̄les inq̄sitores i eo:
dē loco fil' ul' sepatim aut singlarit p̄nt i h̄is
q̄ requirit officiu suū pcedē put vtilitas suadeb̄
vi. e. vt offm̄. r̄n lo. i. **I**tē inq̄sitores possūt
q̄stuaros opescē ab offi° p̄dicacōis n̄ tūgīt p
negoao inquisicōis agregacōez fieri ul' al' ex
h̄c idē negoau impedit. vi. e. vt offm̄. **S**pe
scēdi. p̄nt et si indigūt p suo offi° inuocare
auxiliū brachij seculari p̄radictores p cēsurā
eccl̄asticā opescēdo. nō obstantibz aliquibz pui
legijs quibuscūqz sub quacūqz forma p̄cessis
ul' in postez pcedēdis ibidē. **S**deniqz. **I**tē nul
lū obstaculū inquisicōis offi° pueit ex p̄sti
tucōne de duabz dieb̄ edita in p̄silio ḡnali vt
ibidē de illa p̄stitucōne. ex de rescript. nōnul
li. et est hic q̄dam sp̄ale fidei fauore qd nō tol
lit p̄ p̄stitucōez ḡnalem posteri° editā. vi. e. de
rescript. statuta. **I**tem inquisitores de crimine
heret. q̄ ep̄os et sup̄ nequeūt inquirēvl' p̄textu
ei° pcedē sine sp̄ali mandato sedis aplice. s; si
sauert eos in illo crimie culpabiles eē tene
bunt h̄c sedis aplice nūciare. vi. e. inquisitores
Item p h̄c q̄ negoau h̄b̄ alicui a sede aplice
ḡnaliē p̄mittē diocesanis nō derogat q̄ et ip̄i
auctē ordiaria ul' delegata si h̄nt possunt pce
dere in eodē. vi. e. p h̄c. dum t̄n pcedāt fm̄ mo
dū inquisitoribz a sede aplice datū vt ibidē.
in fi. et fm̄ jo. an. b̄n̄ diē ḡnaliē qz secus esset
si certi criminis et certe p̄sone pmissio fiēt. quia
q̄n° ad cām illā p̄iudicare ordiariae p̄tati. ex
de offi. le. studiū. **N**ō q̄ diē delegata si h̄nt
qz forte h̄nt delegatā ul' ab h̄is qd accidit in
ordiario ul' a iure sic est uidē in h̄c crimie sup̄
exemptos. ex e. ad abolendā in fi. vñ de eodez
fcō possūt ep̄i et inq̄sitores inquirē v̄r l' d̄sim
et si diuisim pcesserit tenent sibi inuicē p̄icare
p̄cessus. vt p h̄c possit vitas meli° inuicē. et
n̄ in h̄c casū in snie placōne sibi inuicē defūne
p v̄rosqz fil' snia pferatur vt in. c. p h̄c. **S**i
q̄d si p̄cessus isti sūt p̄m̄. **I**tem tūc indi
ces eos q̄ dicūt p̄ximiora vitā p̄siderabūt et
p̄corū dē se informabūt. ex de testi. in n̄ra.
Si aut nō p̄ueiunt in snia p̄fēda p v̄rosqz
negotū sufficientē instructū ad sedē aplicam
remittat. vt in. c. p h̄c. **N**ūc aut officiu i
quisicōis d̄z exerceri tam p̄ diocesanos q̄ p in
quisitores a sede aplice deputatos ul' et p ali
os ad h̄c ab eis dē substitutos. **Q**uō aut p̄ eos d̄
d̄z exerceri. et quō h̄nt debēt custodiri et eis ne
cessaria m̄strari h̄ntur. **A**o. li. de h̄si. multoz
vbi et ponit cas̄ suspensiois et excoicacōis dē
inquisitores excess̄ ibi p̄hibitos p̄mittētes.
de q̄ cā rēḡre ifra li. **A**. ti. 2. cā. 91. **I**tē nul
lū p̄mitti d̄z offm̄ inq̄sicōis h̄eticoz. n̄. **S**o. ac
tūgīt annū. q̄ si p̄textu isti offiā quouis mō
illicito pecūiam ab aliq̄ extorserit ul' et scienē

eccl̄iarū bona ob delictū cl̄icoy fisco et eccl̄ie ap
plicauit ipo fcō excoicacō erit. n̄ absolui pē
n̄ in articulo mortis donec ei a q̄ extorserit de
pecūia sic extorta plene satisfecit null' sup̄ h̄c
p̄uilegijs pactis l' remissioibz valitur. **N**ota
r̄n̄ uo et officiales dēi offiā et fr̄es et socj inq̄i
sitorū p̄missaroy ipo q̄ secrete notauerint
eos dē talia p̄missis tenētur eos ḡuiter arguē
in secreto et si ea p̄bare possint p̄latis eoz nū
ciare debēt. q̄ quidē p̄lati eos inde reos reptos
ab offi° amouēt et amotos puire debite sū cor
rigē debēt quibz illud agē negligētibz ordina
r̄n̄ p̄dictoy locoy p̄missa oīa sedi aplice tenē
tur p obediētiā intumare. **P**orro inquisitores
nō debēt abuti quolibz p̄cessione armoy. nec
officiales nō sibi n̄cōios h̄re. talesqz q̄ se cōfe
rāt ad sua cū ip̄is officia exequenda. **A**o. de h̄
nolētes. **I**tem inq̄sitores p̄nt p̄sibros et alios
cl̄icos qui offm̄ inq̄sicōis instruēdo h̄eticos vl'
eoz credētes citatos de celanda vitate ul' dē
da flitāte seu libando eos indeitate fuerit in
uētū impedire. s. manifeste ul' nō manifeste d̄i
mō de h̄c possit p̄stare a talibz opescē et pena de
bita castigare tā p̄ capcōez p̄sonay q̄ al' fm̄
exigentā culpe. vi. e. accusat. **S**i sacerdotes.
Item q̄n̄ q̄s p̄ eo q̄ h̄eticos acceptauit ul' defē
dit uel eis fauit nō t̄n ex̄is h̄etic° obligant
inquisitoribz bona sua ad recipiendā ab eis pe
nitentiā et splendā si tal' decedat anqz sibi in
iūgat p̄niam illā ei° h̄eticibz satisfactōz impo
ner. **S**i uo decedat p̄niam iā incepta nō t̄n p̄
acta si p̄m̄di p̄niam onus impositi fuerat
ad salutē p̄ficiēs in boīs ei° ep̄alibz exequendis.
vt q̄ fūdarēt ul' edificaret eccl̄iam hospitale
aliq̄d silē. ad p̄plementū ei° cogent inq̄sitores
h̄edes l' alios ad q̄s ei° bona cum suo onie dene
nef. ut in. c. accatus. **S**i uo. et. **S**porro. **S**i
p̄tra h̄c q̄ diē nō ex̄is h̄etic° vt esse i. d. ex e. c.
p̄n̄l. ubi d̄z q̄ defēsores et fautores h̄eticorum
sūt h̄etic°. **I**tem q̄ i. d. c. fm̄ jo. an. loquit de nō
faucte et defēdente. s; de credēte. **I**tem in casū q̄
h̄edes ad successione admitti nō debēt. ob h̄c
fm̄ sui actor putat qz non fuit remcorpatas
v̄m̄sitati eccl̄ie. inq̄sitores p̄ mortē ei° ad oc
cupacōz bonoy eius dē pcedē debēt non obstatē
q̄ hoc eo viuēte non fuit ei° mortē intueiente
declaratū p sniaz. ut i. c. accusat. **S**i eo uo
et q̄ diē p̄ mortē intellige. usqz ad. 30. ānos
postea ei abdicari nō potest et ab eccl̄ia roma
na a filiis catholicis q̄ illa tāto tpe bona fide
possiderit. qd est vñ si p̄ntes tpe mortis catho
lica putabant. vi. de p̄sc̄p. c. fi. **I**tē inq̄sitores
heret a sede aplicā deputati et multomī ali
se nō debēt intromittē de d̄macōibz et fortle
gijs n̄ sapent h̄sim manifeste vt in. c. accatus.
Si sane manifeste aē sapent h̄sim. ut diē jo.
an. h̄c. s. aī aras ydoloꝝ nepharias p̄ces emit
tē sacrificia offerre demones p̄sulē eozū n̄ra
reape et filia. 62. q. 2. b̄n̄ qui. et. q. 2. igr̄ gen.
et p h̄c q̄ diē manifeste est ar. q̄ in dubio nō

habēt iuriscōz. Non pnt eē se intromittē de
q̄onibz vsuraz motis. etiā ptra illos quibus
restōez vsuraz in p̄tia p̄ crimie h̄sis m̄iunx
erint. ac illi se t̄ sua ad hoc faciendū in iudi-
ecē obligarūt. ut i c. accāt. q. de q̄onibus.
et si nō pnt ptra illos. mltōm̄ ptra alios.
Ad hoc nō q̄ papa bonifac⁹ cōfirmat oīa per
suos aīcessores tradita in negotio h̄tice p̄ui-
tatis que nō obmāt suis cōstōibz sup eodem
editis. ut in c. cū fm in fi. Item leges p̄ frīde-
ricum olim romanū impatorez i fauorē fidei
facte et cāndibz non p̄trarie app̄bate sunt et
fuande. 6. e. vt m̄q̄stōis imp̄napio.

De apostatis a fide

Deinde cōsiderandū est de apostatis. et p̄-
quid sit apostasia. 2. quot et que sunt
dīe ei⁹. p̄ea qua pena apostate feriā-
tur. et q̄lit reuertētes recipiant. deinde dubi-
taciones de apostasia mouent. **C**irca p̄m scien-
dū q̄ apostasia est tēnari⁹ a statu fidei obie-
l' religionis recess⁹. et dī apostasia q̄si p̄ statio l'
retrograda statio. 26. q. 1. nō obfuetis. vbi
dī scāt se apostatā. i. retro abeūtez. Est autē
triplex apostasia. s. p̄fidiē. inobie. et iūritatē.
p̄fidiē. s. qua quis recedit a fide vt iulianus
apostat. 1. de q. 2. q. 1. nō p̄. Inobie qua. s. q̄s
ēns gredī sponte p̄ceptū. ut adam et eua et q̄
sacris cāndibz obedire cōtempnit. de hac. 3. q.
8. alicui et eē de ma. et obe. si quis. Irregula-
ritatis qua quis a statu religionis assumpte
recedit. ut cum apostotat elīc⁹ mōchus vel
aliquis relios⁹ ul' dūsus. de hac dī. 40. c. fi. et
dī. 21. q̄n libz. et 16. q. 1. legi. de p̄ma autem
apostasia. s. p̄fidiē que simp⁹ et p̄m est apos-
tasia tñ hīc dicē alīs duabus apostasijs ad
sua loca resuatis. P̄et etiā p̄dictos modos
p̄ gñalit dīc apostata q̄cumq̄ recedit a deo
mōlitē peccādō. fm illud ecē. 10. **C**ū autē sup-
bie homis apostatare a deo q̄n⁹ ab eo recessit
cor illi⁹. Apostata a fide est h̄tice. et iō est sic
h̄tice p̄uend⁹ de q̄ pena dictū est in ti. p̄cedē-
ti. vnde est excōicat⁹ res ei⁹ publicanē. n. tes-
tā. n. i statu p̄stinū etiā pacta p̄tia reatē
infamus est. et a dīgnitatibz mltisq̄ alīs repel-
lit. eē de iurīturā. q̄relam. et 6. q. 1. infames.
et de ofe. dī. 3. celebritatē. Reduētes ab hac
apostasia cum fuerint h̄tici tamq̄ reitentes
ab h̄si. sūt recipiendi. de quibz dictū est sup.
Nec obstat i. 11. q. 3. iulian⁹. vbi dī q̄ mi-
lites catholici obediebāt iulīāo apostate impa-
tori in oībus que nō erant cōt̄ deū. q̄z ip̄e tole-
rabat ab ecclīa p̄p̄ scādālū et timebat. **P**o-
test autē hīc dubitari sic. ecce mlti xpiani re-
sident in aliquibz ciuitatibus sarracenozū et
aliquis eoz p̄fiteē machometū esse nūcūz dei
ad veniēdē ei⁹ sic faciūt sarraceni. Aliquis
uō ip̄oz osculat sepulcrū q̄i obreūndaz ei⁹
ac si esset scūs. Ali⁹ publice se gerit p̄ sarra-
ceno. et occulte p̄ xpiano. **M**odo querit⁹ vt
isti et filies sint apostate ul' h̄tici iudicandi.

Ad has q̄ones **R**ūd⁹ ray. et alexi. an. in
fo. q̄ si xpiani sponte et ex fide. q̄. s. ita cre-
dunt p̄fiteē illū esse dei nūcūz ul' ei⁹ oscu-
lant sepulcrū. ul' publice se p̄ sarracenis ge-
runt q̄si deo placē p̄ hoc itendētes tales om̄s
indistincte sūt apostate et h̄tici iudicandi. et
p̄ om̄s excōicat⁹. licz ei⁹ isti nichil dicāt exp̄sse
s̄ aliq̄ articlū sp̄alē tñ tacite cōsequētē dicāt
cum dicāt vel sentiāt vbo l' signo illū p̄fidiū
esse sanctū que stat fuisse h̄ticiū. et in cāu si:
mili fuit anastasi⁹ q̄. de h̄si dampnat⁹ dī.
19. anastasi⁹. **S**ūo p̄fiteē hoc tñ vbo ul' fa-
ciūt p̄p̄ victū. s. in corde in nullo deuīat a fide
nō sūt p̄p̄ apostate n. heretici nec excōica-
ti peccāt tñ mōlitē q̄n⁹ cūq̄ sūt mer⁹ mag-
nus. vnde pnt dīc cōiter apostate. q̄z recedūt
a fide cōfōne fm alexi. vnde au⁹. ad mēdaquū
in doctrina religiōis. s. xpiane dicendū nulla
cōdicōe quis debet abduci. 22. q. 2. p̄. et 10. crī-
so. nō tñ ille est p̄dītor vitatis qui palam
loquit mendaciū. s. etiā ille qui nō libē p̄nū-
ciat vitatē quā libē p̄nūciare dī. aut non libē
vitatē deffēdit quā libē defendē dūit. 11. q. 3.
nolite. **I**ō dīc imoc. eē q̄ me. ca. sacris. Et
idem dicendū est de hīs qui p̄p̄ metum filios
suos arcuādūt vel arcuādī p̄mittūt. q̄z licet
mōlitē peccēt nō tam p̄p̄ hoc sūt apostate ul'
heretici. n. aliē habeāt itendēz corruptā. Nec
obstat illud. de pe. dī. 1. p̄ fieri. vbi vidē ta-
lis excusari. q̄z illud intellr p̄ p̄nūciā. ul' itel-
ligit de alieniatiōe pene p̄p̄ metū. **N**ūquid
licz xpiano assumere h̄ticiū sarracenoz et sic
se filare sarraceniū. **R**ūd⁹ rōd q̄ h̄c fieri p̄
ex rōnabili cā sic sebastian⁹ sub veste milita-
ri militā xpī gerebat seclē. Si autē aliq̄ sig-
nū ul' aliquis caract p̄m⁹ essz cōstitut⁹ ad dī-
cernendū p̄fessores alicui⁹ infidelitatis nō li-
ceret alicui fideli frī huiōi h̄ticiū ul' caractēz
cū eo ip̄o p̄fessore tal' infidelitātē se p̄fiterē t̄ sic
p̄ t̄e signū mentiret mēda⁹ s̄ fidi p̄fessionē.

De blasphemis

Postea cōsiderandū est de blasphemia que
opponit fidei q̄n⁹ ad actum cōfiteendi.
Cir q̄d sciendū q̄ nom blasphemie
vidē importare q̄ndā derogatiōēz alic⁹ excellē-
tis bonitatis et p̄apue dīne. deus autē ut dīcāt
d̄yo. li. de dīnis nomibz ē i pa eēndā boītatē
vnde quicq̄ deo dūit p̄met ad bonitātē ei⁹.
et quicq̄ ad ip̄m nō p̄met longe ē a rōne p̄-
fecte bonitatis que est eēndā ei⁹. quicq̄z ḡ ul'
negat aliq̄ de deo q̄d sibi dūit. ul' asfit ali-
quid de eo q̄d ei nō dūit dīne derogat bonita-
ti q̄d quidē cōtingē p̄. vl' fm intellectū tñ. vl'
etiā fm intellectū et affectum. et vtroq̄z mō
huiōi deroga⁹ si sit tñ i corde est blasphemia
cordis. si uō sit i ore est blasphemia oris. que
q̄dez opponit cōfōi fidei nō p̄ma. blasphemia
uō sanctorū ex cōsequētē redundat i deū. Est
autē p̄p̄ blasphemia i v̄bis extenso tñ noīe.
est etiāz in facis sic et cōfessio et negatio. licet

pe sint in vobis. nichilominus tam accipiunt
in factis. fm id ad actum. i. confitent se nosse de
um factis aut negat. **B**lasphe mie autem fm
alijs sunt tres spes. vna est cu attribuit deo qd
ei no coueit. scda cum ab eo remouet qd sibi
oueit. tda cu creature attribuit qd deo approp
atur. **S**cdm uo dco. fm illa tria n pnt pprie
loqundo distigui diuise spes blasphemie. pma
ei duo no drnt n fm affrcdz r negacdz. que
quide dria no diuificat hitus in spe qz pean
de sciam imotesat falsitas affirmacoz et
negacionu r peandē ignorantiā vtroq; mō
errae. **P** aut ea q sunt dei ppria creatis attribu
ant ad hoc pnt v. q aliqd deo attribuat qd
sibi no oueit. quicqd ei est deo ppriu attribui
creare ē dicē deū idē eē creare. **E**st at blasphe
mia pccm mōle ex gne suo cu repugnet ca
ritati dme. qz derogat boitati dme. vt dcm est
q est obm caritatis. **V**n puitur morte. leui.
28. qui blasphemauit nomē dñi morte mo
riat. **S**i aut alijs ex subreptione in vba bla
sphe mie prupet. ita q hē qd dicet blasphemā
am esse nō aduētē. veialit peccat; r rōz bla
sphe mie pprie nō hfer fm dco. et alex. m 2°.
Est aut maxi^o pccm sic r infidelitas ad quā
panet r et ipam aggnat si supueiat detestacō
uolūtatis. et adh mag si prapat in verba.
hic sup i^o ysa. 18. ad populū trībilez tē. dicit
glo. q omē pccm blasphemie opatū leui^o est.
S3 nūquid hē pccm remissibile ē. vt q sic.
qz dē. 12. omē pccm r blasphemia remit
tef hoibz. **S**3 oriū vt p hoc qd ibi dē imediate
sequit. spūs aut blasphemie n remittē. **A**ut
blasphemia si fiat ex coactōne peccat s pēz
si ex deceptōne s filiū. si ex certa malicia oīa
spū scū. **S**cdm ei vitatē omē pccm est oīa
trinitatē appropate tū pccm omissū ex infir
mitate dē eē oīa pēz cui potētia appropatur
cōmissū ex ignorantiā s filiū cui sapia. omissū
sunt ex certa malicia oīa spū scū cui boitas
appropat. **N**ota et q irremissibile dē tripli.
vno mō negatiue. s. qd nullo mō pē remittit
vt pēca demonū r damnatoz. **A**lio mō oīe
s. qd hē oīa dīsposicōz ad remissionē vt pēca
que sūt ex certa malicia q dicūt irremissibi
lia. i. valde de difficili remissibilia. 3° mō pri
uatiue. s. qd in se non est aptū natū ul dignū
remitti vt qdlibz pccm mōle. **S**i g^o blasphe
mia fiat ex coactōne ul deceptōne dē remissi
bil qz secum hē cām anexā dme mīe puoca
tūā ad remissionē r de tali blasphemia itel
ligit i^o omē pccm. s. ppetratū in ope. r hoc ex
ifirmitate ul impotētia r blasphemia. i. pec
catū ppetratū in vbo r hoc ex ignorantia re
mittet hoibz. i. est remissibile ul remittē s.
si peiteat qz ex circūstācia q pccm attenuat di
gnū est remitti. **S**i aut blasphemia omissa
ex certa malicia tūc dē irremissibil nō qz nō
possit remitti ul qz nō remittat ali s qz nō
hē secum cām motuā ad remissionē. r de hac

dē spūs aut blasphemie. i. blasphemia illa
ta ex certa malicia. et qdlibz aliud pccm fecit
ex certa malicia. i. vix sū difficilē remissibi
le qz nullā excusacōz hē. **E**st aut blasphemia
nō tū in uiatoribz s et in damnatis fm ill^o
apoc. 16. blasphemauerūt nomē dñi hntes pēā
tem sup has plagas. n tū est in eis demitoria
s panet partē ad penā damnacōis. **E**st autē
in eis blasphemia cordis qz detestant iusticiā
dei eos pūentis. credibile et est q p resurre
ctionē erit in eis blasphemia oris sic r in san
ctis laus vocalis. **De spe desperatione et
presumptione**

Consequenter considerandū est de spe r vi
cijs sibi oppositis. s. de desperatione r p
sumptione. **C**irca igr spem nō q spes
pē quā aduēt^o sū. s. p spe fm qd est passio. r p
actu speradi r p re sperata. r p hitu per quē
elicet act^o sperandi. p mis tribz modis nō est
vītus. 2° mō ē vītus r quide si sit hīc caritate
format^o est simplr vītus. p fidei ei hntem eam
r actū ei^o r actū illū debito mō refert i finez
ult^o q requirunt ad plenū eē vītutis. **E**st autē
illa relatio opletie p caritatē. si uo spes sit in
formis sic ē vītus fm qd vītus oīr sūtur p q
cunq; hitu detante potētia ad aliquē actū re
spectu obi debiti r vtroq; mō spes ē hīc infu
sus cū peam pēndat appetit^o aīe in bonū ar
duū. s. eēne glorie qd est sup omne facultatez
nāte. **S**ciend at q spes large pē dīa creduli
tas. pbabil^o fm qd dīc alijs de aliq q sperat eē
esse fuēm bonū hoīez r filia. r sic panet ad co
gnicionē. **A**lio mō pē dīa ppe fm qd ē qdā p
tensio appetit^o in bonū arduū vt dcm est r sic
panet ad affectōz r sic ē hīc intētio de ea. **D**if
finit aut eā ha ymo sic. r hētur li^o. 3. sen. di.
26. spes est certa expectacō fūte bēitudis pro
ueiens ex dīna grā r mītas pcedentibz l ipaz
rem speratā ul spem. r vult p hē dīc q ipa
mita p que ho mo dīspoit se ad sperandū pē
dūt spem ul in re ul in pposito. **C**um aut dē
spes ē certa expectacō tē. nō est ibi pōicatio
p eēntiā s p cām. **A**d qd nō q dup^o cōngit
aliquē mīta sua intueri. vno mō attribuēdo
sibi r hē est supbie r vātatis. **A**lio mō attri
buendo grē dei r hoc ē huilitatis r vitatis. et
hē mō mot^o spei ex ituitu onē mītoz. **C**irca
desperacōez sciendū q desperacō est pccm ymo
et in aximū pccoz. s. qn^o est ex pte nra. infir
delitas ei r odiū dei fm ppriā spēz sūt gūioza
qz desperacō qz illa duo sūt oīa dē fm se. s.
infidelitas q nō credit dīne vitati r odiū dei
qd oīa ē dīne boitati. s. desperatio est s dē nō
fm se s fm qd ei^o bonū partīpat a nob. **S**ed
si pōicta tria admūicē opent ex pte nra sic de
speratio ē piculofior qz p spem reuocant a ma
lis r introducant in bona psequēda. r ideo spe
sublata irrefrenate hoīes in uīda labūtur et
a boīs opibz retrahūtur. vñ yfīd. de summo
bono dīc. ppetrare flagiciū aliqd mors est. s.

desperare est descendere in infernum. **O**ritur autem secundum quod dicitur gal. 3. 1. mox ex luxuria ex qua pervenit quod homo fastidit bona spiritualia et non reputat ea bona ardua. sed spiritualia etiam secundum eundem ibidem oriuntur ex acedia que est tristitia quedam spiritus deiectionis. **R**emedium autem principale contra desperationem est confidendum de christo passio per gratiam humanam quod erat in peccato. unde si illud rom. 4. per impiis mortuus est. dicitur glo. ne desperes de eis potestas cuius appareret in morte tanta benignitas a quo tales arras accepimus quod dimittit impiis suam mortem qui fuerat iustis suam vitam. **C**irca presumptionem sciendum quod duplex est presumptio viciosa. una quod oriatur ex ipsa veritate que est spiritus superbie et opponitur magnanimitati. est enim superbia viciosa et contra oritur ex iam gloria. unde gal. 3. 1. mox. post presumptionem novitatem filiam iamis glorie. **A**lia presumptio viciosa est que surgit ex contemptu divine iusticie quod si ex sola electione procedat est peccatum in spiritu sancto. et hoc dicitur oppositum spiritui. est enim quodam spiritui in ordinatio ex sola electione procedens secundum rich. et hoc dicitur videri oriri ex superbia. ac si tales quis se estimet quod etiam in peccantibus deus non puniat vel a gratia non excludat. est autem presumptio despectio peior. quod voluntas per despectum tollit a deo recedat. non enim imitatur misericordiam quod contemnitur nisi iusticie quia quando per eam refugit. per presumptionem autem in deum licet mordacitate tendit. **N**on hoc non quod presumit quicquid ponit per spem. ut iudith. 9. exaudi me miseram et tua misericordia presumens. ro. huius est quia spes recta que habet de deo vel presumptio si secundum humanam rationem mensuretur. non autem est presumptio si divine bonitatis immensitas attendatur.

De caritate et odio LXXII

Consequenter considerandum est de caritate. et primo de ipsa. 2. de effectibus et virtutibus actus caritatis et de ipsa caritate. et primo quod ad eius essentiam. 2. quod ad eius subiectum. 3. quod ad obiectum. 4. quod ad ordinem. 5. quod ad actum. 6. quod ad oppositum viciis. 7. odium. **C**irca primum sciendum quod caritas sic diffinitur li. 3. sen. di. 24. caritas est dilectio qua diliguntur deus propter se et proximus propter deum. licet enim caritas et dilectio sint idem in re differunt tamen ratione. dilectio enim est ipsa quod caritas. unde consuevit dici quod amor est naturalis dilectio voluntatis de libere. unde caritas nominatur habitum et dilectio actum. et ita diffinitur caritas per dilectionem sic minus est per magis est vel sic habet per suum actum. **Q**uod autem caritas sit simpliciter virtus primo maxima omnium virtutum. patet per aug. 14. de civitate dei. c. 18. dicentem. quod nullum donum est excellens dono caritatis. hoc enim solus est quod dicitur in filios eterni regni et filios eterne patrie. **E**st etiam caritas omnium virtutum forma. ut dicit ambrosius. quod intelligitur inquit ceteras virtutes inquit ad rationem tendere in finem ultimam ab ea recipiunt complementum. propter quod perfectio miti attribuitur caritati. quod bene dicit apostolus intelligit. 1. cor. 13. dicens. si tradidero corpus meum. ita. ut ardeam. aut non habuerim nichil michi prodest. unde et glo. si i. gal. 4.

fructus spiritus est caritas. dicitur glo. quod sine caritate ceteras virtutes non reputantur esse virtutes. **S**equitur videtur de 2. s. de caritate inquit ad eius subiectum. circa quod sciendum quod cum virtus caritatis sit. virtus infusa secundum id rom. 4. caritas dei diffusa est in cor. non per spiritum sanctum qui datur est non. **N**on infunditur secundum capacitate naturalem. sed secundum voluntatem spiritus sancti disponentis. unde 1. cor. 12. hec omnia operatur unus atque idem spiritus dei secundum voluntatem. **P**otest autem caritas augeri loquendo de caritate vite. unde aug. si 10. caritas merebitur augeri ut antea mereatur perfrui. **P**otest etiam caritas amitti in statu vite quod non tollit a libero arbitrio voluntatem. id est 1. cor. 9. qui stat videat ne cadat. **A**mittitur autem caritas per hoc quod a deo voluntas quod sit per quolibet peccatum mortale. unde aug. 8. si generi dicitur quod homo deo preste sibi illud. ab ipso vero continuo tenebatur a quo non locorum interuallo. voluntatis amissione discedit. **R**ecupatur autem caritas per penitentiam quod tollit amissione illam. unde aug. li. 4. confessionum. penitentia est quedam res optima et perfecta omnis defectus revocans ad perfectum. **R**ecupatur autem caritas maior vel minor secundum quod homo se per vel minus parat et divina largitas dispensat. **N**on potest aliquis existeret in hac vita secundum consuetudinem legem scire consuetudinaliter se habere caritate tamen propter caritatem et dilectionis acquirere similitudinem. ut dicit beatus de amore. tamen propter divinam dispensationem propter quam deus claudit oculos suorum suorum ad ea de quibus preterefferit. hic dicitur ecc. 9. nemo scit ut odio vel amore dignus sit quod tamen quodam dicitur esse verum. loquendo de amore finali. per omni tempore et absolute que est sacramentum adhibita omni diligencia quod ad hoc requiritur recipi. per illo tamen scire consuetudinaliter certitudine fidei caritatem se habere secundum eos. **S**equitur videtur de 3. s. de caritate inquit ad eius obiectum. circa quod sciendum quod formale obiectum et primum principale caritatis ratione cuius diliguntur quicquid ex caritate diliguntur est bonitas summa. unde anselmus in monol. c. 68. dicit. quod creata rationalis nichil diligere debet nisi summam essentiam aut propter illam. propter autem alia sunt diligenda ex caritate. propter similitudinem bonitatis vel propter deum sub ratione summi boni quorum numerum et ordinem debet ponere aug. li. 2. de doctrina christiana. c. 2. dicens quatuor sunt diligenda. scilicet quod super nos est. scilicet deus quod nos sumus. quod iuxta nos est. scilicet proximus. quod infra nos est. scilicet corpus. **N**on hec quatuor reducuntur pretere omnia. **A**ngeli enim continentur nomine proximi. ut dicit aug. 1. de doctrina christiana. corpus vero proximi continentur sub quarto membro quod est infra nos sic nostrum corpus. **A**mbrosius autem ponit sex diligenda ex caritate dicens. ante omnia deum. deinde nos ipsos. propter ea propter nos. deinde filios. deinde domesticos. postea inimicos diligamus. horum quicquid membra reducuntur ad 3. membrum aug. s. ad dilectionem proximi. non est ibi differentia quod ambrosius consideravit differentias diligibilium acenales. **A**ugustinus vero differentias et gradus magis effectuales ut infra melius patebit. **S**ciendum autem quod aliquis diligere potest ex caritate dupliciter. uno per se sic

obm ad qd dilectio eminat. **A**lio p accns sic aliqd bonu qd obo illi ex dilectoe optat. vnde i actu dilectiois ei inclndt. pmo diliget aliqd amore amiae. 2o amore cupiscendae. Scdo no pmo diligunt ex caritate vtutes grada t glia etna. t quia accns no facit num cu subiecto. id ipa no mutat aug. ul amb. int diligenda ex caritate. **I**ntendit eni assignare tñ num diligendoy ex caritate amore amiae. **I**tem aliqd pt diligere ex caritate duplicat. vno ex caritate impate sic diligere dnt ex caritate oia q spectat ad salutem nraz t dinaz laudē. **A**lio ex caritate elidente sic diligere id ex caritate qd est formal t ppius actus caritatis. amor amiae. tale eni no est nisi sumu bonum ul illud qd natum est bñficari in summo bono. pmo creature irrōnales et inanimatae diligēde sūt ex caritate. s; no 2o mō fm aliquos. vnde fm eos eay dilectio a caritate impat. s; no a caritate. s; pot a nali volūta te elidit. fm uo aliqs a caritate elidit. vñ fm hō diligēde sūt ex caritate elidit n dilectoe aīcie. ppe loquēdo. s; inqñ ex caritate volum eas cōsuare ad hōim vtilitatem et dei honorē. sic et de eas diligere. fm illud sap. 11. diligis omnia que sūt. pme snie fuit bon. scde rich. piores aut qui sūt pximi nri rōe nāe fm quā sunt capaces etne glie sūt ex caritate diligēdi. sed rōne culpe sūt odiendi. t hē est pfm odium de quo ppha. pfo odio oderā illos. et pspere sic diligēdi sūt hoies ut no diligant eoy erozes. **N**ec obstat q in scriptura sacra scī vident optare peccatoribz mala. fm id psal. cōtitanē piores in infernū. qz huiōi auctes itelligi pnt. ul p modū pñuntatōis. ut sit sensus. dūtanē. i. dūtanē. ul p modū optatōis t hoc vt desiderat attendat. ul respectu dīne iusticie. l respectu remouēde culpe. **D**yaabolus aut et etiā demō est nomē nāe in malitia obfiatē. id ocedi no debet fm rich. qd sit diligēdus ex caritate n rōne nāe que nālī bona ē. no ē tam nā ex caritate diligēda amore amiae quo vitā etnā optam. amaro. s; pot ex caritate debem in ei etna pena dei iusticiā diligere volēdo eam ad dei glām pmanē. **S**z qd de inimicis. nūquid teneat eos diligere fm affectū. **R**e dilectio inimicoy trip pte intelligi. vno inqñ sūt inimici. 2o quo ad nām i vli 3o quo ad nām in spālī. diligere inimicos pmo est psum. qz hē est diligere eos inqñ sūt mali. 2o mō est ad salutem nēcz. 3o mō. s. vt aliqs in spālī moueat amore ad inimicū no est de nēcitate caritatis absolute. s; fm pparatōez aī. s. vt animus ad hoc sit par. si nēcitate occurrēt casus. hē eni pter nēcitatez implere ē de caritatis pfectōe. et sic dīc au in encl. q diligere inimicos no est cāte mltitudis qntaz credim exaudiri. cum in orōne dī dimitte nob debita nra. sic tē. **V**lci no q dilectiois affect ē

duplex. s. innocēde et bñficēde. p affectu tene mur oēs inimicos diligere. ne eis optem mala p se. i. inqñ sūt mala. possum tñ eis optare p accns mala. s. inqñ illa credim eis l rei publice expedire. **V**ñ oēs tenent inimicos n odire et de eoy malis no gaudere n forte p accns. vt dictū est. pū. 24. cū cecidit inimic tuus ne gaudeas. 2o affect. s. bñficēde est duplex. vñ est pñcipal quē caritas pmo t p se elidit vt optare dilecto bona spūalia. s. grām t glām. et hē affectu teneat omis diligere etiā actu inimicātes. **A**lē ē scdā vt optare bona tpalia. et hūc imptat caritas s; non elidit fm aliquos. fm alios uo et elidit s; no pmo et p se t pñ. s; p accns. s. inqñ bona tpalia credunt aliq mō expedire ad salutem aīe. t hoc 2o affectu inimicos diligere no est nēcitate. siue sit inimici pfoe sū ecclie. s; si sit inimici pfoe ē pfectōis n p accns. s. inqñ bona tpalia eis ul alijs credunt fore noqua. inimicis uo ecclie optare pspere tēz tpalem ē potū impfectōis quā pfois. n p accns. **N**umqō teneat diligere inimicos et qñ ad effectū. **S**ic i affectu ita t i effectū ab eo pcedere distigēduz ē. dilectio aut inimicoy fm affectū ad mī. i cōi ē de nēcitate pcepti absolute. in speciali autē non est absolute. s; secundum pparacionem animi. vt sup dictū ē. s; l etā dīcend ē de dilectione fm effectū. **I**tem qñ ad effectūz innocēde omis tenent. s. vt inimias no inferat mala n forte p accns. pte bonū pfoe l republice. **D**e effectū aut bñficēde distigēduz ē. qz bñficia qdaz exhibent cōi alijs. vt cum qs p populo i cōi orat. ul ei pdicat ul aliqd bñficiū ei dat. et etiā exhibere inimicis est de nēcitate pcepti. **S**i uo ab huiōi excludant inimici hoc panz ad lūozē vmdicte. s. i d leui. 19. nō qres vlcōez et nō eris memor mīrte amūz tuoy. **T**ene et quis fm rich. eis impendē effectū salutacōis q cōir impēdit n in cān. s. qñ tūmet eos s se puocari ul aliqd malū oziri. **Q**uedā uo bñficia exhibent pñcipaliē aliquibz personis. et hēc exhibere inimias no est de nēcitate salutis n fm pparatōez aī. s. vt ei subuāat in cān necessitatis. et tunc ē op iusticie potū qz amiae. qz vt dī. 1. 10. 3. qui habuit subaz hui mūdī et vidi frēm. s. nēci. hē et clau. vīscā. s. ab eo quō cari. dei manet in eo. **S**ic et mēllr illud pū. 24. si esurierit inimic tu abā illū. si sitit potum da illi. ex uo casū necessitatis hui bñficia exhibere inimico psonē ē pfectōis. vñ s; i d. 4. bñfacite hīs q odes. uos. dīc glo. bñfacere inimicis est cumul pfectōis. et hē est vñ nisi p accns. s. inqñ huiōi bñficiū est sibi ul alēi oēconaliē noauū. tunc enī subēxere ē melius. vñ enī vt dīc aug. panis suberabit si de cibo secur iusticiā negligat quā esuriētī pāis frangit. vt iusticie se duct acq̄scat. **I**nimico uo ecclie bñfī s; trahē pfectū est t meli nisi p accns inqñ. s.

ipm bñfī spāe vñle fore ecclīe. qz p bñficiu
spāe recōdianō ecclīe. **P**redēa distīctio. s.
mē iūmicos ecclīe et psonē ponit a petro i 3°
suo. **A**d hoc nō qz dimittere rancorez iūmico
est nēcitatī. dimittere aut rancorem et sig
na rācoris est pfcōis fm bonū. vñde ad h^c nō
tenē homo nī in cāu. s. qñ deuote t hūilē ve
nia postulat. fm rich. aut nī tē homo iūmico
etiā petenti veniā. remittē satisfcōez sū emē
dā p injuria. s. p illa opetit de iure actō i iu
di^o qē iūmiantē. nisi forte sit homo tal stat^o
sū ligat^o tli obligatōe rōne cui sibi nō que
riat in iudi^o expiri. **N**ec obstat pōict qd dī
leui. 19. nō qres vlcōez tē. quia p hoc t filia i
tendit actio qē iūmiantē zelovindictē. t non
zelo iusticie. vñ sūt pñlia mouencia ad illud
qd est sup erogōis t nō nēcitatī hēc rich. **S**ed
qd est maioris pfcōis et mīti. s. diligē ami
cum ul iūmicū. **I**te sī h^c diūsa scribunt a
diūsis qbus obmissis grā breuitatis. dicen
dū ē ad pñs qz sic tradit bonū. si loquim^r de i
tis actibus. put pcedunt ab eodē hitu carita
tis qdam sūt eōles. s. respēu pñij substāda
lis. et quodā m^o mutuo se excedūt. s. respectu
pñij accitāl. **N**am mot^o dīlcōis erga ami
cos est intensior et frequēti^o. erga uō iūmi
cos est purior t diffialior. et iō pfectior t me
lior ē simp^r ille mot^o i amicū fm aliquos. t
mot^o i iūmicū fm alios. p^o videt appbare
mā seī. li. 3. di. 30. Scdm uō au^o. videt pble
ma facere dicēs in enclī. c. 20. magnū ē erga
eum qui nichil mali tibi fecit esse beniuolū et
bñficiū. iō uō mltō grū t magnificētissime
bonitatis est vt tuū diligas iūmicū. **S**equit^r
videt de 2°. s. de caritate qñ ad ordinē fm qz
est ex caritate vn^o pl^o alio diligēd^o. de q can.
2. ordinauit i me caritatē. et quidez ordinem
huiōi an^o. et amb^o ponūt fil cum nūo diligē
doz ex caritate ex vñis suppositis imp^o arti
culi pcedētis. **S**ed dñt qz ordo au^o respiciat ca
ritatez fm se. et ideo attendit fm pñapales
dñas boni que sūt bonū sup nos. bonū itra
nos. bonū iux nos. et bonū infra nos. q dñe
attendunt penes bonū mag^o bonū. et maxie
bonū. **O**rdo uō amb^o sū respiciat caritatē put
est in nā quā dirigie t regit. et h^c ordo nō at
tendit tñ penes dñas boni. s. etiā penes rōnē
pñij et alieni pñij t remoti. t hīc ordo mlt
tiplicat in sex dñas vt hitu est sup. ad quas
quidē omīs alie possūt reduci. pat enī spūalis
reduat ad pñem carnalem. ceti pñagumē ad
filios. dñs et suus. mār et discipul^o. et etiā
fm petz vxor ad domesticos. **S**ciendū igit^r
qz fm ordinē quez ponūt au^o. et amb^o. de^o est
sup omīa et pñe se ex caritate diligend^o. cum
ipē sit sūme bon^o. et res tñ est amabil qñ ē
bona. vt dicit ansel. li. 2. cur de^o hō c. 12. **I**te
pl^o debet hō se diligere qz pñij. qz fm au^o. 11
de d. dei. c. 24. h^c est amor i spūalibz qd pond^o
in cōlibz. pond^o aut pl^o ē hit corpus in quo

est ad locū sibi debitu qz aliud corp^o sibi an
nexū. **N**ec est oīra iō au^o. s. de tñi. c. 8. tñ ca
ritatis debem^o frībuz impendē qñ nob. quia
ibi tñ sumit^r p nota similitudis nō equalitatē.
Sed nūquid debet se homo pl^o diligē qz deū
in qñ homo. **R**ñd^o bonū. qz hēc dēmiatio in
qñ. aut impat vñta tē psonē t sic xpūs i
quātūz homo ē diligend^o sup nos. qz sic ē nī
creator t redēptor. **A**ut dīcōez nāe assump
te et sic est nī pñij t iuxta nos diligend^o.
et idem dicendū est de bēa vñne. **D**ebet et
homo se pl^o diligē qz totū aliū mundū. vt ex
pñe dīc hugo li. 6. sacri. pñ. 13. c. ex. debet tñ
homo pl^o diligē pñij qz corp^o pñij. et h^c
qñ ad salutē aīe. pñagū enī in plena pñā
pacōne bēitudis que est rō diligēdi pñij.
ē maior rō qz pñagū bēitudis p redundā
dāz que est rō diligēdi corp^o pñij. **D**ebet et
homo mag^o diligere vñū proximū qz aliū
et affectu t effectū. **D**eus enī tamqz obm for
male caritatie dīlcōis. t ipē diligēs tamqz
efficiens p caritatē sūt pñij caritatie dīlcōis
et iō fm maiorē pñij tē diligibil^o ad alē
istoz pñapioz est maior dīlcōis affect^o. qā i
oībz in quibz iuenit aliq^o pñij attendit or
do p pñagū ad ipm. **V**ñde qz quātū diligibil
le est meli^o tanto est deo pñij. tātoqz ma
gi^o est diligend^o cetis pñij. **S**ilr quātū dili
gibile est diligenti pñij tāto magis ē di
ligend^o cetis pñij. **E**t sic patz qz homo debet
magis cetis pñij diligere proximū magis bo
num. et silr sibi magis pñij. cetis pñij di
co qz vn^o ita pñij excedere possz aliū i boni
tate t ita pñij excedi ab eo in pñij tate qz ma
gis debet diligere meliozez exneū qz mī^o bonū
pñij. **Q**d aut dīc au^o. p^o de doct. xpīana.
qz oīs hoīes sūt eque diligendi. m telli debet
rōe boī optati. s. etne glie quā oībz optare de
bem^o. **N**ō tam fm rich. qz pñe esse qd habet a
pñij nō debet aliquis diligere magis aliqz
qz pñem suū quātūcumqz excedat enī i boni
tate nō pñij tate qd dico pñer bonitātē hu
mane nāe xpī et bēe vñnis qz magis debent
diligē qz pñ et mī. quia p eoz bonitātē pñit
nob mā^o bonū qz pñentes. **S**ed quid si pñ
tes nī sit malī. **R**ñd^o bonū. qz duplex est a
mor. s. pñacē et bñficiē. amore pñacē
dīc diligē quis aliqz qñ approbat ei^o facta.
s. amore bñficiē diligē quis aliqz qñ vlt
ei bñfacē. et amat enī nī tñ qz sit bon^o s. vt
sit bon^o. **I**n p^o amore pñij ponderat bonitas i bo
pñij tate. vñ dato qz pñ me^o sit mal^o t aliū
exneū sit bon^o. mag^o debeo velle et desiderare
t pñare qz pat me^o sit et remaneat bon^o qz
qz ali^o exneū. licz enī et fēa ei^o qz pñ ē i pñō n
debeā appbare. **S**ic g^o debeo pñij meū diligē
et affectu mēfiori. et effēu maiori. debeo tñ
magis diligere illū extraneū bonū rōe boni
maioris optati. et hoc p illo statu in quo sūt
ad pñs. qz hoc requirit iusticia dei. dum tamē

pater me⁹ est in statu vie deo velle q^o ipe p^o ueniat ad bonū statū. et ad mai⁹ meritū. et p^o oīs ad mai⁹ p^omiū. Sed que⁹ debet homo magis diligē. s. p^orez carnalē ul⁹ spūalē. **R**ndz rich. q^o p^orez carnalēz oībz pensatis. mag⁹ m⁹q⁹ i. intensi⁹ et optando sibi mai⁹ bonū. licz enī mai⁹ bonū recepit a p^ore spūali q⁹ carnali. p^or tam spūal⁹ nō dedit illi nī mīsterialitē. p^or uo carnal⁹ dedit filio esse nāe sic cā effitēs. exēti⁹ uo d⁹ fieri aliqua reuerēcia p^ori spūali. que nī debet carnali. quia ut dīc⁹ phus. 9. ethi. nō oī bus eadem reddendū neq⁹ p^ori oīa. **D**iligen⁹ dus est igit⁹ p^or sup^o oīs alios. p^orimos et fil⁹ mat⁹. **V**n diligē debet pl⁹ ex caritate q⁹ filij cetis p^oibus. licz filij magis diligant⁹ dīlcone nāi et pl⁹ q⁹ vxor oībz pensatis. pat⁹ uo dī ligi debet pl⁹ q⁹ m⁹r cetis p^oib⁹. filij autē debet diligē pl⁹ q⁹ domestici. domestici tam⁹ ut dīat m⁹gr sen. li. 3. di. 29. si sunt boni. sūt malis filijs p^oponēdi. hoc aut⁹ exponūt aliq⁹ nō q⁹n⁹ ad affēm. s. q⁹n⁹ ad effectū n⁹ qualēcumq⁹. s. il⁹ lū qui est collatio bñficōz ul⁹ eleuatio ad regi mē alioz epale ul⁹ spūale. p^or et fm rich. expōi q⁹n⁹ ad affectū. q⁹a beatitudo d⁹ optari bonis domesticis nō aut⁹ malis filijs p^o statu in quo sūt. potest eē et tanta malicia in filijs. et tāta bonitas in domesticis q⁹ simp⁹ ex affectu ma iori magis d⁹ diligē p^ofect⁹ domesticoz q⁹ fili oz. **V**nde nōndūz q⁹ licz aliq⁹ p^ostēare caritatis ordinē sup⁹ dīctū. hoc enī p^oangit fieri ali q⁹n⁹ ex debita cā. ut cum quis bonū cōe. p^obo bo no p^opoit in epalib⁹. et hoc licz videat⁹ p^ostēar: dō. mag⁹ tñ est p^ofectoz ordiatio et meriti cumu latio. **A**liq⁹ p^ore cām debitā ut siquis ex so la libalitate voluntatis sue se mag⁹ exhibeat alicui exēto q⁹ domestico et osanguineo. et eē p^ori suo p^osiderando in eo mag⁹ aliq⁹ā strenui tatē q⁹ dei volūtatēz vl⁹ mīti dignitatēz. et i h⁹ nō meret⁹. **A**liq⁹ dē cām debitā. ut si pat⁹ me⁹ indiget et eo neglecto subueniā exēto. et hoc est p^octm. et sic dīc⁹ m⁹gr sen. li. 3. di. 29. peccat qui p^ostē agit. hoc bonū. **A**d euideāam aut⁹ maiorē hui⁹ matie est nōndū fm bonū q⁹ trip⁹ potest affectus acapi. est enī affēus pas sio quedā mliebris p^oplacēde qua. s. delēoz in alēi⁹ bono. et est affēus mor⁹ quedāz rōna lis eligēda. et ille est duplex. quidāz est a carit ate elict⁹ quo. s. quis optat aliū sūmūz bonū quidāz uo est impatus quo. s. quis optat aliū epale bonūz ad p^ohuacōez nāe ordiatū. **E**st g⁹ triplex affēus et p^omu⁹z mīme respiciat ordo ca ritatis p^ofigtus. sic pat⁹z q⁹ aliquis pl⁹ delēat⁹ et gaudz in respiciēdo soatū p^ontem q⁹ in reco lendo p^orem abūtem. licz magis diligat eum fm uo affēm respiciat p^ont⁹. mag⁹ enī d⁹ q⁹s op⁹ tare dōm sibi q⁹ aliū. p^or se aut⁹ magis p^ori et sic deinceps. 3⁹ uo respiciat mī⁹ p^ont⁹. vnde p^ont⁹ sis oportunitatib⁹ et p^odicōib⁹ ordo ille q⁹n⁹ ad illuz affēm variari pot⁹ et p^ostēari. **S**ilr eē effect⁹ e⁹ est triplex. s. p^ocura⁹ etne salutis re

leua⁹ epalis nēctatis. et omissio sū collatio bñficij spūalis. s. ecclia sūda. p^or et 2⁹ respiciunt p^osonaz. s. eāus respiciat vtilitatēz cōez. p^or re spiciat ordo caritatis p^ont⁹. p^ous enī homo debet p^ocurare salutē suam q⁹ p^orimi. et p^ori patris sui quā alēi⁹. et sic deinceps p^ocedēdo. **S**cōmef fectū respiciat mī⁹ p^ont⁹. vnde fm diuisas opor tunitates et p^odicōes pot⁹ et d⁹ homo mag⁹ esse bñfic⁹ alijs. 3⁹ effēm mīnīe respiciat ordo cari tatis. in collacōe enī bñfōmūz ecclia sūcoz pa rū aut nichil. sanguis p^oritas et m⁹ltum me riti dignitas d⁹ attēdi. **A**d hoc nō q⁹ ordo ca ritatis p^oassignat⁹ cadit sub p^ocepto. cum enī dīc⁹ deut⁹. 6. diliges dōm dōm tu. ex to. cor. 13. tē. dāc⁹ intelligi q⁹ dē d⁹ sup⁹ oīa diligē. cū uo p^opapit⁹ p^oxi⁹ diligē sic se. p^oferē dilectio sui dī leccōmī p^orimi. **S**ignificat⁹ etiā q⁹ p^orimozes sūt magis diligendi. et p^o i⁹. 1. 10. 3. debem⁹ p^o frīb⁹ aīis ponē. i. vitāz cōlem. mīuīe q⁹ pl⁹ debem⁹ diligere p^oximū q⁹ corpus nost⁹. et ad gal. 6. opem⁹ bonūz ad oīs. maxime aut⁹ ad domesticos fidei. mīuīe q⁹ int⁹ p^orimos melio res et p^oiores sūt diligēdi magis. **S**z nū: quid p^odic⁹ ordo caritatis in p^ota remaneb⁹. **A**l⁹ fm rich. et thō. q⁹ remaneb⁹ q⁹n⁹ ad hoc q⁹ dē est sup⁹ oīa diligēdo. rōne uo optat⁹ di liget meliores plus q⁹ se. minus vero bonos diligit mī⁹ q⁹ se. fm uo mītenfionē dileccōis pl⁹ diligit se q⁹ p^oximū. etiā meliorem. s. quo ad ordinē p^orimozū adinuicem simp⁹ diligit quis magis meliōrē fm caritatē amorē. p^ont⁹ get tam⁹ fm thō. in p^oria q⁹ aliq⁹s sibi dīuctū plīb⁹ rōnib⁹ diligit. non enī cessabūt ab aīo bñ honeste cāe dīlcoīs. oībz tam⁹ rōnib⁹ alijs rō dīlcoīs ex p^opmīate ad dēi p^oferē. Et fm rich. cetis p^oib⁹ itenfi⁹ vlt⁹ dīuctōri sibi illud bonū q⁹ d⁹ h⁹bet. **S**equit⁹ vidē de 4⁹. s. d⁹ caritate q⁹ ad eī⁹ actum. **C**irca q⁹ sciendū q⁹ actū caritatis quidam ab ea imperant⁹. et isti sūt p^oles et fm spēm dīntes. q⁹ voluntas p^ocaritatē impat⁹ act⁹ oīm alīaz v^ortutū. vñ 1. cor. 13. dīc⁹ q⁹ caritas oīa ēdit oīa spāt tē. quidāz ab ea elīcūnt⁹. et isti etiā sūt p^oles p^oz dīnē tñ se habētes. ille tñ qui imēdiate elīc⁹ a caritate et mediate quo aliū act⁹ ab ea elīcū tur. nō p^ot⁹ esse nisi vñ⁹ fm spēm qui est actus diligēdi mediante quo elīc⁹ act⁹ desiderandi bonūz fuēm. gaudendo de bono p^ont⁹. odiendi malūz p^ont⁹z bono ex caritate amato. et fugi endi i⁹ cum est fuēm. et tristandi de illo cum est p^ont⁹. **P**otest aut⁹ queri de actu diligendi deum. ut⁹ habeat modū. **A**l⁹ aliquis actus trip⁹ dīc⁹ habē modū. s. aut⁹ fm limitacōez el sēndē. aut⁹ fm dēfīnacōez debīta⁹ dēumstan: dīaz. **A**ut fm p^oporcōnez medij mē sup⁹flūū et dīmutū. p^omo⁹ oīs actus habet modū. 2⁹ mō oīs actus v^ortuos⁹. 3⁹ mō oīs act⁹ v^ortus cardinal⁹. act⁹ uo v^ortutū theologicaz ut caritatis est duplex fm p^ortz. vñ⁹ exterior in ef fectu. et hīc habet modū. alē mīor i affectu

et hic nō habet modū. qz mēsurā acapit ex
rōne obi mouēte que est immēsa. ppe qd nul
la catura pē deū diligē qn est diligibil. vñ
dic bñ. li. de diligēdo deū. cā diligēdi deū ē
modus sū mō. vñde nimis se pē homo affli
gere in fūcio deī. s; nō nimis eum amare. eo
qz homo extior p excellēdas corrūpiē. s; int
or roborat. excellētie enī sensatoz corrūpūt
sensū. s; nō excellēcie intelligibiliū intellē
tū. ex 2° de aīa. **S**ed nūquid modus diligen
di deū qui attendit fm deīnīacōz debitaū ecū
standaū. et qui papiē deū. 6. 7. 22. dila
ges dñm deū tuū ex toto cor. tuo tē. impleri
pē in via. **H**ic qz sic aliq mō. diligē enī deū
fm cor suū pē trip^l intelli. vno^o ita qz totū
cor hoīs ferat actu sp in deū. et h^c erit in pīa
qz eē nō pē in via ppter humanā infirmita
tē. **A**lio^o qz homo stu diūz suū deputet ad va
candū deo et dñis. oībus alijs ptermisiss h
qn^o requirit nēccitas vite pīas. t h^c pē esse in
via. nō tam est cōis oībus habētibz caritatē
3° mō qz aliquis hēualitē ponat in deū totū
cor suū ita. s. qz nichil velit dñe volūtati cō
trariū. hēc est cōis oībz habētibz caritatez. p
ma totalitas vt tñi^o vie nobis oīdīē. scda
pīalitē. taa pīpīē. **D**e pmo intell^r i^o qz dīat
au^o li. de pīccōe iustīe. et in pīa implebit
illud. diliges dñm dñm tu. ex to. cor. tuo tē.
Cū modūz iūo diligēdi pīmū. nō qz homo
d; diligē pī^o sic seipm. 22. diliges pī
mū tuū sic teipm. t ibi tangit rō dilectōis p
li pī^o. s. fm nālez deī ymaginē t glie capa
citātē. nē refert vt^o dicat pīmū ul^o frat. vt
dī. 1. 10. 2. ul^o amic^o. vt leui. 19. qz p h^c oīa
idem significat. tangit etiāz ibi mod^o dilectōis
p h^c qz dī sic teipm. qd nō d; intelli equalitē.
s; filr tibi. et hoc trip^l. p^o vt diligas eum ppe
dñm sic teipm diligē debes. 2° vt sibi velis tñ
in bonis sic t tue volūtati satisfacē debes tñ
in bonis. 3° vt nō diligas eum ppe alā valē
tatez. s; qz vis bonū sibi. sic vis tibi. et sic di
lectio pīmi erit scā ex pte finis. iusta ex pte
regule dilectōis. et vera ex pte rōis dilectōis.
Sed nūquid caritatis acc^o pē esse mercenari
us. **H**ic triplex est merces. s. de^o et crea^o. s.
beatitudo qua beatificam^o in deo. et merces tē
palis. loquēdo de pīma mercede et scda actus
caritatis pē esse mēcenari^o. vñ qz ad caritatem
pīnet amare deū nō tñ. amore amīcīe. s; eē
pīpīē. vñde amb^o. s; illud luc. 24. qnti mer
cenarij tē. mlti inq^o mercenarij boni sūt qui
spe etnoz deo fūit. **E**t si obīdīē i^o bñ. li. de
diligēdo dñm. t si sū pīmo nō pē deo fūiri. fūi
endū tam est ei sine intuitu pīmū. **D**icendū qz
intell^r amore amīcīe. si enī homo p affectūz
amīcīe amīcū sine intuitu pīmū diligit. vt
dīc phis. mltō magis vlt homo deo bonūz
amore caritatis sine intuitu alio^o mercedis.
s; p h^c nō excludit qn caritas optet amore cō
cupīe illā sūmaz mercedē obtinere. **I**llud qdē

desideriū nō est amoris nālis nec acqūit. s; po
d^o gūitū pīpīe. illud de q dīc apl^o us. cupio
dissolui et esse cum xpō. et hēc videt esse cōis
opīo. **A**liqui tñ dixerūt qz cum amor carita
tis sic gūit^o nō intuet pīmū. s; oīo libaliter
fa^o fūire deo. sic pīi fili^o. vñde fm eos ituit^o
mercedis nō est a caritate. s; bñ pē esse cū ca
ritate. t est ab effectu nāe caritatē pcomitā
te. loquēdo aut de mercede tpālī nō est diligē
dus deus ppter mēcedē. s. pī^o. s; diligit pē ppe
talem mēcedē sic ppe a liqz aduū is a d motū
dilectōis. sic distribucō cotīdīana est rō aliq
qz canōicus vadat ad ecclīam. s; nō d; esse rō
pīapal. **S**equit^o vidē d^o 6°. s. de odio. qd op
ponit dilectōi. aī qd scēdū qz odiū deī ē ma
mū pītoz. semp enī qd est fm se. est pot^o eo qd
est fm aliud. in odio aut deī voluntas autē
a deo fm se. in alijs autē peccatīs autē a deo
nō fm se. s; fm aliud. s. inq^o appetit aliq m
mordīatā dilectōz que habet auersionē a deo
annexā. vñde odiū deī fm thō. est maximūz
peccatū in spm scē. fm qd pīem in spm scē
tūz nōiat aliqz gen^o spāle peccatī. ideo tamē
nō opūtat mē spēs ei^o. quia in oī ei^o spē inue
nit. fm thō. **I**ntelligendū tam qz et si deus
vt apprehēdit in se ipso nō possit odīri. quia ut
dīc dyonisi^o. 2. c. de dñis nō oībus amabī
le est pīmūz bonū. odīri tam pē a pueris fm
qz apprehēdit ut actor aliquorū effectūū qz re
pugnāt eo^o inordinate voluntati. cui^o sūt
inflictō penāz et phibitio peccatoz. **O**diūz et
pīmi cū opponat caritati est peccatū. vñde
1. 10. 2. qui odit frēm suū itenebris est. s. spūa
libz que sūt pīa. pīmo est etiā gūissimūz pec
catoz. que omittunt in pī^o. gūissimūz inq^o qn
tum ad volūtatis deordinacōez. licet ea q cō
mittunt exē^o sint gūiora qn^o ad pīmi lesi
onēz. **Q**uē aut odiūz ex iūdiā dīcē fm thō.
et h^c vlt g^o. 31. mox. ex ira iūo dispositue. qz
dam iūo dīcāt vt refert rich. qz pot^o odiū ori
tur ex iracūdiā. licet aliqz odiū ex aliq iūdiā
oziat. **D**e gūidīo amīcīe t iūdiā hēy

Deinde cōsiderandū est de effectibz pīmūz
actu caritatis pīapalez qui est dilec
tio. et de vīcīs eis oppōit. et pmo de
effectibz intīoribz. 2° de extīoribz. **I**nter iūo i
teriores. pmo de gaudīo. 2° de accīdiā. 3° de i
uīdiā que duo gaudīo opponunt. **C**ū pīmūz
scēdū qz amor causat gaudīū qn adest ama
tūz. caritas autē est amor deī qui ex h^c ipso qz
amat est in amāte p nobilissimūz ei^o effēm.
fm i^o. 1. 10. 2. qui manet i caritate i deo ma
net t de^o in eo. t iō spūale gaudīū qd d eo ha
bet ex caritate cātur. **S**equit^o vidē de 2°. s. d
accīdiā. aī qd nō qz accīdiā fm dam. est que
dam trīstīciā aggūam^o que. s. ita depmīt ani
mū hoīs vt nichil ei libeat agē. t iō accīdiā i
portat qdā tēdiū opādi. vt pēz ex glo. s; iō
pī. omēz escam ab ho. est aīa eo^o. **E**t a qbus
dā dī qz accīdiā est torpor mētīs bona ichoare

negligens. h^c aut tristitia est semper mala et peccatum. unde inedia ecclesiastica. 6. nō accideris i viculis ei^s. s. spūalis sapie. et fm alex. m 2° scribit p vnu c. qz dī ab acedine. vñ pñ. 10. dī. sic acetū dentibz et fum^o oculis. sic pig. hīs qui miserūt eū. hic opat pigcia siue acedia aceto. quia sic acetū infert dentibz nocumētuz corpale. s. acedine. ita h^c peccatū infert aīe nocumētū spūale. s. qñdā acedine spūale ex qua pūit rediū spūale boni spūalis. Scdm uo hug. dī ab acca. gco. qd est cura siue anxietas aī. fm uo grecum dī scribi cum aspiracōe sic achidia. vt dīc frat 10. theutōic^o. Est aut accidia fm gen^o suū mor tale pētm. cum fm pām rōem gērie caritati. Nam pūus effect^o caritatis est gaudiū de deo. vt dēm est sup. **A**ccidia uo est tristitia de bono spūali inqñ^o est bonuz dīnuz. et ideo fm gen^o suū est mōel. et h^c est verū qñ mor ei^o pūgit vsqz ad rōez. ita qz pcedit i fugā et horroz et detestacōez boni dīni. qñ uo sūtit tñ in sēualitate tunc est venial. Est et viciū capitale vt vlt gē. 31. moy. et ei^o filie sē sex. fm gē ibidez. s. malicia qua quis detestat bona spūalia. rancor. s. qñ hoies ad bona spūalia mducētes. pusillanitas respēu sfiliorum despacio torpor ēca pcepta. vaga^o mēas aī illici ta. **S**equit vidē de 3°. s. d iuidia aī quā sciend q sic dīc dam. in 2. li^o. inuidia est tristitia de bonis alienis. obm enī tristie ē pro priū malū. et fm hoc de bonis alē^o pē ēē tristitia put apprehēdī vt malū pūm. et h^c fa^o dup^o. ul inqñ^o ex eo nob aliqd piculū iminet. s. vt ab eo ledam. et hui^o dī tristitia nō ē inuidia. s. est effectus timoris. vt dīc phus in fo rethorice. et pē esse sine pēto. vt dīc gē. 22. moy. l inqñ^o ē dīmutiū ppe glie ul excellēcie. et hoc est qñ excedī ab alio in illo bono. et hēc tristitia est pūrie inuidia. et est semp pua vt dīc phs 2° rethorice. et ē ex gñe suo sp pētm mōle cū repugnet caritati. qā dolet de bono pūmi de quo caritas gaudz. job. 4. puulum occidit inuidia. **S**ūt tñ pmi mor^o inuidie qñz et in pfcis viris q isurgūt ex subrepcōe qui sūt veniales. et sile ē de inuidia puuloz in qbo nō est vsus rōis. et de motu inuidie fm q est passio sensualitatē. Scdo pē esse tristitia d bono alē^o inqñ^o deest nob i^o bo^o qd ipe hēt. et hīc ppe ē zelus. vt dīc phus 2° rethorice. et si sit d bonis honestis est laudabil. fm i^o. 1. coz. 12. emlanū carismata meliora. si aut sit de bonis tpalibz potest esse cū pēto et sine pēto pē etiā tristitia ēē de bono alē^o inqñ^o ille ē illo idign^o. que qdēz tristitia vt dīc phus fo rethorice est de tpalibus bonis. et dī fm eu 3 ne mēz et pūnet ad bonos mores. et h^c iō dīc. qā reputabat illa magna. s. fm fidē nichil sūt respectu futuroz bonoz que suant bonis. et ideo hui^o dī tristitia phibē in psal. noli emulari in malig. tē. **N**ota insup q inuidia fm

phm 2° rethorice opponit nemesy et mie. sed mie dīcē fm oppōez pñapal obi. tristat enī d bonis pūmi. mia uo de malis. Nemesy uo opponit ex pte ei^o de cui^o bono tristat. tristat enī de bono dignoz. nemesy uo de malo idig. noz. mia aut vtus est et pūus caritatis effectus. **I**n inuidia oppō mie et caritati. **E**st aut inuidia viciū capitale. vt dīc gē. 31. moy. et tam est filia ianis glie. dīc enī phus 2° rethorice q amatores honoris et glie mag inuidēt. et forte ppe hoc fm tho. nō ponit viciū capitale neqz ab yfio. li. de summo bono. neqz a cassiano. li. de istitut cenobioz. s. tñ vt dīc gē. ibidē viciū capitalia intū sūt sibi pūctā vt nō i vñū de alēo pferat. **V**nde nō ē sē rōez capital viciū qd ex alio oriatur. Inuidie uo filie fm gē. 31. moy. sūt qñqz. s. odiuz. furratio qua. s. quis dīnuīt glām alē^o m occulto. detēcio qua quis dīnuīt m āifeste. exultacō m adūsis pūmi. et affliccō i pūperis ei^o. hēc tñ vltima est vno^o ipa inuidia inqñ^o. s. aliqz tristat de pūperis alicui^o fm qd hnt quādam glām. **A**lio^o est filia inuidie fm q pūpera pūmi eueniūt sē conatū inuidētis. **E**mulation aut et inuidia pēodē acapiunt mēpūris scīs inuidiaz gñ aliē sumendo. sumendo at vt^o qz ppe sic inuidia attendī in actu iteriori emulatio uo in actu l effectū extiori. vt dīc glo. s. i^o ad gal. 4. emulationes inuidie. **D**e pace et vicijs oppositis **LXXIII**

Postea considerand est de pace et vicijs oppositis sibi. et p^o viden^o est de pace. 2° de discordia que est in cord. 3° de pentione que ē in ore. 4° de rixa. 5° de sedicōe. 6° de dīsmate. 7° de bello. hēc enī qtuor vltia opponunt pacē qñ^o ad opus. **C**ū p^o scien^o q vbiqz est pax ibi est discordia nō tñē^o. si nom pacis ppe sumat. **C**oncordia enī ppe sumpta ē ad alē^o. s. inqñ^o volūtates diuisorū cordiūz sūt oueniūt in vñū sēnsū. et sic cōcordia importat vñionē appetitūū diuisorū appetentiū. s. appetit^o sen sici. et appetit^o m tellectuū. et hēc nō est impiōz. qā pax nō est impius. vt dī ysay. 49. nō est pax impiis. **P**ax aut vera et pfecta p quā omīs appetit^o vñiūtur quietatū in vno. habet tñ in pūa. h^c tam est vltim^o finis creatē rōnal. de qua i psal. qui posuit fines t. pacē. pax uo que habet in via ē impfca. qz et si pñapal mor^o aīe quiescat i deo repugnāt tñ ali mē^o et ext qu e perturbāt pacē istam. **A**ppetit tam omīa pacē vt dīc au^o. 19. de a. et dyo^o. c. 9. de di. no. omīe enī appetens appetit tñquille et sine impedimēto puenire ad illud qd appetit i quo sūstic ratio pacis quā au^o. 19. de a. dī. ordinis tñquillitātē diffinit. nō tam omīs appetit verā pacem. s. quidā apparentē vt malī appetit inimicū pacē. modo et appetitū sibi opetētū. bellātes etiā appetit pacem. qz bellando ad pfectio rez pacē quā habēt puenire qñunt. **S**ic aut

ult plus. 9. ethi. ad amicitiam pertinet discordia in bonis ostentibus ad vitam et papue in magnis. unde et tullius de amicitia dicit quod amicorum est idem velle et nolle. Unde dissensio de minimis. et de operationibus non repugnat imperfecte pacem que habetur in via. Est autem pax proprius effectus caritatis. secundum idem psalmum. pax multa domini. legem tuam. **¶** Sequitur videre de 2. s. de discordia. cum quod sciendo quod cum opponatur discordie habet per se esse duplum. vno modo per se ut cum quis a bono proximi in quo consistit de discordia sentit scientem et exemptionem. et hoc est peccatum mortale ex suo genere. propter secretatem quam habet ad caritatem ex qua discordia caret. unde ad gal. 4. dissensiones. id est discordie ponunt in opera carnis. id est quibus subditur ibi qui talia agunt regnum dei non subsequuntur. primum tam mortis huius discordie propter actum imperfectum peccata sunt venialia. **¶** Alio modo per actus ut quando aliqui intendunt aliquid bonum penens ad honorem dei vel utilitatem proximi. sed vno existimat hoc esse bonum alio non. et tunc discordia est per actus contra bonum proximi. ut fuit in barnaba et paulo act. 14. quod pertinebat ad defectum humanum. licet hoc ipsum fuit ex divina providentia. propter utilitatem. non tamen ordinata tam. et tunc discordia non est peccatum. nec repugnat caritati nisi sit cum errore contra necessitatem ad salutem. vel nisi sit cum indebita pertinacia. Est autem discordia filia inanis glorie. ut dicitur gal. 3. 1. mortis. et hoc est verum loquendo de discordia per quam quis sequitur quod suum est. et recedit ab eo quod est alterius. quod non ab alterius voluntate recedat pertinet ad invidiam. Unde secundum hoc ab invidia caret. **¶** Sequitur videre de 3. s. de ostensione. contra primum sciendum quod per summi tripliciter. vno modo per dicitur impugnatio veritatis et modum inordinatum. secundum quod dicitur ambrosius. quod contentio est impugnatio veritatis cum confidentia clamoris. et sic est peccatum mortale. **¶** Non quod hec clausula. scilicet cum ostensione clamoris est arcuata agguans. unde et sine ea potest impugnatio veritatis esse ostentio. unde secundum alexandrum. generaliter per dicitur contentio impugnatio veritatis persistens in sermone contra vincendum. hec enim contra videtur poni in glo. 2. thomae. 2. si idem noli ostendere vobis. nemo magis se patitur vinci licet sciat vera esse que audit. **¶** Alio modo potest est impugnatio flitatis cum debita admonitione. et sic est laudabilis. 3. modo potest summi potest est impugnatio flitatis cum modo inordinato et sic potest esse peccatum veniale. nisi forte tanta sit inordinatio quod ex ea alii scandalizentur. unde apostolus cum dixisset. 2. thomae. 2. noli ostendere verbis. subdit ad nichil est utile nisi ad subversionem audientium. **¶** Contentio autem de qua dicitur job. 19. nuncquid qui contendit cum deo tam facile quod escit. summi ibi contra per disputacionem. Item secundum alexandrum. ostentio potest fieri pluribus de causis. primo contra malignitatem. ut cum quis vult iniuste vincere vel alios simpliciter subvertere. et sic est peccatum mortale. et prohibetur 2. thomae. 2. noli vobis ostendere. si tamen hoc in hiis in quibus non est peccatum ex quodam levitate fieret peccatum mortale non esset. **¶** Secunda causa necessitatis

sic non est peccatum. Unde si illud primum. non contentas ad usus hominum frustra. glo. non veta ostendere contra maleficientes ut corrigantur. quod hoc frustra non fit. quia contra necessitas cogit. 3. causa excedit in debitu modum ut angat esse veniale. 2. causa eruditio sic non est peccatum. 4. ex quadam utilitate ne glorie vel honoris. sic videtur esse peccatum veniale. sic videtur accipi luc. 23. facta est ostentio quod eorum videtur esse maior. 6. potest dicit ostentio contra bone operationis. secundum idem luc. 13. ostendite me trare per angustam portam. Est autem ostentio filia inanis glorie. et tamen affinis invidie. scilicet in quantum dissensit ab eo cum quo ostendit. **¶** Sequitur videre de 4. s. de rixa. cum quod non. quod si dicitur glo. ad gal. 4. ubi rixe ponunt in opera carnis. rixe sunt quando homines ex ira se percutiunt. et idem rixa videtur esse quoddam percuti bellum quod agitur inter personas percutas non ex aliqua publica auctoritate. sed magis ex inordinata voluntate. et idem semper est peccatum. et in inordinate iniuste est mortale. in defendente vero se quandoque potest esse secundum peccatum. ut si solo animo repellendi iniuriam illatam et cum debito moderamine se defendat. unde non rixa. propter dicitur potest ex parte et. quandoque fit cum peccato. ut si animo vindicte l'odij vel et imoderate se defendat. sed cum veniali quod quandoque animo mortis levis vindicte vel odij se immiscet. vel cum non multum excedit moderatum defensio. cum mortali autem quandoque animo effrenato insurgit in impugnante ad occidendum eum vel graviter ledendum. Inuadentes autem publica potestate non debent rixari. sed inordinate se defendentes resistendo publice potestati. **¶** Est autem rixa filia ire. ut dicitur gal. 3. 1. mortis. per. 14. et. 19. dicitur. vir iracundus provocat rixas et. **¶** Sequitur videre de 4. s. de seditione. hec autem importat quandoque contra dicitur. et in hoc convenit cum bello et rixa. sed differt ab eis in duobus. primo quia illa importat mutua impugnatio in actu. sed seditio potest dici siue huiusmodi impugnatio fiat in actu siue sit preparata ad tale pugnam. unde 2. cor. 12. dicitur glo. quod seditiones sunt tumultus ad pugnam. scilicet cum aliqui se preparant et intentant pugnare. Secundo quia bellum est proprie contra externos et hostes quasi multitudinis ad multitudinem. rixa autem est vni ad vnum vel paucorum ad paucos. seditio vero proprie est inter pres multitudinis vni inter se dissidentes. ut cum vna pars civitatis exeat ad tumultum contra aliam. differt autem a seditione. quia seditio opponit spirituali unitati multitudinis. seditio vero opponit unitati multitudinis temporalis vel secularis. importat etiam preparationem ad pugnam contra coram. **¶** Est autem seditio peccatum mortale ex suo genere. unde 2. cor. 12. prohibent seditiones inter illa que sunt peccata mortalia. et tanto est gravius quanto bonum contra quod impugnat per seditionem est maius quam bonum percuti quod impugnat per rixam. pertinet autem peccatum seditionis primo et primo ad eos qui seditionem percutiunt qui gravissime peccant. 2. ad eorum sequentes. qui vero

resistat eis p defensione cōis boni nō sūt dī:
cendi sediciōsi. **P**erfēba^o uō regimīs tyrāni
ā cum nō sit iustū. qz nō ordinaē ad bō^o cōe
s; ad pūatūz. vt patz p plm. 3. pol. 7. s. et dī.
nō hz rōez sediciōis vnde laudaē qui mltitu:
dinē libat a tyrānica pēate. n forte qñ sic i:
ordiate pūbaē regimē tyrāni. q mltitudo
subiecta patē mai^o detrimentū ex pēbacōne
ōnti qz ex regimie tyrāni. **M**agis aut tyrā:
nus sediciōsus est q m plō sibi subiecto dis:
cordias 7 sediciōes mūit vt tūc^o dñari pos:
sit. h^o enī est tyrānicūz cū sit mordinatū ad
pūm bonū pūdetis cū dampno mltitudis.
Non opūat aut sedi^o mē pēta capitalia nē
mē ea que orūnt ex illis vt patz. 31. mox. q
ōmēt sub discordia sic et sasma. **S**equitur
videre de. 6°. s. de sasmate. sasma aut fm pū
dō^o li. et dī. a sassinone dī aīorū. sassinio uō op:
pōnt vnitati 7 iō ppe pētm sasmatis ē pecca:
tum spūale ex h^o q quis intendit se separare
ab vnitati quā caritas fa^o. 7 iō ppe sasma
ā dicunt qui sponte 7 ppa itentione se sepāt
ab vnitati ecclie que est vnitatis pūapal. vñ
sasma a cāndistis dēscibit q ē illiat^o ab vni:
tate ul cōitate distellus. 22. q. 1. sasma. vni:
tas aut ecclie attendit in duobz. s. m onexiōe
mēbroz ecclie ad vñū caput. s. xpm. cui^o vi:
car^o est papa. 7 iō sasmaticū dicunt q subesse
rēnuūt pape et h^o cum quada; rebellione. s.
cum pūaē pcepta et ptempnūt. 7 ei^o iudī:
cūz subire refugiūt. 7 et illi qui mēbris eius
cōicare nolunt. **D**iffert aut sasma ab here:
si. qz hīs ppe oppō fidei. sasma aut vnitati
eccliaē caritatis. vñ sūt diūsa vīdā. et pōt
etā dīd q dñt sic spēs et gen^o. qz oīs hīc^o ē
sasmatic^o et nō eo^o. nisi sasma durauit. qā
tunc in hīsum mōdit. ī fine enī sibi pūngit he:
resim vt rē vīdā ab ecclia recessisse. vt dīc
jero^o. 23. q. 3. mē sasma. **V**nde infidelitas vel
hīs est gūi^o pētm sasmate m gūe suo. qz il:
la est pē dēū fm qō est in se veritas pma. hoc
aut est ptra ecclie vnitati que ē mī^o bō^o deo.
vnde hīs pūmūz locum tenet in penīs. 23. q.
1. qui est in oībz. **P**ossz tamē gūgē q aliqui^o
sasmatic^o peccaret gūi^o qz aliqz infidelis. uel
ppter maiore ptempnū. ul ppter mai^o piclū
qō mōuat. ul ppter ad hūi^o dī. **T**ero^o. tamē
vīdē sentire q sasma sit gūi^o peccatū heresi
et omī alio peccato. qz deus ipm gūi^o pūiūt.
sic paz pūpue in chore dathan et abiron. qz
vīuos ēra absorbiūt. mī. 16. et. 22. q. 1. non
auferam^o. **A**d qō dīd pē q sasma ex quo est
radicatūz 7 firmatū hēt heresim ānexam. vñ
peccat pē illū articlū fidei. vñā scām catho:
eccliam. 7 sic est idem crimē qō hīs 7 pena eq:
lis. vñ forte illi de quibz dīc jēo^o. omīserunt
sasma ex maiori pūmadā et pēptū qz ali:
pūolatam ppe qō mag^o peccauit. 7 iō graui^o
pūti fuerunt. **P**ūiūt aut sasmaticū 7 a dō
vt ptractū ē et ab hōmie iudice. s. spūali p ex:

cōicacōez. 7 si nō respūnt depōnunt. dī. 23. i
noīe dñi. 7 si nō possit alit destrui inuocandū
est bza chūi seclare. 10. q. 1. petum^o. pūiūt et
pēciatū. 23. q. 1. q. aē. **Q**uid aut iur sit de or:
omat a platis sasmatic^o. vīdē infra ēctatu d
sacro ordinis ti. a quo habent ordines pferri
Quid etā iuris sit de alienacōibz scīs a sasm
matic^o. vīdē infra ēctatu de sacro ordinis ti.
de cāis et for alienadi res tpales eccliaz. Sasm
matic^o aut volēs redire ad vnitati ecclie cū
omīe sasma vix aut numqz sit sū hīs. sasma
debet abūrare 7 ad mādātū ecclie satisfacere.
et reapi cū man^o impositiōe vt acapiat sac:
tum spū qui ex eccliam nō est nē dari pē. 22.
q. 1. dīam^o putandū sasma. **S**i aut recona:
liat^o dicat secū cū ordinē mīficordie dispen:
satūz pbare hz et q ab eo qui pē dispensare.
ex e. c. vlē. **S**equit^o vīdē de 1°. s. de bello. de
hoc aut hitum est sup. li. 1. ti. de bellis. nichil:
omī^o tñ pter ea que dicta sūt ibi pū hīc plu:
ra qñ. s. vt^o bellare semp sit peccatū. **S**e q
nō. **N**am bellare iuste fm legem dīnaz ē lic:
tum et et regibz 7 pūapibus ēre pceptū. fm
q dīc au^o ad bonifaciū comitez. sup. iō pē. et
nūc reges intelligite tē. quō iquit reges hūi:
unt in timore n ea que ptra dā iusta sūt reli:
giosa seuitate phibendo atqz plectēdo. aliter
enī hūit rex qz homo. al^o qz rex. qz hō est hūit
deo vīuēdo fidelit^o. qz rex est pūgnādo fm legē
iusticie vīritit. **B**ellare aut mūste illiatūz est
7 phibitūz. fm q oñdīc baruch. 3. vbi dīc de
gigantibz qui abimiao fūest statura magni:
scientes bellū. nō hos eligit de^o tē. **A**d ma:
iorem g^o euidēdāz scēnd q ad hoc q aliqō bel:
lum sit iustūz qtuor reqūrūt. pmo auctas fm
apis cui^o mādāto est bellūz gerendūz. 23. q. 2.
c. 1. **V**ñ et pūapibz dī in pē. erpīte pau. et
ege. de ma. pec. libate. Scdo cā iusta vt. s. al:
li qui impugnant ppter aliquā culpam ipug:
nacōez mereant^o. 23. q. 2. dñs. **V**ñ au^o. in li^o.
33. questionū. iusta bella solent diffiniri que
vīascunt mīurias. sic gens ul ciuitas plectē
da est que vl iudicare neglexerit qō a suis im:
pbe factūz est. ul reddē qō p mīuriā ablatūz
est. Sūt aut iuste cāe plēs. s. m aloz colūo:
bonoz subleua^o. 23. q. 1. ap^o. rez ablatay re:
petiō. mīurie a se ul ab alijs. pūlatiō. 23. q.
2. c. 1. et c. dñs. pāte defensio. mfirmoz ptec:
tiō. 23. q. 3. fortitudo. 3° reqūnt vt mētio bellā:
cūz sit recta. 23. q. 1. quid culpā. et c. apud.
vbi dīc au^o. li. de vīs dñi. ap^o vos dī cul:
tores etā bella pēctantes sūt qui nō cupidit:
tate aut crudelitāte s; pādis stu dīo gerūt. vt
mali colūcant et boni subleuent^o. 2° reqūntur
modestia et h^o pūstīte m duobz. p^o vt tñ aca:
piat vt sibi reputet satisfēm et nō vlē. mī:
les enī hīs s; aliqūē iustūz bellū sūū fa^o liate
quicqō capīt ab hoste ul ab adiutoribz ei^o sū
subditis siue alijs donec sibi sit satisfēm fm
suam psciam de omī dampno dato. et labore

et opus tñ suis q; hoim suoz. uel donec hostis
ius offerat et satisfacere velit. vñ hoc aut ni
chil a cape d; n. pñ imanitate cris puari me
rit oibus bonis. vt ppter hñm ul' crimē le
se maiestāt. fm ray. et rod. Scdo pñstīt i hoc
vt nō leat eos qui in nll'o pñstant adūsariis
suis auxiliū ul' fauorē. mouēs enī iustūz bel
lum pñ nō tñ adūsariūz. s; et vasallos t sū
ditos et complices ledē. ex de offi. dele. c. 1.
Alij dicūt q nō pñ res pñctoꝝ cape vl' pso
nas n qñm pugnāt et eum. nisi forte de re
bus illoꝝ ul' edificijs ledere. hec hostē. ex de re
sti. spo. olim. Si aliqñ hoꝝ desit est iniustū bel
lum. si tñ hec oīa desint t tñ p rebus repetē
dis quis bellet nō tē restitue. n illud qd abstu
lit vl' i qd habuit ille de suo. **Sed** obī et
pñctoꝝ i. **qñ. 26.** omīs qui accepit gladiū.
gladio pñbit. **qñ. 26.** ut dīc au. li. 2. et mani
cheos. ille acapit gladiū qui nll'a supiori ā
līma pñate iubente ul' ocedēte i sūgumez ali
cui? armaē. qui uo ex aucte pñcipis ul' iudi
as si sit psona puata. ul' ex zelo iusticie qñ ex
aucte dñi. si sit psona publica gladio vñt. n
i pñ gladiū acapit. s; ab alio sibi pmissio vñt
vñ ei pena nō debet. n tñ illi qui etiā cū pec
cato gladio vtunt. sp gladio occidunt. s; i pñ
sēper suo gladio pñt. qz p peccato gladij et
nalit pñiunt. n eos peniteat. **Obī** tñ i
qñ. 4. ego aut dico vobis nō resistere malo.
qñ. 4. qñ hui? pñcepta vt dīc au. li. de fmōe
dñi. in mōte semp sūt seruanda i pparacōe aī.
vt. s. homo semp sit pat? nō resistē vl' se n de
fendere si op? fuit. s; qñq; tñ aliē agendūz est
ppter cōe bo? t et eoz cum quib? pugnāt. qñ
vt dīc au. in epl'a ad marcellinū. cui līa m
iqtatis eripit vñlter vñat. **vt** iustebel
lans possit hoies capere et rebo spoliare. **qñ. 26.**
bellū aut est iustū simp? aut ex cā. si simpli
cā puta ex edō pñcipis. libi hoies capī sūt
sui capientūz et i dñiūz eoz tñ sūt res occu
pate. ff. de capē. et postliminiū rei s. l. hostes
et tñc peccat sū? si a dñō recesserit. 23. q. 4. di
cat. vñde res feudales i bello capte erūt occu
pantis saluo tam iure dñi innocentis. ex de he
re. ex cōicam. Si uo sit iustū ex cā puta qñ
fit ad defensionē et pñsecucōē iur. tñc aut bel
lans habet iurisdōē sup illos quib? mouet
bellū aut nō. si sic qz. s. subditi sūt rebelles tē
pñ res eoz muadē et suas facē. ff. de le. 3. l. 1.
Si aut nō habet iurisdōē iuste tñ pugnāt. qz
ali? muadit eum vim vi repellere t hoim p
cutere cum moderamēte inculpate tutele licz.
nō licz aut ei psonā ul' bona ei? cape uel detē
nere. s; res sibi ablatas pñ vñdicare. ff. d rei
vñ. l. in rem actio. hō hostē. ex de iurē iurā. sic.
Si aut ei? res sint distracte. t ipe loco earum
tñdēz d rebus illis abstulit restitue nō tenē.
debet tamē sibi penitēcia imponi. p rapina sic
dī de illo qui furat. 10. l. 13. ei qui debebat si
bi. x. **vt** clerici t epī liceat facere bella

qñ. 26. qñ n. f. bella illa q ad sanguinis effusio
nem ordinant qñ vñio poa? debent esse para
ti. pñm sanguinē effundē p xpo vt ope imitē
tur qd gerunt misterio altari in quo sub sacro
repñtāt xpi passio. t iō statutū est vt ef
fundentes sanguinez et sine peccato sint irre
gulares. nllī autē alicui offō deputato. licz i
p qd reddi in dign? illo officio. hinc dī per? i
psona epozum et clīcoꝝ. **qñ. 26.** mitte gla
tu. in vaginaz. ac si apte dicat. hacten? tibi
tūsq; pñcessorib? iūmicos dei corpali gladio
licuit pñsequi. de ceto aut in exemplū pacēde
gladiūz in vaginā dñte. 23. q. 8. clīc. **Pñt** tñ
plati et clīc ex aucte supiori bellis intesse n
vt manu pñ pugnēt. s; ut iuste pugnanti
bus spūaliē subueniāt suis cohortacōib? ab
soluobus et hui? spūalib? subuētionib?. pos
sunt etiā disponē t inducē alios ad bellandū
iusta bella. nō enī interdī eis bellare qz sit pec
catū. s; qz nō ouenit eis tale exēcūz. 23. q. 8.
hortatu. **In** psona uo pñta debent vñ armis
spūalib? fm i. 2. coꝝ. 10. arma milicie nñe n
sūt carnalia. s; spūalia. que quidē sūt salubres
amonitōes. deuote oñes et pñaces sūa ex
cōicacōis. **Ad** hanc et questionē valent ea q
dñā sēli. i. ti. de hoīdōio qñ. **vt** liceat cle
ricis maleficos occidē. **De** hac mā hostē. ex de
sū. tri. si decre. in oc. xpi dileccio t mō habet
in 6o pñtis sup hō dñsoꝝ sūis i si. sūia? sūi
ponens. dīc q clīc hñtes iurisdōēz epalem i
distmte pñt arma sumē p sua t suoz defen
sione. qz hō oīa iura pñtāt. et pbat. 23. q.
1. noli. et q. si. 2. hñs ita. vsq; ad. **Si** in regi
stro. et c. fare. **Si** uo epalem iurisdōēz nō ha
bent. tene qd nōuit jo. et ali? sup dīcā. s. qz ta
lib? nō licz sumere arma in pñ psona. n ad
defensionē sui. ul' n hortando. vt 23. q. si. **ec**
ce q. hō hostē. **vt** liceat vñ insidijs i bellis
qñ. 26. qñ sic aliquo? in bellis iustis. **In**sidie enī
ordinant ad fallendūz hostes. dup? autē pot
quis ex dō l' facto alē? falli. **Vñ** ex hoc q
dī ei flm ul' nō fuaē ei pmissū t hoc nunq;
licz. **Vñ** de hoc mō nll? d; fallere hostes. **Sūt**
enī quedā iura belloꝝ t federa etiam iurē ipos
hostes seruanda. vt dīc amb. li. de offi. **Alio**
ex eo q nō apit ei pñctu? hoc aut nō semper
tē homo facere. vñ dñs iussit iosue insidias
ponē hitatorib? hay. vt habet iosue. s. t hōi
insidie nō dicunt pñie fraudes nē repugnat
iusticie nē voluntati ordinate. ess; ei iordi
nata volūtas si quis vell; sibi nichil ab alijs
occultari. **vt** in festis liceat bellare. **qñ. 26.**
obseruatio festoꝝ nō impedit ea que ordinant
ad hoim salutem. etiā corpalem. vñ dñs ar
guie iudeos. jo. 4. dīcēs. nō iōgmī qz totū ho
mīez saluū feci in sabbo. mltomāg at ē cōf
uāda sal? rei publice qz sal? cōz? vñi? hoīs.
t iō p tñcēde rei publice fidelitū licz iusta bella
exēcē i dieb? festis. si tñ hō nēctas possit al
nō. 23. q. 8. si nll'a. **De misericordia. lxxv**

Deinde considerandum est de misericordia. huic proprie opponitur invidia ut dictum est superius. dicitur autem misericordia quia habet misericordia super aliam misericordiam. unde dicitur autem. 9. de 1. di. misericordia est aliena misericordia in corde nostro passio. quod si possumus subuenire cogimur. Unde misericordia non est ad se nisi si multitudinarie sit et iusticia secundum quod in homine considerantur pres diuise. ut dicitur. 4. et ibi. et secundum hoc dicitur ecc. 20. miserebere anime tue placens deo. Est autem misericordia potissima inter omnes virtutes ad proximum pertinetes. sic est etiam actus peccatoris superplere enim defectus alius in quantum huius est superioris et melioris. Unde secundum id. 1. thim. 4. pietas ad omnia valet. dicitur glo. ambrosio. summa disciplina christiane in misericordia et pietate est. et loquitur quantum ad opera exteriora. interior tamen affectio caritatis que deo coniungit dilectioni et misericordie in proximos profert.

De beneficencia

LXVI

Distia considerandum est de exterioribus actibus uel effectibus caritatis. et primo de beneficencia. 2. considerandum est de elia que est quedam pars beneficencie. si de ipsa dicitur infra li. 4. 3. de correptione finis que est quedam elia. 2. de offensione et scandalo que opponuntur beneficencie et correptioni. De beneficencia autem satis dictum est. de caritate art. 3. et 2. Ad primum autem non quod beneficencia est omnibus secundum id gal. vltimum tempus habemus operum bonum ad omnes cum beneficencia sit effectus caritatis que se extendit ad omnes. et si omnibus non possumus benefacere in spali nullum tamen est de quo non possit casus occurrere in quo oporteat in spali sibi benefacere. et ideo caritas requirit ut homo. et si non actu benefaciat habeat tamen in animo suo. ut cuiusque benefaciat si loci et temporis oportunitas adesset. Aliquo tamen ut excoicatis et hostibus republice potest sibi trahenda beneficia in quantum per hoc arcetur a culpa. si tamen necessitas immet eis subueniendum esset modo tamen debito. ne non deficeret in secundum ordinem iusticie patientur. licet autem omnibus sit benefacendum pro loco et tempore magis tamen ceteris paribus nobis magis coniunctis. grada enim et virtutes ordinem imitantur nature que instituta est deus. est autem illis ordo nature ut quolibet agens naturale per primum magis diffundat accedens suam ad propinqua sibi. sicut ignis magis calefacit per propinqua. et ideo debemus esse magis beneficia propinquis nobis. Propinquitas tamen vni hominis ad alium attendi potest secundum diuina in quibus coicatur homines ad muticem ut sanguinei in naturali diuisione. scilicet in auxili. fideles in spirituali. et sic de aliis. et secundum diuinas diuisiones sibi diuisimode diuersa beneficia sunt dispensanda. hoc tamen potest variari secundum diuinitatem locorum et temporum et negotiorum.

De auersione fraterna

LXVII

Distia considerandum est de correptione fraterna. et primo cuius virtutis actus est correctio fraterna. 2. quid est fraterna correptione. 3. ut et quod sit aliquis corripiendus. 4. de obligatione precepti de correptione fraterna. 4. ut pre

ceptum id. 1. 18. si peccauit inter fratres tuos vade et cor. et intelligi dicitur tamen de peccante occulte. 6. de ordine fratrum correptionis. 1. de testibus adducit donec. 8. ut frater qui lucrat est fratrem corrigendo eum inter se et ipsum solus teneat plato sapienter per obediendum reuelare ipsum correptionem. Circa primum sciendum est quod duplex est correctio delinquentis una que adhibet remedium peccato in quantum est quoddam malum ipsius peccantis. et hec est proprie correctio fraterna que ordinatur ad emendationem delinquentis. remouet autem malum alius eiusdem rationis est et bonum eius procurare. procurare autem fratris bonum pertinet ad caritatem per quam volumus et operari bonum amico. Unde et correctio fraterna actus est caritatis. quia per eam repellimus malum fratris. si peccatum est remouo pertinet ad caritatem magis quam etiam remouo exterioris dampni vel etiam corporis nocumetum. Alia uero correctio que adhibet remedium peccati delinquentis secundum quod est in malum aliorum et papue in nocumetum corporis boni. et talis correptione est actus iusticie cuius est suare rectitudinem iusticie vni ad alium. Circa 2. sciendum quod sic ex verbis domini. et scilicet colligitur. fraterna correptione est ammonitio fratris de emendatione peccatorum ex finis caritate procedens. Ad cuius euidentiam sciendum quod corripere fratrem est corripere de malo ad bonum rapere. rapit autem dicuntur que cito et quasi subito auferuntur. Unde et syllaba corripit dicitur que rapit et quasi subito permutat. cito autem frater de malo ad bonum transferre dupliciter. primo cum turpitudine peccati sibi et pulchritudo vel honestas boni ostenduntur. 2. cum per infligenda sententia vel infligenda timeat. et secundum hoc duplex est correptione. una est fraterna in qua fratrem persuadet a quocumque peccato pulchritudo boni dimittit ostendit. Alia est peccata in qua pena infligenda imminet vel iam infligitur ut de peccato ad statum bonum corripere reuertat. et hec est plato. prima diffinitio hic et in secunda. Et non quod cum dicitur correptione fraterna est ammonitio fratris. nomine fratris intelligitur omnis homo peccator siue inferior sui par. sui superior. Omnes enim fratres sumus in christo. potest tamen poni nomen fratris quod hominis l' peccator. quod frater est nomen amoris et caritatis et huiusmodi. Hec autem correptione fit vel fieri dicitur ex fraterna caritate. Unde autem. de verbis domini. super. 16. debemus amando corripere non nocendi cupiditate sed studio corrigendi. Ad hoc nota quod corripere interpretatur. i. scilicet rapere vel corrumpere. Non transferre autem non sumit in hac materia rapere secundum quod sonat in uolentia. sed secundum quod dicitur festinare corripere qui subito de malo ad bonum translatio. auditio enim a corripiente quod turpe quod dampnosum quod perueniendum sit peccatum commissum. et quia tunc sit bonum dimissum merito rapit et festinanter dicitur peccator peccatum dimittit et ad virtutem redire. Circa 3. queruntur plura. scilicet. ut aliquis sit corripiendus. Item quod sic secundum id. 1. 18. si peccauit inter fratres tuos. Est autem frater corripiendus quadruplia de causa secundum autem. li. de cor. et gratia. primo ut peccator suus et se

agnoscat. pñ. 29. vga et correptio tribuunt
 sapias. 2º vt de peccato cognito dolorē pudorē
 et timorem habeat. 3º vt peccator se deforme
 ex pño videns refoz macōem desideret. et deū
 oret ne in tali feditate pmaneat. 4º vt si cor
 rumpens in cōcepto nō pficiat tñ corripe sibi
 valz vt peccatū effugiat et mitum acqrat si
 bi. vñ. 23. mox. 20. c. diē gg. caritatis zelus
 mala que corrigē nō valz increpare nō desi
 nat ne se pñapem delinquēz ex ofensu tad
 finitatis adiciat. et au. li. de cor. et gñ. dicit
 sine desperatiōe corripiam. qñ si filiū ē pacis
 quē corripim⁹ requiescat sup eum pax nra sin
 aut ad nos reuertē. **S**ed obi. qñ pñ. 9. dicit
 qui arguit impiuz ipe sibi maculam gñat.
Noli arguē derisorē ne odit te. gº peccator
 nō est corripendus. **R**es. salōn loquē i cāu
 nō absolute. fm gg. 8. mox. c. 49. vbi expo
 nit illud vñ qñ enī peccator ul' derisor cre
 diē pbabiliē ex correcciōe pñor futurus. tñ c
 nō est corripendus. vt diē ibidē. aliē enī quā
 do sperat correccio est corripendus. m cāu et
 aliquo qñ nō sperat correccio corripit tamen
 ne pcedat plus in malo. **V**ñ au. de cor. et
 gñ. si aliqñ timore nō corripiam⁹ ne tñ ali
 quis pñat cur etiam timore nō corripiam⁹ ne
 aliquis inde pl⁹ pñat. **V**t correpº fraēna
 si dure ul' leniē faciēda. **R**es. licz hic sit dif
 ficile etiam et vñā legē de corripiendo dare qñ
 lex nō pñ dari de pñclantib⁹ i pñclant. vt habet
 4. ethi. correpº aut ē actū singulariuz. s. pec
 cator. **P**otest tñ distingui ex pñe pñoz. quia
 qñ peccatū sit ex ignorācia et infirmitate tē
 debem⁹ corripe leuē et moderate. gal. 6. frēs si
 pñcupat⁹ fuerit aliquis i delicto vos q spñā
 les estis instruite hui⁹ i in spū lenitatis. quā
 do nō sit peccatuz ex passione et supinducta
 mala osuetudine tñc est corripendus pñm le
 uiter pñm dure. vt diē ethi. 3. iuuenis paº nū
 secutor nō solū pñuasionib⁹ et monitionib⁹
 corripiedus est. s; etiā ob pñbris et pñmelis
 frequēter idiget. pñter qd lēly qui filios suos
 iuuenes tales leniē corripuit. et nō dure. diē
 eos nō corripuisse qd aut leuē corripuit. habe
 tur. 1. **R**. 2. **Q**uando aut peccatū sit ex por
 teruitate malicie et cā delibadone. tñc corri
 piendus est autēte et dure. vñ gg. i pastor.
 nōnulla pñca sūt vehemēte increpanda. vt cū
 culpa ab auctore nō agnoscat qñ sit pñde
 ris ab incipant⁹ ore sentiat. **E**x pñe etiā corri
 pientū distingue. quia illi qui corripuit aut
 sūt pñat. aut subdit. si subdit. aut sūt iuue
 nes et hñ corripe ul' monē debent hñliler. si
 aut sūt senes corripiant iuuenes moderate et
 mature. alios aut. s. pñiores reuenter pñ
 tos hñliler. **S**i aut sūt pñat corripiant sēi
 ores obsecrādo. iuuenes pñuadendo. 1. thiñ.
 8. seniores ne incipant. s; obsecra vt patres.
 iuuenes ut frēs. hoc dico pñsiderādo pñdones
 corripientuz. nō pñdones alias peccantuz. qñ

quo ad hui⁹di vix breuis et cōis regula pote
 rit inueniri. quia tñ gñofus est anim⁹ hoīs.
 et iō meli⁹ duat qñ tñat fm senecā. dico qñ cō
 reptōi dure semp miscendū est aliquid blan
 didi saltē ut videat correpº fieri ex pñpassiōe
Vnde sen. i. pñ. semp obiurgaciō aliqñ blā
 didi admisce. **Q**uod aut diē apl's thi. 2. pñape do
 ce cū omī impio exponēs. gg. mox. 23. c. 21.
 diat. qñ apl's hñ dicens. s. pñape tē. non dñā.
 cōez potentie. s; auctez suadet vite. cum impe
 rio quippe sua det qd pñ agit qñ dicat. **N**am
 docēna subēit fiduciam qñ pñcia impedit li
 guam. hñ gñal. **S**equit vi de de 2º. s. de ob
 ligaciōe pñcepti de correptione fraēna. et ai hñ
 qñant pl'a. s. vt. 1º. **R**. 18. si pec. in te fraē
 tu. vade et cor. tē. sit pñceptū ul' pñiliuz. **R**es.
 fm gñal. m qñonib⁹ disputans. corripe frēm
 nō oportet nō de peccato. fm 1º. **R**. 18. si pec.
 in te tē. peccatū aut est duplex. s. veniale et
 mortale. correpº aut sit ad lucrandū fratres
 amissū p pñm. **V**nde. **R**. 18. si audierit te
 lucrat⁹ eris f. t. nō amittit frēs aīa nō p pecca
 tu mortale. patz gº qñ corripe fra tēz est pñcep
 tum quādo peccat mortaliē. et sic diē eccl. 1. **A**.
 vñcuiqz mandauit deus de pñio suo. est autē
 pñiliuz qñ peccat venialiē. et hoc vidē dicere
 au. li. de smō. do. dicens. audiuim⁹ amonē
 tem et magna cura pñpientē. si pec. in te fī
 tu. va. et cor. ipm. ita qñ amonitio intelliga
 tur de pñeo veniali nō de mōli. hñ gñal. glo.
 etiā sup pñdictū vbum diat. ita peccat qñ fra
 trem videt et tacer. sic qui peccatū nō mōli
 get. hñ glo. s; pñceptū ē peccatū indulgere. gº
 pñceptū est frēm corripe. **S**ed obi. qñ au. pº
 de tñ. c. 10. diē. aliqñ a corripiedis frīb⁹
 desistit hoīs ul' pñter laborē. ul' pñter verecū
 diam. vl' pñter vitacōez nocumētū tpalis qñ
 uis displiceat eis maluz eoz. nō tam mōdūt
 m illam dampnacōez que p hanc vitam ta
 lib⁹ pñparat. s; si correptio fraēna esset peccatū
 desistentes ab ea pñter vitādum incomodu
 tpale incurrerēt dampnacōis demituz. gº ta
 lis correptio sub pñcepto nō est. **R**es. fm rich.
 sup 2º sen. di. 19. qñ desistere a correptione fra
 ēna pñ pñgēre tñp. vnoº mitorie. s. qñ hñ
 desistit corripe. qñ temp⁹ nō est nec loc⁹. **A**lio
 mō pñtiose quādo. s. homo pbabiliē sperat
 et credit qñ possit suo vbo frēm a peccato reē
 here. et hoc obmittit facere pñter aliqñ como
 dum tempale. tunc enī pñuertit ordinē carita
 tis plus diligens bonuz tpale qñ aīam pñimi
 et honorē dei. 3º mō pñ hoc obmitti ita qñ hec
 obmissio nō sit peccatū nō veniale. qñ. s. pñter
 aliqñ tpale comodū habendū ul' incomodum
 vitandū efficit homo tardior vl' mī⁹ diligēs
 circa pñimoz correptōez. **N**on tam itū qñ
 si pñstaret sibi qñ ipm possz a pñeo mortali reē
 here. hoc nō obmittet pñter incomodū tempa
 le. et hñ 3º mō intellr auctas au. **V**t cor
 rype alium sit oībus pñceptū. **R**es. nōuit 10.

2. q. 1. si peccauit in te. q. opi. dñi dñz q. omnes
tenent ad pceptum de correptione fratna dura
ē et teneri n̄ dñ eo q. pstituit om̄s ēngressores.
τ id̄ dñ q. mandatū hoc extendit solum ad
eos qui sūt in ḡou vel magistratu cōstituti.
Sed s̄ru 3 hui⁹ habet. 2. q. 2. **V**bi dñ q. tam
sacerdos q̄ reliqui fideles om̄s sūmaz debent
habere curam de hīs qui peunt quaten⁹ eorū
redarguē a peccatis corrigant aut si incor
rigibiles appareant ab ecclia sepeant. **V**n̄ ad
ep̄b. 4. dñ. oīb̄ nolite cōdicare opibus īfrat
tuosis. maḡ aut redarguite. **N**o illud autē
q̄ timet 10. et dñt. q. si esset pceptū oīb̄ oēs
pstitueret ēngressores. **R**ndz gwal. q. nō
est v̄z qz est pceptū affirmatiū ligans tñ p
loco et tempe nēctatis vt patebit infra. **D**i
cendū est ḡ q. corripe fr̄em peccantē infligen
do penāz est tñ p̄latoy. s̄ corripe amonēdo ad
suū et peccatū correptionē est oīm. q̄ patz p̄mo
p̄legē nālem. que dñt hoc facias aliis q̄ ab i
vis fieri. au. p̄mo debes velle fieri. debes aut
velle q. ali⁹ te corrigat qñ peccas vt te emen
des. ḡ et tu debes h̄c ali⁹ vnicuiqz facē. 2. hoc
patz p̄ legem moysaycā. deut. 23. nō p̄teribis
bonū aut ouez errantē s̄ reduces. h̄c de benig
ta te legis obfuaud est ad l̄ram. maḡ aut tē
q̄libz fr̄i erranti ul̄ p̄canti q̄ boni. si ḡ bonū
errantēz tē reduce. ḡ τ fr̄atrem errantē cor
ripe q̄ est ad deum reduce. 3. hoc patz p̄ lege
euangelicā. **M**t. 18. **N**am ibi dñ. si pec. in te
f. t. nō dñt subdit. et subdit etiam lucratus
eris fr̄em tuū. quia ḡ oēs sum⁹ fr̄atres. oēs
tenent inuicē corripe qñ p̄ungit aliquē nostz
peccare. **Sed** obr̄ qz **M**t. 18. dñ. si pec. i te tē
si ḡ peccat in aliū ul̄ in deū nō teneris eum
corripe. ḡ corripe nō est oīm. **R**e q. i. **M**t.
in te intellr in te scientem nō in te lesū. ita
q. amore tui illū corripas fm̄ au. **V**el dic
q. quicūqz peccat in deū ul̄ in q̄cūqz p̄xi⁹ in
te peccat. tū qz deus est caput n̄m. tū q̄
mēbra sum⁹ eius dē corpis mistiā. p̄p̄ q̄ dñt
p̄s. p̄iceps ego sum oīm timentū te. τ custo
mam. tu. h̄c gwal. et ouēit cū eo nich. **V**t
peccator teneat corripe delinq̄tem. **R**e fm̄
gwal. aliud est corripe. aliud est sine p̄cto cor
ripe. p̄p̄ p̄t et dñ peccator peccato nō obstante
Nam oblonēz corripienti tria faciūt que eē
in p̄ctore p̄nt esse. p̄p̄ est inuicē p̄cepti. cor
ripe aut. **M**t. 18. inuicē indistincte om̄i hōi
tam iusto q̄ peccatori. 2. est cognitio pecca
ti. p̄ctor aut p̄t p̄ctm fr̄is sui cognoscē eē me
li⁹ q̄ ip̄e. **V**nde etiā in dogmate phoy dñ ne
scio qua īfirmitate impedim̄ vt aliena pecca
ta meli⁹ cognoscām⁹ q̄ n̄ra. 3. est amor p̄xi
mi. licz aut i p̄ctore nō sit amor caritatis re
spectu fr̄is peccantis. est tamē in eo amor na
talis vl̄ amicitie quo p̄t moui vt corripēdo
subueniat illi. **C**ū 2. p̄napale nō q. pecca
tor corripēs peccatēz in duobz cāibus peccat
et in duobz nō p̄cat enī cum ip̄e maiora 2.

mittit. et mīora q̄i ḡuā rephendit. **V**n̄ iēoz.
sup̄ id̄. **M**t. 1. q̄d vides festucam tē. de hys i
quit loquit qui cūz crimie mōzli detinent ob
noxii. mīora peccata fr̄ibz nō p̄cedūt. **S**c̄dus
casus est qñ sic corripēdo p̄ctm suū palliare i
tendit. τ in vtroqz eūz cāu scādalizat qñ in
se est. vñ crisos. sup̄. **M**t. corripe fr̄em vt sal
ues ip̄m nō vt salues tripm. s̄. vt p̄ bonam
docēnam malos acc̄ tuos possis opire τ scā
endae laudem ab hoībus q̄rere. **N**o peccat aē
qñ p̄ctm suū est occultū. et illuz corripit ex
amore nāli vl̄ amicitie. bonū est enī q̄d fac̄ τ bo
nuz intendit n̄c scādalizat h̄c facēdo p̄pter q̄d
nō peccat. 2. casus est qñ est p̄ctor m̄ifest⁹ τ
corripēs aliūz peccantē fil̄ et ingemiscēs cor
ripit ul̄ accusat se ip̄m. vñ au. 2. li. de s̄mo
ne do. i mōte. τ de v̄bis dñi sup̄. **M**t. s̄mone
16. si quē vis rephendē vide an ei filis sis. si
sic p̄iter ingemisce. n̄c tñ ip̄m tibi optes obr̄e
perare. s̄ p̄iter conari mone. **Sed** obr̄ quia
Mt. 1. s̄ id̄ q̄d vides festucam tē. dñt glo. ē
bes tod⁹ malicie eienda est vt possis corripe.
ḡ cūz p̄ctor nō eiat totā maliciā nō p̄
iuste corripe peccatorē. **R**e q. ēbes tod⁹ ma
licie eienda est vt possis corripe digne nō ut
possis corripe. h̄c gwal. **R**ich̄ autē ad p̄dic
tam. q. sic breuē rñdz. s̄. q. peccatori crimiofo
m̄ifesto nō licz fr̄em corripe in publico p̄p̄
scādalū. si aut peccator occult⁹ fr̄em corripit
aut si m̄ifest⁹ corripit i occulto τ h̄c faciat
hūiliē p̄uitatē suā recogitans τ se ip̄m mi
nus reputās. p̄ eo q. nō laborat a se remouē
iusticiā quāz rephendit in alio. nō peccat s̄
bñ fac̄ τ loco et tpe facere tē. **V**t fr̄ nō spe
rans ex sua correptione fr̄ez corrigi s̄ potius
timēs eum detiorari teneat ip̄m corripe. **E**t
iuxta h̄c q̄rē cum corripe fr̄em peccantē sit p̄
ceptū affirmatiū et hui⁹ i p̄ceptū liget semp.
nō aut p̄ semp. s̄ tñ p̄ loco et tpe nēctatis
qñ sit loc⁹ et temp⁹ nēctatis corripienti fra
trem peccantēz. ita q. q. nō corripuerit ext̄e
ēngressor sit. **R**e fm̄ gwal. ad h̄c vltimā
q̄onez q. tribz scurrentibz ex pte corripientis
τ tribz alijs ex pte fr̄is peccantis ēngressor est
qui nō corripit al̄ nō. p̄p̄ ex pte corripientis ē
c̄ta p̄cti agtio. p̄p̄ q̄d dñt eccl. 11. p̄ri⁹ q̄z interro
ges nō vitupes quēquā et cū mērogauis cor
ripe iuste. 2. est m̄asuetudo in corripēdo. q̄
corripēs cū ira maḡ ad p̄i⁹ puocat q̄z corri
piat. id̄ dñt in p̄s. sup̄ueniat m̄asuetudo τ cō
ripient. 3. ē q. i alio nō sit tanta ad corripien
duz aptitudo. qz si ip̄m fr̄em peccatē videant
ali⁹ eq̄ boni sic ego l̄ meliores τ ei fōte maḡ fa
miliares ul̄ p̄lat⁹ suus. p̄babilē supponē pos
sū q. aliq̄s istoy i q̄bo ē debituz et aptitudo ad
corripientū illū corripit ip̄m cūz dñt p̄.
12. quis est fili⁹ quē nō corripit p̄t. et 3. **R**.
20. custodi v̄z iustū q̄ si lapsus fuit. erit aīa
tua p̄ aīa ip̄i. **V**nde nō debeo cōdere q. p̄lat⁹

su^o sit inemor salutis sue qd eēt si negligēt
ipm corripe. Si aut certu^z esset q omīs negli
gerēt euz corripe. tūc tenerē alijs tñ pōdici
bus scurrētibz. **P**rimū uō illoz tñū q scur
rūt ex pte pscantis ē spes pbabilis de correc
coe. qz euz correp^o sit iustituta ppter correccō
nez. vt patz. **Q**u^o. 18. si h^c nō sperat s; peiora^o
tūmerē correp^o nō d; fieri. vt pū. 9. noli ar
guē derisorē ne odit te. Scdm est q suū pecca
tu^z sit mōle nō tñ veniale. qz correp^o pap^l
vt corripens frēm lucret. **Q**u^o. 18. si te audi
lu. e. f. t. 3° est q non sit spes q habeat maio
rem oportunitatē tēpis ad corripieudu^z. vnde
au^o. 4. de d. 9. c. si ppter ea obiurgādis corrip
ēdisq; male agentibz pat. qz temp^o oportū
inquit nō est occasio cupiditatis. s; siliuz ca
ritatis. **D**ico g^o q euz corripe sit pceptu^z af
firmatū iō obligat ad executōez sui tpe ne
cessitatis. tūc at ē nēcitas qñ hēc sex scurrāt
sil. ita q si nō scurrāt licz h^c pcepto liget non
tñ ligat ad exequēdu^z. i. ad corripieudu^z. s; p
differe sū pto quousq; hēc sil scurrāt. qd di
co de nō plato d quo ad pñs qd nō fuit. **P**er
hoc et patz nūcio ad qonē pma^z quia soluit p
qrtu^z mēbz. dico enī q fr nō tenet corripe frēz
qñ credit pbabiliē q ex correpcōe peior fiat.
de plato tam in h^c cāu alia qd est. **S**ed ob
qz debem^o imitari deū et ipē illū corripit de q
sat q peior erit. vt patz de iuda pōitoe. g^o
et nos silr. **I**h^c q fm au^o. deū vl. pxi^o imi
tari debem^o i opibz mīe t hūilitatis t hūidi
nō in opibz iusticie et excellētis pēatis. iuda^z
at corripuit. licz eū futu^z peiores scuit. qz ex
h^c pla bona elice scuit t potuit nō sic ē de no
bis qz n^c tal potende n^c scie sum^o. **V**el dic
q hoc fecit ex officio vt plat^o. vñ adhuc pla
tus ex offō d; corripe euz qz scit peiores ex hoc
fūem vt aliq terreant. tvt alijs caueat vt ni
chil cōis iusticie obmittat. nō sic aut ē de frē
respectu frīs. hēc gwal. et quēit cū eo gwal.
de mara t rich. **V**t ex illo pcepto. **Q**u^o. 18.
si pec in te f. t. tē. teneat iferior corripe supio
rē. **I**h^c plat^o supior est ex offō. p^r ex bñf^o
s; est fr ex fide ul religione ul saltē nāe sfor
mitate. pctor uō pē esse ex opz. qz g^o plat^o
est supior d; ei subdit^o reuēciā et honozē. qz
p^r d; ei amorē. qā fr adiutoriu^z. fr enī q adiu
uat a frē qī cita^r firma. pū. 14. t sic d; ei cō
repcōez. **S**ed nō. q corripe aliquēz stingit q;
tuor modis. pmo amicabiliē monēdo. vnde
tulli^o li. de aiada monē t monēi amicorū est
vñ libē facē. aliud libenē reape. 2° reuēciē ob
secūdo. t sic iferior pē corripe supiorē. vñ gg.
m pastor. c. 24. sūt subditi vt dum culpas p
pōitōz s; siderāt qē eos audatōez silr. s; si q
toz valde sūt pūa sic aput se diuicēt vt tñ
dei timore s; tricti fere sub eis ingū reuēciē n
recusent. h^c gg. ymo et supior sic d; corripe
suū seniozē licz offō subditi. i. thim. 4. sen
iorē ne mēpauis. s; obsec vt p^rem. glo. senioz

rē etate ul moribz. 3° aspe increpando. ita q
supueniat māsuetudo. pā. supuēt māsuetu
do et corri. t hīc mod^o ē senioz adiuuenes. p
m^o enī vlc^o ferro apit et p^o emplm mitiga
tū apponit. ecē. 36. si est ligua curacōis t mi
tigacōis et mīe. 2° penā i fligēdo qd ē p^rie et
tñ platōz. qbz. **Q**u^o. 18. p^o i^o. si pec. in te f. t.
tē. d; qūq; liga. si trāz e. tē. hēc gwal. et cō
uenit cum eo rich. q etā addit q hac correp
tione que ē acc^o vīdicatīe iusticie. iferiores cō
rigē nō debēt supiores. nō māsifeste errarēt in
fide. tūc enī si nō adeēt supiores vīdicātes l
vīdicare nollēt. p iferiores possent puniri
qz hīs reddit hīcūz catholico iferiorē nō
tñ in foro mēiori s; et extiori. h^c rich. hīc tñ
nō. q subditi nūq; debēt sibi assumē modūz
corripiedī platōz. nō in cāu pōitoe. qz ipis n
licz alios pūire. s; plat^o possunt t debēt nōnū
qz assumē modū corripiedī alioz. **D**ebent enī
aliqñ amicabiliē monē. aliqñ aspe mēpare.
aliqñ obsecrē. vñ gg. in pastor. vīda sūditō
rū aliqñ sūt leniē corripienda. aliqñ dure et
aspe mēpanda. h^c rich. **S**ed ob^r. qz. 2. q. 4.
paul^o petz repbendit qd nō auderet n se non
ipare sciret. h^c occludit q iferior supiorē rep
bendē nō d; qz. **R**esistere corā oibus i facē
suo supiori iferiorē nō decet. t iō paul^o non
fecit. nō aliq mō par fuisset petro qñ ad fidei
defensionē. s; in oclto monuiss; reuēciē. **N**ec
itelligend^o ē q paul^o fuit par petro in off^o ec
clesiastice digtāt. sol^o enī petr^o mē aplos ge
rebat pmatū. vt dic tex. hēc rich. t quēit cū
eo gwal. **S**equit vīdē de 4°. f. vt^o i^o. **Q**u^o.
18. si pec. i te f. t. tē. totū intelli debeat de pec
cante occulte. **I**h^c fm gwal. duplex ē pētm
occltu^z. f. et publicu^z. **O**ccultū autē d; tribz
modis. vno mō qd sol^o de^o nouit vl hō p cō
fessionē t de h^c nō est qd. qz hoc spectat ad deū
nō ad nos quo ad istāz correpcōis forū. vñ
glo. **Q**u^o. 18. si i^o m te. qz si i dñ peccat nō est
nri arbitij. i. solo deo saente. 2° d; occultu^z
qd homo sol^o. i. nō cū alio nouit. gñ. 2. non ē
bo^o hoīem ē solū. i. nō cū alio. 3° mō d; pecca
tū occultū. qd sol^o quis nouit. i. vñ cū pauc
familiaribz. sic rex d; esse ul facē aliq ioccl
to. vl esse sol^o qñ est euz pauc sibi familiari
bus. tren. 1. quō sedz sola ciuitas plena p^rlo
i. quō q solebat ēē plena p^rlo ē sola. i. pau
cos hitatores hīs. **D**ico g^o sine pūdi^o q p
ceptū de correccōe frīa. **Q**u^o. 18. datūz intell^r
de peccato occulto. 2° t 3° mō. dicto et de pto
publico ita q qlibz tē frēm suū corripe de hoc
triplici pto. intētiōe tñ ul obligacōe affir
matua qua ligat p loco t tpe. ita tñ q cūli
bz pto ap^ret mod^o et forma corripiedī. fm
qd ap^ret. **N**am si frēm peccantē sol^o nō cum
alio vīdī ul noui debeo eum corripe mē me t
ipm solū. nō cum aliquo alio. si me audit lu
era t sum euz. si nō audit debeo adhibē meā
vñū testē n duos. pbatio q possū et q debeo.

q. possu patz qz dñs post di fumentuaz dicēs.
adhibe tecū vnū testē vl' duos. g. cuz de dif-
ficiatua possim eligē ptem et implē sine cōfess-
siōe possu vnū tm̄ et n̄ pl'es adhibē. q. aut fa-
cere debet patz qz si duos vocarē qñ scirez so-
lus et null's ali' possz fr̄ scādalizari. vtpote qā
pl'ibz dñem qd sol' scirez. et qz etiā videret q
eū sub testio pl'iuu vellē cape in v'bis et facere
p testes duos si fatereē manifestu qd fuit oc-
cultū. esset aut meū p'clm qz si coraz duobz
sibi dicem. peccatū suūz occultū possz negare.
et me p illos duos testes a me ductos coraz
iudice quincē q peccatū sibi imposui qd pba-
re n̄ potui. et id ipm a me diffamatū possz cō-
qñ. nec possz me defendē p euangeliz. qz nō
dic q adducā duos. s. vnū vel duos. **S**i di-
cat g michi licz alē illoz qd voluē facere
cū sit difficiatua. **R**nderi p q difficiatua ē p-
babilit et rōnabilit adaptanda. nō enī ē cre-
dend q dñs n̄r ih̄us xpc auctor oīs pietatis
voluit q duos adducere s̄ p'cto occulto qd eē
possit in fr̄is scādaliz et imēū p'clm. pā pue
tū vn' solus adducet cuz psona pnapali suf-
ficiat ad intēdē dñi p'seqdaz. ut ifra pate-
bit. **P**et hoc sit v'm pbat p id leui. 4. si pec-
cā et audierit vocē iurātis testisqz fuit q ā
ipe vidit aut p'sa fuit n̄ iudicauit p'abit i
iq'atē suā. glo. mē lineal' indicauit sacerdoti l'
ei q p'sit vl' nō obsit. ibi aut loq'tur rex. de p-
cato qd sol' nō cuz alio nosti. et dic glo. q di-
cat sacerdoti nō sacerdotibz vl' ei nō eis. g. in hoc
cāu tm̄ vn' est adhibend'. **S**i aut n' sic te au-
dierit dic ecclie. i. plato tm̄ qui pdesse pē in
occulto. et obeē nō debet. **N**am si dicēs mlti-
tudini ecclie nichil valēt ymo tibi nocēt qā
pbare nō posses suffiat g. tūc plato dicere et
nō alij qui p'st ecclie. vnde au' in regl'a. fr̄ p-
cans d. i. scēto corripī deide si dixerit plato
oñdi. **S**i nō sit sic occultū q tu sol' nō cum
ml'tis s. cū paucis familiaribz nosti tunc etiā
debes tenē foim corripiedī sic. vt pmo inter-
te et ipm soluz corripias. si te nō audierit ad-
hibe tecuz vnū vl' duos testes q tecuz noue-
runt n̄ alios q nō nouerūt. vt fm̄ au'. li. d. v'bi
dñi. fm̄one. 16. vbi malū cōsist ibi moriā
duos inq'm testes. vt dic glo. **Q**. 18. studio
corripiedī vl' quicendi. s. q peccasti. et te ad
meā correpcōez emēdare nolui. **S**i autē te
n' alios audierit dic ecclie. i. plato. inq'm p
fider ecclie vt corrigat ad tuaz denūciacōem et
illoz qui viderūt testio sic nouit expedire. h̄
gwal. et ouenit cū eo rich. et gwal. de mara.
Si aut p'ctm fuit publicū. tunc fm̄ rich. et
pl'es alios. nō est necm secretā amonitōez p-
cedere denūciacōē. qz vt dī ex de pe. et re. c. 1.
manifesta peccata nō sūt p'ganda correptione
occulta. s. manifesta vt ei' pena alij terreat.
Est et aī p'ctm publicū dicta foī tenēda sic.
q pmo corripias mē te et ipm solum. et si te
audierit lucr' es f. t. nec vlē. pcedend ē a te q

soluz qñs fr̄is correpcōez. plat' aut qui ex of-
ficio d. tollere scandaliz et alijs dare occōez
vitandi p'ctm pē et d. eum arguē i pu-
blico vt ceteri qui viderūt tēant. vt dicē. i.
thm̄. 4. peccantes corā oībz argue vt ceti ti-
morē habeant. **S**i aut te nō audierit adhibe
tecuz testes studio corripiedī vl' quicendi.
si te audierit tunc vt pri'. si nō audierit
dic ecclie. i. plato publice vt publice corriga-
tur qd publice peccat. **Q**d aut h̄c foī euāge-
lica sit in p'cepto de p'cto publico licz mlti h̄
negent vt dictū est tū fm̄ gwal. pbat p illā
decretalez. ex de iudicijs nonit. et. 11. q. 3. pa-
pue. scbit enī nicola' papa regi lothario de
fco publico sic. cetm p'caue ne qñ nobis fm̄
p'ceptū dñi duos aut tres testes adhibeam'.
ymō nec et h̄c scē ecclie dicam'. qd n̄ optam'
de ceto fias sic ethnic' et public'. **S**ic g. p
q p'ceptū est fr̄em peccantē corripē fm̄ formā
m euā'. **Q**. 18. datam. tam de occulto qd so-
lus quis nouit. qm de occulto qd cum pandis
nouit. qz etiā de publico. s. qz est p'ceptū affi-
matū ligās semp s. nō ad semp. s. tm̄ p tpe
necitatis qd est qñ oīs ille sex dīcōes deur-
rūt nō est tamenō mltuz de cōfessione hōi vo-
luntatis bone. **S**ed obi' qz petr' acē. 6. māi-
feste de manifesto arguit ananias et saphyraz
dicens. quid tēpta' sathanas cor tuū menti-
ri te spīritui scō tē. nec tam a tñ legist eos cō-
ripuisse mē se et ipm soluz. qd tm̄ ut videt se
cisset si p'ceptū dñi de p'cto manifesto datuz fu-
issz. g. nō est da tñ de p'cto manifesto. s. tantū
de occulto. **Q**ue q petr' illos duos corripuit
ispirat' a dño qui pri' vt credid eos corripu-
erat. fm̄ id apoc. 3. ego sto ad hostiū et pulso
Obi' iēm qā paul' ad gal. 2. corripuit tm̄
manifeste petr' qz apte deliq't. **V**nde dic q i
facie sibi restitit. **Q**ue q paul' fm̄ qdā p'p'
corripuit petr' ad correpcōez in scēto. s. postea
ad tollendū scandaluz alioz i publico. vl' di-
cendū q necitas fidi p'firmāde n̄ p'misit dif-
ferre correpcōez donec in secreto facē possz. h̄
gwal. **S**equit vidē de. 6. s. de ordine correpc-
cōis fr̄ne. et qñe vt sit p'ceptū q caritativa
amonitō vl' correpcō pcedat denūciacōez ecclie
faciendā. **Q**ue fm̄ gwal. sic fr̄na correpcō est
sub p'cepto ita et ordo. s. q denūciacōez pcedat
secreta correpcō vl' amonitō. **E**st aut fr̄na cō-
rep' nob data sub p'cepto affirmatiuo vt vi-
sū est sup. ita etiā et iste ordo. p'ceptū aut af-
firmatū ligat semp. s. nō ad semp. s. tm̄ qñ
illud impleri est neciūz. **S**ūt aut qñoz cāus
in qbus secretā correpcōez p'mittē nō est ne-
cessariūz. p'm' est qñ fr̄ venialit nō mortaliē
p'cat. qz nō est p'ceptū n̄ de p'cto p qd fr̄ amit-
tē et correpcō lucrat. **Q**. 18. lucr' eris fratrē
tuū. 2. est qñ corripies fr̄em ex sua scēta cor-
reptione peiorē fore formidat. 3. est qñ licz sit
spēs correpcōis p scēta amonitōez tm̄ mora
p'clm habet tunc obmissa p'ata correpcōez

statim denūciare dicitur. nō hōc est sē formam legis
enāgelice datā de correpcōis ordine. lex enī i-
terpranda ē p utilitate illius p quo data fu-
it et ex legislatoris intēcone. cōstat aut q i-
tenō xpi legislatoris fuit correctio peccantis
q enā est utilitas ei dē correpcōis. t id licz qn
tu possis corripere frēz. tū mora ēhēt piclū qd
piclū vitari possit p denūciacōez nō ē sē legē
correpcōis. s; fm illā ē dimitte pua tā amo-
nicōez. vñ tullī p rethorice. c. 9. ex utilitate
repuib. nō ex legis inspectōe q in lris ē leges
intēpretari debent ob quā iustitute sūt. hōc enī ē
epikeya vt habet. 4. etbi. 2. cā est qn corpi-
ens sū culpa corripere nō valet. vñ. 22. mox. c.
14. dī pfecte magnitudis laus ē ppeti extī for-
tū. et mē clement. Nam sūt nōnulli q i ipā
fāiliariū cōsiliacōe corrigi nequnt sū culpa
corrigentē. atq; id euz vl cōrigentē inqunt.
ul nō oī mō hōc agētes aggūāt magna mis-
tū arte dissilanda rēq; dissilacōe tollerāda
Sed obi qz ex de accusa. cū dīcus dī sic. si
nōb ostiterit puatuz epm nō fuisse pmonitū
ab eis dē a denūciacōe eos dē repellat. s; nō re-
pellerent a denūciacōe n fuisse pceptū amo-
nicōez pmitte gō pmitte eā est pceptū **I**te
q licz in foro stētiōso ptermittēs amonicōez
caritativā semp a denūciacōe repellat. nō tū
diē dētal q ptermittēs illā sp peccat **M**az
ex cā t ex caritate aliū pē dimitte t plato de
nūciare saltē i foro pnie l' osiē vbi solū agi
ad frīs correpcōez nō ad aliquā penā extiorē
Vel dic q hōi iura que illū q nō pmitte re-
pellit sūt data in fauorez platoz t pacis. qz
subditi de facili insurgūt oīa platos ppe qd
ius alitulum artauit foim correpcōis euā-
gelicā qn ad foiz extīsecū et publicū. non
qn ad foiz pnie puatuz. **O**bi itē qd ex d
accusa. qlic et qn dī q sic accusacōez pcedere
dī lēma insēp. t denūciacōez caritativā amo-
nitio. ita inqstōez pcedere dī clamosa insinu-
atō. gō illiditū est denūciare n pcedat caritati-
ua amoniō vl cōrepcō **R**e hōc rō vñ solu-
dit in foī iur nō in foī puatē denūciacōis l'
amicabil q sit i visitacōe corā platis religio-
soz. **V**ñ i inqstōib; visita cōnū in relioni-
bus q de sūetudie ul ex ordiācōe aliqua cō-
tpe sūt. nō obfuare huiōdi foim. s. q pce-
dat clamosa insinuā. vñ ex de accu. qlic t
qn in fi. postqū egit de forma accusatōis in
qstōis t denūciacōis dīc sic. hūc aut ordinez
cā psonas ires n cōm vsq; quaq; obfuā-
duz. **V**ñ et in accusatōe nō sp pexigē insēp-
tō. s; suffic caritativā amoniō. vt patz. 2. q. 4.
accatō. si quis mōt adū sus eos. s. platos l'
eoz ecclias omot sūt. pri ad eos recurrat
caritatis studio vt familiari colloquio omoti
ea sanēt que sanāda sūt. **A**d oppositūz aut
s. q amoniācō nō est nēcia. ante denūciacōem
oñdī sic. dē pētm inde denūciat aplīs qī ecclie
10. 13. nec tū amonitiōne caritativā legē pmi-

fisse. gō nō nos pri tenent monē qz denūcia-
re. **I**te q l' iudā dīs pmonuit pri secreto
intū i corde. vl forsan nō pmonuit. qz ex hoc
peiorē fore pscuit. vl dic q aplīs nō denūcia-
uit vt plato vl ecclie. sed vt illos p iō qd eis
iam notū aliq mō erat instruet. **O**bi itē
q relōsi in capitul et visitacōibus frēqnt de
nūciant dēfūs fm plato nllā amonicōe p-
missa nō hōc re pbat nō papiē eis vt pmitte
hui i amonicōez. gō nō est nēcia. **I**te vt ha-
bet ex de accusa. qualic et qn. q hui i forma
denūciacōis t inqstōis. t ordo nō sūt vsq;
que suanda cā ires psonas. vl dic q visi-
tatōes religiosoz vt frēqnt ymo qī semp sūt
de venialib; de qbz nō dat pceptū correpcōis
et p oīs nō ordo hui est obfand. **V**el dic
q factuz religiosoz in caplis corāz plato nō
est ppe denūciat nō accusat nō mōfio de qbz
iura locumē. s; pōt ē quedā visitatio suo tpe
fm statuta cui cāq; religiois rōnabilia faci-
enda put pēs instituet et iō modū cui lib;
religionis ē approband si nō est plane oīa
deum t caritatē fīnam. hōc gwal. et ouenit cū
eo gwal. de mara. et rich. **A**d hōc nō rōfionē
cui dāz magni doctor ad questōez pndpalez
pmissam. s. q in hys que dōit dīs suāda ali-
qn est pāse forma suanda. et i tlib; nō licet
recedē a pscptis vboz formis qz in ipis vir-
tus sacri sūstet. Aliqn iō finis intēt ma-
gis dī attendi qz forma vboz. vt euz de dīx
it curato a lepra. **M**. 4. vide nemī dīxerit t
tam ille diffamat eum. qz mag attēdit ppe
qd dīxerit qz quid. **S**ilr hic mag dī attēdi fī-
nis correpcōis. s. emēda peccantis qz ordo v-
boz. **S**i qn gō videat ff pccās salubri cōrpi-
p aliū qui pē t vlt pde p se secure pē ei indi-
care. t hōc est q dīc anō. li. de silitudinib; ca-
uendū est ne quis aliqō simistruz alicui de aliq
loqur n vl vt ille de quo loquit ei fāilianta-
te iūgat t ab ipō corūpat. **I**tem au. expo-
nēs vba xpi. **M**. 18. dīc. aliqn nob ab vxor-
rib; adultia viroz scēta pōnē. nos iō nō
pdim. s; scēte cōripim. vt vbi malū otigit
ibi moriat. **V**nde euz vxores nō replendā-
tur de hoc q manifestāt secreta pccā viroz.
patz q nō tenent semp suare ordinē pōictuz
Sequit vidē de 1. s. de testuz adductōe. et
cā hoc qrit vt testes sint adducēdi ex nēci-
tate pcepti anteq denūciat ecclie ul plato pec-
catū pxiimi. **I**te q sic. n subit cā quare hōc
nō expediat. vñ fm ordinē debitū cōez frater
corripitens frēm peccantē. pō dī euz int se t ip-
sū lenit corripere. et si sic nō pfidat. dī 2. adhi-
bere vñū testē ul duos studio corripēdi ul
ouicēdi fm au. in glo. **M**. 18. et si sic non
pfidat. dī 3. denūciare illi plato q dī eū amo-
nē vt se corrigat. et si plat sic monēdo non
pfidat denūciat tū ouictū excōicando a mem-
bris ecclie sic memby infectuz sepet ne alios i-
fidat. fm iō **M**. 18. si ecclia n audi. sit tibi

fiē et h. et publi. quecūq; enī ligā. s. ē. rē. Si
tū fr nō spet frēm peccantē p se uel cū testib;
adducēdis posse corripē. s; magis tūet eū ex
correpcōe peiorē fore ul' ex mora si nō denū
ciat pīclm aliqd iminē. pē et d; dimissis tes
tib; ad monēduz statim plato denūciare q re
mediuz adhibeat monēdo ul' puniēdo put si
bi videb; expēdē. t i tū cāu corripēns sic
faciēdo nō fa' ptra ordinē correccōis euāgeli
ce. fūat enī intentō; legisla tor et attingit si
ue; intentū ab ipso qz ut dīc au'. ad macedo
nē siue plectēdo sū ignoscendo h' bñ agiē ut
vita hoīm corigat. h' gwal. et ouāt cum eo
rich et gwal. de mara. Et nō q; testiu; iduc
tio de qua loquim; hic fit triplia de cā. p' ad
effica' oñdenduz fū sū pētm et reuocand
ipm ab eo. 2° ad effica' ouicēdū eū si itaret
pētm. 3° ut corripē; possit pbare q; fecerit qd
in se est. qz q n pmonuit frēm repellr a denū
ciacōe. ex de accu. cū dīlci. t iō pbare d; q p
monuit eum. ex de iudic. nouit ille. h' rich.
Sed obf. qz au'. in regl'a tēz ordinē ponit
s. q; pmo fr mē se t ipm secreto d; corripī. 2°
si nō audir illū d; plato dīc. 3° debent testes
adhiberi. 4° in publicū adduci. s; nōie plat
intellr eccl'a. 5° pri' d; plato ul' eccl'e dīc qz
testes adduc. **M**o q; plato pētm frīs dīc pē
duplr. s. l' ut amico et pī. l' ut iudic. pmo
mō loquē au'. ex q; ei te nō audir. t ex quo
fm foīm dñi. **M**o. 18. datā d; vnū testē vo
care qui pl' peccāte; diligit. t p quo ille pl'
faciat q; plat' inqñ pī et fr t amē. 2° mō
loquē dñs i fūe autē. qñ dīc. dīc eccl'e. i. p
lato ut iudic q illū ab eccl'a expellat n pī
sue amonitōni acquiescat. **O**bf iēm qz. 11.
q. 3. papue dī sic. pcaue ne qñ nob duos vl'
tres testes fm dñi pceptū adhibeam. 5° n'
vn' testis s; pl'es sūt adducēdi. 6° nō bñ vi
deē i euāgelio dēm. adhibe tecū vnū. **M**o. 18.
Mo q; i' caplm papue loquē in psona iur
dic volētis pcedē ad pūiend qd facē nō pē n
p duos l' tres testes. dñs aut. **M**o. 18. loquē
de psona corripēns cui sufficiat vn' testis ad
corripēnd t et ad testificand iudic q; amoni
t' est. qz psona corripēns ul' denūciās i h' ca
su p teste acapt. t ille vn' aduct' ē testis 2°. t
sic ibi duo sūt testes q sufficiūt sic suscepti
in cā denūciacōis. ut dīc illa decretal' ex de
testib; in oī negō. h' gwal. **S**equit' vidē de
s. s. ut' fr qui lūc' est frēz p correpcōez inter
se t ipm teneat plato papiēt p obam reue
lare pētm frīs correctū. **M**o fm gwal. pec
catū puata correpcōe cōrectuz. aut fuit pub
licuz aut ocl'etuz. t h' dup' qz ul' i' occultū
pmo deuēit in alioz dēcōez aut remāsit ocl'
etuz sic an correpcōez. In p' cāu tē plato pī
piēt p iuramētuz exigēt obedire. nō tñ in cā
denūciacōis. pmo et mōficōis l' accusacōis.
si ageret s illū cōrectū isto l' illo mō. qz licet
sit correctuz qñ ad illi' pētoris psciam. nō

tam qñ ad alioz scādaluz t ifamīā. In 2°
cāu et dicendū est plato s; tñ corā ill' ad qñ
noticiā deuenit t n corā alijs ut ibi ifamia
moriat vbi habebat. dñte au'. de vñ dñi f.
mo. 16. vbi pētm oriē ibi moriat. t fili mō
dico de ifamia. In 3° cāu et tē dīcē plato. s;
ipī soli nō corā alijs. nō ut pētm corrigatur
quia iā correctū est. n' ut ifamia tollat qā
nulla ē n' fuit. s; ut plat' subditū suū agno
scat. fm i' pū. 24. diligēt agnosce vl' tūm
pecoris tui. t dēctuz put indiget custodiat i
bono. t custodito a malo caueat. fm ill' 3.
R. 20. custodi viz istuz q si laps' fuit erit ai
ma tua p aīa ei'. sic enī pīx inqñ at tēgentē
fm i' eccl'. 13. qui tēgēt pīcē inqñ ab ea
t sic vln' corpis et curatuz relinqt in corpe
accēte; sic sūt nōnulla pēta et fere oīa q et cō
recta relinquit in eo q i' omisit aliquā pū
tate; ad i' iēm omittend. vbi grā si q; pec
cauit cū bēta dīlciō carnis gustata t atq; cō
fīdēda icl'm ad peccand euz illa et pl' q; cū
alia. t sic suo mō est de alijs pētis. Quia 5° p
lat' subditū pūitā tē ad malū agnosce et euz
custodire t caue ut pastor nō poss; n ille q
sol' sūt sibi papiēt dīcē. t iō soli plato nō
corā alijs tē dīcē. vepote illi q d; pē t vlt p
desse ei t n obeē. fm glo. au'. leui. 4. t. 22. q.
4. h' vidē. h' gwal. et ouenit cum eo rich. t
gwal de mara. t breuē qñbz doctor de ordine
bēi frācl'a. t dīcē dñū foret regl'ans discipli
ne maxi' detinentū. Addit et rich. q; elis d
nūciacō nō ē in pūdi' fame frīs si plat' sit
elis qñs eē d; Si ei p signa valde pbabilia ti
merē q; ex illa denūciacōe frēm correctū ifa
mare vell; tūc crimē ocl'etuz frīs iā vē cōrec
tuz plato denūciari nō debet. h' rich. h' tamē
dico supposito q ad h' se extēdat pēas plat'.
qz dī. **M**o. 23. sup cathedraz moy. sede. scē et
pba oīa qēq; dixē. vob ser. t fa. glo. oīa ad
cathedrā pūnēa. plato 5° ad cathedraz p
tūet plenitudo pētis obediēdū ē i h' cāu t
i oībz ut ē sūm' pōitex. plat' aut q sūt vo
catū i partē sollicitudis obediēdū ē fm qd da
tuz est ipoz cathedris ut sūt epī t inferiores
illis Sil'r dico q plat' relionū tñ obediēdū ē
qñ spectat ad cathedraz ipoz. i. qñ extēd
se votū ipoz sboitoz. Vñ bñ. li. 2. de dīl. t p
cepto. c. 6. ponāt pōiti metā obīe subditoz
t votis labioz suoz mod' obediēdis ē tenor
pessiois. illi 5° religiosi qui vōnēt obedire
i oībz que n sūt pē aīam suā et regl'az etaz ē
q isti i h' cāu obedire debēt. Illi et i qñ re
gl'a n ē expssū q sic i oībz obediāt. expssū tñ
ē q volūtātē pīaz simp' abīnūciēt. puto et q
i h' cāu obedire dñt. Nā sic obedire ē fm dēu
n' pē votuz est. s; fm votū ipoz. ē et fm euā
gelij intencōez. p'. s. q sit fm dñm p; dīc enī
bñ. li. de dīl. t pcep. c. 5. eadē cā obediēduz ē
deo t dī vicario. t idēz c. 9. platū que; p deo
habem' i oībz q non sūt apte ptra deū audire

delem². 2°. s. q. sit fm ipoz votu. patz p bñ. li. de dis. t. pcep. c. q. frs mñz p fessio q se mi nor spote subdit maiori eq alligat t porem edis eqde p acti reoz verūqz pari nccitati te: nē. vñū fidel cure. alēm fidel obie. cura aut n tñ ē a deuranō. s. et ad pñuandū a pēto t cāu. t hē nō pē fici n pētm cōrectū ex quo est pñitas delicta agnoscat nec agnosce pē. n p te qui solus nosti. g^o dicē teñis ad bonū frs tui. et pē officiu p laci qd d3 exēq et eē pē bo obie ex pte tui. 3°. s. q. sit fm intencōez euan gelij p3. Nam dñs. qd. 18. c. dans pceptū de frs correpcōe n soluz itendit pētm cōissū cō rigē s. et cōrecto d residuo cauēl a pēto ipof terū pseruare. erat enī medic^o qd. 9. et qd. 12. nō ē op^o valētibz medic^o. p laci eē ei^o vici m sūt media. Inten^o g^o ei^o est q nō solū pec catū qī morbū curēt. s. et vlū morbū caue: ant i subditis t pñuent. **S**z obi^o qz bñ. li. d. dis. t. pcep. dic q is q pñtet spōdet obiaz nō tñ oīodam. s. detate fm reglāz. nlla aut re gla dic q pētm cōrectū sit plato papiētū re uelando. g^o nemo i hē obedire tē. **H**ic re gla nlla dicat hē explicite. dic tñ ipliēte. tū qz dic plato volūtate. pñz eē renūciandā. tū qz vt dic bñ. nō tñ est obediend i eo qd est in reglā expñluz. s. et in eo qd est i ea impliatū.

De offensione et scandalo LXXVIII

Deinde considerand est de offensione t scā dalo. que opponunt bñficēcie et cor: repcōi frne. et p^o qd ē scādalu. 2° vt scādalu sit pētm et qle pētm sit. 3° vt sit in iur pñis. 4° qd sit obmittenō ul facienō pñe scādalu vitāduz. **C**irca p^o sciend q scan dalū ē dēm ul fēm mñ rectū pñens alē ocōz ruine. t hē desēptio elidē ex vñis jēo. exponē: tis i^o. qd. 14. sas qz pñei audito hē vbo scā. sūt tē. **A**d c^o euidentiaz sciend q sic dicat jēo. ibidē q gēte scādalon dñ nos offensionē l ru iniaz vl i pa cōez possum^o dicē. Contigit enī qñz q aliqd exponē alicui i via cōrli cui impī gēs dispō ad ruina. et tñs obex dñ scādalu et filr i pcessu vie spūal. tangit aliqz dispoī ad ruina spūalez p dēm vl fēm alēi mñ^o s. aliqz sua amonicoe ul induccōe aut exem plo alēm tñit ad pētm. t hē pñe dñ scādalu. **N**ichil aut fm pñaz rōez disponit ad spūa lem ruinaz. n qd hz aliqz dēm rēitūdis. qā i^o qd est pñe rectā mag mñit hoīem oīra ca: sū qz ad cām ul ruina i ducat. t iō oīent dñ q dēm ul factū mñ rectū pñens ocōez rui: ne sit scādalu. **N**ō q mñ rectuz hīc n dñ qd ab aliquo alio supat i rēitūdine. s. qd hz ali: qz rēitūdis defectū. vel qz est fm se maluz sic pēta. vl qz hz spēz mali sic aliqz icūbit i ydo: lio qñis enī hē fm se nō sit pētm si aliqz hoc n faciat cōrupta itencōe. qz tñ habet quāda: spēm vl filitūdinez venacōnis ydolū pē alēi pñere ocōz ruie. t iō apl's monz pma tñess. ab oī spē mala abstine vōs. t iō oīent dñ

mñ rectū vt pñendatē tam illa que fm se sūt pēta qz illa que habēt spēm mali. **N**ō ē qz nichil pē esse hoī sufficiēs cā pēti qd ē spi ritual ruina n pñ volūtate. et iō dicta t fac ta alēi hoīs pñt soluz esse cā impfēta equa lie inducēs ad ruina. t pñ hē nō dñ dans cāz ruine. s. dans ocōez ruine qd sūt cām imp: fectaz. **N**ō insup q dictū ul factū alēi pōt esse cā peccandi alēi dup^o. vñ^o p se. alio^o p accōis. p se qdem qñ aliqz suo malo vbo uel facto intendit aliū ad pētm inducē. vl etiā si ipē nō intendat hē. ipm tam factū est tale qd de sui rōe hz vt sit inductū ad peccandū puta qñ aliqz publice fa^t pētm. l qd hz fili tudinē pēti t tñc ille qui hūdi actūz fa^t pñe dat ocōez ruine. **V**nde vocatē scādalu: ac: tuū. **P**er accōis aut vboz vl factū vñ^o est t alēi cā pñadi qñ pñer intencōez peccant. t p ter oīcōez opīs aliquis male dispoī^o ex hē: mōi ope inducē ad peccandū. puta cuz aliqz iūidet bonis alioz t tñc ille qui fa^t hūdi ac: tuz rectū nō dat ocōez qñ in se est. s. ali: sumit ocōez. fm i^o. **R**o. A. occasione aut ac cepta tē. t iō hoc est scādalu: passiū si ac: tio. qz ille qui rēe agit qñ est de se nō dat oc cationē ruine quaz alr patit. **Q**ñqz iō pñm: git q etiā sit fil scādalu: actūū in pmo. et passiū m alēo. puta cuz ad induccōez vñ^o ali: peccat. **Q**ñqz iō est scādalu: actūū sine passiū. puta cum aliqz induat vbo vl fac to aliū ad peccandū t ille nō oñentit. hē tñ. t ouenit cū eo rich. s. r. sen. et alex. m 2° si me sue. **S**eq^o vidē de 2°. t dñ hē qñrūē pl'a s. vt scādalu sit pētm. **H**ic q sic iam sup dictū est duplex est scādalu: s. passiūz in eo q scandalizat. et in eo q scandalizat. actūū dans ocōez ruine. scādalu aut passiū est sp pētm i eo q scandalizat. n mñ^o ruit aliqz ter spūali ruina que ē pētm. pē tam scādalu: passiū esse sū pēto ei^o ex cui^o facto aliqz scā dalizat. vt cū quis scandalizat de hīs q ali: be nefat. **S**ilr et scādalu: actūū semp ē pētm i eo q scandalizat. qz vl ipm op^o qd facit est pec: catū vl et si hēat spēz pēti dimittend ē semp pñe pñimi caritate. qz tē vñ^o quisqz saluti p ximi. pñidē. t sic q nō dimittat oī caritatem agit. pē tam scādalu: actūū esse sū pēto alēi sic sup dictū ē. **S**ed obi^o qz pēta nō enenit ex nccitate. oīe enī pētm est volūtariū. vt sup hituz est. **S**z qd. 18. dñ nccē ē vt veniant scandala. g^o scandaluz nō est pētm. **H**ic q hoc qd dñ nccē est vt veniant scandala nō est i telligend de nccitate absoluta s. oīcōnali. q s. nccē est pñita vl pñūdata a deo euenire si tñ oīūctū acapiat. **V**l nccē ē enenire scan dala nccitate finis. qā vñia sūt ad hē q qui pbat sūt manifesti fiant. ul nccē est euenire scandala fm oīcōez hoīm q sibi a peccatis n cauēt. sic si aliqz medic^o vidēs aliqz i debita diēta vrentes dicat nccē est tales infirmari.

qđ intelligendū est sub hac dīcōe. s. si dīetam
n̄ mutet et sīl'r necē ē euenire scādala. si hoī
nes dīsfacōez malā nō dīmīttāt. h̄c tho. 7 cō
uenit cū eo rich. 7 alex. an. Est et necm i vli
n̄ in pīclari. scādaluz enī n̄ ē semp mōrle. s.
qñz vīale vt dīcē ifra. vñ et ruīa ī dīffōne
scādali sumit large. s. p. ruīa ul' dīspōne ad
ruīnā. vñ et ī gco scādalo nō tñ sīgt ruīnā.
s. et ī paccōez pedīs que ē dīspō ad ruīnā licz n̄
necīa. nō enī oīs qui pedibus impīgīt ruit. h̄c
rich. **V**t scādalu sit spāle pccm. **I**ste vt
sup dīctū est duplex ē scādalu actū 7 passi
uuz. passiuuz autē scādalu nō pē ē spāle pec
catū. quia ex dco ul' facto alēi aliqz rūt pcc
gīt fm qđcūqz gen^o pccī. n̄ h̄c pccm qđ ē cōcō
nez sumē peccādī ex dco ul' facto alēi spālem
rōez pccī pccituit. qz nō importat spālez defor
mitatē spāli vtutī oppōitaz. scādalu autē ac
tuū pē acapī dupl^r. p se. s. 7 p accūs 7 qđ sit
verūqz. dīctū est sup. scādalu autē actūū p
accūs nō est peccatū spāle. quia qđ est p accūs
nō pccituit spēm. scādalu autē actūū p se est
spēiale pccm ppter hoc qđ intendit spāle pxi
mī nocumētuz. et oppōit dīctē correcōi fr
ne ī qua intendit spūalis nocumētū remōcō.
Nam ex intentione spēiali finis sortit pccm
rōez spēial' peccatū. qz finis dat spēm ī moza
libus. vt habitū est sup. h̄c tho. **V**t scā
dalū sit pccm mortale. **I**ste sic sup dīctū est
scādalu importat impaccōez quāda p quaz
aliquis dīspōit ad ruīnā. et iō scādalu
passiuuz potest qñqz esse pccm veniale qī ha
bens impaccōez tñ. puta cū aliquis ex moza
dinato dīcto l' facto alēi omouet motu ve
nīalis peccatū. qñqz uō est pccm mortale. qñ
habens cum impaccōe ruīnaz. puta cū aliqz
ex inordinato facto ul' dīcto alēi pcedit vsqz
ad pccm mortale. Scādalu autē actūū si sit
p accūs pē esse qñqz pccm veniale. puta cum
aliqz ul' actū venīlis pccī omittit ul' actūū qđ
nō est fm se peccatū. s. habet spēm mali cū ali
qua leui induccōe. **Q**ñqz uō est pccm morta
le. sū qz omittit actū pccī mortalis. siue qz
tempnit salutē pxiimi vt p ea suanda non
pccituit alīquis facē qđ sibi libuit. **S**i uō
scādalu actūū sit p se. puta cū intēdit aliū
inducē ad pccm. siqdem itēdat inducere ad
peccandū mortaliē est peccatū mortale. et sīl'r
si itēdat inducere ad peccandū venialiē p ac
tum pccī mortalis. si uō intēdat inducere pxi
mu ad peccandū venialiē p actum pccī venia
lis est pccm veniale. h̄c tho. et ouenit cum eo
alex. et rich. **S**equit vi dē de 3°. et arca hoc qđ
runt plā. s. vt scādalu passiuuz possit in
pfectos cadere. **I**ste qđ scādalu passiuuz ī
portat quāda omōtionez animī a bono in eo
qui scādalu patit. **N**ull^o autē omouet qui
rei īmobili firmē īheret. maiores autē siue
pfecti soli deo īherent cui^o nō est mutabilis
bonitas. qz et si suis plātis ībereant nō tñ

īherēt eis n̄ inqñ illi īherent xpo. fm ill^o
1. cor. 2. **I**mitatores mei estote sic et ego xpi
Vnde qñ eamqz vīdeant alios īordinate se
habere in dīctis vl' factis ipī a sua rectitudi
ne nō recedunt. fm i^o p^o. qui pccitunt ī dīo
sic mons syon. nō omo. īmētuz. qui habi. ī
urīm. et iō in hīs qđ pfecte deo adherēt p amo
rem scādalu nō inueniēt. fm ill^o p^o. pax
mīta dīli. le. tu. et nō est illis scādalu. vñ
phēo. sup ill^o. **Q**uī scādalu. vñ de
puīllis istis dīcē nota. qui scādalu pūit
est. maiores enī scādalu nō recipiūt. h̄c tho.
Vtrum scādalu actūū possit inueniri in
viris pfectis. **I**ste qđ scādalu ppte est cum
aliqz dīcē vl' facit qđ de se apūm natum est
inducere ad ruīnā. qđ quidē est solū illud qđ
mōrdinate sit vl' dīcē. ad pfectos autē pūnet
ea que agūt fm regulā rōis ordīnare. fm
illud. 1. cor. 2. omīa honeste et fm ordīnē fi
ant in vobis et papue hanc cautelam adhi
bent in hīs in qbus nō solū ipī offenderent
s. et alijs offēsiōne parent. et siquidē in eorū
manifestis dīctis vl' factis aliqđ ab hoc mode
ramē desit. h̄c pūenit ex īfīrmitate hūana
fm quā a pfectōe deficiūt. nō tamē mētū vt
multuz ab ordīne rōis recedat. s. modicū
et leuē qđ nō est tam magnū vt ex hoc rōna
bilitē possit ab alio sumi peccandi occasio. **S**
obī. qz passio est effect^o accōis s. ex dīctis vl'
factis pfectoz alīqui passioe scādaluānt. fm
i^o. **Q**uī scādalu. **Q**uī pūenit ad hōc scādalu
g^o in pfectis viris pē inueniri scādalu actūū
uuz. **I**ste qđ scādalu passiuuz semp cātū
ab aliquo scādalo actūo. s. nō semp ab aliq
accō alēi s. eiusdē qui scādaluānt. qz. s. scāp
scādaluānt. h̄c tho. **S**equit vīdē de 2°. et cū
hoc qđrunt plā. s. vt bona spūalia sint ppter
scādalu dīmīttenda. **I**ste qđ cū duplex sit
scādalu actūū. s. et passiuū. qđ ista nō ha
bet locum de scādalo actūo. qz cum scāda
lu actūū sit dīctū vl' factū mī^o rēm nichil
est cum scādalo actūo facendū. habet autē lo
cū qđ si intelligat de scādalo passiuo. s. sub
hoc sensu. **V**t alīquis teneat dīmīttēre bo
nū opus ne scādaluānt pxiimi. **C**onsideran
du est g^o. quid sit dīmīttēndū ne alī^o scādalu
zēt. **E**st autē de spūalibz bonis dīstīnguendū.
Nam qđaz hōy sūt de necessitate salutis que
pccituit nō possūt sine peccato mortali. **M**a
nifestū est autē qđ nlls debet mortaliē peccare
vt alēi^o peccatū īmēdiat. quia fm ordīnem
caritātis plus debet homo suam salutē spūa
lem dīligē qz alēi^o. et iō ea que sūt de necēta
te salutis pccituit nō debent ppter scādalu
vīcandū. **I**n hīs autē spūalibz bonis que nō
sūt de necēta te salutis vīdēt dīstīnguendū. qz
scādalu qđ ex eis orīē qñqz ex malīda pcc
dit. cum. s. alīqui volūt īmpedire hui^o spī
ritualia bona scādala pccādō. et h̄c ē scādalu
phēoz qđ de docēna dñi scādaluābant. qđ est

contempnens ut docet dñs. **Q**uod 24. finite eos ce-
ci sunt inquit et duces cecorum. **Q**uod 25. uo scanda-
lum pcedit ex infirmitate ul' ignorantia de
quo dñs de qrentibz dragma ait petro. ut at
nō scandalizem? eos vade ad mare tē. et huius
mōi scandalum ē pusilloz. ppter qd sūt spū-
tualia opa ul' occultanda ul' etiā interdum
differenda ubi picl'm iminet quousqz reddi-
tarōne huius scandalū cesset. si aut p rōnez
reddita scandalū dūret videt iam ex mali-
cia esse. et sic ppter ipm nō sūt huius spūalia
opa dimittenda. **h**ec tñ. et uenit cū eo rich.
Verū opus iusticie sit aliqñ ppter scandalū
dimittendū. **h**ec duplex est opus iusticie. s.
vnicuiqz qd sūū est reddē. et penaz infligē. p-
mūqz est ppter scandalū dimittendū. maxie
qn est de voluntate fm id. ex de re. iur. qui
scanda. valē scandalū nāsc pmitte quaz
vitas relinquit. **S**cōm uo. s. statutas penas
infligē. pē aliqñ suspendi ppter picula que i-
de possūt euenire. et maxie qñ pnceps l' mlti-
tudo est in scelere et tunc si pena infligat i-
de scisma vel aliud magnū malū euenire. fm
qd au. li. s. eplam pmenai docet. q tūc pene
inflicto nō pnet ad vitatez iusticie. **D**iligē-
tē tñ vlti quia si tles pētm qd faciūt qdam
auēte defendāt ad modū hēticorū qñ nō sit pec-
catū. tunc oia tales dormire nō debet seueri-
tas discipline qñ excōicent. **N**am et tles he-
reici pnt dīa de pe. di. 6. c. 1. in fi. et di. 40.
dñs scō. et di. 82. plimos. Si uo nō defendat
pētm suū et timeat scisma ul' aliud magnū
malū dissilari pōt et debet. quia ut dicit au.
ad bonifaciū. ubi mltorū strages iacet detra-
hendū est aliqñ seueritati ut maioribz ma-
lis sanādis caritas sincera subueniat. di. 40.
ut ostitueret. si int tam omīnādes de scēptu-
ris et mēim allicianē caute eorū discōiores qz
rum auēte cetera mltitudo frangat. di. 82.
ostentacōes. **h**ec alex. an. in 2. et uenit cum
eo ray. **V**erū docēna sit dimittēda ppter scā-
dalum. **h**ec qd ēca docēnaz duo sūt cōsideran-
da. s. vitas qd doceat. et ipse act' docendi. quoz
p' est de nēcitate salutis. ut. s. sēriuz vitati
non doceat. s. vitatem fm cōgruētiā tēpis
et psonaz pponat ille cui incūbit offi' docen-
di. et id ppter nllm scandalū qd sequi videā-
tur debet homo ptermissa vitate falsitate do-
cere. s. ipse act' docendi mē spūales elias opu-
taē. et id eadem rō est de docēna et de alius mē
opibz de quibz agatur infra li. 4. **A**d hē nō
regulaz iheo. s. qd dimittendū est ppter scanda-
lum omē qd pē ptermitti salua triplia verit-
ate. s. vite. iusticie. et docēne. unde ex de re.
iur. qui scandalizauerit dī vlti scandalum
nāsc pmitte qz vitas relinquit. s. iusticie et
docēne. unde dñs. scandala p vita docēna ius-
ticiaqz tu nō effugies sūt in reliquis fugiēda.
Vel sic. scandala nō vitent vix doctor bene
viuens. Sūt aliq duo vñs qui vident sēri p

missis. s. isti. **E**st veritas vite docēne iusticie
qz pmiuz semp habe duo ppter scandala lin-
que. Non sūt tam eis sēri si bene intelligen-
tur. ut patet ex supradictis et infra dicendis.
Distinguit aut fm alex. an. in 60. s. q. veri-
tas vite pnet ad omīs et cōphendit omīa p-
cepta et cōsilia. veritas iusticie ad plos et cō-
phendit seueritatē in pūendo reos. et libera-
litatez in sustinendo miseros. veritas docēne
ad pōicatores et mēros. **N**ota etiā fm tñ.
q sub ista triplia vitate nō tñ cōphendit id
qd est de nēcitate salutis. s. etiā illud quo per-
uenit pfecti' ad salutē. fm illud. 1. cor. 12.
emulamī karismata meliora. unde etiā cō-
silia nō sūt simp' ptermittenda. neqz etiam
mē opa ppter scandala. s. sūt interdū occul-
tanda ul' differenda ppter scandalū pusillo-
rum. ut dictū est. **V**erū tñ cōsilioz obfua-
cio et impletio opūz mē sūt de nēcitate q
patz in hīs qui iam vōint cōsilia. et in hīs
quibus ex debito immet defectibz alioz sub-
uenire ul' i tēpālibz. puta pascendo esurien-
tem. ul' in spūalibz puta docendo ignorantē
siue huius fiant debita ppter mīuētūz offi-
ciū. ut patz in plos. siue ppter nēcitatē
indigentis et tunc eadem ē rāo de huius siē
de alijs que sūt de nēcitate salutis. **h**ec tñ. et
uenit cum eo rich. **S**ed nunqō intemittens
ad tempus bonū sup erogacōis ppter vitan-
dū scandalū. pueniēs ex infirmitate ul' ig-
norantia pūdicat mīto suo. **h**ec fm rich.
sup 2. sēn. di. 38. q. nō. quia talis intermis-
sio meret pmiuz equale pmiō debito opī sī
erogacōis qd obmittit. ul' mai' quia nichil
de pfectōe caritatis dimittit. s. magis ad
augmētūz disponit. **Q**uid de opibz q sūt
indifferenda ex gñe cui' sūt carnes edere.
vinūz bibere tēpālia liate acq̄rere et hōi. **h**ec
fm rich. ibidē talia opa quoz obmissio nllī
pūdicat nec opāta debent obmitti ppter vi-
tandū scandalū. pmiuz pueniēs ex infirmi-
tate ul' ignorantia quādo pbabili' apparet q
pmiuz scandalizabit mē. et si sit pbabile q
scandalizet mortalit' obmissio est sub pcepto.
si aut sit pbabile q nō scandalizet nisi veni-
alit' obmissio est sub cōsilio. postqz autē est p-
ximo oñsuz et debito modo suāsum q ex tali
ope nō debet scandalizari nō tēne' homo id ob-
mittē. quia si postea scandalizet hē erit ex ma-
licia ei'. **Q**uod q aliquis habeat puram cō-
scēnciaz apud deum mlti tam de eo suspicantē
et sic scandalizantē quid agat. **h**ec p hoc qd
at au. et habet. 11. q. 3. nō sūt audiēdi. **N**ob
est nēcia vita nra alijs fama nostra. et ideo
qn est in se. debet illis satisfaccē suam bonam
intencōez ostendendo et spēm mali et occōnem
scandalī fm qd pē remouendo. **S**i aut nolūt
satisfaccōez reape de pēo illoz debet dolere et
tunc suffiat eī bona cōscia. quia iam apparet
q scandalū eoz est ex malicia. **V**erū liceat

vl' tra p'scandam faciendo. vt patebit ifra
m quibusdaz casibz. qui tamē si de peccato pe
niteret iam dubius siue pplex' esset. de hac p
plexitate gg. sup i^o iob. 14. nerui testiculoz
leuiathan pplexi sunt. loquēs de suggestioni
bus dyaboli. dicit q' ples sic peccare fa^t q' si
forte fugere p'ctm appetunt. h^c sine alio pec
cati laqueo n̄ euadūt. **N**ota etiā q' duplex ē
necessitas peccandi. s. p'zonitas et inenita
bilitas. de p'ma intelligit ill' p's. saluasti de
necessitatibz aīam m. et i^o q'd dicit au^o. li. de
natura 7 grada. q' n'citas peccandi non ē
ex o'dicōe. s. ex vido nature. audiat g^o homo
vt hec n'citas nō sit dicat deo. de necessitatibz
bus meis erue me. h^c au^o. liberat enī deus a
p'zonitate ita q'd nō deducit ad effectuz. si eē
a deo instatē peteret. put deberet in peccandi i
euitabilitatez nō caderet. aliqñ etiā nō cade
ret si p'ri^o peniteret. **C**irca 3° q'ritur de p'li
bus casibz. **E**sto q' aliquis sit p'mor' symo
niace ad sacerdotanz et ex offi^o teneat p'sona
liter celebrare nunq'd celebrabit. si sic morta
liter peccat. si non populum scandalizat.
Nūq'd idem alex. q' si peccatū talis sit oc
cultuz suspensus ē ipso iure quo ad se tantū.
et tunc si sit in officio celebrandi cum dolore
penitentiali p'ficiat missā sic enī vitat mai^o
maluz. **S**i uō nōduz sit in officio celebrandi
dimittat i^o officiu. ppter q'd tē p'sonalit cele
brare. et expectet dispensacōis gradaz si pos
sit eam obtinere. **S**i uō peccatū ei^o sit mani
festum tūc dup^o peccaret. s. quo ad se et quo
ad alios quos scandalizaret. **Q**uid de illo
qui vitam heremiticā gerit ex voto et vocat
ad quietatez et dī ei q'd mltas aīas potest lucē
ri de suo o'silio et exemplo. **N**ūq'd fm eundem
alex. nō dī ire. q' tra votū 7 p'fessionē spon
te venire est manū ad aratruz mittere et re
tro aspiciere. **N**ec p'dest homī totum munduz
lucrari et aīe sue detinentuz pati. hoc dico ex
cepto casu vbi fides p'clitac et p'eum releua
ri credit vt etiā si p' papaz cogat. **Q**uid de
existente i seculo habante penes paupes ac p
hoc timēte si relinqt seculuz transg'di p'ceptū
de parentibus honoradis et ex alia pte vouit
relinqre seculuz quid talis agere debet. **R**ū
det alex. an. in fo. vbi agit de scandalo q' ta
lis ex quo vouit iam de o'silio factuz est ei p
ceptū relinquere seclm. **S**i vlti^o ē distinguen
duz. qz aut vouit cum p'finitōe t'pis aut nō.
si sic. ifra temp^o i^o p'uideat penitibz fm q'd pē
vltra enī illud nō licet sibi differe sine dispē
sacōe. **S**i nō. teneat ad statum n̄ aliq' o'di^o mē
ueniat impedimta. 7 tūc etiā pendēte illa o
dicōe p'uideat eis fm q'd pē. alias teneat vl' sta
tum intrare vel admī^o accelerare qñ^o pē dic
tante o'scia et o'silio salubzi aliē esset in picu
lo vitas vite. si uō nō inuenit obligat^o. s. ē
tū o'siliū in cāu pē et debet differri. p'ceptū enī
p'p'e p' quo est p'ceptuz est implendu. **V**n

utrūqz est implendu fm p'ri^o et poster^o nō qz
transg'diā ē si n̄ adimpleat o'siliuz. s. vnuz ē
implendu. qz p'ceptū. aliud uō est facendu si
velit esse p'fect^o. fm q'd dī i euan^o. nec cred
semp esse differend o'siliū ppter p'emptuz. nec
degit ei^o vilitati spūali si nūc nō implet cō
siliū. **S**ed si nō implet qñ spūs dei qui omīa
scrutat dicitat eē implendu. spūs enī dei qñ^o
est de se mouebit vt fiat eo modo quo meliori
ouēit. h^c alex. de hac mā vide sup li. 1. ti. de p
p'cepto. ar. 3. q. fi. **Q**uid de illo qui alicui iu
rauit q' secreta ei^o celab^t. et postea ille cui iu
rauit pcurat alic^o hoīdūz. quid ille agat.
Rū fm alex. an. monē dī eum in secl'o fīna
correcōe. put dī. **R**ū. 18. 7 si nolit cessare di
cere potest in gñali ei cui^o hoīdūz pcurat
Niquis te vlt mēficere ita q'd nō dep'henda
tur ab aliqua circūstāda quis sit ille. vt ha
bet eē de offi. ordi. si sacerdos. vl' si sit piculuz
dicere illi dicendum est alicui qui pot. p'esse
et nō obesse in gñali vt p'sbro q' p'moneat eū
dūmodo sic dicat q' nll'o mō p'sonā illā o'p
hēdat. et h^c mō ille nē re^o p'uruz qz secl'u illi^o
nō indicat. eccl. 10. denudare amīc misteria
desperatio est aīe infelīcis. **N**ūq'd potest q's
cōitē veniale vt ali^o vitet mortale. **R**ū
det alex. an. q' fm q'sdam p'fect^o nō dī o'mit
tere vēiale vt ali^o vitet mortale. s. penaz tē
palem pē sustinere. imp'fect^o aut potest. **A**li
dicat q' etiā p'fect^o potest o'mittē veniale vt
ali^o vitet mortale. s. q'dmōdo cadit a p'fec
tione. videat aut q' nlla sit tencio ad peccatū
veniale. s. potest esse tencio ad saluandū aliū
a p'cto mortali. et si nō potest aliē p' veniale.
Sed obi^o i^o. ad Ro. 9. optabam fieri ana
thema. p' fribus meis. i. p' salute eoz. **D**i
cenduz q' anathema sumit ibi p' illa pena q
etiāz aliqñ i'fligit iuste. et tūc nō est ibi nisi
tū pena. et talis pena est sustinenda p' sua et
p' aliena salute spūali. **S**cōm aut q'd dīc pē
nam iuste inflictam includit peccatū mor
tale. si tota rō iuste assit. et hoc mō apl's nō
optabat. **M**ulti ali' cāus pplexi possēt hic po
ni. quos obmitto q'a eos alibi posui in alijs
loas. **Explicit liber secundus de virtutibus et vicijs**

**Sequit^o anly tertij libri qui est de
tractibz omīibz**